

UNIVERSITETET I AGDER

Korleis skriv den gode skrivaren?

Ein posisjoneringsanalyse bygd på Ongstad og Bakhtin

FRØYDIS SOLBERG

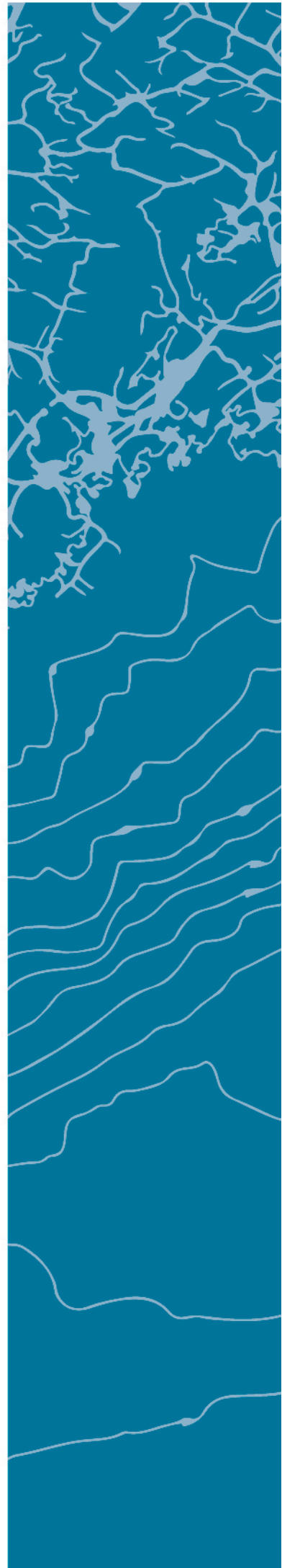
RETTLEIAR

Michael Schulte

Universitetet i Agder, 2017

Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for nordisk og mediefag

Føreord

Å skrive denne mastergradsoppgåva har vore ein lærerik prosess, og eg har fått kjenne kor krevjande det er å vere skrivar. Eg har erfart at det er avgjerande å kjenne koden for sjangeren, ikkje berre når det gjeld form og innhald, men òg bruk. Av Sigmund Ongstad sin teori om posisjonering har eg lært at oppgåva mi er ei ytring, der det er eit *eg* som ytrar, eit *det* som vert ytra og eit *du* som tolkar og er mottakar. Dei tre aspekta er uløyseleg knytte saman. Skriveprosessen har òg vore ein posisjoneringsprosess, der eg som ytrar heile tida har måtta ordne meg ein tegnleg plass ved å posisjonere meg. Eg har på ei og same tid måtta posisjonere meg i forhold til form; ved vurderingar og kjensleuttrykk i forhold til det ytringa handlar om; og i forhold til ein mottakar.

Eg har òg fått kjenne kor avgjerande det er å ha tru på å få det til, og at andre har hatt tru på meg. Eg er i så måte stor takk skuldig til rettleiaren min, Michael Schulte. Utan han hadde ikkje denne oppgåva blitt til. For det første vart det språklege emnet «NO-401 Writing for communication and thinking», der òg Paul Thibault var medansvarleg, inspirasjon til å skrive ei oppgåve om skriving. Dernest har Schulte i frå den første gongen eg trefte han hatt tru på prosjektet mitt, og han har heile vegen gjeve meg tilbakemeldingar i tråd med teorien til Hattie og Timperly. Eg har fått svar på dei tre spørsmåla: Kvar skal eg? (mål), Korleis gjer eg det? (framgang) og Kva er neste skritt? (tiltak).

Forfattaren Jon Fosse har òg, utan å vite det, fått meg til å spørje kven det er som skriv. Ei undring som kanskje har vore der frå før eg møtte orda i diktet hans. Ei undring som er der når orda kjem av seg sjølv og vert til setningar og tekst, og slik gjev ny innsikt og erkjenning.

Vidare vil eg takke Ongstad for at han heia på meg, då eg var i startgropa. Takk for oppmuntringar, rettleiing og tilsendte artikkelsamlingar. Det tydde mykje at ein norskfagleg nestor som han viste interesse og hadde tru på at eg kunne få det til.

I arbeidet med dette prosjektet har eg fått hjelp av mange. Dei vidaregåande skulane og vaksenopplæringane har gjeve meg tilgang til elevane deira. Dei har innhenta samtykkeerklæringar, og sendt meg eksamenssvar og karakterar. Takk til både lærarar og administrasjon for dette. Dei største heltane er likevel elevane! Eg er svært takksam for at eg har fått lov til å lese tekstane deira, og at dei tok seg tid til å svare på spørjeundersøkinga. I innspurten har Tone Vindegg i Utdanningsdirektoratet hjelpt meg med tilgang til eksamens-

og sensorrapportar. Ho har òg teke seg tid til å svare på mine mange epostar, og drøfta spørsmål rundt eksamen og eksamensoppgåver.

Eg er òg takk skuldig både til mannen min og arbeidsstaden min, som har gjeve meg tid og høve til å halde på med skrivinga, og som har oppmuntra meg og hatt tolmod med meg. Takk til dottera mi, Mirjam, for hjelp med å få kontroll på pdf-filene.

Til sist tenkjer eg med takksemd på far min som las for meg då eg var barn, og som fekk meg til å lese sjølv. Det var òg han som gav meg tilbakemelding når eg skreiv stil på skulen. Eg trur at det først og fremst er han eg kan takke for den gleda lesing og skriving har gjeve meg.

Vennesla, oktober 2017

Frøydis Solberg

Innhald:

Føreord	2
Innhald	4
1. Innleiing	6
2. Problemstilling	6
3. Bakgrunn	7
3.1 Teori og forskning	7
3.1.1 Sjanger og posisjonering	7
3.1.2 Posisjoneringsanalyse	8
3.1.3 Kva er skriving?	9
3.1.4 Kva kjenneteiknar skriftspråket?	10
3.1.5 Kvifor skriv me?	11
3.1.6 Kva veit me om gode skribarar?	13
3.1.7 Å skrive for ein lesar som ikkje finst	14
3.1.8 Korleis vert ein god til å skrive?	17
3.1.9 Betyr det noko kva ein skriv om?	21
3.1.10 Korleis kan skulen få fram gode skribarar?	24
3.1.11 Kva kan skribarar lære av tilbakemelding?	26
3.1.12 Kor viktig er trua på å få det til? Ulike tilnærmingar til skriving	30
3.1.13 Kvar fører denne teorien oss?	36
3.1.14 Frå teori til praksis	37
3.2 Historikk og erfaringsbakgrunn	38
3.2.1. Eksamensoppgåver til avgangseksamen i vidaregåande	38
4. Metode og utval	40
4.1 Metode	40
4.2 Utval	41
4.2.1 Kandidatar, tekstlar og oppgåver	41
5. Resultat av undersøkinga	42
5.1 Kva viser undersøkinga av eksamenstekstane?	42
5.1.1 Korleis fungerer posisjoneringa i forhold til dei tre ulike aspekta i posisjoneringanalysen?	43
5.1.2 Kva handlar tekstane om? Utvalde døme på gode tekstlar	46
5.1.3 Er det å vere ein god skribar det same som å få god karakter?	48

5.1.4 Korleis er det å vere sensor? Om validitet i vurderinga	51
5.1.5 Korleis skriv dei vaksne samanlikna med dei unge?	59
5.1.6 Ulike skivarar	60
5.2 Korleis er det å vere skivar? Resultat frå spørjeundersøkinga	62
5.2.1 Omfang og deltaking	62
5.2.2 Føremålet med undersøkinga	63
5.2.3 Oppbygging av undersøkinga	63
5.2.4 Eksamenskarakter samanlikna med standpunktkarakter	64
5.2.5 Kva skivarane seier om si eiga skriving og om eksamensoppgåvene	64
5.2.6 Kva strategi har dei for skrivinga?	68
5.2.7 Kva har lesing hatt å seie for skrivinga?	68
5.2.8 Kor viktig er trua på å få det til? Ulike tilnærmingar til skriving	69
6. Vegen vidare – Fagfornyng	74
7. Konklusjon	78
Samandrag	86
Abstract	88
Litteraturliste	90
Vedlegg	96

Eigne vedlegg:

1. Resultatoversikt for posisjoneringsanalysane
2. a. Detaljskjema for posisjoneringsanalysane – VO
b. Detaljskjema for posisjoneringsanalysane – VGS
3. Skjema for posisjoneringsanalyse – mal
4. Tabell 1: Posisjoneringsresultat – alle tekstar
Tabell 2: Posisjoneringsoversikt – fordeling på karakter
5. Spørjeundersøking om skriving, med alle svar
6. Spørjeundersøking om skriving – spørsmål
7. Førespurnad om løyve til å bruke eksamenssvar i forskingsprosjekt, med svarslipp

Andre vedlegg:

8. Eksamenstekstar – kreativ tekst, våren 2016
9. Eksamen NOR1211 – NOR1231, Norsk hovudmål, våren 2016
10. Eksamensrapport NOR1211 – NOR1231, Norsk hovudmål, våren 2016
11. Revidert læreplan og eksamen, Eksempeloppgåver, 2014

KORLEIS SKRIV DEN GODE SKRIVAREN?

EIN POSISJONERINGSANALYSE BYGD PÅ ONGSTAD OG BAKHTIN

1. Innleiing

Gjennom mange år har dei vaksne si skriving vore mitt fokus. Sjølv har eg alltid likt å skrive og å formulere meg skriftleg, og som lærar har eg hatt eit ønskje om at andre òg skal oppleve å lukkast med skrivinga si. Eg har møtt desse vaksne i norskfaget, gjennom det eine året dei skal skrive seg til studiekompetanse i norsk, og eg har prøvd ulike metodar for å fremje skrivekompetansen hjå den enkelte. Mi erfaring er at det ikkje alltid er så lett å lære andre å skrive godt, og eg har tenkt mykje og hatt mange spørsmål. Når eg no skulle skrive ei mastergradsoppgåve, gav det meg høve til å undersøkje nærare kva som skal til for å bli god til å skrive. I Noreg er det i dag lite forskning på vaksne si skriving og skriveutvikling,¹ og det er ein ekstra motivasjon for å utføre dette prosjektet.

2. Problemstilling

Spørsmålet eg vil stille er: «Korleis skriv den gode skrivaren? Ein posisjoneringsanalyse bygd på Ongstad og Bakhtin.» For det første ønskjer eg å finne ut kva som kjenneteiknar gode tekstar skrivne til avgangseksamen i norsk hovudmål. Sidan fokuset mitt har vore på dei vaksne, ønskjer eg òg å samanlikne tekstar skrivne av ordinære avgangselevar i vidaregåande, med tekstar skrivne av vaksne eksamenskandidatar, for å sjå om det er nokon skilnad mellom dei. Eg skulle dessutan likt å vite meir om kva gode skrivarar gjer i skriveprosessen og kva dei tenkjer om si eiga skriving. Denne oppgåva gjev meg høve til å sjå kva forskingslitteraturen seier om skriving og gode skrivarar, og det vil vere interessant å samanlikne det med mine funn.

Eg håper å gjere funn som kan kome til nytte i skriveopplæringa av vaksne, og som saman med anna forskning kan føre til endå meir forskingsbasert undervisning. Dette for betre å kunne nå målet for skriveopplæringa, slik det er uttrykt i Kunnskapsløftet, om at den enkelte skal kjenne seg kvalifisert til å uttrykkje seg skriftleg i samfunnet og delta aktivt i demokratiet.²

¹ Arne Johannes Aasen Skrivesenteret, HiST, kontakt per e-post.

² Jfr. Smidt, 2010:10-13 og Skrivesenteret, 2012:4-5; om OECD-programmet DeSeCo og *key competence*, og LK06 definert som ein *literacy-reform*.

3. Bakgrunn

3.1 Teori og forskning

I denne delen av oppgåva vil eg sjå på ulike teoriar rundt skrift og skriving. Først vil eg gå gjennom posisjoneringsteorien til Ongstad, sidan det er denne eg byggjer analysen av tekstane på. Deretter vil eg drøfte kva ein meiner med skriving, korleis ein kan definere skrift, og kva som kjenneteiknar skriftspråket. Det er òg naturleg å sjå på kva me bruker skrift til. Vidare vil eg sjå på kva me veit om gode skrivarar, og korleis det verkar når ein i skulen må skrive for ein tenkt lesar. Så vil eg sjå kva forskinga seier om korleis ein kan bli god til å skrive, og om det har noko å seie kva ein skriv om. Deretter vil eg ta for meg korleis skulen kan få fram gode skrivarar, og kva rolle tilbakemelding spelar. Til slutt vil eg sjå på kva skrivaren sine tankar og førestellingar om eiga skriving har å seie for å lukkast med skrivinga.

3.1.1 Sjanger og posisjonering

I førebuinga til skriving av denne masteroppgåva har eg fått interesse for omgrepet posisjonering, slik Sigmund Ongstad, med utgangspunkt i sjangerteori, har utvikla og beskrive det i doktoravhandlinga si.³ Ongstad seier at omgrepet posisjonering gjev rom for at ytraren sjølv kan velje ståstaden sin, samstundes som alle ytringar er underlagt sjangeren og dei restriksjonar det inneber. Det betyr at posisjoneringa går begge vegar, og at det er uttrykk for ein relasjon.⁴ Ongstad bruker eit sitat frå Gunther Kress for å illustrere dette: «*The child learns to control the genre, but in the process the genre comes to control the child.*»⁵

Dette er i tråd med Mikhail Bakhtin, som seier at me alltid, medvite eller umedvite, ytrar oss gjennom sjangrar. Han hevdar at kommunikasjon ville vore nesten umogeleg dersom me skulle nyskape sjangertrekk i ytringsprosessen.⁶ Ongstad presenterer og byggjer vidare på Bakhtin og hans triadiske syn på ytring. Ei ytring er for det første avgrensa, slik at ho kan skiljast frå andre ytringar. Dernest er ytringa ein avslutta heilskap, ved at temaet er uttømt, ytraren har sagt det han skal eller vil, og sjangerforma tilseier at ytringa er slutt. Det tredje trekket ved ytringa kallar Ongstad for posisjonering, med referanse til at Bakhtin snakkar om den posisjonen som talaren må ta i forhold til si eiga ytring og til mottakarane av ytringa.⁷

³ Ongstad, 1997:162

⁴ Ibid, s. 161

⁵ Ibid, s. 145; Kress, 1982:11

⁶ Ibid, s. 139

⁷ Ibid, s. 137-139

Ongstad sjølv definerer posisjonering som ein prosess som følgjer ei kva for helst slags ytring. Han seier at ytraren heile tida må ordne seg ein tegnleg plass i forhold til si eiga ytring, og at dette skjer i relasjon til dei ulike aspekta i sjangertriaden.⁸ Med det meiner han posisjonering i forhold til form, posisjonering ved vurderingar og kjensleuttrykk i forhold til det ytringa handlar om, og posisjonering i forhold til ein mottakar, anten det er andre eller seg sjølv.⁹ Slik Ongstad ser det, er dei tre aspekta vovne saman, og dei må sjåast på i samanheng for gje kommunikatív meining. Det er relasjonen mellom dei som heile tida må vere i fokus. Ved å bruke trekanten som metafor, får Ongstad fram det relasjonelle; korleis dei tre aspekta, lik sidene i ein trekant, konstituerer heilskapen. Aspekta kan ha ulike nemningar for det same. Ein kan tale om form/struktur/ekspressiv; innhald/referanse/referensiell eller bruk/handling/adressiv. Ongstad seier at det er ein fare i å tenkje på omgrepa som kategoriar, og å sjå på dei som isolerte storleikar.¹⁰ Relasjonen mellom dei ulike aspekta forklarar han slik:

«Det betyr at *selvet, personen, individet, den enkelte, den lærende*, gjennom ytringen, gjennom kommunikasjonen, er uløselig knyttet sammen med *naturen, tingene, verden, fag-kunnskapene* så vel som *de andre, kommunikasjonsfellesskapet, samfunnet* og vice versa.»¹¹

Slik Ongstad presenterer dei triadiske aspekta i artikkelen «Positioning in Theory», finn me triaden på to plan; både i ytringa og i sjangeren. Sjangeren ligg implisitt i ytringa som form, innhald og handling. Sjølve ytringa er det som kjem til syne på overflata i form av til dømes eit *eg* som ytrar, eit *det* som vert ytra eller referert til og eit *du* som tolkar og er mottakar.¹²

3.1.2 Posisjoneringsanalyse

Ein posisjoneringsanalyse kan, slik Ongstad presenterer det, gjerast ut frå tre ulike vinklar:

- «1. Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrers relasjon til sin egen ytring?
2. Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?
3. Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?»¹³

⁸ Ongstad, 1997:165

⁹ Ibid, s. 165-166

¹⁰ Ongstad, 2004:100-101

¹¹ Ibid, s. 101

¹² Ongstad, 2007/2014:191

¹³ Ongstad, 1997:169

Ongstad peikar på at posisjoneringsanalyse like mykje er ein psykologisk og ein sosiologisk tilnærming, som ei tekstleg analyseform. I ein vanleg tekstanalyse undersøker ein ulike aspekt frå ulike vinklar, men i posisjoneringsanalysen ligg perspektivet meir fast, og er ei fokusering der ein prøver å sjå kvar ytraren er i høve til aspekt ved si eiga ytring.¹⁴ I artikkelen «Positioning in Theory» presiserer Ongstad at posisjonering i seg sjølv er eit tomt og relasjonelt konsept som først gjev mening som forskingskonsept kombinert med eit gitt eller eit vald eksplisitt fokus. Utfordringa i dette vert i høve til validitet. Posisjonering av nokon si posisjonering kan vanskeleg sjåast på som objektiv, men heller som relativ, fordi fokuset i seg sjølv har utgangspunkt i ein gjeven posisjon, som ofte ikkje er uttalt, men som spring ut frå ein ideologi og ein samanheng.¹⁵

I ein posisjoneringsanalyse seier Ongstad at det er særleg relevant å sjå om ytraren vel å posisjonere seg gjennom sjangeren og leve opp til rolla, eller om han vel å finne ein eigen posisjon; ei eiga «stemme» eller «form». Ytraren kan altså velje å posisjonere seg strategisk, for å skaffe seg ytringsmakt og fridom i skrivinga, eller velje den trygge ramma som sjangeren gjev.¹⁶

3.1.3 Kva er skriving?

I ei oppgåve som skal handle om skriving, er det naudsynt å sjå nærare på kva skriving er. I ei slik tilnærming kan ein ta ulike utgangspunkt. Ein kan til dømes sjå på skriving ut frå eit lingvistisk synspunkt, og studere korleis ein tekst er bygd opp grammatisk og strukturelt, eller ein kan sjå på skriving ut frå eit kommunikasjonsperspektiv; der nokon vil meddele noko til nokon. Skriving kan òg vere mykje anna. Skriving har alltid eit grafisk uttrykk, men det treng ikkje berre vere bokstavar eller teikn for ord. Det kan òg vere tal i matematikk eller rekneskap, eller notar til eit musikkstykke. Denne oppgåva er avgrensa til norskfaget i skulen, med eit spesielt fokus på skriving til avgangseksamen på vidaregåande.

Definering av skrift og skriving vert ofte gjort ut frå kva relasjon det har til talen. Roy Harris seier at ein skulle tru at det var naturleg å definere skriving og tale kvar for seg først, før ein ser på samanhengen mellom dei. Men dersom ein granskar korleis dette emnet har vore handsama tidlegare, seier han, så vil ein finne at det på førehand er ei førestelling om tilhøvet

¹⁴ Ongstad, 1997:170

¹⁵ Ongstad, 2007/2014:194

¹⁶ Ongstad, 1997:170

mellom dei to, som i neste omgang styrer definisjonen av begge.¹⁷ Førestellinga om at skrift er ei form for avkopiering av tanken og språket, eller at skrift er «tale med synlege teikn», går tilbake til antikken.¹⁸ Men ein finn òg dette synet mykje seinare hjå til dømes Samuel J. Columbus(1678)¹⁹ og Leonard Bloomfield (1935).²⁰ Harris seier at førestellinga har levd blant oss så lenge at det har blitt ein vestleg skrivemyte som har festa seg i språket vårt gjennom uttrykk som «teksten seier her at...» I følgje Harris har den pedagogiske skriveopplæringa vore med på å grunnfeste dette synet, ved at borna vert opplærde til å sjå eit ein-til-ein forhold mellom bokstav og lyd. I ikkje-vestlege språk, som ikkje har alfabetiskrift, finn ein ikkje dette synet på same måten.²¹

Førestellinga om at skrift er ei gjengjeving av talen, har likevel ikkje fått stå uimotsagt. Lingvisten Josef Vachek (1945) og Prag-skulen tok opp den uretten som var gjort mot skriftspråket, ved at det vart sett på som noko ufullstendig og halvvegs i forhold til talen.²² I USA kom lingvisten W. Nelson Francis (1958) til den grunnleggjande erkjenninga at «Skrift er ikkje språk, og språk er ikkje skrift.»²³ Gunther Kress påpeikar at det at lingvistane etter kvart fekk det synet at skrift var forskjellig frå både tale og språk, likevel ikkje førte til forskning på sjølv skivinga. Kress seier at ein i lingvistisk forskning har hatt ei oppfatning av at det finst eitt språkssystem, og at ein slik har sett språkssystem på ein abstrakt måte.²⁴ Denne tankegangen er sterkt prega av Saussure og strukturalistane sitt tankegods.²⁵

3.1.4 Kva kjenneteiknar skriftspråket?

I følgje Kress er skriftspråk og munnleg språk heilt ulike. Han seier at skriftspråket har utvikla sin eigen struktur og bruk, der setninga er den grunnleggjande eininga, og der ein treng teiknsetjing på grunn av syntaktiske tilhøve. Naturleg og uformell tale har korkje setning eller teiknsetjing.²⁶ Kress viser vidare kor ulik strukturen er i skrift og tale. Det som kjenneteiknar

¹⁷ Harris, 2009:46

¹⁸ Ibid

¹⁹ Columbus, 1678:3

²⁰ Bloomfield, 1935:21

²¹ Harris, 2009:46-47

²² Vachek, 1945:93

²³ Francis, 1958:36

²⁴ Kress, 1993:18-19

²⁵ de Saussure, 1990:16-17, 67-68

²⁶ Kress, 1993:36-38

talen er sideordning, gjentakning, tilføyningar, nøling og intonasjon. I skrift vert syntaksen meir kompleks, fordi ein må ta i bruk hierarki med over- og underordning og innskot.²⁷

No er det slik at språk ikkje førekjem i isolasjon, men i situasjonar og samanhengar. Kress seier at språk responderer på situasjonar og variasjonar i kontekst, og at strukturen i språket reflekterer viktige kjenneteikn ved situasjonen det oppstod i, og ber med seg meininga frå denne.²⁸ Sidan skrift og tale opptrer i ulike samanhengar, er det naturleg å forvente at dette har stor effekt på dei to uttryksformene. Den største variabelen er likevel, i følge Kress, nærvær eller mangel på nærvær av eit publikum, det vil seie ein eller fleire som høyrer på. Tale skjer i samhandling med andre, medan skriving er kjenneteikna ved at adressaten er fysisk fråverande.²⁹ Når nokon skal lære å skrive, skal dei ikkje berre lære å forme bokstavar, lære å stave rett, og lære punktum og stor bokstav. Dei må òg lære ny syntaks, ny tekststruktur, nye sjangrar, og ikkje minst; dei må vere medvitne om at det finst ukjende mottakarar.³⁰

3.1.5 Kvifor skriv me?

Spørsmålet uttrykkjer ei funksjonell forståing av skriving. Skrivesenteret har utvikla ein modell som dei har kalla Skrivehjulet, som visualiserer samspelet mellom handling og føremål i skriveprosessen. Modellen byggjer på det ein veit om grunnleggjande eigenskapar ved skrift og det historiske opphavet til skriving. Samtidig som modellen er laga ut frå ei funksjonalistisk forståing av skriving, er det òg ei forankring til psykologiske teoriar om semiotisk mediering. Utgangspunktet er kva me bruker skriving til, kva skriving gjer med korleis me tenkjer og med samveret oss menneske i mellom.³¹ Modellen presenterer seks ulike føremål for skrivinga: Å samhandle, å reflektere, å beskrive, å utforske, å sjå for seg og å overtyde. Modellen er meint å vere ei hjelp til å få ei brei forståing av skriving.³² Ut frå desse føremåla ser me at skriving òg handlar om kognitive prosessar og kontakt med andre menneske.

²⁷ Kress, 1993:30

²⁸ Ibid, s. 17

²⁹ Ibid, s. 20

³⁰ Ibid, s. 62

³¹ Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skriving på ungdomstrinnet, s. 5

³² Skrivesenteret.no, 05.05.2016

Synet på skriving har endra seg mykje frå antikken og til i dag. Sokrates meinte at skriving ville svekke minnet, og at ein ville forveksle visdom med informasjon.³³ Skriving er likevel ikkje berre å skrive for å hugse eller skrive ned det ein veit, slik at kunnskap ikkje skal gå tapt. Dersom ein ser nærare på verba som er brukt i Skrivehjulet, ser ein at det å skrive kan innebere ein prosess, og at ein i prosessen kan lære noko eller kome til ny erkjenning. David R. Olson seier at skriving ikkje berre er ei hjelp til å hugse kva som vert sagt og tenkt, men det inviterer òg til å sjå det som vert sagt og tenkt på ein ny måte.³⁴

Andre lærde, som Harris og Menary, vil seie at skriving ikkje berre inviterer til å tenkje nytt, men at skriving endrar våre kognitive mogelegheiter. Menary skriv i artikkelen «Writing as thinking» ut frå eit kognitivt integrasjonsperspektiv. Han seier at å fullføre ei kognitiv eller mental oppgåve vert gjort mogeleg ved eit koordinert samarbeid mellom nerveprossessar, kroppslige prosessar og det at skriftlege setningar vert manipulerte. Han kallar det «manipulation of written vehicles».³⁵ Menary ser på skrift som eit verktøy til å fullføre kognitive oppgåver som før var vanskelege eller umoglege.³⁶ Noko av det same uttrykkjer Lars Sigfred Evensen på denne måten:

«Det er altså ikke alltid slik at vi i skrift bare nedtegner det vi har tenkt ut på forhånd. Snarere kan det være slik at mens vi skriver tenker vi videre. Og i lykkelige øyeblikk fører denne tenkinga til nye tanker, og kanskje endog til ny innsikt. Gjennom å skrive kan vi faktisk lære.

Ikke bare kan vi lære, vi kan også forestille oss noe som aldri har eksistert. 'Hva om?' kan vi spørre, eller 'Enn viss?'. Slike forestillinger gir et felles opphav til så ulike fenomener som forskeres teorier og dikteres alternative verdener.»³⁷

Forfattaren Jon Fosse er òg ein av dei som undrar seg over kva som skjer i skriveprosessen:

«kven er det som skriv, er det meg
eller er det noko som skriv i meg og som
skriv mi skrift
gjennom meg, kanskje er det eg som skriv»³⁸

Når ein i skulen snakkar om skriving, gjeld det gjerne ulike skriveoppgåver. Ellen Lavelle, Jennifer Smith og Leslie O’Ryan problematiserer tradisjonen med å sjå på skriving ut frå eit

³³ Harris, 2009:47

³⁴ Olson, 1994:xv

³⁵ Menary, 2007:159

³⁶ Ibid, s. 164

³⁷ Evensen, 2010:17

³⁸ Fosse, 1992:23

problemløysingsperspektiv, og kallar det er eit avgrensa fokus å sjå på skrivning som automatiserte ferdigheiter når det gjeld å planleggje, skrive og revidere tekst. Faktisk stiller dei spørsmål ved heile tenkjemåten om at det er ein prosess som skjer trinnvis, og spør: «Planlegging for kva?», «Nedskrivning av kva?», «Revisjon av kva?» Dei òg understrekar at skrivning er ei forlenging av tenkinga, ein måte å tenkje nytt på, og at dersom ein ser på skrivning isolert frå intensjonen hjå skrivaren, ser ein ikkje på komposisjon som ein reiskap for å skape mening. Det å sjå på prosessen isolert er å øve vold mot det som ligg i skrivninga sin natur som personleg uttrykk, intensjon og integritet, slik Lavelle mfl. ser det.³⁹

3.1.6 Kva veit me om gode skrivarar?

Når ein les noko som ein tenkjer er godt skrive, er det eit ferdig produkt ein har framføre seg, og ein veit ikkje noko om alle utkasta og alt strevet som mest truleg ligg bak. Stephen D. Krashen seier at «det faktum at gode skrivarar planlegg, reviderer og produserer mange utkast er ein av dei best bevarte hemmelegheitene i skulen».⁴⁰ Frank Smith omtaler måten profesjonelle skrivarar skriv på slik: «they *attack* what they write». Han seier at dei skriv utkast etter utkast; dei stryk og tilføyer; dei endrar og flyttar på ord; dei skriv på meir enn eit ark om gongen og dei planlegg meir medan dei skriv, enn før dei starta skrivninga.⁴¹

Krashen refererer til studiar som viser at gode skrivarar har betre strategiar enn dårlege skrivarar i skriveprosessen. Det er særleg på tre område dette viser seg; i planlegginga, i gjennomlesinga og i revideringa. Gode skrivarar planlegg meir, anten på papiret eller berre i hovudet. Vidare bruker dei lenger tid før dei startar sjølve skrivninga, og dei har meir fleksible planar. Det vil seie at dei er meir opne for å endre på det dei hadde tenkt å skrive, etter som nye idéar og argument dukkar opp.⁴² Ifølgje undersøkingar som Krashen refererer til, stoppar gode skrivarar opp for å sjå gjennom teksten sin to til tre gonger så ofte som dårlege skrivarar. På den måten held dei tråden i skrivninga, ser kvar dei bør gjere utbetringar og kvar dei kan innlemme nye idear. Gode skrivarar reviderer òg meir, og dei reviderer annleis enn dårlege skrivarar. Medan dei dårlege skrivarane fokuserer på overflata i teksten, fokuserer gode skrivarar på innhald.⁴³

³⁹ Lavelle mfl. , 2002:402

⁴⁰ Krashen, 1984:33 (refererer og siterer F. Smith; mi omsetjing)

⁴¹ Smith, 1982:196-197

⁴² Krashen, 1984:14

⁴³ Ibid, s. 14-15

Enno ein skilnad på gode og mindre gode skrivarar kjem fram i forskning gjort av Flower og Hayes. Dei har undersøkt kva skrivarane er opptekne av i skriveprosessen. Flinke skrivarar er svært opptekne av lesaren, og tenkjer på kva på inntrykk dei vil gjere på han, og korleis dei vil påverke han. I tillegg tenkjer dei på kva lesaren kan om temaet frå før, og kva som kan vere av interesse å formidle. Uerfarne skrivarar er svært fokuserte på temaet dei skal skrive om, og har svært liten tanke for målgruppa. Flower nyttar omgrepa «writer-based prose» og «reader-based prose», og seier at det som kjenneteiknar uerfarne skrivarar, er at dei har vanskar med å gjere teksten sin lesarorientert. Flower seier at gode skrivarar omformar skrivarorienterte tekstar til lesarorienterte tekstar. Dei lesarorienterte tekstane er mindre egosentriske, og er meir sensitive til kva behov lesaren har.⁴⁴

3.1.7 Å skrive for ein lesar som ikkje finst

Gert Rijlaarsdam mfl. har peika på at det er eit problem at elevar ikkje skriv for reelle lesarar. Når ekspertar skriv, har dei alltid ei reell lesargruppe som gjev tilbakemelding på tekstane deira, men elevar må i det store og det heile skrive for tenkte lesarar. Dei seier at sjølve oppgåva som elevane skal løyse med skrivninga si, er å fylle eit kommunikasjonsbehov mellom skrivar og lesar. Til skilnad frå ekspertskrivarar får elevane aldri testa ut korleis tekstane deira fungerer i møte med ein reell lesar. Kommunikasjonen vert berre tenkt, og elevane får eigentleg aldri løyst den oppgåva dei vart sette til.⁴⁵

I artikkelen «Language Style as Audience Design» har Allan Bell vist kor viktig mottakeren er for kva sjanger og stil ytraren vel. Bell seier at den som snakkar tilpassar stilen alt etter kven adressaten er, og vil i nokon grad òg vere påverka av andre som høyrer på eller som kan overhøyre det som vert sagt. Ytraren tilpassar seg i stilen eller gjer avvik, alt etter som han vil nærme seg eller skape avstand til adressaten. Når noko ved situasjonen endrar seg, kan stilen skifte eller ytraren kan ta initiativ til å definere kommunikasjonsituasjonen på nytt, ved å endre stil.⁴⁶

Bell seier at stil er ein dimensjon som ofte har blitt målt, men sjeldan forklart. Bell byggjer på Labov, når han skil mellom ein sosial og ein stilistisk faktor innanfor lingvistisk variasjon. Den sosiale dimensjonen handlar om at ulike menneske snakkar ulikt på grunn av klasse,

⁴⁴ Krashen, 1984:19

⁴⁵ Rijlaarsdam mfl. , 2009:436-437

⁴⁶ Bell, 1984:145

kjønn, sosialt nettverk og liknande, medan den stilistiske dimensjonen handlar om skifte i stil hjå ein enkelt språkbrukar.⁴⁷

Labov har forklart skifte i stil ut frå kor merksam ytraren er på si eiga ytring. I forsøk utført av George Mahl, viste det seg at når ytrarane ikkje kunne høyre si eiga stemme, på grunn av at dei fekk støy i øyrettelefonane, så skifta dei til mindre formelt språk. Bell seier at merksemd har noko å seie, men at ytraren kan vere merksam uavhengig av stil. Han viser til ein annan faktor i Mahl sitt forsøk, der ytraren skriftevis sat med andletet vendt mot og vendt vekk frå intervjuaren. Her òg skifta ytraren til mindre formelt språk når han ikkje kunne sjå intervjuaren. Bell fann at tapet av visuell merksemd spela ei større rolle enn tapet av å kunne styre si eiga stemme gjennom høyrsel. Bell seier at det er kor merksam ytraren er på adressaten som er viktig, og ikkje merksemd som isolert faktor.⁴⁸

Bell har òg konstatert ulik stil på nyheiter som vart lesne opp på ulike radiostasjonar på New Zealand. Han meiner at desse ulikskapane ikkje kan forklarast med at dei har ulik merksemd mot det dei les. Der to eller fleire stasjonar sende frå same studio, kunne han finne at same opplesar hadde gjennomført ulik stil, alt etter kva stasjon han las opp for.⁴⁹

Modellen om «Audience Design», som Bell skisserer, gjev i følgje han sjølv ei enkel forklaring på kvifor ein enkeltytrar ytrar seg ulikt stilistisk. Han seier at ytraren designar talen sin for tilhøyrarane.⁵⁰ Bell snakkar eigentleg om talaren, «the speaker», men eg har valt å bruke nemninga «ytrar», fordi teorien kan overførast til å gjelde skrivarar òg. Bell tek ikkje berre opp situasjonar der ytraren kan sjå tilhøyrarane, men han omtaler òg «referee design». Det som definerer «referee-gruppa», er at dei ikkje er ein del av tilhøyrarane til ytraren (ingroup), og dei kan ikkje gje direkte tilbakemelding. Dess fjernare denne «referee-gruppa» (outgroup) er, dess dårlegare kjenner ytraren koden deira, slik at meir står på spel for han. Samtidig ønskjer han å nytte «referee design» for å uttrykkje identifikasjon med denne gruppa. Bell seier at «referee-design» vert nytta innanfor både serviceyrket og i massekommunikasjon.⁵¹

⁴⁷ Bell, 1984:145

⁴⁸ Ibid, s. 148-149

⁴⁹ Ibid, s. 149-150

⁵⁰ Ibid, s. 159

⁵¹ Ibid, s. 190-191

Vi kan trekkje ein parallell mellom «referee design», og det å skrive for ein ukjend lesar. Skrivaren står overfor mange val, og han vert utfordra på om han kjenner koden for den teksten han skal skrive.

Det har vore gjort fleire forsøk for å sjå om skrivarar kan bli meir merksame på lesaren i skrivinga si. Eit av desse har vore å plassere skrivarar i lesaren sin posisjon. Rijlaarsdam mfl. seier at dersom ein sjølv erfarer problem som lesar, kan det motivere til å skrive betre. Dei viser til Vernon mfl. som let unge born lese tekstar med dårleg bruk av teiknsetjing; noko som førte til problem i lesing og forståing. Slik fekk elevane fokus på bruk av teikn i eiga skriving. To undersøkingar av Traxler og Gernsbacher, som Rijlaarsdam mfl. refererer til, har gjeve liknande resultat. I det eine forsøket fekk skrivarane tilbakemelding på forklaringar av geometriske figurar. Det synt seg at sjølv eit minimum av tilbakemelding gav gode resultat for revidering av tekstane. Dei som ikkje fekk tilbakemelding frå andre, greidde ikkje å endre forklaringane sine sjølv. I det andre forsøket var det tre grupper med; skrivarar, lesarar og kontrollgruppe. Her vart skrivarane plasserte i lesaren sin posisjon, ved at dei fekk lese tekstane i eiga gruppe før lesargruppa fekk dei. Når dei opplevde tekstane ut frå lesaren sitt perspektiv, førte det til at dei kunne gå tilbake til eigen tekst og revidere denne, med tanke på korleis dei trudde lesaren ville forstå teksten.⁵²

Ein annan metode som har vore prøvd, er å nytte observasjon av kommunikasjon. Rijlaarsdam mfl. viser til fleire undersøkingar der elevar har fått tildelt observasjons- og evalueringsroller, og der ein har kunne påvise overføring av læring frå desse situasjonane. Dei viser mellom anna til Sonnenshein og Whitehurst som testa ut ein hypotese om at metakognitiv læring og tileigning av ferdigheiter kunne skje gjennom observasjon og evaluering av kommunikasjonssituasjonar, utan at ein sjølv deltok i kommunikasjonen.⁵³ Når deltakarane etterpå vart testa munnleg, skriftleg og i å gje kommentarar, var det oppsiktsvekkjande betre resultat for dei som både hadde observert og evaluert, enn hjå dei som berre observert. Det var òg stor skilnad til dei som berre hadde observert den eine parten i samtalen. Dei hadde lært av observasjonen, men dei hadde ikkje nytte av observasjonen i utfyllande kommunikasjons- eller evalueringssoppgåver. Det som særleg var interessant, var at den metakognitive overføringsverdien var høgare hjå observasjons- og evalueringsgruppa, enn for dei som hadde vore aktørar i kommunikasjonen. Det Sonnenshein og Whitehurst konkluderte med, var at

⁵² Rijlaarsdam mfl. , 2009:439-440

⁵³ Ibid, s. 438

lytte- og taleoppgåver er underordna kommentar- og evalueringsoppgåver, slik at dei som meistrar det siste òg meistrar det første, men ikkje omvendt.⁵⁴

3.1.8 Korleis vert ein god til å skrive?

Det er naturleg å tenkje at dersom ein skal bli god til å skrive, så må ein skrive mykje. Krashen har sett på kva faktorar som kan påverke skriving. Først har han sett på kva effekt lesing har, samanlikna med effekt av skriving. Deretter tek han for seg skriveundervisning og grammatikkundervisning.

Fleire undersøkingar blant høgskulestudentar viser at flinke skrivarar har skrive meir på vidaregåande, og ein del av dei skriv òg meir utanom skulen. Samtidig så viser parallelle undersøkingar at flinke skrivarar les meir på fritida, og at ein del av dei har blitt lese for som barn.⁵⁵ Krashen viser så til tre ulike undersøkingar, på tre ulike alderstrinn, der verknaden av meir lesing vert samanlikna med skriving. Blant høgskulestudentar fann Christiansen ingen skilnad i skriveprestasjonen mellom dei to gruppene han undersøkte. Den eine gruppa hadde skrive åtte tekstar i tillegg til å lese, og den andre gruppa hadde skrive tjufire tekstar i eit semester. Heys undersøkte skriving og lesing per veke blant vidaregåande elevar. Den undersøkinga synte at det var meir effektivt å skrive ein tekst kvar tredje veke kombinert med lesing, enn å skrive ein tekst i veka utan lesing. De Vries gjorde si undersøking i femte klasse. Der viste det seg at det var mindre effektivt å skrive to tekstar i veka, enn å berre lese og ikkje skrive.⁵⁶

Alle tre undersøkingane viser at både lesing og skriving har verknad på skrivinga, men for dei yngre årstrinna har lesing mykje større verknad enn skriving. Heys fann at dei vidaregåande elevane som las, gjorde det betre på innhald, struktur, rettskriving, uttrykksmåte og retorikk. Elvane i femte klasse gjorde det betre på alle område; innhald, struktur, rettskriving, grammatikk, ordforråd og formulering.⁵⁷

Når det gjeld undervisning i skriveferdigheiter, indikerer studiar som Krashen viser til at slik undervisning har mest å seie for form og organisering av innhald.⁵⁸ Dersom ein så ser på

⁵⁴ Rijlaarsdam mfl. , 2009:439

⁵⁵ Krashen, 1984:8,6

⁵⁶ Ibid, s. 9-10

⁵⁷ Ibid, s. 9

⁵⁸ Ibid, s. 10

verknaden av rein grammatikkundervisning, viser fleire forskingsresultat at slik undervisning ikkje har nokon verknad på skriveferdigheitene. Det viser seg derimot at dersom ein erstattar grammatikkundervisning med lesing, så vil både grammatikk, staving, teiknsetjing og tekstane i det heile bli betre.⁵⁹

På grunnlag av mellom anna forskinga over, har Krashen formulert ein teori der han skil mellom læring og tileigning; der tileigning er noko som skjer umedvite gjennom lesing. Hypotesen hans går ut på at det er mykje meir effektivt å tileigne seg sjangerkunnskap gjennom å lese tekstar i sjangeren, enn å bli undervist i korleis ein skal skrive. Krashen viser til Flower og Hayes, og til Smith, som har kome til liknande konklusjon. Gode skrivarar har ein god del underforstått kunnskap om form, sjanger og ulike måtar å uttrykkje seg på. Personar som har lese mykje, har eit større bilete av korleis ein tekst kan sjå ut. Samtidig understrekar Krashen at skriveferdigheitene ikkje aukar proporsjonalt med lesinga. Det han seier er at alle gode skrivarar har lese eit minimum; dei har lese nok til å knekkje skrivekoden. Når dei har gjort det, vil andre faktorar som erfaring og kreativitet spele ei større rolle.⁶⁰

I artikkelen «Reading Like a Writer» illustrerer Smith kor overveldane mykje ein må kunne for å kunne skrive. Påstanden hans er at ein verken kan bli undervist i alt ein treng av kunnskap, eller lære alt sjølv ved å prøve og feile og bli korrigert. Skrivning handlar om staving, ordforråd, grammatikk, ulike setningar, ulike tekstar, og ikkje minst om å kunne bruke fakta og døme i eigen tekstproduksjon. Smith seier at ingen skriv nok til å lære seg alt det ein treng for å kunne skrive.⁶¹

I følge teorien som Smith presenterer, må ein lese på ein spesiell måte for å lære å skrive ved å lese. Han viser til korleis born heile tida tileignar seg kunnskap og ferdigheiter frå dei som er rundt dei, og som dei identifiserer seg med. Born har eit ønskje om å lære seg å snakke, lese og skrive, og dei har ei forventning om at dei skal klare det. Smith har ei dobbel formulering som viser om ein har dette ønsket eller ikkje. Han skil til dømes mellom «listen like a listener» og «listen like a talker»; og mellom «reading like a reader» og «reading like a writer». Med det meiner han at me kan lytte til nokon og lese noko utan tanke på eller ønskje om at me sjølv skal tale eller skrive slik. Då er me ikkje med «i klubben», og me tileignar oss

⁵⁹ Krashen, 1984:12

⁶⁰ Ibid, s. 20-21

⁶¹ Smith, 1983:558-560

ikkje talekunst eller skrivekunst. Smith seier at når me les som ein skrivar, er det i eit samspel med forfattaren. Me har forventingar til kva forfattaren vil seie og korleis han vil seie det. Me lever oss på ein måte slik inn i teksten at det vert vår tekst, som forfattaren skriv på vegne av oss. Smith seier: «Bit by bit, one thing at a time, but enormous numbers of things over the passage of time, the learner learns through *reading* like a writer to *write* like a writer. »⁶²

Det at leseferdigheitene hjå born er svært viktig for om dei skal lukkast med skulegangen sin, har òg David Rose og Kress understreka. Rose seier at den lesinga som skjer i heimen, allereie før barnet begynner på skulen, er avgjerande. Born som det i gjennomsnitt har vore lese for i tusen timar, har tileigna seg ei god oversikt over meininga i skriftlege tekstar og korleis ein snakkar om dei ulike tekstane. Desse borna vil vere godt førebudde for klasseromsaktivitetar, og lærarane vil sjå på dei som skuleflinke. Born som manglar denne ballasta heimanfrå, vil ikkje kunne delta så mykje i samtalen i klasserommet, og lærarane vil lett sjå på dei som mindre flinke. Rose seier at allereie frå slutten av andre klasse vil desse borna stille med eit handikap, av di dei frå då av ikkje berre skal vere flinke til å lese, men dei skal kunne tileigne seg kunnskap frå det dei les.⁶³

Kress ser vidare på kva følgjer ulik oppvekstbakgrunn kan få når born skal lære å skrive. Ein del born veks opp i akademiske miljø, der talespråket er sterkt påverka av og ikkje skil seg så mykje frå skriftspråket, medan andre born har ein dialekt som er svært ulik skriftspråket. I følge Kress er denne skilnaden lite påakta, fordi den fundamentale skilnaden mellom tale og skrift ikkje er godt nok forstått og heller ikkje godt nok kjent. Når born presterer ulikt i skriveopplæringa, har lærarane lett for å tenkje at det har å gjere med intelligens, medan det i røynda har å gjere med syntaks. Kress seier at for mange born vert dette ei hindring som dei snublar i, og aldri kjem over.⁶⁴

Dei første skriftlege sjangrane born møter i livet er forteljingar og eventyr; tekstar om menneske, dyr, naturen og livet rundt dei. Det er dei same type tekstar dei først får i oppgåve å skrive når dei begynner på skulen. Kress seier at born tek til seg sjangerkrava som ved osmose.⁶⁵ Etter kvart vert det mange ulike sjangrar og ulike forventningar til tekstskriving i dei ulike faga, men det er ikkje alltid det vert undervist i desse forventningane. Mykje av den

⁶² Smith, 1983:562-564

⁶³ Rose, 2011:174

⁶⁴ Kress, 1993:34

⁶⁵ Ibid, s. 100

undervisninga som skjer i klasserommet har som underliggjande premiss at det er ein del felles og kjend kunnskap som ein kan byggje vidare på, og denne tause kunnskapen vert det difor ikkje snakka om.

Det å ha tilgang til autentiske tekstar som ein kan snakke saman om i klasserommet er uvurderleg. Mehlum seier at elevane må «lese og lytte seg inn i sjangrane og språket for å lære språkkontraktene og språkkonvensjonene våre». ⁶⁶ På same måte som ein vart kjend med visse sjangrar som barn, må ein òg seinare i livet få høve til å bli kjend med nye sjangrar, før ein sjølv skal produsere dei. I vaksenopplæringa er det til dømes deltakarar med svært ulik bakgrunn, og difor må ein vere ekstra merksam på at den felles plattform ikkje er der.

I følge Ongstad veit ein i forskinga for lite om tilhøvet mellom inntak og ytring, og at det ein kan finne gjeld for enkeltskrivarar, kan vere vanskeleg å generalisere til å gjelde for alle. Ongstad seier at det ser ut til å vere heva over tvil at skriving og variert skriving vert stimulert gjennom impulsrikdom, anten denne kjem gjennom erfaring eller tekst. Den eine enkeltfaktoren som han òg peikar på som tydelegast synest å påverke skrivinga, er lesing. Men han understrekar samstundes at kunnskap om kontekst er like viktig som kunnskap om tekst, og at det ligg ei utfordring i å få alle til å lese. ⁶⁷ Dei fleste som skriv utviklar skrivinga si, men korleis kan me vite kva årsaka til det er, spør Ongstad. Han seier:

«Finnes det egentlig en egen, separat, generell skriveevne som forskerne kan oppdage, og skolen kan oppøve, eller skyldes en eventuell kvalitetsøkning en mer allmenn modning, eller enda mer spesifikt, en rent personlig og subjektiv vei? Dette vet vi lite om.»⁶⁸

Med dette problematiserer Ongstad omgrep som skriveevne og skriveutvikling. Han seier at skriveevne er eit viktig, men farleg omgrep, og spør om det er barnet eller skriveevna som skriv. Sidan det er menneske med eit sjølv og ein identitet som skriv, og ikkje tekstar, vil det vere uheldig om ein ikkje trekkjer inn psykologi, sosiologi og personskunnskap i skriveopplæringa, i tillegg til tekstteori. ⁶⁹

Fosse grunnar på det same som Ongstad, har me sett, og i diktet hans heiter det vidare:

⁶⁶ Mehlum, 1994:28

⁶⁷ Ongstad, 2006/2014:195

⁶⁸ Ibid, s. 192

⁶⁹ Ibid, s. 194-195

«om det er eg som skriv
så er det eit eg som, kvar einaste gong, er forskjellig, for
i skriftas rørsler er det alltid
eit eg som skriv og dette eg er ikkje meg
eller kanskje er det meg
men dette eg er så forskjellig frå gong til gong
at det ikkje kan vere meg»⁷⁰

3.1.9 Betyr det noko kva ein skriv om?

I det teoretiske bakgrunnsdokumentet for skriving på ungdomstrinnet, viser forskarane ved Skrivsesenteret til KAL-prosjektet (*Kvalitetssikring av læringsutbytte i norsk skriftlig*), som undersøkte eksamenstekstar i grunnskulen i åra 1998 til 2001. KAL-prosjektet viste at elevane meistra godt sjølvsentrerte og forteljande tekstar. Berre rundt 15% valde oppgåver med sakprega skriving, og fleirtalet av dei som gjorde det valde dei meir personleg farga sjangrane, som lesarinnlegg og kåseri. Så og seie ingen meistra argumenterande skriving svært godt, sjølv om dei fekk god karakter.⁷¹ Olga Dysthe og Frøydis Hertzberg konkluderer med at grunnskolen har lukkast med å gjere skriving til «et selvrealiserings- og lystprosjekt», der til og med dei svakaste tekstane ber preg av skriveglede og kreativitet.⁷²

I NIFU⁷³-rapporten: «Studieforberedt etter studieforberedende?», frå 2015, viser Lødding og Aamodt òg til resultat i KAL-prosjektet, som viste at sjølv dei elevane som var høgtpresterande valde å skrive forteljande tekstar. Til skilnad frå andre elevar nyttar desse skrivarane forteljinga som ein reiskap for tanke og erkjenning, der dei litterære tekstane vert «en måte å iscenesette seg selv tekstlig på». ⁷⁴ Desse tekstane har dermed ikkje nokon tydeleg mottakar; for «de gode skriversne skriver med og til seg selv»; noko som ikkje er råd i ein argumenterande eller resonnerande tekst, som føreset ein utanforståande mottakar.⁷⁵

Ein grunn til at sjølvsentrerte og forteljande tekstar har hatt slikt fokus i grunnskulen, kan vere ei førestelling om at dersom ein skal få til å skrive godt, så må ein skrive om noko ein kan. David Galbraith kallar dette for ein gamal klisjé. Han seier at det stemmer til ein viss grad at ein skriv meir samanhengande og flytande når ein skriv om noko kjent, men at dette òg har

⁷⁰ Fosse, 1992:23

⁷¹ Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skriving på ungdomstrinnet, s. 6. (Publisert på www.udir.no)

⁷² Dysthe og Hertzberg, 2007:20

⁷³ Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

⁷⁴ NIFU, 2015:28, s. 19

⁷⁵ Ibid

vist seg å vere ein av dei største svakheitene for nye skrivarar. Den første grunnen til det, er at å skrive ikkje berre handlar om å skrive ned kunnskap. Det handlar òg om å omforme denne kunnskapen til å nå bestemte kommunikative føremål. For det andre ligg det i denne tankegangen implisitt at ein berre skal skrive det ein allereie veit, framfor å utforske, oppdage og forstå nye tankar og idéar.⁷⁶

Ifølgje Lavelle kan det finnast ei førestelling i skulen om at det å kunne skrive forteljande i sin tur vil føre til at ein kan skrive utgreiande. Ho òg ser det som eit problem at elevar i vidaregåande ikkje er førebudde på skriving i høgare utdanning. Ho seier at dersom det er utgreiande tekstar som skal skrivast, så må det undervisast i det. Å kunne skrive forteljande tekstar, og ha grunnleggjande ferdigheiter i skriving, er ikkje nok.⁷⁷

Både norsk og internasjonal forskning dokumenterer at elevar slit med å skrive argumenterande tekstar. I artikkelen «‘Svinaktig vanskelig?’ Skriftleg argumentasjon på ungdomssteget» reiser Mari-Ann Igland spørsmål om kva det er elevane slit med.⁷⁸ Igland har utført ein kasusstudie av prosessrespons, der elevane har fått argumentasjonsretta kommentarar frå læraren undervegs. Ho har sett på korleis elevane utviklar den skriftlege argumentasjonen sin i ein slik prosess, og kva dei ikkje får til, trass i tilbakemeldingar frå læraren.⁷⁹

Igland seier at elevane sine problem med å skrive argumenterande tekstar ofte vert forklart med at det er sjangeren som problemet, og at argumenterande skriving vert rekna som skriving av vanskelegaste grad. Igland søkjer andre forklaringar, og meiner at det kan handle om forhold i sjølve skuleskrivinga. Ho viser til Aase, som hevdar at det må vere like vanskeleg å skrive gode forteljingar og noveller, som å skrive ein argumenterande tekst, og at alle sjangrar har ein auka vanskegrad sett i forhold til modning og korleis ein meistar språket.⁸⁰ Igland peiker på at ein i vidaregåande skule i Noreg har ein lang og sterk tradisjon for skriving av resonnerande og argumenterande tekstar, medan ein i grunnskulen ikkje har hatt noko systematisk arbeid med denne type skriving.⁸¹ Samstundes kjem det i NIFU-

⁷⁶ Galbraith, 2009:48

⁷⁷ Lavelle, 2009: 417

⁷⁸ Igland, 2007:277

⁷⁹ Ibid, s. 278

⁸⁰ Ibid, s. 279

⁸¹ Ibid; Aase, 1991:103

rapporten fram at dei høgare utdanningsinstitusjonane etterlyser studentar som er flinkare til å skrive fagrapportar og gjere kritiske vurderingar.⁸²

Det er tre hovudvanskar ved argumenterande skriving, seier Igland, og viser til ein rapport frå Andrews mfl. For det første er det vanskeleg å bevege seg frå munnleg til skriftleg argumentasjon. Igland understrekar at praktisk argumentasjon alltid er dialogisk, og vansken når me skriv, er å bringe dei andre, motstridane stemmene inn i teksten, samtidig som me underbyggjer vårt eige syn. Dernest, i følgje Andrews mfl., er det vanskeleg å finne stoff til den argumenterande skrivinga. Igland seier at mange elevar kan lite om dei temaa dei får i oppgåve å skrive om, og dei slit med å underbyggje påstandane sine. Den tredje vansken er korleis stoffet skal ordnast logisk i teksten. Igland seier at den kronologiske forteljinga er elevane godt kjende med, men modellar for skriftleg argumentasjon møter dei ikkje så ofte, verken i skule eller utanfor. Det har difor vore peika på at lesing av argumenterande tekstar kan vere ei hjelp til å bøte på dei nemnde vanskane, kombinert med undervisning som vektlegg stil og struktur. Igland seier at sjølv om lesing er viktig, så løyser det ikkje alle problem, og ho fann andre og meir påfallande vanskar i kassustudien.⁸³

Det Igland fann, var at elevane tok til seg ein del av kommentarane frå læraren, medan andre kommentarar fekk liten eller ingen verknad. Ho fann at alle elevane fekk til ein betre struktur på teksten, betre organisering av innhald og betre skrivestil. Dei fekk òg til å utdjupe delar av teksten meir, fann fleire argument for eit standpunkt, og kunne inkludere og gje motsvar til eit argument frå motparten kring eit praktisk spørsmål, når dei kunne skrive ut frå erfaring. Derimot var det ikkje så mange som greidde å følgje opp respons knytt til eit verdibasert tema som kravde større distanse, konfliktforhandling, meir sjølvrefleksjon og kritisk tenking. Igland seier at det ser ut til at elevane har vanskar med å drøfte premissa for eiga tenking, og at dei ikkje veit kvifor dei meiner som dei gjer når argumentasjonen ikkje kan byggje på erfaring. Det var berre to av elevane som følgde læraren sitt forslag om reflektere rundt motparten si innstilling og rolle i ein verdikonflikt, og i eitt tilfelle førte det til at eleven berre gjekk endå hardare ut for eige syn.⁸⁴

⁸² NIFU, 2015:28, s.15-16

⁸³ Igland, 2007:280-281

⁸⁴ Ibid, s. 286-289

Å skrive ein tekst om ein verdikonflikt, vil mange truleg oppleve som noko personleg, og fleire forskarar har peika på kor vanskeleg det kan vere. Lavelle viser til Tingle som seier at all skriving er sjølvbiografisk, fordi skrivarar gjennom skrivinga rokkar ved og konstruerer ein ny identitet. Når skrivarane reviderer sin eigen tekst, kan det vere smertefullt dersom ein ikkje har nok tru på at resultatet vert bra.⁸⁵ Galbraith seier at i skrivinga kjem skrivarens syn på verda fram, og at det djupast sett handlar om kven ein er. Skriving kan difor vekke sterke motstridande kjensler, slik han ser det. Nokre gonger kan ein kjenne seg oppglødd ved å få ny innsikt, andre gonger kan ein kjenne på frykt og usikkerheit, og enkelte gonger einsemd ved å stå åleine eller bli misforstått.⁸⁶

Pietro Boscolo peiker på det same som Galbraith, og seier at born kan kjenne seg sårbare når dei vert bedne om å skrive. Han viser til at i dei første skriveåra vert elevane sette til å skrive om opplevingar og kva dei liker og ikkje, men etter kvart vert det meir krevjande oppgåver, meir rutineskriving og streng karaktersetjing. Dette kan føre til at mange utviklar ei negativ haldning til skriving; anten fordi dei ikkje kjenner seg kompetente eller at skriving ikkje vert opplevd som interessant. På denne måten vert motivasjonen for å skrive låg.⁸⁷

Boscolo har òg sett på kva rolle interesse spelar for skrivinga. Han viser til at ein i dei tidlege studiane av skriveinteresse gjekk ut frå at det var ein samanheng mellom leseinteresse og skriveinteresse. Det har vist seg at det slett ikkje er slik. Ein kan ha stor interesse av å lese om noko, utan å ha noko ønskje om å skrive om det. Boscolo peikar på at ein frå 1990 fekk eit endra syn på skriving, som følgje av ei sosialkonstruktivistisk tilnærming. Perspektivet endra seg då frå fokus på interesse, til å sjå på skriving som ein meningsfull aktivitet. I dette breiare perspektivet er motivasjon noko som oppstår i klasseromsaktivitetar der skriving spelar ei naturleg rolle og der studentane sjølv ser på skriving som meningsfullt. Sjølv om studentane kan finne temaet for skrivinga interessant, er det sjølv lysta til å skrive som vert triggja, stimulert og halden ved like av ein aktivitet som appellerer i ein bestemt situasjon.⁸⁸

3.1.10 Korleis kan skulen få fram gode skrivarar?

Lesing er viktig, seier Igland, men ho peikar i tillegg på andre nøklar til betre argumenterande skriving. Ho meiner at den munnlege diskusjonskulturen òg er forsømd i skulen. Ho seier at

⁸⁵ Lavelle, 2009:418

⁸⁶ Galbraith, 2009:63

⁸⁷ Boscolo, 2009:300

⁸⁸ Ibid. s. 304

uformelle samtalar ikkje gjev elevane den erfaringa dei treng for å skrive. Mykje av aktivitetane i skulen dreiar seg om spørsmål og svar, og om instruksjonar til individuelt arbeid. Igland viser her til ein studie av Klette, og seier at dersom det er slik, så er det grunn til å reise tvil om det retoriske dannelsingsoppdraget vert teke på alvor. For å bøte på situasjonen meiner ho at ein bør ta i bruk førebudde debattinnlegg og tildelte roller. Debattinnlegga bør ha ei viss lengde, og det bør vere krav til form og innhald. Ved å tildele elevane roller må dei setje seg inn i ei sak frå ein annan sin synsstad, og slik får dei øving i å underbygge standpunkt og bryte meiningar mot kvarandre.⁸⁹

I artikkelen «Writing about What We Know» tek Galbraith føre seg modellar for kva som skjer i sjølve skriveprosessen. Han skil mellom «knowledge-telling» og «knowledge-transforming», og presenterer resultat frå forskning der skriveprosessen har vore manipulert på ulike måtar. I undersøkingane har Galbraith sett på to ulike skrivargrupper; dei med høg sjølvkontroll og dei med låg sjølvkontroll, og korleis dei produserer nye idéar i skriveprosessen. Omgrepet «self-monitoring» er henta frå Snyder og ein skala som han har utarbeidd for å måle grad av sjølvkontroll. Dei med høg sjølvkontroll er svært kjenslevare og merksame når det gjeld andre, og regulerer seg sjølv i forhold til den sosiale situasjonen; medan dei med låg sjølvkontroll let seg meir styre av korleis dei kjenner seg. Galbraith valde desse to gruppene, fordi det såg ut til at dei representerte dei to tilnærmingane til skrivning som er nemnde over; anten å skrive det ein veit, eller å forme kunnskapen på nytt. Det var då forventa at dei med låg sjølvkontroll ville gje direkte uttrykk for sine meiningar om eit emne, medan dei med høg sjølvkontroll ville produsere idéar retta mot retoriske mål.⁹⁰

I undersøkingane har Galbraith mellom anna sett på kva resultat ulike typar planlegging av skrivning, kontra det å skrive fritt, har påverka tekstane når det gjeld flyt, samanheng og produksjon av nye idéar. Galbraith gjorde fleire svært overraskande funn. Som forventa fann han at skrivarar med høg sjølvkontroll kom opp med fleire nye idéar i planleggingsfasen, samanlikna med dei med låg sjølvkontroll. Men medan talet på nye idéar ved skrivning av fulltekst utan planlegging gjekk ned for dei med høg sjølvkontroll, gjekk talet opp for dei med låg sjølvkontroll. Ved skrivning av fulltekst hadde den sistnemnde gruppa like mange idéar som dei med høg sjølvkontroll hadde når dei planla først. Det andre som overraska Galbraith, var at dei med høg sjølvkontroll ikkje såg ut til å auke kunnskapen ved notatskriving i

⁸⁹ Igland, 2007:289

⁹⁰ Galbraith, 2009:56-57

planleggingsfasen, sjølv om dei hadde mange idéar; medan det for dei med låg sjølvkontroll var ein klar samanheng mellom talet på idéar og auka kunnskap når dei skreiv fulltekst.⁹¹

Ut frå Galbraith sine funn ser det ut til at skrivarar med låg sjølvkontroll skriv best når dei skriv uplanlagt. Skrivarar med høg sjølvkontroll har flest idéar når dei skriv planlagde tekstar, men samanhengen i tekstane er likevel ikkje så bra som hjå skrivarar med låg sjølvkontroll. Den siste gruppa tilpassar ikkje tankane sine til krava, og dei nye idéane er meir samanhengande organisert, og i samsvar med forståinga dei har utvikla.⁹²

Rijlaarsdam mfl. peikar òg på dei individuelle skilnadene hjå skrivarane, og at det finst ulike skrivepreferansar. Dei seier at det er naturleg at skrivarar med låg sjølvkontroll vil ha utbytte av ei anna undervisning enn dei med høg sjølvkontroll. Sidan skrivarar med høg sjølvkontroll har eit retorisk fokus, kan dei ha nytte av tilbakemelding frå andre lesarar på innhaldet i teksten; på ting som dei er «blinde for» sjølv. Skrivarar med låg sjølvkontroll er gjerne opptekne av kva det dei skriv om betyr for dei, om det passar og om det er originalt. Desse skrivarane vil ha nytte av tilbakemelding frå lesarar som har problem med den retoriske samanhengen i tekstane deira.⁹³

3.1.11 Kva kan skrivarar lære av tilbakemelding?

Feedback eller tilbakemelding er ein av dei tinga som påverkar læring og måloppnåing mest, i følge John Hattie og Helen Timperly. Samstundes understrekar dei at tilbakemeldinga kan verke både positivt og negativt. Dei viser til at sjølv om mange artiklar om læring og undervisning nemner tilbakemelding som ein viktig faktor, er det få studiar som har undersøkt dette systematisk. Hattie og Timperly presenterer ein modell som viser når tilbakemelding har størst verknad. Modellen er basert på forskning, og viser mellom anna kva verknad ulik type tilbakemelding har, og korleis tilbakemeldinga kan nyttast til å fremje læring. Hattie og Timperly definerer tilbakemelding som informasjon som ein får i forhold til noko ein har utført. Denne informasjonen kan kome frå ein annan person, eller ein kan lære sjølv frå bøker og erfaring. Hattie og Timperly seier at tilbakemelding er ein ”konsekvens” av ei handling.⁹⁴

⁹¹ Galbraith, 2009:56-57

⁹² Ibid, s. 57-58

⁹³ Rijlaarsdam mfl., 2009:448

⁹⁴ Hattie og Timperly, 2007:81

Studiane til Hattie viser at tilbakemeldinga har størst verknad når ho gjeld oppgåveutføringa og korleis denne kan gjerast meir effektivt, medan ros, premiering og straff har liten effekt.⁹⁵ Hattie og Timperly seier at tilbakemeldinga må svare på tre viktige spørsmål: 'Kvar skal eg?' (mål); 'Korleis gjer eg det?' (framgang); og 'Kva er neste skritt?' (tiltak). Hattie og Timperly poengterer vidare at det er viktig med klare og tydelege mål, og at det er lettast å lukkast når ein er motivert og har tru på å lukkast. Dersom ein sjølv kan utvikle teknikkar for å finne ut kva ein gjer feil og korleis ein kan gjere ting betre, skaffar ein seg ferdigheiter i sjølvregulering. Hattie og Timperly seier at studentar er villige til å arbeide hardare dersom dei kan klare meir utfordrande oppgåver, framfor berre å gjere «meir.»⁹⁶

Kva fokus tilbakemeldinga har, er heilt avgjerande, i følge Hattie og Timperly. Dei skil mellom fire ulike typar tilbakemelding, alt etter kva fokuset er. Dei fire typane er tilbakemelding på oppgåva (FT=feedback about the task), tilbakemelding på prosessen (FP), tilbakemelding på sjølvregulering (FR) og tilbakemelding på person (FS= about the self). Det er berre dei tre første måtane å gje tilbakemelding på som kan ha stor innverknad på læringa.⁹⁷ Når ein les artikkelen til Hattie og Timperly, vert ein klar over at det å gje tilbakemelding ikkje er ei enkel oppgåve. Hattie og Timperly seier at det stiller store krav både til studentar og lærarar.⁹⁸ Det kan vere for lite tilbakemelding eller for mykje tilbakemelding; ho kan vere for generell eller for detaljert, eller vere av feil type.⁹⁹ Tilbakemeldinga kan òg kome for tidleg eller for seint.¹⁰⁰ I følge Hattie og Timperly må lærarane ta stilling til når, korleis og kva slags tilbakemelding dei skal gje. Studiar viser at tilbakemeldingar ofte vert gitt ut frå kva lærarane tenkjer at studentane treng, og at det ofte er personleg (FS), som til dømes: «God innsats.»¹⁰¹ Hattie og Timperly konkluderer med at tilbakemeldinga er mest effektiv når ho kan kombinerast med instruksjonar for vidare arbeid. Dei seier at enkelte gonger kan instruksjonar vere meir effektive enn tilbakemelding, særleg dersom det er slik at oppgåvekonseptet ikkje er forstått. Hattie og Timperly seier òg at ofte vert testing brukt for å måle om det har skjedd endring, i staden for å la det vere eit middel til å fremje og styrkje læring.¹⁰²

⁹⁵ Hattie og Timperly, 2007:84

⁹⁶ Ibid, s. 86

⁹⁷ Ibid, s. 91

⁹⁸ Ibid, s. 103

⁹⁹ Ibid, s. 91

¹⁰⁰ Ibid, s. 98

¹⁰¹ Ibid, s. 100

¹⁰² Ibid, s. 104

Fleire studiar som Hattie og Timperly refererer til, viser at kommentarar saman med karakter eller i staden for karakter har god effekt. Dei refererer mellom anna til R. Butler som har vist at karakterar kan auke engasjementet, men ikkje nødvendigvis prestasjonen. Ho hevdar dessutan at dersom kommentarar skal ha effekt, må dei bli gitt utan karakter.¹⁰³ Brian Hout og Jeff Perry ser ikkje nødvendigvis nokon konflikt mellom det å bruke vurdering i undervisninga, og det å gje karakter på ein bestemt prestasjon. Det dei understrekar som viktig, er at elevane må få opplæring i å vurdere, slik at dei kan bli flinke til å vurdere sitt eige arbeid, og slik bli flinkare til å skrive.¹⁰⁴ Hout og Perry peikar på at dette ikkje er så enkelt i praksis. Dei seier at den type vurdering (decision-making) som vert kalla karaktersetjing har fint lite til felles med den type vurdering (evaluation) som skrivarar gjer heile tida medan dei skriv og omskriv. Når elevane får tilbake ferdig retta tekstar med karakter, er dei fråtekne ansvaret for å vurdere sine eigne tekstar. Hout og Perry seier at retting av tekstar handlar meir om læraren si karaktersetjing, enn om å hjelpe eleven til å vurdere si eiga skriving. Dei viser til ei undersøking av Connors og Lunsford, der seksti prosent av lærarkommentarane handla om å rettferdiggjere karakteren. Hout og Perry seier at det fører til at elevane sitt fokus vert feil. I staden for å fokusere på korleis dei kan forme og utvikle teksten, fokuserer dei på korleis dei skal skrive for å få best moglege karakter.¹⁰⁵

Hout og Perry ser det nesten som uunngåeleg at elevane flyttar fokus frå å bli gode skrivarar til å prøve å forbetre karakterane. Samstundes understrekar dei at sjølv om det å vere god skrivar og det å få god karakter har ein viss samanheng, så er det likevel ikkje det same.

Dei seier at dersom ikkje elevane lærer å ta kontroll over eiga skriving og vurdere seg sjølv, så held dei fram med å vere studentar, i staden for å bli skrivarar. Hout og Perry refererer her til ein studie utført av Sarah Freedman, der det kom fram ein interessant skilnad når tekstar av profesjonelle skrivarar vart vurderte saman med studenttekstar. Dei profesjonelle skrivarane skreiv ikkje slik lærarane forventa, og fekk dårlegare uttelling for heilheita i tekstane enn det studentane gjorde, sjølv om desse var førsteårsstudentar. Hout og Perry viser til det spenningsfeltet som finst mellom det å vere ein skrivar som skriv for å skape og oppdage, og det å vere ein student som gjer oppgåver etter instruks frå læraren, fordi ein skal få karakter.

¹⁰³ Hattie og Timperly, 2007:92

¹⁰⁴ Hout og Perry, 2009:426

¹⁰⁵ Ibid, s. 426-427

Dei viser til ein annan studie av Freedman, utført saman med Melanie Sperling, der ein svært flink student gjennomfører revisjon av teksten sin berre for at læraren skal bli nøgd.¹⁰⁶

Både forskinga og lærarar si erfaring viser at elevane lærer lite av den tilbakemeldinga som dei får på den ferdige teksten. Skrivsesenteret peikar på at rettepraksisen med at læraren tek med seg stilbunka heim, har liten overføringsverdi til seinare skriveoppgåver eller til elevens generelle skriveutvikling. Eleven ser på teksten som avslutta arbeid, og er ikkje i læringsmodus når han får teksten tilbake. Ein del av tilbakemeldingane vil dessutan vere knytt opp mot den bestemte teksten.¹⁰⁷

Nancy Sommers går så langt som å kalle det eit paradoks at den mest utbreidde metoden for å gje tilbakemelding på skriftleg arbeid, er den som vert minst forstått. Ho seier at det er eit misforhold mellom den tida lærarane bruker på å gje skriftleg tilbakemelding og det utbyttet elevane har av det. Ein reknar med at det tek mellom tjue og førti minutt å rette og gje tilbakemelding på ein enkelt tekst, men ein veit lite om kva effekt det har, om det i det heile tatt har nokon effekt.¹⁰⁸ Saman med Lil Brannon og Cyril Knoblac har Sommers ikkje berre forska på kva lærarane seier i tilbakemeldingane sine, men òg kva som avgjer kva elevane vel å ta omsyn til, og kva dei ignorerer i revisjonsarbeidet.¹⁰⁹

Det første dei oppdaga, var at lærarkommentarane flytta elevane sitt fokus bort frå det føremålet dei opphavleg hadde hatt med teksten, og over på føremålet gjeve i lærarkommentarane. Dermed var det ikkje lenger det eleven *ville seie* som var viktig, men det *læraren ville ha* som kom i fokus. Vidare fann Sommers mfl. at tilbakemeldingane var altfor omfattande, og enkelte gonger var dei motstridane. Sommers seier at det var heilt umogeleg for eleven å vite kva som var små justeringar og kva som var store feil, eller kva som burde prioriterast i revisjonsarbeidet. Mange gonger følgjer eleven instruksjonane til punkt og prikke, men teksten vert ikkje nødvendigvis betre av den grunn, seier ho. Enkelte gonger vert teksten i realiteten dårlegare.¹¹⁰

¹⁰⁶ Hout og Perry, 2009:426-427

¹⁰⁷ Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skrivning på ungdomstrinnet, s. 17

¹⁰⁸ Sommers, 1982:148

¹⁰⁹ Ibid, s. 149

¹¹⁰ Ibid, s. 149-151

Det ser ut som at kva nytte skrivaren har av tilbakemelding avheng mykje av den kommunikasjonen ein kan få til mellom lærar og elev i prosessen med å skrive teksten. Richard Straub prøver å skape kjensla av ein samtale andlet til andlet, gjennom den skriftlege responsen han gjev. Tanken bak det er ei førestelling om at å snakke med studentane direkte ville vere den ideelle måten å gje tilbakemelding på. I ein samtale er ein gjerne meir uformell, mindre autoritativ, og språket er mindre teknisk enn i skriftleg tilbakemelding. Straub seier at dersom me gjer om på kommentarane slik at det vert ein samtale, tek me studentane og skrivinga deira på alvor, og det kan bli ei reell utveksling av tankar.¹¹¹

Å ta skrivarane på alvor er òg eit tema hjå Hout og Perry, når dei seier at lærarar først må lese teksten som eleven har skrive. Med det meiner dei at elevteksten fortener å bli lesen som tekst, utan tanke på å finne feil eller sjå kva som kan skrivast betre. Dei spør kva som ville skjje dersom ein las elevteksten for hygge eller for å lære; eller kva spørsmål ein ville stille, dersom ein ikkje sat og tenkte på kva kommentarar ein skulle skrive i margin.¹¹²

Sjølv om Straub gjorde gode erfaringar med sitt forsøk, understrekar han at ein må sjå på respons ut frå den sosiale samanhengen. Han seier at kva som verkar og ikkje verkar avheng av så mykje. Det kjem an på læraren, på elevane og på samspelet i klassen. Det som passar for ein lærar, passar ikkje for ein annan. Straub hevdar at ein ikkje kan generalisere prinsipp for god tilbakemelding. Tilbakemeldinga må tilpassast klassen og skreddarsyast for den enkelte student.¹¹³

3.1.12 Kor viktig er trua på å få det til? Ulike tilnærmingar til skriving

I artikkelen «Writing through College: Self-efficacy and Instruction» seier Lavelle at det er viktig å innsjå at skriving er vanskeleg, og at studentane ikkje har med seg den ideelle skrivebakgrunnen når dei begynner på høgare utdanning.¹¹⁴ Å gje elevar skriveoppgåver verkar kanskje som den ideelle akademiske aktiviteten, men Lavelle undrast om det kanskje ikkje er den vanskelegaste. For det første er skriving svært krevjande for korttidsminnet, fordi ein skal ta omsyn til så mange ting på same tid i prosessen. Det er ikkje berre temaet og intensjonen med teksten, men òg korleis dette skal presenterast, i tillegg til leksikalske og grammatiske krav. Den andre faktoren som Lavelle peikar på som avgjerande for skrivinga, er

¹¹¹ Straub, 2000:28-30

¹¹² Hout og Perry, 2009:431

¹¹³ Straub, 2000:51

¹¹⁴ Lavelle, 2009:420

kva skrivaren trur om si eiga skriving. Det å ha tru på at ein kan lukkast med noko er heilt avgjerande for både læring og skriveferdigheiter. Trua på å lukkast har vist seg å påverke kva mål ein set seg og kor forplikta ein er på måla; kva oppgåver og aktivitetar ein vel og korleis ein tolkar tilbakemelding.¹¹⁵

Lavelle peikar på at det er ein vekselverknad mellom tru på meistring og kompetanse. På same måte som kjensla av å ha fått til noko fremjar trua på å få det til, vil trua på å få det til føre til at ein oppnår noko. Det å ha tru på meistring gjer at ein er uthaldande, sjølv når det ser mørkt ut, og ved å halde ut vil ein oppnå å lukkast. Lavelle viser til at forfattarar òg opplever motstand i skriveprosessen. Mange kan fortelje om korleis dei sat i timevis, skreiv sjølv om det var umogeleg, og på den måten kom vidare.¹¹⁶

Både Krashen og Smith har understreka kor viktig det er at ein kjenner seg innanfor og kompetent i læringsposessen. Så lenge ein gjer det, vil ein lære gjennom heile livet, men i motsett fall er konsekvensen dramatisk, både for born og vaksne. Krashen nyttar termen «Affective Filter», når han beskriv korleis angst eller uro kan blokkere for læring.¹¹⁷ Smith ser det som avgjerande at ein ser på seg sjølv som skrivar; som ein «medlem av klubben». Dersom ein har ei oppleving av å vere ekskludert, er det ein tilstand som er vanskeleg å endre. Då er konsekvensen at ein ikkje lærer. Smith seier at hjernen lærer å ikkje lære, og sensitiviteten vert slått av.¹¹⁸

Lavelle har gjennom ulike innfallsvinklar gjennomført ei rekkje studiar for å kartleggje kva førestellingar og strategiar studentar i høgare utdanning har i forhold til skriving. Elevane sin motivasjon spenner frå å skape mening, å lære, å uttrykkje seg sjølv, å gjere læraren fornøgd, til å få jobben gjort. Når elevane skriv for å lære, går dei inn i ein aktiv skriveprosess, men når dei skriv for å tilfredstille læraren, følgjer dei instruksjonen. Ut frå resultata har ho utarbeidd ei liste med kjenneteikn, *Inventory of Processes in College Composition*, for fem ulike tilnærmingar til skriving.¹¹⁹

¹¹⁵ Lavelle, 2009:415

¹¹⁶ Ibid, s. 417

¹¹⁷ Krashen, 1984:26

¹¹⁸ Smith, 1983:562

¹¹⁹ Lavelle, 2009:416, 418

Den første tilnærminga vert kalla «utgreiande», og er kjenneteikna ved at skrivaren investerer mykje av seg sjølv i teksten, og nyttar skrivinga til å utforske og finne mening. Denne skrivaren får ei god kjensle av å skrive. Høg score på denne skalaen har vist gode resultat for forteljande tekstar, men har ikkje vore så eintydig i høve til akademisk skriving.¹²⁰

Den neste tilnæringsmåten vert kalla «lita tru på å få det til». Dette er ei tilnærming prega av frykt for å ikkje geie det, tvil i forhold til eigne evner, og ei førestelling om at skriving er ei smertefull oppgåve. Fokuset til skrivaren er på overflata i teksten, for han tenkjer at berre han var flinkare med grammatikk og teiknsetjing, så ville teksten bli mykje betre. Denne tilnærminga har lita eller inga merksemd på skriving som ein reiskap for å skape mening eller uttrykkje seg sjølv, som skriving djupast sett handlar om.¹²¹

Den tredje tilnærminga, «reflekterande revisjon», er skriving der ein går inn med heile seg og har ei avansert forståing av at ein i skrivinga utviklar si eiga tenking. Skrivaren er djupt involvert i temaet, og søker å skape mening både for seg sjølv og lesarane.¹²²

Dei to siste tilnæringsmåtene i *Inventory of Processes in College Composition* har begge ei overflatetilnærming til skriving. «Spontan impulsiv»-profilen overvurderer eiga evne og liker ikkje å dvele ved hindringar. Det handlar om å få jobben gjort, og når ein har sagt det ein vil, så er ein ferdig. I eit eventuelt revisjonsarbeid er det berre snakk om små endringar.¹²³

I kontrast til «spontan impulsiv» følgjer «prosedyre»-profilen reglane, men involverer seg sjølv minst mogeleg. Strategien går ut på å lese oppgåva nøye, presentere ei rad med idéar i ei naturleg rekkjefølgje, og setje inn nye moment ein kjem over der det passar. Denne tilnærminga er eit ønskje om å ha kontroll og gjere læraren fornøgd ved å følgje prosedyren, og kanskje på den måten å oppnå ein god karakter. Dersom ein skal skrive fem sider, så skriv ein fem sider.¹²⁴

I denne skaleringa vert «utgreiande» og «reflekterande revisjon» sett på som tilnærmingar som går djupt ned i teksten, medan dei tre andre tilnæringsmåtene vert karakteriserte som

¹²⁰ Lavelle og Zuercher, 2001:376; for utfyllande appendiks, sjå s.386-388

¹²¹ Lavelle og Zuercher, 2001:376

¹²² Ibid

¹²³ Ibid, s. 377

¹²⁴ Lavelle og Zuercher, 2001:377, 389; Lavelle, 2009:418

overflatiske. Lavelle og Zuercher viser til Carolyn Webb som har peika på at inndelinga i «djup» og «overflatisk» kanskje er for grov. Skrivarar kan ha ein underliggjande grunn for å velje overflateperspektivet, og i skriveprosessen vil skrivarane variere mellom ulike tilnæringsmåtar. Lavelle og Zuercher understrekar at det er viktig å sjå på kategoriane som tilnærmingar til skrivning, og ikkje fastlagte skrivestilar. Dei poengterer at skrivning handlar om endring, og at tilnæringsperspektivet er retta mot utfordringar som ein møter i undervisninga. Det kan til dømes vere ein fordel å vere bevisst på kva førestellingar og tankar elevane har, når ein skal gje instruksjonar.¹²⁵

Lavelle tek deretter opp fleire praktiske forhold rundt det å undervise i skrivning. For det første understrekar ho kor viktig det er å ha fokuset retta mot korleis innstillingar og overtydingar spelar inn for elevane. Ved å vise elevane korleis tankane deira verkar direkte på strategiane dei vel i skriveprosessen og resultatata dei får, utrustar ein dei til å sjå på motivasjonen sin på ein ny måte, slik at dei vert meir sjølvstendige og får større tru på å lukkast. Lavelle viser her igjen til Tingle, som appellerer til lærarane si medkjensle, og ber dei om å verkeleg å prøve å forstå skrivarane sin situasjon.¹²⁶

For det andre oppmodar Lavelle til ein så stor variasjon når det gjeld skriveoppgåver at alle kan finne noko dei kan lukkast med. Ho utfordrar dessutan lærarane til å gje elevane større valfridom når det gjeld kva dei vil skrive, sjølv om det vil medføre at dei misser noko av kontrollen. Lavelle understrekar vidare kor viktig det er med retningslinjer og rettleiing undervegs, og at skrivarane får støttande tilbakemelding. Kvaliteten på skrivinga avheng av at skrivaren har gått heilt og fullt inn i skriveprosessen, seier ho. Dersom trua på å få det til er lita, vil skrivaren vere tilbakehalden med å involvere seg, og handsame oppgåva overflatisk, berre for å få ho gjort.¹²⁷

Omgrepa «djup» og «overflatisk» tilnærming er først nytta av den svenske utdanningspsykologen, Ference Marton¹²⁸, men seinare har fleire forskarar nytta teorien hans i studiar, slik som til dømes Lavelle og Zuercher, og Webb. Saman med ulike forskarar har Webb gjennomført fleire studiar blant førsteårsstudentar, med fokus på tekstar som dei har skrive i fag dei studerer. I ein av desse studiane har Webb, saman med Michael Prosser, samanlikna

¹²⁵ Lavelle og Zuercher, 2001:378

¹²⁶ Lavelle, 2009:418

¹²⁷ Ibid, s. 417

¹²⁸ Prosser og Webb, 1994:128; Marton, 1988

det som skjer i skriveprosessen med det ferdige produktet. Prosser og Webb har undersøkt skriving og tekstar ut frå to ulike teoretiske perspektiv; fenomenografisk og systematisk-funksjonell lingvistikk. Undersøkinga deira viser at det er naudsynt å sjå det ferdige produktet og prosessen i samanheng, og at desse to teoriane gjer det mogeleg.¹²⁹

Dei som deltok i undersøkinga til Prosser og Webb var sosiologistudentar som skulle skrive ei drøftingsoppgåve i kulturforståing. Studentane svarte dessutan på spørsmål om kva dei tenkte om dette temaet og om oppgåveskrivinga. Prosser og Webb fann to kvalitativt ulike tilnæringsmåtar. Den eine tilnærminga var ei multistrukturell forståing, der det gjaldt å samle informasjon som var relatert til temaet. Skrivaren hadde gjerne gjort seg opp ei meining om saka på førehand, og prøvde å finne fakta som kunne støtte synspunkta. Denne samlinga av ulike punkt bidrog likevel ikkje til å gje eit heilt bilete av temaet. Den andre tilnærminga var ei relasjonsforståing av at teksten skulle vere eit argument inn i ein samanheng. Her brukte skrivaren kjeldene for å finne eksempel som kunne belyse temaet og gje ei større forståing av samfunnet.¹³⁰

Dei skrivarane som hadde ei multistrukturell tilnærming opplevde det vanskeleg å få til ein samanhengande tekst, sjølv om dei prøvde å organisere momenta så godt dei kunne. Skrivarane med ei relasjonsforståing hadde derimot heile tida fokus på korleis ting hang saman, og fann ein slags retning for skrivinga når dei først hadde starta. Då Prosser og Webb undersøkte oppbygginga av tekstane fann dei det same som skrivarane hadde gjeve uttrykk for. I den multistrukturelle tilnærminga, som og vert kalla overflatisk, er det vanskeleg å sjå både strukturell samanheng i teksten og samanheng mellom dei ulike idéane, medan tekstar som er skrivne ut frå ei relasjonsforståing har ei stillasoppbygging som gjer at det er lett å følgje argumenta.¹³¹

Prosser og Webb peikar på korleis ein i undervisninga gjerne presenterer studentar og elevlar for ferdige tekstar, og kor vanskeleg det då er for dei å få innblikk i prosessen. Føremålet med å presentere skrivarane for modelltekstar, er at ein vil lære dei å tenkje på ein ny måte om verda, ved at dei kan sjå korleis andre har tenkt og uttrykt seg. Prosser og Webb seier at slik sjangerbasert undervisning har fokus på språket i forhold til konteksten, men ikkje på

¹²⁹ Prosser og Webb, 1994:136

¹³⁰ Ibid, s. 127-128

¹³¹ Ibid, s. 128-131

personen i forhold til konteksten. Skrivarane får då ingen modellering av korleis studenten tenkte i arbeidet med problemstillinga, eller korleis han utvikla tankane som har blitt til ferdig tekst.¹³²

Eit fenomenografisk perspektiv fokuserer derimot på personen og korleis han forstår verda rundt seg. I denne teorien ser ein, slik vi har sett i undersøkinga til Prosser og Webb, ein direkte samanheng mellom korleis skrivaren nærmar seg oppgåva og resultatet han får. Tilnæringsmåten vert vidare påverka av korleis skrivaren forstår oppgåva, samanhengen ho vert gjeven i, og tidlegare erfaringar med oppgåveskriving. I eit fenomenografisk perspektiv vil ein helst ha ei dynamisk tilnærming, der skivarane heile tida vert hjelpt til å reflektere og endre forståinga av oppgåva ut frå samanhengen. Når studentane vert vane med å arbeide på denne måten, vil dei kunne meistre å møte ei liknande oppgåve i ein annan kontekst. Prosser og Webb understrekar difor kor viktig det er at akademisk skriving føregår i dei faga og i den konteksten der dei studerer. Dei seier at der skriveinstruksjonar er noko perifert, vert resultatet at studentane vert bedne om å tenkje, berre for å tenkje, og å skrive berre for å skrive. Ein slik praksis manglar føremål og vert difor opplevd som meiningslaus. Motsetnaden til dette er å sjå skriveutvikling som noko grunnleggjande for å lære eit nytt fag. Prosser og Webb seier at då vil studentane lære korleis dei skal tenkje *noko* og skrive *noko*.¹³³

At meiningsfull skriving er heilt avgjerande, vert støtta av Boscolo som ser meiningsfull skriving som ein av to faktorar som er avgjerande for korleis skrivemotivasjon utviklar seg, i tillegg til meistringstru.¹³⁴ Boscolo argumenterer for at skrivemotivasjon er ei haldning eller eit syn på skriving. Studentane dannar seg førestellingar om skriving ut frå dei situasjonane der dei vert bedne om å skrive og dei erfaringane dei gjer seg. I neste omgang påverkar haldninga deira korleis dei nærmar seg nye skriveoppgåver og i kva grad dei er villige til å engasjere seg i dei.¹³⁵ Boscolo vil heller nytte ordet verdi enn interesse, når det kjem til motivasjon. Ein skrivemotivert student ser verdien av å nytte skriving som ein reiskap for ulike føremål. Ifølgje Boscolo er ein skrivemotivert student ikkje nødvendigvis ein student som «liker» å skrive, men ein som er villig til å gjere bruk av denne reiskapen når det trengs, og som oppnår tilfredsstilling ved å skrive.¹³⁶

¹³² Prosser og Webb, 1994:136

¹³³ Ibid, s. 136-137

¹³⁴ Boscolo, 2009:301-302

¹³⁵ Ibid, s. 301-302

¹³⁶ Ibid, s. 309-310

Vidare peikar Boscolo på noko anna som er viktig for skrivarar. Når skrivarar utviklar tru på at dei kan skrive, så utviklar dei òg ei form for sjølvregulering, seier han. For å lukkast med ei skriveoppgåve, må dei ikkje berre ha kunnskap om akkurat det dei skal skrive om, men dei må kunne disponere tida, overvinne stress og vite korleis dei kan få hjelp om dei støyter på vanskar. Boscolo seier at dess større ferdigheiter studentane har i sjølvregulering, dess større er meistringstrua. Meistringstru omtaler han som studenten si eiga vurdering av i kva grad han er i stand til å organisere og utføre den handlinga som trengs for å oppnå eit bestemt resultat.¹³⁷ Dersom skrivaren har tru på at det er mogeleg å oppnå det resultatet han ønskjer, har han det som skal til for å halde ut når han møter vanskar, seier Boscolo. Det vil naturleg nok vere slik at skrivaren si oppfatning av og tru på eigen kompetanse kan variere i forhold til ulike typar skriveoppgåver, men ferdigheiter i sjølvregulering kan hjelpe skrivaren til å utvikle både eigne skriveferdigheiter og kvaliteten på den teksten han held på med.¹³⁸ Ein motivert student er, ifølgje Boscolo, ein som har lært å handtere vanskane som kan oppstå når ein skriv. Denne skrivaren veit ikkje berre kva han skal skrive, men i tillegg korleis ytre og indre ressursar kan nyttast for å nå eit kommunikativt mål.¹³⁹

3.1.13 Kvar fører denne teorien oss?

Det er mange stemmer som har fått kome til orde i denne teoridelen, men er det noko felles, og kva peikar dei på?

For det første kan ein konkludere med at skriving er vanskeleg. Å gje tilbakemelding er òg vanskeleg, samtidig som tilbakemelding er ein av dei tinga som påverkar læring og måloppnåing mest. Forskinga viser at vurderingspraksisen med å gje skriftleg tilbakemelding på skriftleg arbeid er noko elevane har lite utbytte av, samstundes som det er noko lærarane bruker mykje tid på.

Det kan dernest sjå ut som eit hovudproblem med skriving i skulen er at skuleskrivarar ikkje skriv for reelle lesarar, og at dei ikkje får respons frå reelle lesarar. Mange klarer ikkje å førestelle seg mottakaren eller er ikkje nok medvitne om at det er ein slik mottakar; noko som kan føre til at teksten ikkje har rett design eller rett kode. Straub har til dømes prøvd å imøtekome dette ved å nytte ein skriftleg dialog som liknar på ein munnleg samtale, andlet til

¹³⁷ Boscolo, 2009:307

¹³⁸ *ibid*

¹³⁹ *Ibid*, s. 310

andlet, og Rijlaarsdam mfl. viser til metodar for å gjere skrivaren meir merksam på behov hjå lesaren. Frå Galbraith sine undersøkingar har me sett kor ulike skrivarane er, og at grad av sjølvkontroll hjå skrivarane spelar ei stor rolle i forhold til korleis dei skriv i ulike situasjonar, og om dei tenkjer på at dei har ein lesar eller ikkje når dei skriv.

Det ser vidare ut for at ein tek for lite omsyn til at skriving er noko personleg, som er svært ulikt å ytre seg munnleg, og at førestellingar om skriving og tru på å lukkast er avgjerande for strategi og resultat. Lavelle og Zuercher, samt Prosser og Webb har gjennom ulike undersøkingar gjeve døme på korleis ein i tekstar kan finne ulike tilnærmingar til skriving, og korleis desse funna samsvarer med skrivarane sine opplevingar og erfaringar med skrivinga. Me har dessutan sett at meiningsfull skriving skaper skrivemotivasjon, og at skrivemotivasjon, i følgje Boscolo, er ei haldning som gjer at ein er villig til å nytte skriving som ein reiskap for å nå bestemte mål.

Til sist har Ongstad understreka at det ikkje er nok med tekstteori i skriveopplæringa, men at psykologi, sosiologi og personkunnskap òg må inn. Det kan nemleg sjå ut som skriving er noko individuelt, der ein ikkje veit heilt om det er ei generell skriveevne som kan øvast opp, eller om kvar enkelt må finne sin eigen veg.

3.1.14 Frå teori til praksis

I denne oppgåva har eg tilgang til eksamenstekstar, karakterstatistikk og ei spørjeundersøking der ein del av eksamenskandidatane har svart på spørsmål om eiga skriving. Problemstillinga mi er: "Korleis skriv den gode skrivaren?" Ved å bruke posisjoneringsanalysen som Ongstad har utarbeidd, vil eg sjå om eg finn noko mønster i korleis gode skrivarar posisjonerer seg, og kva dei gjer i skrivinga si, som andre ikkje gjer. Eg vil òg drøfte om det å vere ein god skrivar er det same som å få god karakter. I spørjeundersøkinga vil eg sjå etter kva faktorar som synest å vere viktige for å lukkast med skrivinga til eksamen. Det er òg interessant å sjå om dei sjølv hadde kjensla av å lukkast, og om dei kjende seg førebudde på dei oppgåvene dei fekk.

Eg tenkjer at teorien kan setje undersøkinga inn i ein større samanheng, og vere med på å gje svar på noko av det som kan observerast i tekstane. Eg vonar dessutan at forskinga utover det kan gje inspirasjon inn i klasserommet og til dei som skal vere med på å avgjere kva skriving som skal gå føre seg i klasserommet og til eksamen.

3.2 Historikk og erfaringsbakgrunn

3.2.1. Eksamensoppgåver til avgangseksamen i vidaregåande

I løpet av dei åra eg har arbeidd med norsk i vidaregåande opplæring, har utforminga av eksamensoppgåvene blitt endra fleire gonger. Slik eg ser det, har krava til den ferdige teksten blitt fleire og meir spesifikke, i tillegg til at skrivaren må ta utgangspunkt i eller la seg inspirere av ein eller fleire tekstar. Før innføringa av Kunnskapsløftet var det ikkje tillate med hjelpemiddel til eksamen, men ein fekk utdelt eit temahefte med tekstar dagen før, slik at ein kunne førebu seg. Dette heftet skulle ein ha med på eksamen. Sjølve eksamensoppgåvene var nokså like frå år til år. Ei av fem oppgåver var alltid tolking av skjønnlitterær tekst, og ei anna var alltid artikkel. Dei tre siste oppgåvene kunne variere litt frå gong til gong. Ut frå dette kunne elevane øve på å bli gode i den sjangeren dei meistra best. I og med at det ikkje var tillate med hjelpemiddel, måtte ein òg syne at ein hadde kunnskap om språk og litteratur, og ein kunne få god utteljing ved å kunne formidle slik kunnskap på ein interessant måte.

Eksamensoppgåvene som vert gjevne no spenner vidare, og nye omgrep som til dømes samansett tekst og retorisk analyse er mykje brukt. Fram til våren 2014 var det vanleg å spesifisere kva sjanger ein skulle skrive i, men frå då av tok ein i bruk formuleringar som *resonnerande*, *argumenterande* og *kreativ tekst*, i staden for dei kjende formuleringane som til dømes *artikkel*, *essay* og *kåseri*.¹⁴⁰ Dei nye formuleringane har eit sterkare fokus på føremålet med teksten. Meininga var at elevane skulle få større fridom i skrivinga, men mange vart usikre i møte ned dei nye oppgåvetekstane, fordi dei ikkje såg for seg kva sjanger dei kunne bruke.

Med Kunnskapsløftet vart skriftleg eksamen i norsk òg meir krevjande ved at det vart innført kortsvarsoppgåve i tillegg til langsvaret. Dei første åra vart det gjeve kortsvar anten i hovudmålet eller i sidemålet, men frå og med våren 2014 har det vore obligatorisk kortsvar begge eksamensdagane. Kortsvaret er knytt til eit eller fleire tekstvedlegg. Det er venta at ein skriv samanhengande, strukturert og presist.¹⁴¹

Det er grunnlag for å seie at det er ein svært krevjande og stressa eksamenssituasjon elevane skal vise kompetansen sin i, og dei har mange omsyn å ta i skrivinga. I tillegg til å kunne formulere seg godt og meistre rettskriving og teiknsetjing, skal dei tenkje på teksttype og

¹⁴⁰ Revidert læreplan og eksamen, 2014:2, vedlegg 11

¹⁴¹ Ibid, s. 3

følgje rettleiinga i oppgåva. Dei må lese vedleggstekstane og finne ut korleis dei vil bruke dei. Dette må dei gjere for to oppgåver, og disponere tida deretter. Dei veit òg at sjølvstende, refleksjon og kreativitet er kvalitetar som gjev utteljing på karakteren.

Når elevane vel kva oppgåve dei skal skrive til eksamen, er det fleire moment som spelar inn. For det første vil dei gjerne velje oppgåve ut frå det dei kan noko om. Dernest må dei ta omsyn til kva form det er mogeleg å skrive i, og finne ein teksttype som dei meistrar. Til sist kjem føremålet med teksten, og kven dei skriv for. Mange er nok ikkje merksame på at dei skal skrive for ein tenkt lesar, i og med at den reelle lesar av teksten (her: sensor) vil vere den same uansett. For dei fleste vil nok fokuset vere at dei skriv for å få ein god karakter, og at dei må ha rett ortografi og teiknsetjing. Dette kan hengje saman med at det i undervisninga ikkje vert snakka så mykje om føremålet med skriveoppgåvene, sjølv om læraren har ein plan. Jon Smidt og andre forskarar ved Skrivesenteret har peika på dette, og dei seier at det går føre seg mykje fragmentert skiving, som ikkje vert lesen eller brukt til noko.¹⁴²

Ved val av oppgåve er det nok ikkje så viktig kven adressaten er, men i det skrivaren startar skrivinga, er det svært viktig å posisjonere seg i forhold til ein tenkt lesar. Teksten har ein mottakar som har klare forventningar til kva teksten skal innehalde. Dei kriteria er uttrykt i oppgåveteksten, og dersom ikkje skrivaren skriv med det for auget, vil ikkje teksten kommunisere godt, fordi denne relasjonen vert broten. På same måte kan kommunikasjonen bryte saman om skrivaren har skrive ei novelle i staden for ein diktanalyse, eller om han skriv om noko anna enn det som var gjeve som tema. Ongstad seier at det er det triadiske som gjer ytringa kommunikativ.¹⁴³

Mange skrivarar har med seg modelltekstar eller oppskrifter på teksttypar på eksamen, men det det er ingen garanti for eit vellukka resultat. Eg har mange gonger lese tekstar som minner om det skjemaet ein får tilbake når bilen har vore på EU-kontroll. Alle punkt er eigentleg med, men teksten manglar eit tydeleg føremål, ein klar bodskap og ein nærverande skivar. Skiving handlar om meir enn å følgje eit skjema og eit bestemt oppsett. I artikkelen "Rolle, stemme og posisjonering. Mellom gyldighet og relevans." seier Ongstad at "utan teori er veien kort til praktisisme".¹⁴⁴ Eg tenkjer at nettopp det har mange elevar vore utsette for i

¹⁴² Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skiving på ungdomstrinnet, s. 7; Smidt, 2010

¹⁴³ Ongstad, 1997:167

¹⁴⁴ Ongstad, 2012/2014:274

skriveundervisninga. Posisjoneringsteorien til Ongstad appellerer til meg, og gjennom den har eg søkt forklaring på det eg har observert i praksis.

4. Metode og utval

4.1 Metode

Når eg i denne oppgåva skal sjå på eksamenssvar i vidaregåande, og samanlikne korleis dei vaksne skriv i forhold til dei unge, ordinære avgangselevane, så har eg ein annan innfallsvinkel enn vurderingsskjema og sensorrettleiingar frå Utdanningsdirektoratet, som eg er van med å bruke. Ved hjelp av Ongstads teori vil eg undersøkje *relasjonane* i den enkelte eksamensteksten. Eg vil då ta utgangspunkt i dei tre punkta for posisjoneringsanalyse; form, innhald og bruk, som Ongstad presenterer i doktoravhandlinga si, og som eg har skrive om i 3.1.1 og 3.1.2. Ut frå spørsmåla i analysen har eg utarbeidd eit skjema,¹⁴⁵ slik at det skal vere enklare å samanlikne resultatane. Føremålet med skjemaet er å sjå på posisjoneringa i forhold til kvar av dei tre sidene i den relasjonelle trekanten, for å finne ut om det er eit mønster i kva som ikkje fungerer i tekstane; og slik òg finne ut kva som skal til for å få ein velfungerande tekst. Kva det vil seie at ein tekst fungerer, må ein definere nærare, og spørje kva teksten skal fungere i forhold til. Sidan dette er eksamenstekstar, vert det viktig å relatere teksten til dei føringar som ligg i oppgåveteksten og kommentaren som er gjeven til denne.

Ongstad seier at det vil medføre vanskar dersom posisjoneringsteorien og analysane vert for komplekse og omfattande, og at ein då må gjere eit utval i høve til kva situasjonar eller case ein vil undersøkje. Det gjeld å finne balansepunktet mellom validitet og relevans. Dersom det vert for teoretisk, reduserer ein relevansen, og dersom ein gjer det for enkelt, reduserer ein validiteten av undersøkinga.¹⁴⁶ Dette har eg prøvd å ta omsyn til i utval av oppgåver, og i det eg har vald å fokusere på i analysen.

Som nemnd tidlegare peikar Ongstad på det problematiske ved at det er ytraren som står for posisjoneringa, men ytringa vert analysert utanfrå av andre. Han ser det difor som ein fordel om ein kunne ha tilgang til kva motiv, verdiar og intensjonar ytraren hadde med ytringa.¹⁴⁷ For å få eit lite innblikk i dette, har eg gjennomført ei spørjeundersøking blant eksamenskandidatane. Spørsmåla eg stilte handlar mellom anna om kva forhold dei har til skriving og

¹⁴⁵ Vedlegg 3

¹⁴⁶ Ongstad, 2012/2014:274

¹⁴⁷ Ongstad, 1997:171

lesing, om skriveprosessen, om dei tenkjer på lesaren når dei skriv, og om den undervisninga dei har hatt. Eg var spent på om eg kunne finne markante skilnader mellom dei vaksne skrivarane og dei ordinære avgangselevane i vidaregåande, og eg ville òg samanlikne karakterstatistikk for dei to gruppene. Til spørjeundersøkinga har eg brukt SurveyXact. Eg tok utgangspunkt i at dei har bokmål som hovudmål, og har difor nytta bokmålstekst i spørjeundersøkinga og i annan informasjon til eksamenskandidatane.

4.2 Utval

4.2.1 Kandidatar, tekstar og oppgåver

Sidan prosjektet mitt er ein del av ei mastergradsoppgåve ved Universitetet i Agder, er det naturleg at tekstutvalet og kandidatane er heimhøyrande i dette området. Elevar frå tre vaksenopplæringscenter og to vidaregåande skular er med i prosjektet. Eg har etter samtykke frå elevane¹⁴⁸ fått tilgang til 103 eksamenstekstar frå våren 2016.¹⁴⁹ Av dei er 74 skrivne av ordinære avgangselevar i vidaregåande, og 29 er skrivne av deltakarar i vaksenopplæring. Dei ordinære elevane tek eksamen etter fagkode NOR1211, medan dei vaksne tek eksamen etter fagkode NOR1231, som òg vert nytta for privatistar og påbyggselevar. Eksamensoppgåvene er dei same, men oppdelinga er nyttig for til dømes å kunne skilje ut dei ulike gruppene i karakterstatistikkar.

Oppgåvesvara fordeler seg på dei fire ulike oppgåvetypane som vart gjevne som langsvar. Dei kunne velje mellom 1) å tolke og samanlikne ein saktekst og eit dikt, 2) å tolke novelle, 3) å skrive ein resonnerande tekst om korleis den realistiske tradisjonen kom til uttrykk i tre tekstvedlegg, og 4) å skrive ein kreativ tekst der dei skulle reflektere rundt tematikken i to tekstar.¹⁵⁰

Etter å ha lese oppgåvesvara, fann eg ut at eg måtte konsentrere posisjoneringsanalysane om ei av oppgåvene. Gjennom eit innlegg frå Bjarte Samuelson i bladet Utdanning, vart eg merksam på at det var særleg to av oppgåvene elevane hadde valt våren 2016, og at desse to òg skilde seg ut i negativ retning når det gjaldt karakter. Dette var oppgåve to og fire.¹⁵¹

¹⁴⁸ Vedlegg 7. Nokre få kandidatar har ikkje gjeve løyve til at tekstane kan brukast i undervisning. Desse tekstane er merka med den informasjonen.

¹⁴⁹ Alle eksamenstekstane er samla i vedlegg 8

¹⁵⁰ Sjå vedlegg 9

¹⁵¹ Utdanning, nr. 14, 2016:34

Oppgåve fire var skriving av kreativ tekst. Denne oppgåvetypen vart, som før nemnd, gjeven for første gong våren 2014. Dei to tekstvedlegga som skrivarane skulle reflektere rundt var «Burning love» av Lars Mytting, frå *Hel ved*, 2011, og «#modernekjærlighet» av Gutt (19), frå *Si ;D Aftenposten*, 2015. I kommentaren til oppgåva står det at oppgåva opnar for ulike løysingar, men at det skal kome tydeleg fram at begge tekstvedlegga er forstått, og at tankar og idéar frå vedlegga vert brukt. Kreativitet kan ein vise gjennom val av innfallsvinklar og perspektiv, og gjennom måten ein bruker språket på.

Sidan kreativ tekst er ein ny oppgåvetype, og sidan oppgåveformuleringa utfordra både til kreativitet og refleksjon, valde eg ut eksamenssvara for oppgåve fire for nærare analyse. Der var det 32 tekstar; 24 av dei er skrivne av ordinære elevar, og 8 er skrivne av vaksne. Tekstane har eg nummerert og merka alt etter om dei er ordinære elevar eller vaksne; frå 1VGS til 24VGS, og frå 1VO til 8VO.

5. Resultat av undersøkinga

5.1 Kva viser undersøkinga av eksamenstekstane?

I denne delen av oppgåva vil eg først sjå nærare på resultatata av posisjoneringsanalysane, for deretter å granske enkelttekstar. Eg har som før nemnd, utarbeidd eit skjema for kvar tekst,¹⁵² i tillegg til ein samla resultatoversikt for alle tekstane.¹⁵³ Dessutan har eg funne det føremålstenleg å talfeste resultatata i to tabellar. Tabell 1 viser det samla posisjoneringsresultatet for alle tekstane. I tabell 2 er tekstane grupperte etter kva karakter dei har fått, med oversikt over korleis posisjoninga fungerer i forhold til dei tre aspekta form, innhald og bruk.¹⁵⁴

Det som er dumt i forhold til mi undersøking, er at karakteren er gjeven ut frå både kortsvar og langsvaret, medan eg berre har granska langsvaret. Karakteren er eit uttrykk for den samla kompetansen til skrivaren, slik sensorane har vurdert det, men eg har ikkje informasjon om korleis dei har vekta oppgåvene. I mi undersøking må eg likevel ofte søkje forklaringar ved å trekkje inn kortsvaret når eg undrar meg over karaktersetjinga.

¹⁵² Vedlegg 2

¹⁵³ Vedlegg 1

¹⁵⁴ Vedlegg 4

5.1.1 Korleis fungerer posisjoneringa i forhold til dei tre ulike aspekta i posisjoneringsanalysen?

Dei trettito tekstane eg har granska nærare, er alle variantar av personlege tekstar. Svært mange av dei er personlege «eg-forteljingar». Det kan kome til uttrykk i form av blogg, dagbok, novelle, forteljing eller ein meir reflekterande tekst i essayform, der eigne meiningar og tankar vert presenterte. Alle tekstane innfrir heilt eller delvis når det gjeld posisjonering i forhold til si eiga ytring eller form, slik at når ein ser på denne relasjonen isolert, kan òg tekstar med karakter 2 få høg score her.¹⁵⁵

Når det gjeld posisjonering i forhold til meining eller innhald, varierer tekstane meir. Alle tekstane med karakterane 5 og 6, har høg score her òg. Det er tekstar med god samanheng og klar tanke. Dei er logisk og drøftande, på same tid som skriarane viser kjensler og engasjement. Tekstane med karakteren 4 eller lågare, innfrir i varierende grad.¹⁵⁶ Det kan til dømes skorte på samanheng, kor djupt dei går i temaet, og om dei held seg til temaet for oppgåva.

Dei fleste av tekstane er ikkje spesielt retta mot ein mottakar, i og med at mange skriv for seg sjølv og reflekterer rundt seg sjølv. Når ein då skal sjå på posisjonering i forhold til føremål eller bruk, må ein sjå på om forventningane i oppgåveteksten er innfridd. Det er her skilnaden mellom tekstane kjem tydelegast fram. Dei tekstane som har fått 5 og 6, innfrir på både kreativitet og refleksjon, og dei bruker tankar og idéar frå tekstvedlegga. Skriarane gjer til dømes bruk av litterære verkemiddel som humor og ironi, og tekstane kan ha ei utvikling med spaningskurve og høgdepunkt. Når det gjeld dei tekstane som har fått 4, så innfrir ni av tretten tekstar, medan talet for karakteren 3 er tre av ti, og for karakteren 2 er det berre ein av fem tekstar som har ei posisjonering som fungerer i forhold til dette aspektet.¹⁵⁷

Når ein ser på det samla resultatet for alle tekstane, fungerer relasjonen mellom dei tre posisjoneringsaspekta; form, innhald og bruk, i litt over halvparten av tekstane. I ein tredel av dei fungerer det delvis, og det er berre fire tekstar som har ei posisjonering som ikkje

¹⁵⁵ 4 av 5 tekstar, sjå vedlegg 4, tabell 2

¹⁵⁶ Sjø vedlegg 4, tabell 2

¹⁵⁷ Ibid

fungerer. Når posisjoneringa ikkje fungerer, bryt kommunikasjonen mellom ytrar og mottakar saman. Ytringa vil då ikkje fungere som ytring inn i den samanhengen der ho er tenkt.¹⁵⁸

Tabell 2 viser at to eller tre av posisjoneringsaspekta ikkje fungerer eller fungerer dårleg for dei tekstane som har fått karakteren 2. Tekst 13VGS er unntaket. Her fungerer posisjoneringa, sjølv om berre eitt av vedlegga kjem fram i teksten, og sjølv om refleksjonen rundt temaet manglar. Dersom me her trekkjer inn Ongstad og Bakhtin, og det triadiske synet på kva ei ytring er, så kan ein seie at tekst 13VGS oppfyller alle dei tre kjenneteikna for ei ytring. I tillegg til at posisjoneringa fungerer, er ytringa avgrensa og ho utgjer ein heilskap ved at skrivaren har sagt det han vil. Teksten er elles nokså morosam og kreativ, og fungerer som forteljing, men der er ein del feil i overflatestrukturen. Kortsvaret viser dessverre svært låg måloppnåing i forhold til kunnskap om appellformer og retorisk analyse, og det er nok avgjerande for at den samla karakteren er 2.¹⁵⁹

For dei tekstane som har fått karakteren 3, finn ein den største variasjonen i kva som kan vere årsaka til at dei har fått denne karakteren. Berre tre av dei ti tekstane har ei posisjonering som fungerer i forhold til føremål eller bruk. Det går jamt over på at sjølv om skrivaren held seg til temaa i vedlegga, så skortar det anten på refleksjon eller på kreativitet. Nokre av tekstane har lite av begge deler. Dei er svært enkle forteljingar, heilt utan spaning eller overraskingar, og langt under det nivået ein skulle vente til avgangseksamen på vidaregåande. Samstundes så har dei skrive eit kortsvar som viser noko kunnskap om appellformer, slik at dei reddar seg på det. Det ser ut som at det er her skiljet går mellom karakteren 2 og 3. Dersom ein har skrive eit kortsvar som vert vurdert til karakteren 2, så er det vanskeleg å få 3 som samla karakter, sjølv om langsvaret kommuniserer godt. Dette meiner eg gjeld både for tekst 13VGS og tekst 16VGS, som eg skal kome meir inn på seinare. På den andre sida ser det ut til at eit svært enkelt langsvaret kan oppnå karakteren 3 ved hjelp av kortsvaret.¹⁶⁰ Tekst 15VGS og tekst 11VGS er døme på det siste.

Ein av tekstane som har fått karakteren 3, er tekst 3VO, «Noen tastetrykk unna, min kjære.» Denne teksten skil seg markant frå dei andre tekstane. Teksten er kanskje meint å skulle vere ironisk, men har ei slik ein-sidedig negativ fokusering på kvinner som ei forbruksvare at ytraren

¹⁵⁸ Vedlegg 4

¹⁵⁹ Vedlegga 4, 1, 2b og 8

¹⁶⁰ Sjå resultatoversikt, vedlegg 1

ikkje vert opplevd som truverdig i forhold til si eiga ytring. Den verda som vert presentert verkar heller ikkje truverdig, og teksten har ikkje klar samanheng. Det er forventa at eit kåseri skal vere morosamt, og at ironi og overdriving skal få fram eit poeng, men teksten innfrir ikkje og manglar avslutning og konklusjon. Sidan teksten manglar det som sjangerforma krev som markering på at ytringa er slutt, utgjer ikkje ytringa ein heilskap. Derneft fungerer ikkje posisjoneringa i forhold til vurderingar og kjensleuttrykk, verken når det gjeld posisjonering i forhold til eiga ytring eller i forhold til mottakaren.¹⁶¹ Ifølgje Ongstad gjev posisjoneringa rom for at ytraren sjølv kan velje sin ståstad, men ikkje fritt. Ein vert underlagt sjangeren, og dei restriksjonane det inneber.¹⁶² Denne teksten er den som saman med tekst 6VGS kjem dårlegast ut i posisjoneringsanalysane mine. Tekst 6VGS har fått karakteren 2, mens 3VO altså har fått karakteren 3.

Dei tekstane som har fått karakteren 4, har jamt over ei posisjonering som fungerer. Skrivarane lukkast anten godt med kreativitet, og litt mindre med refleksjon, eller motsett.¹⁶³ Nokre av skivarane har prøvd seg på svært kreative løysingar som dikt og hugseliste, som må vere sær sars vanskeleg å vurdere som langsvar, i og med at det er vanskeleg å sjå korleis skrivaren eigentleg meistrar å skrive samanhangande og langt. Det same gjeld ein annan tekst, forma som blogginnlegg med eit innlegg i månaden, der er det òg vanskeleg å finne samanheng mellom innlegga.¹⁶⁴ For desse tre skivarane kan det sjå ut som at karakteren dei har fått stør seg på kortsvaret.

Andre skivarar utfoldar seg med kreativitet, og skriv samanhangande og interessant i langsvarsoppgåva, men lukkast ikkje så godt med å svare presist og strukturert i kortsvaret. Tekst 10VGS, «Tristan og Isolde – Trist og Isolert», er døme på ein tekst med både kreativ innfallsvinkel og språkbruk, og med originalitet og humor. Kortsvaret viser same tekst- og språkkompetanse, men skrivaren nyttar ikkje tilstrekkeleg med relevant fagspråk til å oppnå meir enn karakteren 4.¹⁶⁵ Eg vil seinare seie meir om to andre tekstar med same karakter.

Utdanningsdirektoratet har laga ein eksamensrapport med grunnlag i eksamensstatistikk, sensorrapportar og interne arbeidsdokument frå sensorskoleringane våren 2016.

¹⁶¹ Vedlegg 1 og 2a

¹⁶² Denne oppgåva, s. 7

¹⁶³ Vedlegg 1 og 2

¹⁶⁴ Tekst 3VGS, 4VGS og 14VGS, vedlegg 8

¹⁶⁵ Vedlegg 2b og 8

Erfaringane sensorane gjorde i forhold til den kreative teksten stemmer med mine funn om at det anten skortar på refleksjon eller kreativitet, når tekstane ikkje innfrir i forhold til oppgåveteksten.¹⁶⁶ Eksamensrapporten våren 2016 peikar på to hovudproblem i eksamenssvara:

- « - Elevene skriver resonnerende, saklige tekster utan å være kreative i språk og innfallsvinkler.
- Elevene skriver enkle skjønnlitterære tekster uten å reflektere selvstendig over tematikken i tekstvedleggene.»¹⁶⁷

Det vert vidare peika på at elevane må få opplæring i å øve på kva eit relevant svar er når det vert bede om refleksjon, og øve på å bruke tekstvedlegg aktivt i eigen tekst.¹⁶⁸

5.1.2 Kva handlar tekstane om? Utvalde døme på gode tekstar¹⁶⁹

I tekstvedlegget «Burning Love» dør den eldre mannen frå kona som han elsker, men han har sytt for at ho har nok av ved til fyring gjennom vinteren.¹⁷⁰ Fleire av skrivarane nyttar nett dramatikken rundt sjukdom og død til å skape ein spanande tekst, og det er tekstar som gjer eit sterkt inntrykk på lesaren. Tekst 1VO, «Forelskelse», er til dømes ei novelle med kaotisk og dramatisk innhald, der hovudpersonen samstundes reflekterer rundt eigne handlingar og verdiar. Denne teksten er vurdert til karakteren 5.

Tekst 2VO, «Kjærlighet, legende eller realitet?» er ein tekst med meir humoristisk innfallsvinkel, som òg er vurdert til karakteren 5. Her nyttar skrivaren riddaren som gjennomgåande heltemotiv, og som symbol på den trufaste, oppofrande kjærleiken. Skrivaren spør kvar heltane er hen i dag, og har mykje refleksjon rundt temaet. Teksten er på fire og ei halv side, slik at skrivaren får vist at han meistrar å skrive samanhengande og langt, samtidig som kreativitet og biletbuk er gjennomført.

Ein tredje tekst som har fått karakteren 5, er tekst 7VO, «Høyre, for faen!». I denne teksten klarer skrivaren, gjennom ein kreativ innfallsvinkel, å kombinere humor med refleksjon, slik at teksten vert meir enn ei platt forteljing om å sveipe til høgre eller venstre.

¹⁶⁶ Sjå resultatoversikt for posisjoneringsanalysane, vedlegg 1

¹⁶⁷ Eksamensrapport 2016:6, vedlegg 10

¹⁶⁸ Ibid

¹⁶⁹ Sjå vedlegg 8 for alle tekstar

¹⁷⁰ Eksamen NOR1231, våren 2016:10, vedlegg 9

Det er berre ein av dei kreative tekstane som har fått karakteren 6, og her finn vi den einaste skrivaren som samtidig meistrar kortsvaret fullt og heilt. Skrivar av tekst 9VGS har berre gjeve teksten sin overskrifta «Oppgåve 4», slik at lesaren veit ikkje heilt kva han kan vente seg. Teksten har ein underfundig sirkelkomposisjon, der ein som lesar får ei litterær utfordring. Det første avsnittet er skriva i tredjeperson, og ein trur at «hun» er hovudpersonen i forteljinga, men «hun» viser seg å vere hovudpersonen i ein roman. Frå og med det andre avsnittet er synsvinkelen i førsteperson, og me møter ein eg-person som snikles i ei bok over skuldra til ein medpassasjer på bussen. Då medpassasjeren går av bussen, vert eg-personen sitjande å tenkje. Slik får skrivaren fletta inn refleksjon rundt tekstvedlegga. I det nest siste avsnittet går eg-personen òg av bussen, og synsvinkelen skiftar til «hun» i det siste avsnittet. Her vert sirkelen slutta, ved at det som det vart referert til i det første avsnitt hender, og som lesar vert ein sitjande og undre seg på kven som er kven, og kva som eigentleg skjer.

Det er likevel to andre tekstar, begge har fått karakteren 4, som har gjort eit endå større inntrykk på meg som lesar. I tekst 20VGS, «Dypvannsdykking», følgjer me utviklinga til ei kvinne med kreft gjennom tekstane i dagboka til han som pleier henne. Teksten viser korleis kjærleiken oppstår utan logisk forklaring, og korleis sjukdom og død kan gjere kjærleiken kortvarig og umogeleg. Hovudpersonen reflekterer ein god del rundt det som skjer med dei begge, og på den måten vert det refleksjon rundt temaa i tekstvedlegga. Dessverre er ikkje kortsvaret like velskrive, og det er heller ikkje heilt nøyaktig.

Den andre teksten, tekst 12VGS, «Når tiden er ute:», har novelleform. Der er perspektivet frå eg-personen i sjukesenga. Den unge jenta har kort tid igjen å leve, men ho har fått kontakt med ein eldre gut på skulen gjennom Tinder. Sjukdomen har endra synet hennar på teknologi. Teksten viser ein flik av livet medan ein ventar på døden, og kva det å oppleve kjærleik og ein god relasjon betyr. Element frå begge tekstvedlegga er med. Dessverre viser heller ikkje denne skrivaren same tekstkompetansen i kortsvaret.

Det er fleire tekstar der såre og vare kjensler kjem til uttrykk gjennom hovudpersonen, samstundes som personen utviklar seg og vert sterkare og tek personlege val. I tekst 16VGS følgjer me Anette gjennom bloggen hennar. Ho bruker sosiale medium som referanse for eige liv, og opplever det fint at nokon veit og bryr seg om det vanskelege som skjer i livet hennar. Mykje av teksten handlar om faren som ho aldri har møtt, og ho lurar på korleis relasjonen har vore mellom han og mora. Til slutt får ho vite at faren tok livet sitt. Denne teksten har fått

karakteren 2. Sidan teksten rører ved fleire tema, vert det uklart kva som er fokus, og slik sett er ikkje karakteren urimeleg ut frå den oppgåva som er gjeven. Eg vil seinare drøfte om karakteren likevel kan vere urimeleg, ut frå den ytringskompetansen som skrivaren viser.

Ei anna ærleg forteljing om å tore å stå for egne val når det gjeld kjærleik og framtid, sjølv om ein ikkje får støtte frå foreldra, er tekst 21VGS, «ER DET EKTE KJÆRLIGHET? NEI MAMMA [sic] DET ER MODERNE KJÆRLIGHET!» Hovudpersonen har foreldre som framleis er gift etter tjue år, og hennar største ønskje er å få eit liv som dei. Men for henne er kjærleiken problematisk. Ho har vanskar med å elske, og å tru at nokon kan kome til å elske henne. Då ho får kontakt med ein gut gjennom Tinder, opplever ho at foreldra avviser han på grunn av at han er ein del eldre enn henne, og ho må stå for sitt eige val. Teksten har fått karakteren 4, og det synest rimeleg ut frå ei totalvurdering av teksten, sidan det er ein god del feil i overflatestrukturen. Når denne teksten, trass i mange feil, får karakteren 4, kan det vere på grunna av at det triadiske i denne ytringa fungerer svært godt, både når det gjeld heilskap og posisjonering. Skrivaren posisjonerer seg ved ein kreativ innfallsvinkel, og med ei eiga stemme, og gjev uttrykk for både vurderingar og kjensleuttrykk. Skrivaren er òg merksam på lesaren, og har ein tydeleg budskap om at livet kan bli bra, sjølv om det kan vere sårt at ein ikkje får oppleve den eigentlege draumen.¹⁷¹

5.1.3 Er det å vere ein god skrivar det same som å få god karakter?

Dei som får god karakter, er utan tvil gode til å skrive. Det funnet er ikkje overraskande. Det som er overraskande er at tekstar som tekst 13VGS og tekst 16VGS, som begge har fått karakteren 2, er tekstar som fungerer godt på sine egne premiss. Det er vidare interessant å samanlikne dei to tekstane ut frå posisjoneringsanalysen, for der kjem dei ulikt ut. I tekst 13VGS fungerer posisjoneringa i forhold til både form, innhald og bruk, men teksten har feil i nokre av setningane, og manglar tittel. Teksten er kreativ og har overraskande hendingar, som skaper ei viss spaning. Når det gjeld tekst 16VGS, «Anettes blogg», inntek skrivaren ei posisjonering som innfrir i forhold til form, men berre delvis i forhold til innhald. Posisjoneringa innfrir ikkje i forhold til bruk, fordi ytraren har vald eit anna fokus for teksten sin enn det som var gjeve i oppgåveinstruksjonen. Likevel er dette ein tekst som fungerer svært godt som sjølvstendig tekst. Det er god samanheng og flyt, ingen formelle feil, og som blogg inneheld teksten det som skal til for at lesaren kan ha lyst til å følgje denne bloggen.

¹⁷¹ Sjå vedlegg 8 for alle tekstar

«Anette» har eit engasjement og ein spontanitet som verkar truverdig, og ho reflekterer over dei temaa ho skriv om. Denne skrivaren viser den same skrivekompetansen i kortsvaret, men nyttar ikkje det fagspråket som oppgåva etterspør. Skrivar av tekst 16VGS er fullt på høgde med skrivarane som har fått 4 på sine tekstar i forhold til skriftleg kompetanse, medan skrivar av tekst 13VGS ikkje når fullt så høgt med tanke på karakter.

Tekst 16VGS synest eg er eit godt døme på at det å få dårleg karakter ikkje er det same som at ein ikkje er flink til å skrive. Tidlegare har eg omtala tekst 12VGS og tekst 20VGS, som begge vart vurderte til 4. Begge desse skrivarane skriv på ein særeigen måte, men særleg tekst 20VGS har ein litterær kvalitet som tilseier ein betre karakter. Det alle dei tre VGS-skrivarane har til felles, er at dei nyttar skrivinga til å skape meining. Tekstane deira er personlege uttrykk. Dei har ein intensjon med skrivinga, og dei gjer det med integritet. I følgje Lavelle er skriving noko anna enn automatiserte ferdigheiter når det gjeld å planleggje, skrive og revidere tekst. Ho seier at når ein ser på skrivinga isolert frå intensjonen hjå skrivaren øver ein vold mot det som ligg i skrivinga sin natur.¹⁷² Dette er ein tanke ein òg bør ha med seg ved utforming og vurdering av oppgåver. Målet med eksamen er at flest mogeleg av elevane skal få vist kompetansen sin.

Vanlegvis er språk noko som oppstår naturleg. Ein talar eller skriv fordi ein har ein trong til å ytre seg eller fordi situasjonen krev det. Me har sett at Kress seier at språk responderer på situasjonar og variasjonar i kontekst, og at strukturen i språket reflekterer viktige kjenneteikn ved situasjonen det oppstod i, og ber med seg meininga frå denne.¹⁷³ Enkelte gonger kan ein velje la vere å respondere og halde seg taus, men det er vanskeleg om ein skal gjennomføre eksamen. Elevane er budde på situasjonen, eller det at dei skal ha eksamen, men det er vanskeleg å vere budd på alle variasjonane som ligg i den konteksten som ein eksamen er.

I etterkant av eksamen i 2010 publiserte Utdanningsdirektoratet ei samling av eksempeltekstar med karakterar og kommentarar som skulle vere ei rettleiing for sensorar og lærarar, men som òg kunne nyttast i undervisninga. Dette var like etter at ein hadde begynt å få dei første erfaringane med eksamensoppgåver gjevne ut frå Kunnskapsløftet. Der vert det poengtert at det skal vere råd for eleven å svare på oppgåva ut frå sitt nivå. Det vert dessutan understreka at sensor i sitt profesjonelle skjøn skal vere «advokat» for eleven, og sjå etter det eleven

¹⁷² Denne oppgåva, side 13

¹⁷³ Denne oppgåva, side 11

faktisk meistrar. Dersom ikkje oppgåveteksten er klart nok formulert, eller dersom tekstvedlegga medfører vanskar som ein ikkje har føresett, så skal sensor ta høgde for det i vurderinga.¹⁷⁴

Dette er nokså tydeleg tale om at vurderinga ved eksamen skal gå i favør av eleven. Samtidig så viser det òg at eksamen kan by på vanskar som ein ikkje såg på førehand, og som ikkje var tiltenkte. Hildegunn Otnes har granska skriveoppgåver som fenomen. I artikkelen «Skriveoppgaver under lupen» slår ho fast at skriveoppgåver er direktive språkhandlingar. Ho peikar på at oppgåva posisjonerer eleven i ei rolle og at det har noko å seie kva slags rolle dette er, om skrivaren får ein del valfridom og kan skrive ut frå eigne synspunkt og erfaringar, eller om han skal dokumentere kunnskap og det han veit. Otnes viser til Ongstad som har peika på at opne oppgåver gjev rom for at skrivaren kan forhandle. At oppgåvene er opne, inneber at ting er moglege, meir enn at det er påbod.¹⁷⁵

I doktoravhandlinga si har Ongstad sett på oppgåva som sjanger, og kva funksjon ho har i skulen. Ongstad hevdar at oppgåvene er skulen. Han seier at den makta som samfunnet, lærarane og samfunnet har ligg her. Det er i oppgåvene sin funksjon at ein finn skjeringpunktet for endring i skulen, seier han.¹⁷⁶ Ongstad peikar på at utforminga av oppgåver og oppgåvesett til eksamen difor er ein ideologisk kamp, knytt til ulike og motstridane syn på kunnskap og læring, men òg knytt til makt og kontroll.¹⁷⁷ Han forstår ideologi som meiningar eller føremål som ligg implisitt eller underforstått i oppgåva. Ei oppgåve kan på overflata sjå lik ut for alle, men når elevar gjer «feil» og «misforstår» oppgåva kjem ideologiane til overflata.¹⁷⁸ Når elevane vel andre løysingar enn dei på førehand uttenkte, treng det ikkje handle om evner, seier Ongstad, men meir om at dei ikkje er sosialiserte inn i faget.¹⁷⁹ Dette vil truleg vere tilfelle for ein god del skrivarar.

Seniorrådgjevar i Utdanningsdirektoratet, Cecilie Bach, stadfestar at det i eksamensoppgåvene ligg ein potensiell styringsfunksjon både for val av innhald i klasserommet og kva skriveopplæring som går føre seg. Ho seier at eksamen fungerer som ei konkretisering av

¹⁷⁴ Eksempelsamling med vurderte elevtekstar, norsk Vg3, 2010:8

¹⁷⁵ Otnes, 2015:11-12; Ongstad, 1997:291

¹⁷⁶ Ongstad, 1997:269

¹⁷⁷ Ibid, s. 270

¹⁷⁸ Ibid, s. 290

¹⁷⁹ Ibid, s. 293

læreplanen. Med Kunnskapsløftet vart det gjeve større lokal fridom i tilpassing og val av innhald og metodar, men eksamen er sentralt gjeven og lik for heile landet. Sidan det er eksamen som er målet, vil naturleg nok lærarane oppleve eksamensoppgåvene som eit styringsdokument for eiga undervisning.¹⁸⁰ Bach omtaler denne verknaden som «backwash-effekten».¹⁸¹

5.1.4 Korleis er det å vere sensor? Om validitet i vurderinga

I utgangspunktet skulle ikkje sensorstemmene vere ein del av denne oppgåva, då eg tenkte at det ville bli for omfattande materiale å gå inn i. Mot slutten av prosjektet gjer eg det likevel, fordi eg ønskjer å finne fleire svar, og fordi at eg har lese fleire artiklar som gjer at eg har begynt å stille spørsmål med validiteten av vurderinga ved hovudmålseksamen i norsk.

No er det ikkje slik at eg er den første til å stille spørsmål om dette. Då Kjell Lars Berge la fram doktoravhandlinga si i 1996, skapte han til ein viss grad oppstode blant folk, ved å seie at ein nødvendigvis ikkje kunne stole på karaktersetjinga til examen artium. Berge seier at funna hans ikkje var oppsiktsvekkjande, for problema med pålitelegheit er velkjende blant vurderingsforskarar, men dette var nytt for offentlegheita. Berge brukte korrelasjonsmålet Pearson, og pålitelegheita vart målt til korrelasjonen 0,56. Berge seier at vurdering med ein slik korrelasjon når det er to tilfeldige som vurderer, ikkje vert rekna for påliteleg i det heile tatt. Når han målte i reine karakterar, var det berre 64% av vurderingane som var heilt like. Berge viser til at det same gjer seg gjeldande internasjonalt. Ein når ikkje det same nivået for pålitelegheit på skriveprøver, som ved lese- og rekneprøver. Dersom ein til dømes ser på dei internasjonale PISA-testane er korrelasjon på 0,95 det normale for lesing og rekning. Berge viser òg til dårleg vurderingssamsvar på dei nasjonale skriveprøvene, der det i 2005 vart målt korrelasjon heilt ned til 0,31 på fagskriving på 4. trinn.¹⁸²

Berge peikar på at noko av problemet med vurderinga er at ho skal plasserast inn på ein skala av siffer som eigentleg berre er tal frå 1 til 6. Dei ulike tala har ingen referansepunkt, slik som eit kokepunkt eller ved måling av mengde. Ein veit berre at dess større talet er, dess betre er

¹⁸⁰ Bach, 2015:30-31

¹⁸¹ Ibid, s. 43

¹⁸² Berge, 2009:44-45

karakteren. Skalaen seier heller ikkje noko om avstanden mellom dei ulike tala, men lærarar har intuitive og bestemte synspunkt på kva forhold det er mellom karakterane.¹⁸³

I innleiinga til doktoravhandlinga fortel Ongstad om *Prosjekt Skolestil*, som var eit forskingsprosjekt der dei prøvde å finne ut kva kvalitet var i norske skulestilar. Det dei kom fram til, var ein heller skuffande konklusjon; *det kom an på*. Det som det først og fremst kom an på var sjangeren. Den erkjenninga dei gjorde der, omtaler Ongstad som ein gravstein over «... det syn at tekst, kvalitet og bedømmelse kunne uttrykkes i klare kategorier og korrelasjonar, og at elevtekster var relativt ukompliserte størrelser.»¹⁸⁴

Lars Sigfred Evensen peikar òg på vurdering av skrivekompetanse som ei kompleks utfordring. Trass i den viktige rolla som skriftleg eksamen lenge har hatt i skriveopplæringa, så har det heilt fram til 2003 mangla ein definisjon for omgrepet skrivekompetanse. Faggruppa som skulle utvikle dei nasjonale skriveprøvene, utforma då Skrivehjulet, omtala i 3.1.5, som viser funksjonar, skriveprosessar og delkompetanse. Dette var det første forsøket som vart gjort for å utvikle ein modell for skriveomgrepet.¹⁸⁵

For å få til ei meir påliteleg vurdering av skriving, har Berge vore talsmann for ein alternativ vurderingsmodell, der systematisk utvikling av tolkingsfellesskapet står sentralt. Dette var tenkt prøvd ved skriveprøvene i 2005, men den politiske leiinga i departementet gjekk ikkje med på det.¹⁸⁶ Ifølgje Berge bør det vere minst tre sensorar, men helst fem.¹⁸⁷ Som eit alternativ skisserer han ein modell der skolerte ekspertvurderarar vurderer utvalde mønstertekstar, og at ein på den måten vil kunne oppnå høg grad av reliabilitet, sjølv når det berre er to sensorar som vurderer ein tekst og ein skrivemåte.¹⁸⁸ Sensorane etterlyser noko av det same. Dei vil gjerne ha døme på tekstar på alle nivå og med solid fagleg grunngjeving. Det ser ut som at det på sensorskoleringane er mest tekstar som vippar mellom karakterane 3 og 4 som vert drøfta. Sensorane etterspør kva som skal til for å stå på eksamen, og korleis ein

¹⁸³ Berge, 2009:45

¹⁸⁴ Ongstad, 1997:1

¹⁸⁵ Evensen, 2009:16

¹⁸⁶ Berge, 2009:52

¹⁸⁷ Ibid, s. 50

¹⁸⁸ Ibid, s. 53

tekst som får karakteren 1 ser ut. Dei etterspør òg døme på tekstar over middels. Vidare vil dei gjerne ha døme på tekstar der det ikkje er tvil om karakteren.¹⁸⁹

I sensorrapportane for våren 2016 er det to hovudvanskar som peikar seg ut i vurderingsarbeidet. Det eine er den kreative teksten, og det andre er kortsvaret. Fleire av sensorane uttrykkjer frustrasjon over at ein i tolkingsfellesskapet ikkje kjem til einigheit om korleis ein kreativ tekst skal vurderast, eller kor mykje kortsvaret skal telje. Dei spør til dømes kva dei skal gjere med ein kreativ tekst som ikkje er kreativ, eller med ein god tekst som ikkje tek direkte utgangspunkt i vedlegga.¹⁹⁰ Det kjem òg fram at det er ueinigheit mellom sensorane og Skrivesenteret, og mellom sensorane og Utdanningsdirektoratet. Frå begge hald fekk sensorane høyre at dei var for strenge, og at slik og slik skulle vere nok for å oppnå til dømes karakteren 4. Samtidig stilte Utdanningsdirektoratet spørsmål ved om ein kunne reflektere i ei novelle, og ville gje ein tekst 4, medan sensorane meinte teksten var av høg litterær kvalitet og ville gje betre karakter.¹⁹¹

Når det gjeld kortsvarsoppgåva, ser det ut til å råde full forvirring om kor mykje denne teksten skal vektleggjast; ja, om kortsvaret i det heile skal telje med. Det verkar som at ein ikkje har lyst til å leggje vekt på kortsvaret, dersom langsvaret er ein svært god tekst. Kortsvaret vert omtala som ein akilleshæl, og det vert sagt at oppgåva ikkje skil mellom flinke og mindre flinke skrivarar, då alle viser middels måloppnåing. Ingen klarer å skine på denne oppgåva, vert det sagt.¹⁹²

Eksamensrapporten viser at sensorane ikkje var einige om kva det var mest viktig å skrive om i kortsvaret 2016, sjølv om dei oppfatta oppgåva som relativt enkel å svare på.¹⁹³ Den samansette teksten som elevane skulle skrive om hadde mange bilete og grafiske verkemiddel. Elevane vert bedne om å gjere greie for føremålet med teksten og forklare korleis dei ulike appellformene er brukte. Sensorane meinte at oppgåveteksten hadde blitt tydelegare om ein hadde brukt omgrepet «retoriske appellformer». Oppgåvesvaret skal berre ha om lag 250 ord. Mange av elevane bruker for mange ord på å referere innhaldet i den samansette teksten, og

¹⁸⁹ Tilbakemelding frå sensorane våren 2016:3, 8; Det same kjem fram i tilbakemelding frå sensorane våren 2017:spørsmål 10

¹⁹⁰ Tilbakemelding frå sensorane våren 2016:2

¹⁹¹ Ibid, s. 4, 17; Tilbakemelding frå sensorane våren 2017:spørsmål 10 (same hending i begge rapportane)

¹⁹² Tilbakemelding frå sensorane våren 2016:4, 17

¹⁹³ Eksamensrapport 2016:3, vedlegg 10

dermed vert det for lite fagspråk, ifølgje eksamensrapporten.¹⁹⁴ Eg meiner at den største vansken er at dei ulike appellformene ikkje berre kan ramsast opp, men at dei må vise korleis dei ulike delane heng saman og går inn i temaet. «Dette mestrer ganske enkelt våre elever ikke å gjøre», er Samuelson sin kommentar til ei liknande oppgåveformulering.¹⁹⁵ Når ein les kort svar, eller ulike analysetekstar som følgjer eit skjema, er det generelt langt mellom dei gode tekstane. Eg ser at fleire av sensorane deler mi erfaring, og synest at eksamen kan bli for teknisk og føre til ei temmeleg mekanisk skriving. «Har han nevnt etos, patos og logos? Javel, det er bra. Slik var det i fjor og slik var det i år. Og dette er ikke viktig morsmåls-kompetanse.»¹⁹⁶ Vurdering i norsk må ikkje bli matematikk, seier ein annan sensor.¹⁹⁷

Fleire av sensorane uttrykkjer frustrasjon over at dei ikkje har gjeve ein einaste 6'ar, og nokre av dei gjorde det ikkje året før heller. Dei meiner at elevane ikkje er så dårlege, men at eksamenen fortel dei at dei er det.¹⁹⁸ Det at det er så stort karakterspråk, skaper òg mykje frustrasjon. Sensorane opplever seg ikkje berre i utakt med Utdanningsdirektoratet og Skrivsesenteret, men òg med kvarandre. Dette gjeld ikkje berre for kreativ tekst. Ein sensor fortel at han på ein del analyseoppgåver låg to karakterar over medsensor. Ein annan kommenterer språk på tre karakterar i plenumsdebatten, og seier at det er ganske avgjerande for eksamenskandidaten om han får karakteren 3 eller 6.¹⁹⁹ Fleire av sensorane spør seg om korleis dei som ikkje møtte på sensorskoleringa kjem til å vurdere, og dei veit eigentleg ikkje kva nivå dei sjølv skal leggje seg på, når det ikkje er semje mellom sensorane og Utdanningsdirektoratet.²⁰⁰

Kritikken mot den kreative teksten har vore der heilt sidan oppgåvetypen vart innført i 2014. Liv Cathrine Krogh har i si mastergradsoppgåve undersøkt samanhengen mellom oppgåvetype og vurdering ved hovudmåleeksamen i norsk våren 2015. Hennes undersøking viser at det òg det året var den kreative oppgåva som skapte størst språk mellom sensorane. For ein av fem oppgåver var det to karakterar eller meir i skilnad.²⁰¹

¹⁹⁴ Eksamensrapport 2016:2-3, vedlegg 10

¹⁹⁵ Utdanning, nr. 14, 2016:34

¹⁹⁶ Tilbakemelding frå sensorane våren 2016:17, 29

¹⁹⁷ Ibid, s. 10

¹⁹⁸ Ibid, s. 6, 17

¹⁹⁹ Ibid, s. 7, 33

²⁰⁰ Ibid, s. 3, 4

²⁰¹ Krogh, 2017:62

Problemet med sjanger er likevel ikkje nytt. I eit innspel i *Utdanning*, skriv Vivi Moum og Cecilie Bach, begge seniorrådgjevarar i Utdanningsdirektoratet, at:

«En sjanger kan oppfattes som en overenskomst mellom den som skriver teksten og den som leser den. Den kreative teksten har slik sett utfordret sensorene fordi den åpner for større mangfold og variasjon i elevsvaret. *Når det er sagt, var det lignende utfordringer også tidligere når det i oppgavene ble bedt om helt spesifikke sjangrer.* Det var ikke alltid overenskomst mellom sensorene når de diskuterte hva som var en god novelle eller et godt kåseri.»²⁰²

Sensorkommentaren over, som fortel om ein skilnad på to karakterar for novelleanalyse, stadfestar dette og viser at vurdering generelt er vanskeleg.

Bach har granska sensorrapportane for våren 2012 og våren 2014, nettopp for å sjå kva det nye oppgåvedesignet som kom med eksamen 2014 hadde å seie for korleis sensorane opplevde vurderingsarbeidet. I artikkelen sin har ho valt ut to aspekt som utpeikte seg i rapportane. Det eine aspektet er knytt til ein diskusjon sensorane har om kva som er norskfagleg, og det andre aspektet handlar om korleis ein skal vurdere når instruksjonen ikkje ber om ein bestemt sjanger, men gjev ein annan type instruks, som til dømes å skrive ein kreativ tekst.²⁰³

Kritikken mot det manglande norskfaglege kjem fram i rapportane både frå 2012 og 2014. I 2012 går kritikken på at to av oppgåvene var for vagt formulert, og at når oppgåvene opnar for eigen refleksjon, vert det ikkje kravd nok norskfagleg kompetanse. I den eine oppgåva skulle dei gjere greie for særtrekk ved eigen språkbruk munnleg og skriftleg i ulike situasjonar, og bruke fagkunnskap til å forklare skilnaden i variasjon og forholdet mellom dei to uttrykksformene. I den andre oppgåva skulle dei reflektere over dei tankane om kjærleik som kom til uttrykk i tekstvedlegga. Sensorane kritiserte at tekstane handla for mykje om personelege meiningar og erfaringar, og nytta få døme frå språk- og litteraturhistorie.²⁰⁴

I 2014 var kritikken mot oppgåvene at to av dei var for samfunnsorienterte i forhold til det norskfaglege. Tre av tekstvedlegga handla om barn på flukt. I den eine oppgåva skulle dei

²⁰² Utdanning, nr. 2, 2017:39 (mi kursivering)

²⁰³ Bach, 2015:29

²⁰⁴ Ibid, s. 35

vise korleis budskapet kom fram i dei ulike vedlegga, og bruke omgrep frå retorikken. I den andre oppgåva skulle dei gjere greie for korleis samfunnsengasjementet kom til uttrykk i tekstvedlegga, og reflektere over kva rolle slike tekstar spelar. Sensorane syntest at oppgåvene var for lite pensumnære, og dei var ikkje nøgde med at skivarane berre viste tekstkompetanse. Sidemålssettet var dei derimot svært nøgde med våren 2014, for der var det oppgåver knytt til klassiske tekstar av Ivar Aasen og Johan Nordahl Brun, og tradisjonelle tolkings- og analyseoppgåver.²⁰⁵ Bach seier at tilbakemeldingane frå sensorane stemmer godt med det Berge har påpeika om at norsklærarar har ein kunnskaps- og kulturarv-orientert skriveideologi.²⁰⁶ Dei fleste sensorane har sagt seg einige eller delvis einige i at det var samsvar mellom kompetansemåla og eksamensoppgåvene begge desse åra, men det gjeld i størst grad når det er oppgåver knytt til kunnskap og kulturarv.²⁰⁷

Det andre aspektet som utpeika seg i sensorkommentarane var, som allereie nemnd, knytt til kreativ tekst som nytt omgrep i oppgåveinstruksen. I rettleiinga til eksamenen 2014, vert det forklart at å skrive ein kreativ tekst til dømes kan vere å fortelje og dikte, eller reflektere og prøve ut tankar.²⁰⁸ Bach forklarar at bakgrunnen for endringane er at nyare skriveforskning har vist kor viktig det er å setje fokus på føremålet med kommunikasjonen. Ho fortel at det har vore ein generell skepsis til sjangrane og vektlegginga av dei. Ho siterer Evensen som seier at det er teoretisk grunnlag for at ein ikkje bør byggje på sjangerperspektivet når ein skal gje ei gyldig vurdering av skrivekompetansen til elevane. Evensen seier at sjangerfokuset lett vil binde elevane til ei «liksomverd», der genuin motivasjon manglar og der sjangerprinsippa gjer dei til taparar.²⁰⁹

Eksamen er elles ein litt spesiell situasjon i forhold til andre skrivesituasjonar. Når skrivning føregår i klasserommet, er læraren der og kan gje munnlege instruksjonar, men ved eksamen er skrivaren overlaten til seg sjølv og oppgåveteksten, og han må stole på seg sjølv og eigen lesekompetanse. Otnes understreker at skriveoppdraget difor må vere så tydeleg formulert at det ikkje trengs mange oppklaringar. Ho seier at ein først etter å ha lese elevtekstane kan seie noko om kvaliteten på oppgåva og om ho var til å forstå.²¹⁰

²⁰⁵ Bach, 2015:35-37

²⁰⁶ Ibid, s. 37; Berge, 1996:463

²⁰⁷ Bach, 2015:37

²⁰⁸ Revidert læreplan og eksamen 2014:3, vedlegg 11

²⁰⁹ Bach, 2015:39; Evensen, 2009:19

²¹⁰ Otnes, 2015:22-23

Det er ikkje uventa at det var det den kreative teksten som var vanskelegast å setje karakter på for alle sensorane våren 2014. Bach seier at fråværet av tydelege sjangerkrav førte til at den kreative teksten hamna i eit normvakuum både for sensorar og elevar. Sidan sjangeren kan oppfattast som ein avtale mellom skrivar og lesar, vart både skrivning og vurdering meir risikabel når denne avtalen ikkje var tydeleg. Bach stiller difor spørsmål ved validiteten av vurderinga, og konkluderer med at det kan sjå ut som at denne ikkje har vore tilstrekkeleg valid, fordi det ikkje var sikra ei felles forståing av det som skulle vurderast. Bach viser her til Evensen som har understreka at det er ein grunnleggjande føresetnad at ein har ei god forståing for det som skal vurderast, for å kunne vurdere noko på ein gyldig måte.²¹¹ Me har allereie sett at problemet med vurdering av kreativ tekst ikkje berre gjaldt eksamenen våren 2014, men at det framleis var eit problem våren 2015 og våren 2016.

Etter tre år med kreativ tekst som ei av oppgåvene ved eksamen i hovudmål, valde Utdanningsdirektoratet våren 2017 å ikkje ta med denne oppgåvetypen. Eg vart nyfiken på kva som då ville vere tema på sensorskoleringa. Hovedkritikken denne gongen var at oppgavesettet var for smalt, og at ein kunne sleppe unna med å skrive to analyseoppgåver, og slik sett ikkje vise brei kompetanse. Det var vidare noko usemje om kva ein resonnerande tekst er, om det berre er artikkel eller om det kan vere eit essay. Problemet med kortsvaret er slett ikkje løyst, og fleire ser gjerne at den oppgåva vert fjerna.²¹²

I tilbakemeldingane våren 2017 kjem det òg fram ein del praktiske forhold som er urovekkjande. Fleire fylke hadde opna for varierende grad av tilgang til Internett, og det opplevde sensorane som urettvist og ein fare for pålitelegheita. Fleire var sjokkerte over å ha møtt sensorar ved fellessensuren som gjorde sensureringa for pengane si skuld. Dei var skuffa over at enkelte ikkje var interesserte i å gå inn i tekstane på nytt for å drøfte karakteren, men at dei berre ville få jobben unna. Sjølv om kreativ tekst ikkje var ei av oppgåvene, er det fleire som kommenterer sprik på både ein og to karakterar i forhold til medsensor. Det er òg urovekkjande at namna på skulane er synlege, og at nokre sensorar viser fordommar mot andre skular. Det same gjeld for fagkodane. Det er tydeleg at det er venta mindre av

²¹¹ Bach, 2015:41-42; Evensen, 2009

²¹² Tilbakemelding frå sensorane våren 2017:spørsmål 19 og 26

påbyggselevar enn av dei som har gått tre år på studieførebuande. Fleire sensorar ber difor om å få ein så anonym eksamen som mogeleg.²¹³

Når eg har teke med så pass mykje om kva sensorane er opptekne av og ueinige om, er det for å vise kor omfattande norskfaget er, og at det er mange og sterke syn på faget. Det er vanskeleg å førebu elevane på alle mogelege skrivesituasjonar, og det er vanskeleg for sensorane å vere nok budd på alt som måtte kome av vurderingssituasjonar. Dei praktiske tilhøva som sensorane peikar på burde det gå an å gjere noko med, men korleis ein skal få til ei valid vurdering ser ut til å vere eit større spørsmål. Me ser at det blant norsklærarane er mange ulike oppfatningar av kva som er norskfagleg og kva eksamen skal måle. Når ein slik ser kor vanskeleg det er for sensorar i eit tolkingsfellesskap å bli einige om korleis ein skal vurdere ein tekst, så kan ein godt skjønne skrivarane som seier at det er vanskeleg å vite kva sensor vil ha. Moum og Bach kallar eksamenen i norsk for ein balansekunst og seier følgjande om det faktum at nesten 50.000 tek norskeksamen kvart år:

«Det understreker alvoret i en skrivesituasjon som kan ha stor betydning for elevenes fremtid, og viktigheten av en felles forståelse av hva som prøves og hvordan vi vurderer det.»²¹⁴

Det er bra at Utdanningsdirektoratet er klar over alvoret i situasjonen, og at dei arbeider med å gjere eksamensforma betre. Spørsmålet er om det er rett å la eksamenskandidatane vere prøvekaninar, og om me har råd til å la dei bere kostnadene ved at eksamensoppgåvene ikkje fungerer godt? Dersom sensuren i norsk av ulike grunnar er problematisk år etter år, så må det ei omfattande endring til litt fort. Ein kan ikkje berre vente på at det heile skal gå seg til, slik det vart uttrykt i ein av sensorkommentarane: «det blir nok lettere [å vurdere] når begrepet kreative tekster blir mer innarbeidet.»²¹⁵

Heldigvis er det mogeleg å klage på eksamenskarakteren, om ein meiner at vurderinga er feil, og mange gjer det. I følgje tal frå Fylkesmannen i Østfold kom det inn 2969 klager på eksamenskarakteren i norsk hovudmål våren 2016.²¹⁶ Totalt var det 47293 avlagte eksamenssvar. Det er ein klageprosent på 6,3%. Av desse fekk 693 kandidatar eller 23,34% betre karakter ved klage, og 31 kandidatar eller 1% fekk dårlegare karakter. Våren 2017 kom det inn litt færre klager, men den prosentvise delen som fekk medhald er omtrent den same.

²¹³ Tilbakemelding frå sensorane våren 2017:spørsmål 19 og 26

²¹⁴ Utdanning, nr. 2, 2017:38

²¹⁵ Bach, 2015:43

²¹⁶ Fagkode NOR1211 og NOR1231

Det har mykje å seie for dei 693 elevane i 2016 og dei 662 elevane i 2017 å få betre karakter ved klage. Det er verd å merke seg at klagenemnda ikkje handsamar klagen på fritt grunnlag, slik som i den første sensureringa. For å få endra eksamenskarakteren ved klage, må den opphavlege karakteren vere urimeleg. Når mellom ein av fem og ein av fire oppgåver får betre karakter etter klage, og berre ein av hundre oppgåver får dårlegare karakter, så viser det tydeleg at sensureringa har slagside. Tala seier at 693 personar fekk ein karakter som var urimeleg og for streng våren 2016. Om det var fleire som kunne ha grunn til å klage, veit me ikkje.

5.1.5 Korleis skriv dei vaksne samanlikna med dei unge?

Eg var svært spent på kva karakterar dei vaksne fekk, samanlikna med dei ordinære elevane. Av dei oppgåvene eg fekk tilgang til, ligg dei vaksne litt over eller likt med dei unge, når eg samanliknar oppgåve ein til tre. Når det gjeld oppgåve fire, som var kreativ tekst, er det derimot ein markant skilnad. Der har dei vaksne eit snitt på 4, og dei unge eit snitt på 3,4. Av dei tjuefire ordinære avgangselevane er det ein som har fått karakteren 6, men ingen har fått 5. Det er elleve med karakteren 4, sju av dei har fått 3, og fem har fått karakteren 2. Av dei åtte vaksne skrivarane er det tre som har fått karakteren 5, og dei andre har fått 3 eller 4.²¹⁷

Det synest som at det å ha ei større erfaringsverd med inn i skrivinga fører til meir refleksjon rundt tekstane, og at dei vaksne skrivarane difor stiller sterkare på nett denne oppgåva. Det er ikkje dermed sagt at ikkje ungdom kan vere like reflekterte, men eg tenkjer at mange av dei som har ein god karakter i norskfaget har valt andre oppgåver, der dei kan vise norskfagleg kompetanse gjennom analyse og tolking. Sidan kreativ tekst er ein ny oppgåvetype, kan det vere meir usikkert utfall av å skrive ein slik tekst, enn å forklare korleis den realistiske tradisjonen kjem til uttrykk i tekstar som *Gjengangere* og *Mannfolk*. På den andre sida kan mange tenkje at ved å skrive dagbok og blogg står dei fritt til å skrive slik dei vil innanfor temaet, og at det er enkelt å få til.

Kommentarar i sensorrapportane støttar mine funn. Dei meiner at eit så stort tema som «Kjærleik» kan vere vanskeleg å skrive godt om når ein er 19 år+, og at mangel på erfaring gjev mange «platte» forteljingar.²¹⁸ Eg las rett nok mange tekstar om å sveipe til høgre og venstre på Tinder, men samstundes er dei fleste tekstane eg har trekt fram i denne oppgåva

²¹⁷ Sjå vedlegg 4, tabell 2

²¹⁸ Tilbakemelding frå sensorane 2016:15, 20, 31

skrivne av ordinære avgangselevar. Dersom temaet for oppgåva og alderen på skriarane skulle tilseie at dette var ei vanskeleg oppgåve, burde dei kanskje bli honorerte når dei lukkast både med kreativitet og refleksjon, men utanom den eine teksten som har fått karakteren 6, har ingen av dei fått betre karakter enn 4. Likevel kan det ut frå enkelte sensorcommentarar virke som om det er vanskelegare å få utteljing for god skrivekompetanse på kreativ tekst, enn for ein god fagartikkel.²¹⁹

5.1.6 Ulike skriarar

Det har vore peika på av Bach og andre at ein meir open oppgåveinstruks kan gje større rom for det individuelle mangfoldet i elevgruppa. Utdanningsdirektoratet sa før eksamen våren 2014 at i motsetnad til dei tidlegare essay-, novelle- og kåserioppgåvene skulle dei kreative oppgåvene vere meir opne.²²⁰ Bach viser òg til Marte Blikstad-Balas og Frøydis Hertzberg som har peika på at dei nye oppgåvene kunne føre til at skriarane vart meir medvitne om føremålet med skrivinga. Sjølv om sjangerundervisning tidlegare kunne kome til å styre undervisning og vurdering vel mykje, tviler dei på om føremål åleine gjer at skriarane vert betre. Dei uroar seg dessutan for at nokre av elevane vil finne det vanskelegare å skrive utan dei trygge rammene som sjangeren gjev.²²¹ Bach finn liknande argument hjå Sigrid Ørevik, som peikar på den tryggleiken som ligg i at ein møter kjende skrivekontekstar til eksamen.²²² Hjå sensorane kjem òg dette todelte synet på den kreative teksten fram. Bach viser til Hertzberg og hennar omgrep «sjangerambivalens» for å illustrere korleis sjanger kan vere både eit stillas for å lukkast med skriving og eit stengsel.²²³

På ein måte står desse synspunkta i motsetnad til Galbraith sine funn om skriarar med låg og høg sjølvkontroll. Han fann, som me har sett, at skriarar med låg sjølvkontroll skriv best når dei skriv uplanlagt. Dei kjem opp med fleire idéar når dei skriv på denne måten, og tekstane deira er då meir samanhengande organisert enn for skriarar med høg sjølvkontroll. Skriarar med høg sjølvkontroll har flest idéar når dei skriv planlagde tekstar.²²⁴ Eg har tidlegare peika på kor dårleg kortsvaret fungerer for dei fleste skriarane. Det er svært få som klarer å skrive kort og presist, og samtidig få god samanheng. Når det gjeld langsvaret, ser eg at dei vaksne

²¹⁹ Tilbakemelding frå sensorane 2016:17

²²⁰ Bach, 2015:40-41; Revidert læreplan og eksamen 2014:3

²²¹ Bach, 2015:41; Blikstad-Balas og Hertzberg, 2015:49-50

²²² Bach, 2015:41; Ørevik, 2015:59

²²³ Bach, 2015:41; Hertzberg, 2001:100

²²⁴ Denne oppgåva, s. 25-26

skrivarane skriv meir lesarorientert, men det er hjå dei unge skrivarane at teksten flyt best. Dessutan er eg imponert over kor lite feil det er i ortografi og teiknsetjing i tekstane til dei ordinære elevane.

Eit av problema eg ser når eg les artikkelen til Bach og eksamensrapporten frå våren 2016, er at sjølv om oppgåvedesignet er nytt, så tenkjer sensorane framleis sjanger. I eksamensrapporten står det: «Oppgaven er relativt åpen fordi læreplanens ‘kreativ tekst’ dekker både essayistisk, kåserende og skjønnlitterær skriving.» På sensorskoleringa vart tre eksamenssvar drøfta. Når tekstane vert omtala i rapporten, vert den eine teksten omtala som eit essay, ein annan har form som novelle, medan den tredje teksten vert omtala som eit stort sett relevant svar på oppgåva.²²⁵ Eg har sjølv òg brukt sjangernemning i denne oppgåva for å konkretisere kva type tekst det er snakk om, fordi dei nye tekstomgrepa er så vide. Målet med å fjerne tydelege sjangerkrav var, i følgje Bach, å opne opp for større mangfald og variasjon i skrivinga, og få fram språkleg kreativitet og inspirasjon i skrivarane. Dette tyder, seier ho, at den som vurderer tekstar til eksamen

«må se på teksten som *en språkhandling mer enn som en variasjon over en gitt sjanger*, en dreining av fokus som henger godt sammen med de skriveteoretiske grunntankene bak revisjonen av læreplanen.»²²⁶

Eg forstår trongen til å ha noko å måle teksten opp mot i vurderingsarbeidet, men det skal vere mot læreplanmåla, vurderingskriteria og ikkje mot sjanger. Dei som utfører sensorarbeidet er erfarne norsklærarar og sensorar. Av dei som leverte inn sensorrapportar i 2012 og 2014, hadde over åtti prosent delteke i sensorarbeid tidlegare.²²⁷ Det same ser eg av sensorrapportane frå 2016 og 2017. Erfaring bør vere positivt, sjølv om ein står overfor nytt oppgåvedesign. Samstundes er det nok lett å tenkje innanfor dei rammene ein har tenkt før.

Eg har allereie nemnd at kreativ tekst ikkje vart gjeven som oppgåve ved eksamen våren 2017. Eg var litt spent på om det ville få nokon konsekvensar for eksamensresultatet. Sjølv om ikkje all statistikk er klar enno, ser det ut til at dei vaksne har gjort det merkbart dårlegare ved eksamenen dette året, medan snittet er litt høgare for dei ordinære avgangselevane.²²⁸ Det

²²⁵ Eksamensrapport, våren 2016:6

²²⁶ Bach, 2015:41 (mi kursivering)

²²⁷ Ibid, s. 32

²²⁸ Opplysningar frå skulane som er med i prosjektet

kan stemme med det eg fann ved undersøking av tekstane; dei vaksne vinn på refleksjon i dei kreative oppgåvene, medan dei unge får vist for lite kunnskap i ei slik oppgåve. Mange eksamenskandidatar satsar elles alt på å skrive ein type oppgåve, og dersom dei ikkje får denne, får nokre av dei skrivesperre. Difor er det viktig med mangfald i skriveutvalet; noko det då ikkje var våren 2017, sidan sensorane omtalar oppgåvesettet som smalt. Otnes etterlyser meir forskning på skriveoppgåver. Ho viser til at forskarar har kalla forskning på skriveoppgåver for ein forsømt disiplin, og at sjølv om noko har endra seg, er den merksemda som vert retta mot skriveoppgåver framleis tilfeldig og usystematisk.²²⁹ Otnes peikar på at skriveoppgåva i seg sjølv er ein tekst, med sin eigen form, sitt eige innhald og sitt eige føremål.²³⁰

5.2 Korleis er det å vere skrivar? Resultat frå spørjeundersøkinga

5.2.1 Omfang og deltaking

Spørjeundersøkinga har atten spørsmål. Seksten av spørsmåla er avkryssing av alternativ, og to er opne spørsmål, der deltakarane skriv eigne svar. I fire av spørsmåla er det mogeleg å velje fleire alternativ, medan det går an å krysse av for «Annet» og skrive kommentar til alle spørsmåla, utanom dei to siste som gjeld karakterar. Fleire gjer bruk av kommentarfeltet, og saman med svara på dei to opne spørsmåla, gjev det eit godt innblikk i korleis deltakarane tenkjer om eiga skriving, og korleis det var å skrive til eksamen.

Av dei 103 som deltek med tekstar i prosjektet, var det 84 som hadde sagt ja til å delta i spørjeundersøkinga. Halvparten deltok og gjennomførte heile undersøkinga, og fire har svart på delar av ho. Undersøkinga vart sendt ut den 11. juli 2016, med påminning til 50 respondentar ein månad seinare. Undersøkinga vart formelt avslutta 21. februar 2017, men alle ha svart i tidsrommet 11. – 24. juli.

Då eg laga undersøkinga, tenkte eg på at ho ikkje måtte vere for omfattande, slik at flest mogeleg kom til å gjennomføre. Eg fekk melding om at det oppstod feil hjå nokre av dei, slik at dei ikkje fekk gjennomført, og dei fekk tilsendt undersøkinga på nytt. Kvifor berre halvparten deltok av dei som hadde svart ja, veit eg ikkje. Eg nytta epost-adresser som dei sjølv hadde oppgjeve, men ein veit at ein del epostar kan bli hindra av spamfilter. Elles kan grunnane for ikkje å delta vere mange; slik som sommarferie, utsetjing av å gjere det, eller at

²²⁹ Otnes, 2015:11

²³⁰ Ibid, s. 14

dei ikkje kjende seg forplikta til det. Svarprosenten er til dømes mykje høgare for dei vaksne, der heile 70% har svart, enn for dei ordinære avgangselevane, der berre 43% har delteke. Eit resultat av dette er at det er omtrent like mange frå kvar gruppe som har svart på undersøkinga; 19 vaksne og 23 ordinære elevar.

5.2.2 Føremålet med undersøkinga

Med undersøkinga ville eg finne ut korleis teoriane om kva gode skrivarar gjer høgde for dei skrivarane som er med i prosjektet mitt. Gjennom eiga undervisning har eg òg sjølv sagt erfaring med skrivarar, og veit litt om korleis dei tenkjer og korleis dei ser på skriving og sin eigen kompetanse. Eg har dessutan sett det som viktig å gje stort rom for at den enkelte kunne kome fram med eigne tankar og kjensler. Med spørsmåla har eg difor både søkt nye svar og prøvd å teste ut teoriar og hypotesar. Dette er inga stor undersøking, men ho kan likevel vere representativ for den gruppa det gjeld. Heile karakterskalan er representert, sjølv om ingen med karakter 2 i standpunkt har svart. I svara er alle typar skrivarar med, frå dei som elsker skriving, til dei som synes det er kjedeleg eller har eit anstrengt forhold til det.

5.2.3 Oppbygging av undersøkinga

Det første spørsmålet eg stiller i undersøkinga er kva forhold skrivaren har til skriving. Med det ønskjer eg å invitere skrivaren til dialog, og i spørsmål to følgjer eg opp med å spørje om kvifor han eller ho trur det er slik. Med det ønskjer eg å setje fokus på at skrivaren sine tankar og kjensler er viktige. Dessutan har teoriane til Lavelle mfl., Boscolo, Krashen og Smith synt oss at kva skrivaren tenkjer om si eiga skriving er ein av dei viktigaste faktorane for korleis han eller ho lukkast med skrivinga. Dei neste spørsmåla handlar om læringsstrategiar, skrivestrategiar, og kva dei har lært av undervisninga. Ulike spørsmål om eiga lesing og skriving er plassert slik at dei ikkje skal ha direkte påverknad på svar i neste spørsmål. Det er òg spørsmål som undersøkjer om dei er trygge på form, om dei tenkjer på lesaren, og om det betyr noko kva dei skriv om. Til slutt spør eg om kva dei har i standpunktkarakter og kva karakter dei fekk til eksamen, for å kunne vite litt meir om kven dei er dei skrivarane som har svart på undersøkinga. Då dette er ei anonym undersøking, går eg ut frå at dei har gjeve rett informasjon om eigne karakterar.

Sidan fleire av spørsmåla og kommentarane handlar om noko av det same, er det ikkje naturleg å presentere resultatata spørsmål for spørsmål. I staden vil eg samle resultatata i forhold til dei temaa som tidlegare er drøfta i teoridelen, og dei spørsmåla eg har rundt

problemstillinga. Eg vel å begynne med det som er har mest å seie for eksamenskandidatane; nemleg kva karakterar dei fekk. Det er informasjon som er viktig å ha med i den vidare gjennomgangen av undersøkinga.

5.2.4 Eksamenskarakter samanlikna med standpunktkarakter

I spørsmål seksten har deltakarane svart på kva dei fekk i eksamenskarakter og i spørsmål sytten kva dei fekk i standpunkt. Som før nemnd har ingen som har delteke i undersøkinga, karakteren 2 i standpunkt, men til eksamen har fire av dei fått denne karakteren. Berre ni har karakteren 3 i standpunkt, men til eksamen er det fjorten som har fått dette resultatet. For karakteren 4 er det liten skilnad; atten for standpunkt og tjuve for eksamen, men det er tydeleg at det har vore eit ras nedover for karakterane, for berre åtte kandidatar har fått 5 eller 6 til eksamen, men nitten har karakteren 5 eller 6 i standpunkt. Dersom ein tenkjer seg at ingen fekk betre karakter enn det dei hadde i standpunkt, og at dei som ikkje oppnådde standpunktkarakteren sin berre fekk ein karakter dårlegare, vil trettisju prosent ha oppnådd same karakter. Det vil seie det same som at sekstire prosent av dei som deltok i undersøkinga mi gjorde det dårlegare til eksamen. Det at så mange eksamenskandidatar har ein betre standpunktkarakter, kan vere noko av forklaringa på at eg finn skrivekompetansen deira betre enn karakteren tilseier.

5.2.5 Kva skrivarane seier om si eiga skriving og om eksamensoppgåvene

Over åtti prosent av dei som har svart på spørjeundersøkinga har eit positivt forhold til skriving. Dei synest anten at dei er flinke til det, liker det eller dei synest at skriving er OK.²³¹ Dette er eit svært gledeleg resultat, sett frå norskfaget si side. No er det verd å merke seg at spørsmålet ikkje gjeld kva forhold dei har til norskfaget, men kva forhold dei har til skriving. Det at dei som har svart på undersøkinga har så gode standpunktkarakterar, kan òg ha hatt sitt å seie for det gode forholdet dei har til skriving, for åtti prosent av dei har karakteren 4 eller betre i standpunkt.

Ut frå eit undervisningsperspektiv er det interessant å sjå på kva arbeidsmåtar dei har lært mest av i skriftleg norsk. Det dei fleste seier dei har lært mest av, er å lese eksempletekstar (57%), læraren si undervisning (48%) og å jobbe sjølvstendig (39%).²³² Å jobbe saman med andre eller å lese tekstar skrivne av medelevar, er det derimot ikkje så mange som har lært av.

²³¹ Spørsmål 1

²³² Spørsmål 2

For å få utfyllande kunnskap til posisjoneringsanalysane, stiller eg i undersøkinga spørsmål om kor medvitne dei er om kva form teksten skal ha, om kva temaet har å seie for skrivinga, og kor medvitne dei er om kven som skal lese teksten .

Det ser ut som skrivarane er svært bevisste og trygge på **form**. Både spørsmål ni og ti handlar om form. På spørsmålet om kor medvitne dei er om sjanger og kva form teksten skal ha, svarer berre to prosent at det er noko dei ikkje tenkjer på. Trettisju prosent veit korleis dei skal skrive den type tekst som dei skreiv til eksamen, og heile femtisju prosent samanliknar oppgåvene med tekstar som dei har med.²³³ Når dei vert bedne om å seie kva dei tenkjer om tilhøvet mellom undervisning og oppgåva dei valde, svarer ni prosent at dei har hatt for lite undervisning om denne type tekst, mens over førtitre prosent seier at undervisninga har hatt mykje fokus på denne teksttypen. Trettisju prosent seier at dei har tileigna seg kunnskapen frå å lese tilsvarande tekstar.²³⁴

Desse resultatata må seiast å vere som forventa. I norskfaget organiserer ein arbeidet med tekstar ut frå form, og at ein øver på ein teksttype om gongen. Det at ulike tekstar har ulik form, er slik sett noko ingen kan unngå lære. Likevel vil det vere slik at nokre sjangrar får meir merksemd enn andre. Skrivarane vil òg meistre enkelte sjangrar betre enn andre, og velje den teksttypen dei er mest trygge på til eksamen, dersom det er mogeleg. Ut frå spørsmål ni og ti ser me at bortimot førti prosent har tileigna seg kunnskapen om form på ein slik måte at dei berre veit kva form teksten skal ha, medan nesten seksti prosent har bruk for å ha støtte i modelltekstar.

Det er litt vanskeleg å sjå kva rolle undervisninga har spela, men berre førtitre prosent har vald å skrive ei oppgåve som undervisninga har hatt mykje fokus på.²³⁵ Kanskje ein må sjå dette spørsmålet saman med spørsmål tre, som viser at under halvparten har lært mest av læraren si undervisning; rundt førti prosent har lært mest av å jobbe sjølvstendig og nesten seksti prosent har lært mest av eksempeltekstar. Når me då veit at åtti prosent av desse skrivarane fekk karakteren 4 eller betre i standpunkt, og over halvparten av desse fekk 5 eller 6, så skjønar me at det er mange sjølvstendige og flinke skrivarar som har delteke i

²³³ Spørsmål 9

²³⁴ Spørsmål 10

²³⁵ Ibid

spørjeundersøkinga. Desse skrivarane har lært på fleire måtar, slik denne kommentaren uttrykkjer: «Undervisningen har hatt en grundig gjennomgang av de fleste teksttypene, men har tilegnet meg en [sic] noe kunnskap selv om enkelte typer.»²³⁶

Samstundes er det heile ni prosent som opplever at dei har hatt for lite undervisning om den tekststypen dei skreiv.²³⁷ Dette er eit høgt tal, og ikkje greitt at ein så stor del opplever det, men årsakene kan vere fleire. Det kan til dømes skuldast at det er vanskeleg å gjennomgå alt like grundig i eit så omfangsrikt fag som norsk, særleg for dei som tek faget på eitt år, men det kan òg skuldast ei prioritering læraren har gjort ut frå å prøve å eksamensrette undervisninga. I ein av kommentarane står det: «lærer ga beskjed at vi ikke skulle ha tolkning av novelle.. [sic] bare øvd på dette noen dager...»²³⁸ Det er dessutan ein del som av ulike grunnar er mykje borte frå skulen. Ei fortel at ho hadde lite undervisning mot slutten av skuleåret på grunn av svangerskap, og gjekk glipp av undervisning om kreativ tekst.²³⁹

I forhold til **innhald** er det interessant å sjå om det har noko å seie kva dei skriv om. Me har sett at Galbraith har kalla det ein gamal klisjé at ein må skrive om noko ein kan for å skrive godt. Vidare har Boscolo sagt at det ikkje nødvendigvis er slik at ein har lyst til å skrive om noko, fordi om ein er interessert i noko. I følgje han er ein skrivemotivert student ein som er villig til å bruke skriving som verktøy når det trengs, og som opplever tilfredsstilling ved å gjere det. I spørsmål tretten i undersøkinga skulle skrivarane velje dei utsegna som høvde best for skrivinga deira. Der svarer syttiseks prosent at dei skriv betre når dei er engasjerte av temaet. Yttererlegare ni prosent vert engasjerte etter kvart som dei skriv. Berre to prosent opplever aldri at skriving engasjerer dei. Ein av deltakarane skriv i ein kommentar at han skriv betre når han har mykje kunnskap om temaet, og at då treng han ikkje nødvendigvis vere engasjert.²⁴⁰

Når dei så vert spurde om kor nøgde dei var med temaet på eksamensdagen, svarer sytten prosent at dei ikkje var nøgde i det heile tatt, medan syttini prosent syntes temaet var greitt eller dei var svært nøgde.²⁴¹ Skrivarane vert òg spurde om korleis dei opplevde skrivinga på

²³⁶ Spørsmål 10

²³⁷ Ibid

²³⁸ Ibid

²³⁹ Ibid

²⁴⁰ Spørsmål 13

²⁴¹ Spørsmål 15

eksamen. Kanskje det er dei same sytten prosentane som seier at dei ikkje var nøgde med tema som seier at det gjekk dårleg? I tillegg seier trettisju prosent at dei ikkje synes at dei fekk gjort sitt beste. Berre trettifem prosent fekk til å jobbe som dei pleidde, sjølv om det var meir stress.²⁴² I eitt av svara kjem det fram at temaa vart opplevde som vanskelege. Skrivaren hadde likevel greidd å «...vri det over i en gate hvor jeg følte meg komfortabel. Gjorde det personlig.»²⁴³

Medan det ser ut som skrivarane har fokus både på form og innhald, er resultatet heilt omsnudd når det kjem til **bruk**. Når eg i spørsmål åtte spør om kor medvitne dei er om kven som skal lese teksten deira, svarer berre tjuetvå prosent at dei har fokus på lesaren gjennom heile teksten. Heile trettisju prosent seier at dei ikkje tenkjer på lesaren, medan trettifem prosent tenkjer litt på han før dei tek til å skrive. I kommentarfeltet har ein skrivar svart at han skriv det han sjølv ønskjer å lese, og at det då er enklare å skrive interessant og følge ein skrivestil. Vidare er han ofte påverka av noko han nettopp har lese. I ein annan kommentar står det at vedkommande tenkjer på lesaren dersom han vert beden om det. Dette er døme på skrivarar med låg sjølvkontroll. Ein annan skrivar viser svært høg sjølvkontroll, og skil seg ut når det gjeld medvit om mottakaren: «selvsagt her må det selges til rett audience.. [sic] dette er avgjørende»²⁴⁴ Det kan virke som det er same person som til spørsmål fem har kommentert: «så begynner jeg med en innledning som jeg antar at læreren eller sensor kjøper... retorisk spørs fungerer også»²⁴⁵

I andre kommentarar kjem det fram at sjølv om ein er medviten om at der er ein lesar, så er det ikkje like enkelt å vite kva denne lesaren vil ha. I ein kommentar står det slik: «Det er så mange forskjellige meninger og tolkninger av tekster man skriver at det blir vanskelig å skrive noe som passer for alle, eller sensor.»²⁴⁶ I ein annan kommentar kjem det fram at oppgåveteksten var vanskeleg å tyde: «kunne vært en bedre og klarere skrevet oppgavetekst ... den var noe tvetydig som kan få konsekvenser.»²⁴⁷ At det fekk konsekvensar for ein av dei, viser denne kommentaren: «Jeg hadde tolket siste teksten feil, dette [sic] var en lesefeil av ett ord som gjorde noe med hele min tolkning. Her kommer dysleksien inn.»²⁴⁸

²⁴² Spørsmål 14

²⁴³ Spørsmål 15

²⁴⁴ Spørsmål 8

²⁴⁵ Spørsmål 5

²⁴⁶ Spørsmål 2

²⁴⁷ Spørsmål 15

²⁴⁸ Spørsmål 14

Desse svara illustrerer kor vanskeleg det er for ein god del skrivarar å sjå føre seg føremålet med teksten eller kva han skal brukast til. Det at skrivaren er så lite fokusert på lesaren eller synest det er så vanskeleg å skrive ein tekst som passer alle, fordi han ikkje veit kva sensor vil ha, viser at ein i undervisninga må ha eit endå større fokus på meininga med teksten. Sjølv om Skrivesenteret ved hjelp av Skrivehjulet har prøvd å setje fokus på nett det med føremål, og sjølv om oppgåvedesignet til eksamen er endra av same grunn, så er det tydeleg at det framleis er lesaren som er minst i fokus hjå skrivaren.

5.2.6 Kva strategi har dei for skrivinga?

Spørjeundersøkinga viser at skrivarane er nokså ulike i korleis dei går fram i skriveprosessen. Det er tre spørsmål som utforskar den sida ved skrivinga deira. Det første spørsmålet handlar om korleis dei går i gang når dei skal skrive. Til det seier nesten halvparten at dei gjer det forskjellig frå gong til gong. Like mange planlegg teksten, anten del for del, eller heile teksten med ein disposisjon. Rundt førti prosent tenkjer ei stund på kva oppgåve dei skal velje.²⁴⁹

Det neste spørsmålet handlar om retting. Der svarer over åtti prosent at dei har ein fast strategi for rettinga. Nokre rettar heile tida, andre rettar avsnitt for avsnitt, og nokre rettar heile teksten til slutt. Rundt ti prosent går i gang med skrivinga nesten med det same og skriv utan tanke på om dei skriv feil. Når teksten er ferdig, les dei gjennom.²⁵⁰

Det siste spørsmålet ser på kvar dei har fokuset, om det er på overflatestrukturen eller på innhaldet. Femten prosent seier at dei fokuserer på innhaldet først, mens rundt sytti prosent fokuserer både på innhald og rettskriving samtidig.²⁵¹ Korleis dei ulike strategiane verkar inn på resultatet, kan ein likevel ikkje finne ut av denne undersøkinga. Svara viser berre at skrivarane er ulike.

5.2.7 Kva har lesing hatt å seie for skrivinga?

Undersøkinga viser heller ikkje direkte kva lesing har hatt å seie for skrivinga til den enkelte, men ut frå kommentarane i spørsmål to skriv fleire at lesing har vore viktig for skrivinga deira. Eit par nemner spesielt at det har vore viktig for ordforrådet, og eit par nemner manglande interesse for lesing som grunn til at dei slit med skrivinga. Spørsmål tre viser at

²⁴⁹ Spørsmål 5

²⁵⁰ Spørsmål 6

²⁵¹ Spørsmål 7

nesten halvparten vart lesne for som barn og nesten tretti prosent las mykje sjølv. Dette er overraskande låge tal, og svært urovekkjande ut frå det ein veit om kor avgjerande slik lesing er for å lukkast med skriving og skulegang, slik til dømes Rose og Kress har vist. Ein skulle tru at dette tilhøvet vil endre seg, ettersom så og seie alle born no går i barnehage frå dei er eitt eller to år, og vert lesne for der.

I nokre av svara kjem det fram god innsikt i eiga læring. For fleire er det ein interaktiv prosess mellom lesing, skriving og refleksjon, og dei ser både lesing og skriving som verktøy for tanken. I ein kommentar vert det uttrykt slik:

«Fordi jeg er en person som er glad i å reflektere rundt saker, og analysere situasjoner. [sic] Videre har jeg lest mye fra jeg var ganske ung, som igjen har ført til et greit ordforråd, som igjen gjør det mer givende å skrive. Kreativiteten min kommer også godt med.»²⁵²

Noko av det same kjem til uttrykk i denne kommentaren:

«Fordi jeg er flink til å analysere og lese mellom linjene i tekster generelt, og se hva forfatteren prøver å formidle. [sic] Dette tar jeg med meg i mine egne tekster.»²⁵³

Det er dessutan fleire som gjev uttrykk for at dei gjennom skrivinga får brukt den kreative sida av seg sjølv, og ein kommentar viser at skriving kan handle om noko heilt anna enn å svare på ei oppgåve: «Når jeg skriver får jeg på en måte en pause fra hverdagen.»²⁵⁴

Vi ser at desse skrivarane både har innsikt i og tru på eigen kompetanse, og dei overfører tidlegare erfaringar til nye utfordringar. Dette stemmer godt med slik me har sett Boscolo beskrive utvikling av motivasjon og oppleving av kompetanse.²⁵⁵

5.2.8 Kor viktig er trua på å få det til? Ulike tilnærmingar til skriving

I dei ulike svara i spørjeundersøkinga kjem ulike tilnærmingar og ulike syn på skriving fram. Svara viser at det er relevant å spørje både kva skriving er og kvifor me skriv, slik eg har gjort i 3.1.3 og 3.1.5. Når Rijlaasrdam mfl. seier at sjølve oppgåva som elevane skal løyse med skrivinga si er å fylle eit kommunikasjonsbehov mellom skrivar og lesar, er det ei forklaring på metanivå, og ikkje eit behov som eksamensskrivaren opplever som reelt. Denne skrivaren

²⁵² Spørsmål 2

²⁵³ Ibid

²⁵⁴ Ibid

²⁵⁵ Denne oppgåva s. 35-36

har ikkje fått ein konkret førespurnad frå ein reell lesar. Oppgåveteksten inviterer heller ikkje til skriving, slik han kunne ha gjort dersom det hadde stått: «Kva tenkjer du om...» eller «Kva veit du om...» eller «Kva er di erfaring med...» Slike formuleringar ville invitert skrivaren til dialog. Det kunne blitt ei oppleving av at nokon er interessert i mine tankar, min kunnskap og mine erfaringar; ei oppleving av å bli teken på alvor. I staden møter skrivaren ein instruks som seier «Skriv...», og så skal han skrive noko bestemt på kommando. Det som vert skrive skal vidare vurderast av ein mottakar som i utgangspunktet kan og veit meir, og som ikkje les teksten av interesse eller for å lære, men som har teke på seg eit vurderingsoppdrag ut frå måloppnåing for skriving i norskfaget. Det skrivaren tenkjer på er kva sensor vil ha, kva som er rett svar og kva som kan gje god karakter. Samstundes må skrivaren halde på avstand redsla for å bomme på oppgåva, stryke eller gå ned i karakter og kanskje ikkje kome inn på lærarutdanninga. Skrivninga på eksamensdagen har for skrivaren eitt bestemt føremål, og det er å oppnå eit resultat som fører han vidare mot det eigentlege målet; ein plass på universitetet. Eksamensskrivninga vert slik sett ulik all annan skriving med kommunikasjon som føremål. Kva tilnærming til skriving vil skrivaren då velje, når informasjonsbehovet ikkje er eit reelt behov som etterspør kommunikasjon?

I spørsmål ein, to og atten gjev skrivarane uttrykk for ulike tilnærmingar til skriving. For å kategorisere dei, kan det vere nyttig å bruke kjenneteikna i *Inventory of Processes in College Composition*, utarbeidd av Lavelle. Ho opererer, som me har sett i 3.1.12, med fem ulike tilnærmingar, men understreker at dette ikkje er fastlagte skrivestilar. Ei av desse tilnærmingane er kalla «lita tru på å få det til». I fleire av kommentarane kjem det fram at positive kjensler og positiv respons har mykje å seie for skrivninga. Ein fortel at forholdet til skriving er slik det er, fordi det er noko han har fått god respons på. Ein annan seier at han har blitt tryggare i faget. Ein tredje synest det er moro når han får det til, sjølv om utfordringar med dysleksi er til stades. Desse skrivarane har på grunn av tilbakemeldingar fått eit positivt forhold til skriving, som i sin tur har gjort at dei har fått tru på å få det til. Det er ikkje heilt lett å sjå kva kategori ein skal plassere dei i, for det er ingen kategori for «tru på å få det til». Kanskje kan ein plassere dei i tilnærmingmåten «utgreiande». Der finn ein skrivarar som investerer mykje av seg sjølv i teksten, og som får ei god kjensle av skrive. Kommentarene «Jeg liker å uttrykke meg skriftlig.» og «Jeg liker å sette sammen ord når jeg føler det blir bra» gjev uttrykk for positiv oppleving og ei god kjensle, samstundes som ein forstår at det er ein prosess som krev noko. Kanskje den tilsynelatande enkle kommentaren «Vanskelig, men liker det når jeg får det til» eigentleg er ei djup erkjenning av kva som skal til for å bli ein god

skrivar?²⁵⁶ Me har sett at både Lavelle, Boscolo og Smith peikar på at kva skriarane tenkjer om si eiga skiving, er avgjerande for om dei lukkast eller ikkje, og me ser at desse skriarane har skriveopplevingar som gjev dei tru på at dei kan få det til, sjølv om det ikkje alltid er enkelt.

Dessverre er der òg skriarar med tilnæringsmåten «lita tru på å få det til». I eit av svara kjem det fram at skiving er noko vedkomande har eit vanskeleg forhold til, og difor har han skrive lite. Ein slit med det tekniske. Andre nemner dårleg ordforråd og vanskar med å formulere seg godt. Ein seier at han tenkjer mykje på kva han skal skrive, men får ikkje flyt i teksten. Ein annan skriar liker å skrive, men opplever seg likevel ikkje som veldig flink.²⁵⁷ Desse skriarane opplever heilt klart ikkje seg sjølv som «skriarar». I følgje Lavelle vert skivinga då sett på som ei smertefull oppgåve; ein har tvil på eigne evner, og kjenner på frykt for å ikkje få det til. Fokuset er då ofte på overflata i teksten; på grammatikk og teiknsetjing.

I fleire kommentarar kjem det fram kritikk av norskfaget og skriveoppgåvene. Tolking og analyse vert sett på som meiningslause og «idiotiske» oppgåver som det ikkje er bruk for i vidare studiar. Andre saknar å få lov til å skrive kreativt; «vi får ikke lov til å bruke hodene våres på noe som i grunnen skulle være kreativt..» og samanliknar det å vere forfattar med å vere kunstnar.²⁵⁸ Dette synest å vere skriarar med ei overflatisk tilnærming til skiving i skulen. Dei følgjer «prosedyren», men involverer seg sjølv minst mogleg. Samstundes veit dei at dei må gjere det som skal til for å kome gjennom faget.

I tilnærminga «spontan impulsiv» finn ein til dømes skrivaren som berre skriv «det første jeg tenker på så i mange tilfeller blir det et bra resultat.» Denne skrivaren let seg ikkje hefte av hindringar, og er nøgd når jobben er gjort: «Får helt greie resultater». I ein liknande kommentar heiter det: «Jeg er flink nok til å skrive, men har ingen lidenskap for det. Men synes ikke det er så vanskelig.»²⁵⁹

Undersøkinga viser at fleire av skriarane har eit svært medvite forhold til eiga skiving, og nyttar skivinga til refleksjon og til å analysere situasjonar. Dei ser på skiving som ein fin måte å uttrykkje både kjensler og erfaring, og eit par gjev uttrykk for at dei gjerne skulle ha

²⁵⁶ Sjå spørsmål 1 og 2 for kommentarar referert i dette avsnittet

²⁵⁷ Sjå spørsmål 1, 2 og 18

²⁵⁸ Sjå spørsmål 2 og 18

²⁵⁹ Sjå spørsmål 2

skrive meir. «Jeg elsker det!», skriv ein av dei. Nokre likar best skiving av fagtekst, medan andre utfoldar seg best gjennom kreativ skiving.²⁶⁰ Desse skrivarane har tilnærminga «reflekterande revisjon». Dei involverer seg djupt i temaet, og ser på skiving som eit verktøy for tenkinga. Denne tilnæringsmåten samsvarer med det kognitive integrasjonsperspektivet som me til dømes finn hjå Menary og Harris.

Det er kanskje ikkje så rart at desse ulike tilnærmingane til skiving finst, fordi kvart individ er forskjellig; med ulik personlegdom, ulike interesser og ulike erfaringar. Det som er interessant er om ein i undervisninga kan gjere noko for å påverke dei tilnærmingane som ikkje er føremålstenlege for å skrive godt. Me har sett at mellom anna Lavelle peikar på at trua på å lukkast er heilt avgjerande både for skiving og læring, fordi det er det som verkar direkte inn på korleis ein tolkar tilbakemeldingar, kor forplikta ein er på skularbeidet og kva mål ein set seg.²⁶¹ Å skape eit klima for skiving der skrivarane kan få tru på å få det til, og ha gode skriveopplevingar, bør vere difor vere det første og viktigaste målet for skiving i norskfaget, slik eg ser det.

Når det gjeld dei ulike tilnæringsmåtene, vil tilbakemeldingar spele ei avgjerande rolle for korleis dei utviklar seg som skrivarar. «Skiving motiverer meg ikke», heiter det i ein kommentar. Fleire av kommentarane i undersøkinga handlar om at det er fokuset på analyse og tolking i norskfaget som er feil. Ein kommenterer at det han har lært er nyttig for vidare studiar, men utover det interesser han seg ikkje for skiving. Eit par andre seier at dei aldri kjem til å få bruk for å analysere dikt og noveller eller skrive kåseri som ingeniør eller sjukepleiar. Ein kommenterer at han elsker å skrive samfunnskritisk, men det var ikkje mogeleg på denne eksamenen.²⁶² Desse skrivarane vil klare seg dersom dei har ferdigheiter i sjølvregulering, og dersom dei er villige til å gjere bruk av skiving for å nå dei måla dei har sett seg, slik som Boscolo har beskrive det.

Me har sett at i følge Hattie og Timperly er tilbakemelding ein av dei tinga som påverkar læring og måloppnåing mest. Det er der verdt å merke seg det dei seier om at studentar er villige til å arbeide hardare dersom dei kan klare meir utfordrande oppgåver, framfor berre å

²⁶⁰ Sjå spørsmål 2 og 18

²⁶¹ Denne oppgåva, s. 30-31

²⁶² Sjå spørsmål 2 og 18

gjere «meir».²⁶³ Som lærar er det lett å påpeike feil, og seie kva som ikkje er bra, men ein bør vere like konkret i å påpeike kva som er bra, og gje skrivaren svar på kvar han er i forhold til målet, og kva neste skritt er. Det kan vere at dei med ei såkalla overflatisk tilnærming til skriving, kan utfordrast meir, og slik oppleve å bli motivert for meir involverande skriving, når dei ser at dei kan oppnå meir enn dei trudde eller var nøgde med tidlegare. I dette ligg det i alle fall ein ytre motivasjon, men for å skape ein varig indre motivasjon må det til ei oppleving og erkjenning av at det er gjennom motstanden i skriveprosessen at ein utviklar seg, på same måte som ved fysisk trening. Ein må tåle smertene og ubehaget for å oppnå resultat og kome til ny erkjenning, slik me har sett Krashen, Smith og Lavelle omtale det.

Me har vidare sett at Lavelle er oppteken av korleis dei tankane ein har om skriving påverkar skriveprosessen direkte, og at lærarane difor bør undervise elevane om kor avgjerande desse tankane er for strategiane dei vel og resultatane dei får. Ho seier at dei slik vert utrusta til å sjå på motivasjonen sin på ein ny måte. Det er noko av det same Ongstad er inne på når han seier at ein i skriveopplæringa ikkje berre må gjere bruk av tekstteori, men òg personkunnskap, psykologi og sosiologi. Me har òg sett at Lavelle meiner at det må gå an å ha slik variasjon i skriveopplæringa at alle kan oppleve å lukkast med noko, og ho oppfordrar difor til større valfridom.

I spørjeundersøkinga svarer rett nok over åtti prosent at dei anten liker å skrive, er flinke til det, eller at skriving er OK. På same tid kan det sjå ut til at sekstire prosent fekk eit dårlegare resultat på eksamen enn det dei hadde oppnådd i standpunktarakter. Ein kan òg spørje om det er greitt å ha ei eksamensform som gjer at skrivarar med svært god tekstkompetanse får karakteren 2 til eksamen, og ein kan lure på kva det gjer med sjølvkjensla og motivasjonen for vidare skriving. Eleven som har skrive «Anettes blogg» har med sin norskkarakter diskvalifisert seg for lærarutdanning, men viser i teksten god skrivekompetanse, i tillegg til kvalitetar når det gjeld empati, innleving og refleksjon. Dette fekk denne eleven aldri vite noko om, sidan den einaste tilbakemeldinga på eksamensteksten er karakteren. Denne karakteren vil påverke kva tankar ho eller han har om eigen kompetanse og motivasjonen for vidare skriving.

²⁶³ Denne oppgåva s. 27

6. Vegen vidare – Fagfornyning

Før eg rundar av denne oppgåva, er det på sin plass å ta med at det er endringar på gang for alle fag i skulen. I 2015 la Ludvigsen-utvalet fram ei offentleg utgreiing om «Fremtidens skole», med undertittel «Fornyelser av fag og kompetanser».²⁶⁴ Utdanningsdirektoratet seier at dei skal fornye læreplanane ved å gjere dei meir relevante for framtida. Samanhengen mellom faga skal bli betre, og prioriteringane skal vere tydelegare.²⁶⁵ Denne hausten er femten arbeidsgrupper i gang med å beskrive det som skal vere kjerneelementa i faga, og så skal læreplanane byggje på desse. Kjerneelementa i eit fag er det er det elevane må lære for å kunne bruke og meistre faga.²⁶⁶ Førsteutkastet til kjerneelement var ute på høyring i september 2017, og andreutkastet har høyringsfrist 10. november. Det er planlagt at ein skal ta nye læreplanar i bruk i 2020.²⁶⁷ Det er for tidleg å seie kva endringar som vil skje i norskfaget, men Ludvigsen-utvalet har peika på at det skal leggjast til rette for «dybdelæring» og forståing i faga. Dei ser at stofftrengsel og mange fagområde er ein utfordring når ein skal leggje til rette for læring og forståing som kan vare over tid. Vidare skal læreplanane vere kompetanseretta, slik at det er tydeleg kva fagstoff og arbeidsmåtar som skal veljast for å nå den kompetansen ein ønskjer.²⁶⁸ Når faga vert fornya, reknar eg med at det vil føre til at eksamensoppgåvene òg vert endra.

Då eg las Ludvigsen-utvalet sin rapport hausten 2016, sat eg att med ei kjensle av at skule og læring vart noko teknisk, og at det handla om at elevane sjølv skulle lære å ta kontroll over eigne handlingar, kjensler og tenking.²⁶⁹ Sjølvregulering er eit av dei sentrale omgrepa i utgreiinga, men eg opplevde ikkje omgrepet udelt positivt, og eg fekk trong til å ytre meg. Det gjorde eg i ein kronikk i bladet Utdanning. Med utgangspunkt i teori eg har arbeidd med i denne oppgåva, tek eg opp kor viktig det er å ha tru på å lukkast, og at eg saknar eit fokus på å møte elevane med dei kjenslene dei har, forstå dei og vise dei medkjensle i læringsprosessen. Eg kjem dessutan med ei oppmoding om at den ubereknelege menneskelege faktoren og det individuelle perspektivet må få ein endå større plass når læreplanane vert fornya.²⁷⁰ Seinare har eg ved å lese Boscolo fått ein litt annan innfallsvinkel til sjølvregulering. Boscolo snakkar

²⁶⁴ NOU, 2015:8

²⁶⁵ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/hva-er-fornylse-av-fagene/>

²⁶⁶ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/kjerneelementgruppene/>

²⁶⁷ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/hva-skjer-nar-i-fornylsen-av-fagene/>

30.10.2017

²⁶⁸ NOU 2015:8, s. 41

²⁶⁹ Ibid, s. 20 og 27

²⁷⁰ Utdanning, nr. 12, 2017:59 – NB! Artikkelen vart sendt til publisering den 26.10.2016

ikkje om å lære seg sjølvregulering. Han seier at sjølvregulering er noko som *vert utvikla* når ein utviklar tru på at ein kan meistre noko. Sjølvregulering og meistringstru heng saman og verkar på kvarandre, og den enkeltfaktoren som har størst innverknad på meistringstrua er kva resultat ein fekk sist ein gjorde ei liknande oppgåve.²⁷¹

I samband med skriving av masteroppgåva har eg òg tidlegare fått publisert ein artikkel der eg spør kva slags skrivekompetanse me skal gje elevane. Der tek eg opp forhold rundt norskfaget og eksamensoppgåvene, og utfordrar Utdanningsdirektoratet til å sjå på nytt på kva ein vil med faget og kva slags kompetanse ein vil måle ved eksamen. Eg skriv der:

«Eg er imponert når heile avgangsklassar meistrar formverket, og kan skrive samanhengande og med flyt, når dei får skrive tilnærma fritt. Slike elevar tenkjer eg at kan lære seg det det skal vere av skriving, når dei berre får tid og opplæring.»²⁷²

Med omsyn til vegen vidare, er det ikkje minst viktig å tenkje på kva funksjon eksamen skal ha. Eksamen skal prøve kva elevane kan etter 13-års skulegang. Resultatet er ei melding tilbake til skulane om kor godt dei har lukkast med opplæringa, men eksamens- og standpunkt karakterar er òg ei melding framover til dei høgare utdanningsinstitusjonane, slik at dei kan gjere opptak på grunnlag av poengsum. Difor er det viktig at all vurdering er så rettferdig og påliteleg som mogeleg. Ifølgje Moum og Bach er eksamensoppgåvene formulerte slik at dei så langt som råd er skal måle den samla kompetansen slik han kjem til uttrykk i læreplanen, og at det er difor kortsvaret er innført.²⁷³

Etter å ha lese 103 eksamenssvar er inntrykket mitt at ein prøver å gape over for mykje ved den utforminga som eksamen har i dag. Kortsvaret fungerer ikkje etter intensjonen. Det er ingen som får til å skine på den oppgåva. Med alle dei læreplanmåla som er i norskfaget, meiner eg det er utopi å tru at ein kan måle svært breitt ved ein eksamen som varer fem timar. Det våre elevar treng å kunne som studentar, er å skrive gode faglege oppgåver. Dei treng å kunne tenkje sjølvstendig og stille kritiske spørsmål. Dei treng òg å kunne greie ut om ulike tema og referere til fagstoff. Eg meiner at det ein bør vise til eksamen er for det første at ein har god tekstkompetanse og språkkompetanse, men òg norskfagleg kompetanse. Ein skal ikkje kunne gå rett inn frå gata og skrive ein eksamen i norsk, slik kritikken var mot

²⁷¹ Denne oppgåva s. 35-36; Boscolo, 2009:302 og 307

²⁷² Utdanning nr. 17, 2016:51

²⁷³ Utdanning nr. 2, 2017:38

samfunnsorienterte oppgåver for ein del år sidan. Når det gjeld den kreative oppgåva, meiner eg at den òg har sin plass, men at det bør vere krav om samanhengande tekst, slik at ein ikkje kan skrive dikt og hugseliste. Eg kjenner dessutan at eg vert svært uroleg når eg les heilt enkle forteljingar, utan noko særleg spaning eller overraskingar, og så godt som heilt fri for refleksjon. Etter tre år på studieførebuande viser desse skrivarane lite norskfagleg kompetanse og synest å vere lite studieførebudde.

For eigen del skulle eg gjerne ha ført dette forskingsprosjektet vidare. No i slutfasen finn eg områder som det hadde vore interessant å ha visst meir om. Mange av funna mine viser grunnleggjande forhold som må vere til stades for at skrivarar skal utvikle seg til å bli gode skrivarar, kva dei må gjere ei skriveprosessen og kva lærarar kan gjere. Sjølv om eg trur at merksemd og tiltak på desse områda kan bety noko for nokre skrivarar og i nokre klasserom, har eg ikkje vore overtydd om at det eg har funne ut gjennom denne oppgåva vil kunne skape svært stor endring. Rett nok har arbeidet med dette prosjektet gjeve meg ei betre forståing av skriving og skrivarar, og eg har funne teori som ein kan forankre undervisninga i, men eg har umedvite vore på leit etter ein metodikk eller ein konkret måte setje ulike teoriar ut i praksis på, der det kunne vere råd å måle resultatet. Då fell det seg altså slik at eg her, ved vegg ende, kjem over studiar gjorde av Carolyn Webb, og ser korleis kombinasjonen av eit fenomenografisk og ei systematisk-funksjonelt lingvistisk perspektiv gjev eit holistisk bilete av skrivaren. Ut frå undersøkinga til Prosser og Webb forstår eg kvifor eksempeltekstar ikkje er nok for å skjønne korleis tekstar skal skrivast. Når ein har ein ferdig tekst framføre seg, så er det eit ferdig produkt, og fokuset vert på teksten som tekst, og ikkje på korleis skrivaren har tenkt eller kome fram til denne forståinga. Studien deira gjev meg òg forklaring på noko anna eg intuitivt har visst. Eg har lenge tenkt at tekstar vurderte til karakteren 6 ikkje er eigna som eksempeltekstar, fordi skrivaren har funne ein unik og personleg veg som det er vanskeleg for andre å sjå eller å overføre til andre kontekstar. Dei beste eksempeltekstane er gjerne dei tekstane som ikkje er heilt fullkomne, for der kan ein finne skrivarar som framleis er i ein prosess. Kanskje det òg er posisjoneringsteorien til Ongstad som har fått meg til å tenkje slik. Teorien hans har nett det fokuset at ein ser på kvar skrivaren er i forhold til ulike aspekt ved si eiga ytring.

I undervisninga har eg møtt mange skrivarar med ei multistrukturell tilnærming til skriving. Fleire av eksamenstekstane er òg produkt av ei slik tilnærming. Eg har sett problemet deira, og vore nokså nær løysinga, men eg har ikkje klart å kome skrivarane heilt i møte. Fokuset

mitt har vore på produktet, og eg har vore oppteken av å gje skrivarane det språklege verktøyet som skal til for å lukkast med tekstskriving, slik det er omtala hjå Prosser og Webb.²⁷⁴ Døme på eit slikt verktøy er bruk av tekstbindarar, slik at teksten kan få betre struktur og samanheng. For å illustrere dette har eg vist at tekstane ikkje skal sjå ut som «ei sol», der momenta er som strålar som går ut frå temaet, men elles ikkje har nokon samanheng seg i mellom; dette som ein kontrast til at det «går ein raud tråd» gjennom oppgåva. Eg har forklart korleis dei må ta lesaren i handa og leie han igjennom oppgåva. Det som har mangla i tilnærminga mi, er at eg ikkje har sjekka ut kvar den enkelte er i forhold til forståing av oppgåva og samanhengen han skal skrive i. Her trur eg òg at forklaringa på kortsvaret sitt problem er. Kortsvaret er litt som matematikk. Noko må med, og det er lite rom innanfor 250 ord å utvikle forståing og skape god samanheng.

Eg veit at det har vore mykje prosessorientert skiving i skulen, men eg veit ikkje kva det har vore fokus på i prosessen. Å ha fokus på språk og struktur er noko anna enn å ha fokus på relasjon og korleis skrivaren forstår verda rundt seg. Me har sett at i kasusstudien som Igland utførte i forhold til prosessrespons, gav læraren tilbakemeldingar som skulle hjelpe elevane til å utvikle forståing og skriftleg argumentasjon. Elevane tok til seg mykje av responsen og viste utvikling som skrivarar så lenge skrivinga ikkje var knytt til eit verdibasert tema, der dei ikkje kunne byggje på erfaring. Det verdibaserte temaet kravde meir sjølvrefleksjon og kritisk tenking, og dei hadde vanskar med å drøfte premissa for eigne meiningar.²⁷⁵

Prosser og Webb ser kombinasjonen av eit fenomenografisk perspektiv og eit systematisk-funksjonelt lingvistisk perspektiv som ein veg å gå for at skrivarane skal nå målet om å skrive akademisk.²⁷⁶ Slik skiving kan best gå føre seg i dei ulike faga. Ved å skrive meningsfullt og ved å lukkast med skrivinga, vil skrivarane utvikle det som skal til for å skrive i ulike fag. Prosser og Webb peikar på den status som akademisk skiving har i den vestlege verda, og at dersom ein ikkje skriv slik det er forventa innan eit fagområde, så vil ein kanskje ikkje nå dei mål ein har sett seg. Dei seier at innanfor kvart fag må studenten lære seg å stille dei rette spørsmåla, og finne ut kva slags synspunkt som det er passande å reprodusere.

²⁷⁴ Prosser og Webb, 1994:136

²⁷⁵ Denne oppgåva, s. 22-23

²⁷⁶ Prosser og Webb, 1994:136-137

Universitetskulturen handlar om å analysere, argumentere og underbygge påstandar; samt å kritisere og anerkjenne andre sine meiningar og idéar.²⁷⁷

Då er det dette skrivarane må lære noko om når dei går på eit studieprogram som heiter studieførebuande. Det kunne vore interessant å sjå kva resultat det ville gje om ein tenkte meir tverrfagleg om skriving i norskfaget. «Skriving i alle fag» har vore eit satsingsområde i grunnskulen sidan 2012, og det er å håpe at ein vil sjå verknad av dette i åra som kjem, men eg veit ikkje om liknande satsing i vidaregåande skule. Dess høgare ein kjem på klassetrinna, dess større vert fokuset på fag, og dess meir vert *tida* er ein knapp ressurs. Det skal difor verte spanande å sjå kva vektlegginga av «dybdelæring» og samanheng mellom faga får å seie i praksis.

7. Konklusjon

Med denne mastergradsoppgåva ønskte eg å finne ut meir om kva som skal til for å bli ein god skrivar. Dette har eg undersøkt gjennom teori, posisjoneringsanalyse av eksamenstekstar, og ved ei spørjeundersøking. Sjølv om eg har hatt litt oppsummering undervegs, slik som i 3.1.13, og drege nokre konklusjonar ut frå analysane og undersøkinga, så vil eg her freiste å samanfatta det eg har kome fram til. Det er dessutan naturleg å seie noko om korleis ein kan ta teori og forskning med inn i klasserommet.

Dersom me først går til teorien og ser på kva forskingslitteraturen seier om gode skrivarar, kan me konkludere med at skrivarane er svært ulike, og at dei arbeider på ulike måtar. Sjølv om gode skrivarar planlegg meir og reviderer meir, så er den største skilnaden at dei gode skrivarane skriv lesarorientert. Noko anna som fører til skilnad i korleis dei skriv, er kva dei tenkjer om si eiga skriving og kva tilnæringsmåte dei vel. Undersøkingane til Lavelle og Zuercher, samt Prosser og Webb, har vist at tilnæringsmåten skrivaren vel verkar direkte på kor godt resultatet vert. Tilnæringsmåten kan mellom anna vere påverka av kva tru ein har på å lukkast og kor kompetent og «innanfor» ein kjenner seg, slik me har sett Krashen, Smith og Boscolo omtale det. I kva grad ein opplever oppgåva som meningsfull verkar òg inn på tilnærminga. Dersom ein lukkast og har gode skriveopplevingar vil ein utvikle skrivemotivasjon og skrivestrategiar som ein kan dra nytte av i seinare skriveoppgåver, sjølv

²⁷⁷ Ibid, s. 126

om det skulle oppstå vanskar i skriveprosessen. Det er òg slik at dei som går djupt inn i skrivinga oppnår betre resultat enn dei som har eit meir overflateperspektiv.

Galbraith sine undersøkingar rundt skrivarar med høg og låg sjølvkontroll utfyller dette biletet. Det er interessant at skrivarar med låg sjølvkontroll skriv meir samanhengande og utviklar tankane sine betre når dei skriv uplanlagt, og at dei då har like mange idéar og meir samanheng i tekstane enn skrivarar med høg sjølvkontroll som skriv planlagde tekstar. Ulempa er at dei ikkje tenkjer på lesaren og tilpassar tankane sine til krava, slik at ved ein eksamen vil dei likevel ikkje få full utteljing for tekstkompetansen sin.

I den andre hovuddelen av oppgåva nytta eg posisjoneringsteorien til Ongstad til analyse av tekstane. I analysane har eg sett på kvar ytraren er i forhold til aspekt ved si eiga ytring. I og med at eg ønskte å finne ut kva som kjenneteiknar gode tekstar skrivne til avgangseksamen i norsk hovudmål, tok eg først utgangspunkt i rammene som var gjevne i eksamensoppgåva. Posisjoneringa mi var då slik at fokus på form var kreativ tekst med refleksjon; for innhald var temaet kjærleik før og no; og føremålet med teksten var at lesaren (sensor) skulle bli møtt på dei forventningane han hadde til teksten ut frå ordlyden i oppgåva. Når relasjonen mellom desse tre aspekta er god, så fungerer posisjoneringa og teksten kommuniserer slik det er forventa. Dette er idealbiletet av kva som skal til for å få ein god karakter til eksamen. I røynda er det slik at tekstane innfrir i varierende grad i forhold til dei ulike aspekta, slik at kommunikasjonen fungerer meir eller mindre, og måla vert nådde på ulikt nivå. Dette er det ikkje noko overraskande ved. Det som eg finn overraskande, er at eg som lesar har større glede av å lese tekstar som har fått karakteren 2, enn tekstar som har fått karakteren 3, og at eit par av tekstane med karakteren 4 gjorde større inntrykk på meg enn tekstar med betre karakter.

Denne erfaringa og det som posisjoneringsanalysane viste, gjorde at eg valde å sjå på desse tekstane frå ein annan posisjon. I staden for at det var ein eksamensinstruksjon som var premiss for teksten, så let eg teksten vere tekst på sin eigen premiss, slik ytraren valde å posisjonere seg. Likevel har eg som lesar forventningar til teksten. Eg har forventningar til teksten slik teksten kjem meg i møte som form, og eg har forventningar i forhold til temaa som vert presenterte. Eg har forventningar om spaning, humor, høgdepunkt eller å bli utfordra til refleksjon. Andre gonger kan eg kjenne at eg får del i noko som er fortruleg, og det er såre og vare kjensler som kjem til uttrykk. Det er her eg møter skrivarane som Galbraith omtalar

som skriparar med låg sjølvkontroll. Dei har ikkje tilpassa tankane sine til krava, men idéane deira er samanhengande organisert, og i tråd med forståinga dei har utvikla, slik ein av eksamens-skrivarane seier det: «Jeg har veldig få planer når jeg skriver. Jeg skriver bare det første jeg tenker på så [sic] I mange tilfeller blir det et bra resultat.»²⁷⁸ Det personlege kjem òg til uttrykk i denne kommentaren: «Skrivemåten og styrken til teksten varierer veldig fra dag til dag og hvilken årstid eller periode vi befinner oss i».²⁷⁹

Eg har tidlegare i oppgåva spurt om det å få god karakter er det same som å vere god til å skrive, og sagt at det nødvendigvis ikkje er slik. Det eg har observert hjå dei sist omtala skriparane, synest eg stemmer med Galbraith sine funn. Ongstad har som tidlegare nemnd understreka at skriving er noko individuelt, og påpeika at det er menneske med eit sjølv og ein identitet som skriv, og kanskje det er dette «eg», som òg Fosse skriv om som vert tydeleg i desse tekstane som har rørt ved noko i meg. Fosse seier at «utan dette eg misser skrifta si rørsle og sin retning». Om dette «eg», og det å vere tydeleg og nær, skriv han:

«om det er eg som skriv
så er alle desse så forskjellige eg
som likevel, i kvar skrift, er eit eg så tydeleg, for
slik det er: skal eg skrive
og vere nær det som ikkje er
må eit eg vere tydeleg
eller merkbart i all sin utydelighet
og dette eg er berre til stades
i nettopp det som blir eller er blitt skrive og så er det borte
kvar skrift har sitt eige eg
og utan dette eg misser skrifta si rørsle
og sin retning

dette så forskjellige eg, som likevel er så merkbart
dette forskjellige eg, som skrifta skaper, og
som skaper skrift og
er eit noko og kanskje er det dette noko skrifta berettar om.»²⁸⁰

Tekstar er på den eine sida noko personleg, som ifølgje Galbraith handlar om kven me er og korleis me ser på verda, og samstundes skal dei tekstane ein skriv til eksamen vurderast av

²⁷⁸ Spørsmål 2

²⁷⁹ Spørsmål 18

²⁸⁰ Fosse, 1992:23

andre. Me har sett at seniorrådgjevarane Moum og Bach, har kalla eksamenen i norsk for ein balansekunst. Når så mykje står på spel, er det ikkje rart at skrivarane gjerne vil skrive ein tekst som kan få god karakter, men dei er usikre på kva sensor vil ha. Bell har med sin teori om «Audience Design» vist korleis ein tilpassar ytringa til tilhøyrarane, og kor vanskeleg det er å tilpasse designet når mottakaren ikkje er til stades. Dess dårlegare ein kjenner koden for det designet ein vil ytre seg i, dess meir står på spel. Over ein tredel av dei som har svart på undersøkinga mi, har ikkje ofra lesaren sin ein tanke. Det vil seie at dei ikkje ein gong har prøvd å tilpasse eller finne rett kode for teksten sin. Så er det ein tredel som har tenkt litt på lesaren før skrivinga tok til; noko som tyder på at dei verken i prosessen eller etterpå har vurdert om teksten kommuniserer det dei vil til lesaren. Som me har sett, er det berre ein enkelt skrivar som tydeleg uttrykkjer at «her må det selges til rett audience».²⁸¹ Dersom ein ikkje kjenner koden, ser det ut som løysinga for mange kan vere å skrive ein personleg tekst, slik den eine kommentaren til spørsmål femten uttrykkjer det. På den måten skaper dei seg ein privat sfære, der det ikkje er tenkt at nokon andre skal ha innsyn, og slik vert lesaren der på deira premiss.

Når det gjeld prosjektet mitt og den undersøkinga eg har gjennomført, så er det viktigaste funnet der at skrivarane er for lite medvitne om føremålet med teksten. Dei meistrar derimot forma godt. Sitatet frå Kress om at «*in the process the genre comes to control the child*» ser ut til å vere nokså treffande.²⁸² Sjangerforma dannar ramma rundt temaet, og innanfor denne ramma vert temaet utforska og uttømt. Slik sett meistrar skrivarane òg innhaldet. Men i og med at teksten er eit bestillingsverk, der Utdanningsdirektoratet er oppdragsgjevar, så ligg det restriksjonar og føringar for skrivinga i oppgåveteksten som mange anten ikkje er nok merksame på, eller ikkje klarer å rette seg etter. Å skrive for ein lesar som ikkje finst er vanskeleg; «det blir vanskelig å skrive noe som passer alle, eller sensor.»²⁸³

Gode skrivarar derimot, får til dette. Dei er medvitne om at det finst ein lesar, og dei skriv for denne lesaren. Samstundes er det slik at andre skrivarar òg skriv gode tekstar, men skal dei få god karakter til eksamen, må dei flytte fokus. Dei må setje teksten sin inn i den ramma som er forventa, og i den kreative oppgåva tyder det at dei må knyte tankar og refleksjonar til det som er tema i tekstvedlegga. Ein del av dei har eit så godt språk og evne til å reflektere at det

²⁸¹ Spørsmål 8

²⁸² Denne oppgåva, s. 7

²⁸³ Spørsmål 2

skulle vere oppnåeleg. På den andre sida har Hout og Perry vist at det er vanskeleg å bli ein sjølvstendig og god skrivar, dersom fokuset berre er på karakter.²⁸⁴ Dette er eit dilemma som dei fleste lærarar kjenner på.

Denne undersøkinga har samanlikna tekstar frå vaksne som tek studiekompetanse på eitt år, med dei som går ut etter tre år på vidaregåande. Det er ein viss skilnad mellom dei vaksne og dei unge i måten å skrive på, sjølv om dei oppnår nokså like gode resultat, bortsett frå på den kreative oppgåva, der dei vaksne har eit høgare karaktersnitt. Dei unge er svært flinke på overflatestrukturen. Dei meistrar ortografi og teiknsetjing. Til dels kan dei skrive svært kreativt. Dei vaksne får meir uttelling for refleksjon, og skriv gjerne lengre tekstar, men det er jamt over ikkje så feilfritt. Det ser likevel ut til at sensorane har tålt det som er av «rusk» og småfeil i tekstane; truleg nett på grunn av lengde og refleksjon. Det er i val av design at dei ordinære avgangselevane skil seg mest frå dei vaksne skrivarane. Heile tjue av tjuetjue av dei unge eksamensskrivarane har valt å skrive ein personleg «jeg»-tekst i ei eller anna form. Dei vaksne skrivarane har valt å skrive meir argumenterande og reflekterande tekstar, der nokre av dei nyttar personlege erfaringar og opplevingar som døme eller argument i teksten.

Arbeidet med tekstane har òg gjort noko med meg personleg. Eg har kome nær desse skrivarane, og skulle ønskje at dei fekk betre uttelling for skrivinga si. Eg er glad i norskfaget og alt ein kan arbeide med og formidle gjennom det, men eg har blitt meir kritisk til eksamensforma og validiteten av eksamen. Me må truleg ha eksamen, men slik det fungerer no, står svært mykje på spel. Det gjeld både framtid og sjølvkjensle for skrivarane, men eg ser òg at det er ein vanskeleg jobb å vere sensor. Eg finn det problematisk når nydelege tekstar berre får 4, og tekstar som burde fått 4 får 2. Norsk er ikkje matematikk, seier både sensorar og skrivarar, og det er vel nett difor det er så vanskeleg å vurdere. Ein av skrivarane viser at han har forstått noko grunnleggjande, når han seier: «Problemet med å skrive oppgaver [sic] at det ikke er noe definitivt svar som i matte.»²⁸⁵ Tala og formlane endrar seg vanlegvis ikkje, men i norsk skal ein nyskape, meine og vere kreativ. Ein skal ikkje berre la si eiga røyst klinge, men dei andre og motstridande stemmene skal òg kome til orde i teksten.²⁸⁶

²⁸⁴ Denne oppgåva, s.28

²⁸⁵ Spørsmål 18

²⁸⁶ Igland, 2007:281

Det som dette prosjektet har vist, er at eksamenen i norsk hovudmål ikkje berre er ein balansekunst, men kanskje nærare eit sjansespel. Når forskarane finn at denne måten å vurdere på har så låg validitet, så må det vere lov å spørje om det er rett å fortsetje med denne eksamens- og vurderingsforma. Me har sett at eksamen har ein «backwash-effekt», men likevel er det like usikkert kvart år korleis utfallet av eksamenen vil bli. Det einaste som ein kan seie på førehand, er at snittet for eksamenskarakterane vil vere lågare enn for standpunktkarakterane, og at det vil vere stor usemje sensorane i mellom. Det har vore satsa mykje på skriving i skulen dei siste åra, men det ser ut som at det trengst mykje meir forskning på eksamen, utforming av oppgåver og korleis ein kan få til ei meir samstemt vurdering. I sum vil det over tid gje fleire gode skrivarar, då både eksamen og vurdering vil bli meir føreseieleg. Eg ønskjer meg ein eksamen der skrivarane kan få vist kva dei er gode til, og at dei, når dei går vidare i livet, kan kjenne seg kvalifiserte til å uttrykkje seg skriftleg i samfunnet, og på den måten med frimod delta aktivt i demokratiet. Gode skrivarar har den trua på seg sjølv, og eg synest at alle skrivarane fortener ein slik eksamen.

Spørsmålet eg stilte var: «Korleis skriv den gode skrivaren?» Sjølv om forskinga har funne ut ein del om kva som kjenneteiknar gode skrivarar, og kva som skal til for å bli god til å skrive, kan ein likevel ikkje forklare alt. Kva rolle det individuelle og personlege spelar, er det ikkje lett å finne svar på, og mykje tyder på at det varierer frå gong til gong. Kanskje ein ikkje kan uttrykkje det tydelegare enn det Fosse gjer, når han seier at: «om det er eit eg som skriv så er det eit eg som, kvar einaste gong, er forskjellig.»²⁸⁷ Samstundes har arbeidet med dette prosjektet vist at det har noko å seie kva som vert vektlagt i undervisninga og korleis miljøet for skrivinga er.

Det er fleire stemmer som i denne oppgåva har sagt noko om kva som er viktig for at dei skrivarane me møter i klasserommet skal bli gode til å skrive. Dette er stemmer som er på parti med dei som skriv, og som tek både skrivaren og skrivinga på alvor. Desse stemmene bør danne bakteppet for læraren når han eller ho planlegg og gjennomfører undervisning, og i vurderingsarbeidet etterpå. Det som heilt tydeleg utpeikar seg som det største og viktigaste målet for skriving i norskfaget, er å skape eit klima for skriving der skrivarane kan få tru på å få det til, og ha gode skriveopplevingar. Lavelle, Boscolo, Krashen og Smith er dei fremste talspersonane her, men i arbeida sine viser dei òg til andre. I tillegg er det nesten like

²⁸⁷ Fosse, 1992:23

avgjerande at skivinga vert opplevd som meiningsfull. I følgje Boscolo er det ikkje det same som at det ein skriv om vert opplevd som interessant, men at ein kan sjå verdien i å kunne nytte skiving som ein reiskap for ulike føremål.²⁸⁸ Sjølv har eg blitt utfordra av forskinga til Prosser og Webb, og vil gjerne finne meir ut om korleis eit fenomenografisk perspektiv kan kombinerast med eit systematisk-funksjonelt lingvistisk perspektiv i skriveopplæringa. Det ligg òg ei utfordring i å møte dei ulike skivarane med ulik undervisning, alt etter om dei har høg eller låg sjølvkontroll, og ut frå kva tilnæringsperspektiv dei har til skiving. Når det gjeld Ongstad sin posisjoneringsteori og tankane han har om skiving og skivarar, så er det uendeleg mykje meir kunnskap å hente der; eg kjenner det som om eg berre så vidd har rørt litt ved overflata.

Det er ikkje berre viktig å vere klar over forskning og teori for eigen del. Det som desse stemmene òg seier, er at læraren må snakke med elevane om det. Eg vil tru at det vil ha verknad når skivarane får høyre at det dei tenkjer om eigen kompetanse og kva haldning dei har til skiving verkar direkte inn på korleis dei løyser oppgåva og det resultatet dei får. Læraren må dessutan snakke om kor ulike me er som skivarar, slik Ongstad, Galbraith og Straub har påpeika, og at det kanskje er slik at kvar enkelt må finne sin veg. Slik må læraren trekkje inn både psykologi, personkunnskap og skriveteori i undervisninga si. Ho må snakke om og vise kor viktig det er å lese, og demonstrere korleis ein kan lese som ein skivar, slik Smith har forklart det. Ho må ta fram at det å skrive er noko personleg, og at det er tøft å skulle vise kven ein er. Samtidig kan ho leggje til rette for at elevane kan få skrive utan å utlevere seg sjølv. Ho kan, slik Iglund foreslår, vise korleis dei andre motstridande stemmene kan få plass i teksten, ved at skivarane finn argument for eit syn gjennom eit førebudd debattinnlegg. Mogelegheitene er mange.

På den andre sida må læraren òg kanskje oppdatere kunnskapen sin på nokre av desse felt. Kanskje det trengst meir kunnskap om korleis ein skal møte dei ulike skivarane eller korleis ein skal gje best mogeleg tilbakemelding? Her kan ein til dømes lære frå studiane til Hattie og Timperly. Det er svært viktig korleis ein som lærer kjem elevane og tekstane deira i møte. Det idéelle er å gjere som Hout og Perry oppfordrar til; å ta skivarane på alvor, for å sjå kva dei vil kommunisere med teksten sin, og utan å fokusere på kva karakter ein vil gje. Den utfordringa skulle eg gjerne la gå til sensorane òg.

²⁸⁸ Denne oppgåva s. 33-34

Skrijving kan òg ha andre føremål enn skrijving til eksamen, og det ser ut som det er naudsynt med eit sterkare fokus på skrijving som reiskap; til dømes for å skape meining eller for å undersøkje og utforske tankar og kunnskap som ein har eller noko ein ønskjer å lære meir om. I fleire av svara i undersøkinga kom det fram at skrivarane ikkje såg nytteverdien av skrijving i norskfaget, og at dei opplevde dei ulike skriveoppgåvene som rigide og noko dei ikkje ville ha bruk for seinare. Samstundes veit me at behovet for å kunne skrive godt kanskje aldri vore større. I alle fall har det aldri vore lettare å ytre seg enn det er i dag, til dømes gjennom ulike kanalar i sosiale media. Elles må ein kanskje innsjå at ikkje alle liker å skrive, i alle fall ikkje i norskfaget, og at for ein del er det negative kjensler knytt til det å utlevere noko av seg sjølv gjennom ein tekst. Det er difor det er så viktig å skape dette gode læringsmiljøet der skrivarane kan få tru på å få det til, kjenne seg innanfor og at dei er med «i klubben». Det er her grunnlaget for gode skrivarar vert lagt, og det betyr noko at læraren har tru på at ein kan få det til. Målet er å få fleire skrivemotiverte elevar, og det er å ønskje at fleire kan gjere oppdaginga av at dei faktisk kan skrive, og at dei er flinke til det òg.

Samandrag

Frøydis Solberg

«Korleis skriv den gode skrivaren?»

Ein posisjoneringsanalyse bygd på Ongstad og Bakhtin»

Mastergradsoppgåve ved Institutt for nordisk og mediefag

Universitetet i Agder

Hausten 2017

Denne masteroppgåva er ei undersøking av eksamenstekstar skrivne til avgangseksamen i norsk hovudmål på vidaregåande skule våren 2016. Undersøkinga omfattar tekstar skrivne av deltakarar i vaksenopplæring, og tekstar skrivne av ordinære avgangselevar. I prosjektet deltek 103 eksamensskrivarar, og 84 av dei sa òg ja til å vere med i ei spørjeundersøking om skriving. I oppgåva prøver eg å finne svar på følgjande problemstilling: «Korleis skriv den gode skrivaren? Ein posisjoneringsanalyse bygd på Ongstad og Bakhtin.»

Undersøkinga av eksamenstekstane tek utgangspunkt i posisjoneringsteorien til Sigmund Ongstad, som han byggjer på sjangerteori og Mikhail M. Bakhtins triadiske syn på ytring. Det er *relasjonen* mellom dei tre aspekta form, innhald og bruk som er i sentrum, og i analysen ser ein på ytringa frå tre ulike vinklar. For det første ser ein på kva ytringa seier om ytraren sin relasjon til eiga ytring; deretter på kva ho uttrykkjer som logisk meining; og til sist kva intensjonen er og eventuelt moglege resultat hjå mottakaren. I tillegg til sjangerteori tek eg i teoridelen føre meg ulike teoriar rundt skrift og skriving, samt at eg ser på kva forskinga seier om gode skrivarar, og kva det er viktig å tenkje på i undervisning og skriveopplæring.

I teoridelen er det to forhold som utpeikar seg med tanke på problemstillinga. Forskinga viser for det første at det er vanskeleg å skrive for ein ukjend lesar, men at gode skrivarar likevel klarer å skrive mottakarorientert. Det andre forholdet gjeld at ein i skriveprosessen vil møte motstand, og at ein då må ha tru på å klare det og vite korleis ein skal handtere vanskane som oppstår. Kva tankar ein har om skriving, verkar inn på kva tilnæringsmåte ein vel, kor djupt ein går inn i prosessen og kva resultat ein får. Gode skrivarar har både tru på å lukkast og erfaringar som hjelper dei i skriveprosessen.

Analysen av tekstane viser at hovudutfordringa for skrivarane er å skrive mottakarorientert og i tråd med dei retningslinjene som ligg i oppgåveformuleringa. Spørjeundersøkinga viser det same. Fleire seier at det er vanskeleg å vite kva sensor vil ha, og det er urovekkjande at trettisju prosent aldri tenkjer på lesaren. Berre ein fjerdedel av skrivarane tenkjer på lesaren gjennom heile skriveprosessen.

Undersøkinga mi viser dessutan at det kan sjå ut som at sekstitte prosent av dei som svarte på spørjeundersøkinga fekk dårlegare karakter til eksamen enn det dei hadde i standpunkt. Difor har eg òg sett nærare på eksamens- og sensorrapportar, og stilt spørsmål ved validitet. I Utdanningsdirektoratet går det no føre seg eit arbeid med fagfornyning; noko som vil gå konsekvensar for både kva faget skal innehalde og kva eksamen skal måle. Eg meiner at det må bli eit endå tydelegare fokus på å gjere skrivarane på studieførebuande meir budde på skrivinga som ventar dei som studentar. Det vert difor viktig å avklare både *kva* og *korleis* den gode skrivaren skal skrive.

Abstract

Frøydis Solberg

«How does the good writer write?

An analysis of positioning based on Ongstad og Bakhtin»

Master Thesis at the Department of Nordic and Media Studies
University of Agder
Fall 2017

This Master Thesis is a research of texts written for the final exam in Norwegian as first language at upper secondary school in spring 2016. The survey comprises texts written by students both from adult education centres and upper secondary schools. In this project, 103 exam writers participate and 84 out of these volunteered to answer a survey about writing. In this paper I seek answers to the following question: «How does the good writer write? An analysis of positioning based on Ongstad and Bakhtin. »

The survey of the exam texts has its origin in Sigmund Ongstad's Theory of Positioning, which he bases on genre theory and on Mikahil Bakhtin's triadic view on utterances. He focuses on the *relation* between the three aspects of form, content and use. Thus, the utterance is viewed from three different angles in the analyses. The first focus is on what the utterance reveals regarding the speaker's relation to his own utterance. The second focus is on what the utterance expresses in terms of logical meaning. Lastly, the focus is on what the intention and outcome may be with regards to the receiver of the utterance. Beside genre theory, other theories regarding text and writing are dealt with, as well as what can be learnt from research when it comes to good writers and how this ought to influence teaching and writing instructions.

From theory, I find two main aspects as to what good writers do. Firstly, research shows that it is difficult to write for an unknown reader. However, good writers manage to write reader-oriented. Secondly, it is a fact that all writers face difficulties in the writing process. To succeed, the writers need self-efficacy beliefs and skills in how to deal with such difficulties. Such qualities influence how they approach to writing, how deeply they engage in the process and the result they get. Good writers are expecting to succeed and they have the experiences required to overcome obstacles.

The analyses of the texts show that the main obstacle for the writers is to make their text reader-oriented by meeting the requirements given in the task. The survey reveals the same problem. Several tell that it is difficult to know what the external examiner wants and I find it disturbing that as many as 37% of the writers never think of the reader. Only 25% of the writers focus on the reader throughout the whole writing process.

The survey reveals that up to as many as 63% of the writers got lower marks for the exam papers than what they had been awarded for classwork. That led to a further examination of reports from external examiners and other reports from the examination. This reading makes me question the validity of the exam. The Norwegian Directorate of Education and Training has started a reform process of renewing the school subjects, which in turn will lead to changes in curriculum and eventually in the outline of the exam. In my opinion, a stronger emphasis on making the writers prepared for academic writing is needed. Thus, there is a need for clarification when it comes to *what* and *how* the good writer shall write.

Litteraturliste:

- Aase, L. (1991). Den ressonerende stilen – hvordan arbeider vi med den? I Hjellum, W. og Odéen, K. *Skrijving i skolen: Halvårsskrift for prosessorientert skrivepedagogikk*, (s. 102-112). Oslo: Landslaget for norskundervisning.
- Andrews, R., Costello, P. og Clarke, S. (1993). *Improving the quality of argument*, (s. 5-16). Hull: The University of Hull.
- Bach, C. (2015). Eksamensoppgaver i norsk etter 13 år. Sensorstemmer fra våren 2012 og våren 2014. I Otnes, H. (red.). *Å invitere elever til skrijving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*, (s. 29-44). Bergen: LNU/Fagbokforlaget.
- Bakhtin, M.M. (1986). *Speech genres and other late essays*. Austin, Texas: University of Texas Press.
- Bell, A. (1984). Language Style as Audience Design. I *Language in Society*. Vol. 13. No. 2, (s. 145-204). Henta frå: <http://www.jstor.org/stable/4167516>, 10.09.2016.
- Berge, K. L. (1996). *Norskensensorenes tekstnormer og doxa*. Dr.art.-avhandling. Trondheim: NTNU
- Berge, K. L. (2009). Er tolkningsfellesskap mulig å oppnå i skriveprøver? I Haugaløkken, O.K., Evensen, L.S., Hertzberg, F. og Otnes, H. (red.). *Tekstvurdering som didaktisk utfordring*, (s. 44-54). Oslo: Universitetsforlaget.
- Blikstad-Balas, M. og Hertzberg, F. (2015). Fra sjangerformalisme til sjangeranarki? I *Norsklæreren*, Nr. 1, 2015, (s. 48-51).
- Bloomfield, L. (1935). *Language*. London: The Compton Printing Works Ltd., N.1.
- Boscolo, P. (2009). Engaging and Motivating Children to Write. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. *The SAGE Handbook of Writing Development*, (s. 300-312). Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: SAGE Publications Ltd/India Pvt Ltd/Asia-Pacific Pte Ltd.
- Butler, R. (1987) Task-involving and ego-involving properties of evaluation: Effects of different feedback conditions on motivational perceptions, interest and performance. I *Journal of Educational Psychology*, Vol. 79, (s. 474-482).
- Colmbus, S.J. (1678). *En svensk ordeskøtsel angående bokstäfver, ord och ordesätt*. Utgitt av Stjernstrøm, G. og Noreen, A. (1881). Uppsala: Akademiska Boktrykkeriet, Edv. Berling.
- Connors, R.J. og Lundsford, A.A. (1993). Teachers' rhetorical comments on student Papers. I *College Composition and Communication*, Vol. 44, No. 2, (s. 200-223).
- Christiansen, M. (1965). Tripling writing and omitting readings in freshman English: An experiment. I *College Composition and Communication*, Vol. 16, (s. 122-124).

- De Saussure, F. (1990). The object of Study, (s. 6-17) og General Principles, (s. 65-98). I *Course in General Linguistics*. London: Duckworth.
- De Vries, T. (1970). Reading, writing frequency and expository writing. I *Reading Improvement*, Vol. 7, (s. 14-19).
- Dysthe, O. og Hertzberg, F. (2007). Kunnskap om skriving i utdanning og yrkesliv – hvor står vi i dag? I Matre, S. og Hoel, T.L. *Skrive for nåtid og framtid. Skriving i arbeidsliv og skole*, (s. 10-28). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Evensen, L.S. (2009). Vurdering av skrivekompetanse: En kompleks utfordring. I Haugaløkken, O.K., Evensen, L.S., Hertzberg, F. og Otnes, H. (red.). *Tekstvurdering som didaktisk utfordring*, (s. 15-23). Oslo: Universitetsforlaget.
- Evensen, L.S. (2010). En gyldig vurdering av elevers skrivekompetanse? I Smidt, J., Folkvord, I. og Aasen, A.J. (red.). *Rammer for skriving. Om skriveutvikling i skole og yrkesliv*, (s. 13-31). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Flower, L. (1979). Writer-based prose: A cognitive basis for problems in writing. I *College English*, Vol. 41, (s. 19-37).
- Flower, L. (1981). Revising writer-based prose. I *Journal of Basic Writing*, Vol. 3, (s. 62-74).
- Flower, L. og Hayes, J. (1981). A cognitive process theory of writing. I *College Composition and Communication*, Vol. 32, (s. 365-387).
- Fosse, J. (1992). *Hund og engel. Dikt*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Freedman, S.W. (1984). The Registers of Student and Professional Expository Writing: Influences on Teachers' responses'. I Beach, R. og Bridwell, L. (red.) *New Directions in Composition Research*, (s. 334-347). New York: Guilford.
- Galbraith, D. (2009). Writing about What We Know: Generating Ideas in Writing. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. *The SAGE Handbook of Writing Development*, (s.48-64). Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: SAGE Publications Ltd/Inc./India Pvt Ltd/Asia-Pacific Pte Ltd.
- Hattie, J. og Timperly, H. (2007). The Power of Feedback. I *Review of educational Research*, Vol. 77. No. 1, (s. 81-112). Henta frå: <http://www.jstor.org/stable/4624888>, 12.06.2016.
- Hertzberg, F. (2001). Tusenbenets vakre dans. Forholdet mellom formkunnskap og sjangerbeherskelse. I *Rhetorica Scandinavia*, Nr. 18, (s. 921-105).
- Heys, F. (1962). The theme-a-week assumption: A report of an experiment. I *English Journal*, Vol. 51, (s. 320-322).

- Hout, B. og Perry, J. (2009). Toward a New Understanding for Classroom Writing Assessment. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. *The SAGE Handbook of Writing Development* (s. 423-435). Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: SAGE Publications Ltd/Inc./India Pvt Ltd/Asia-Pacific Pte Ltd.
- Igland, M-A. (2007). ”Svinaktig vanskelig?” Skriftleg argumentasjon på ungdomssteget. I Matre, S. og Hoel, T.L. *Skrive for nåtid og framtid. Skrivning i arbeidsliv og skole*, (s. 277-291). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Klette, K. (2003). *Klasserommets praksisformer etter Reform 97*. Oslo: Pedagogisk forskningsinstitutt, UIO.
- Krashen, S. D. (1984). *Writing: research, theory and applications*. Oxford: Pergamon Institute of English.
- Kress, G. (1993). *Learning to Write*. 2nd edition. London og New York: Routledge.
- Krogh, L.C. (2017). Avsluttende norskeksamen. Informative oppgaver får bedre og mer enhetlig vurdering enn kreative. I *Norsklæraren. Tidsskrift for språk, litteratur og didaktikk*. Nr. 2, (s. 59-65). Bergen: LNU, Fagbokforlaget.
- Labov, W. (1972a). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Labov, W. (1972b). Some principles of linguistic methodology. I *Language in Society*, Vol. 1, (s. 97-120).
- Lavelle, E. (2009). Writing through College: Self-efficacy and Instruction. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. *The SAGE Handbook of Writing Development*, (s. 415-422). Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: SAGE Publications Ltd/Inc./India Pvt Ltd/Asia-Pacific Pte Ltd.
- Lavelle, E., Smith, J. og O’Ryan, L. (2002). The writing approaches of secondary students. I *British Journal of Educational Psychology*, Vol.72, No. 3 (s. 399-418). Henta frå: doi:10.1348/000709902320634564, 06.10.2016.
- Lavelle, E. og Zuercher, N. (2001). The writing Approaches of University Students. I *Higher Education*, Vol. 42, No. 3 (s. 373-391), Springer. Henta frå: <http://www.jstor.org/stable/3448002>, 06.10.2016
- Mahl, G.F. (1972). People talking when they can’t hear their voices. I Siegman, A.W. og Pope, B. (red.). *Studies in dyadic communication*, (s. 211-264). New York: Pergamon.
- Marton, F. (1988). Describing and improving learning. I Schmeck, R.R. (red.) *Learning Strategies and Learning Styles*. New York: Plenum Press.
- Mehlum, A. (1994). *Skriveundervisning: mellom styring og frihet*. Oslo: TANO.

- Moum, V. og Bach, C. (2017). Eksamen i norsk – en balansekunst. I *Utdanning*, Nr. 2, (s. 38-39). Oslo: Utdanningsforbundet.
- Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning:
NIFU, Rapport 2015:28. *Studieforberedt etter studieforberedende?* Oslo: NIFU. Henta frå:
<http://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/forskningsrapporter/nifurapport2015-28.pdf>
03.09.2016.
- NOU 2015:8. *Fremtidens skole: fornyelse av fag og kompetanser*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Ongstad, S. (1997). *Sjanger, posisjonering og oppgaveideologier*. Trondheim: Doktoravhandling, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Ongstad, S. (2004). *Språk. Kommunikasjon og didaktikk. Norsk som flerfaglig og fagdidaktisk ressurs*. Bergen: Fagbokforlaget/LNU.
- Ongstad, S. (2006/2014). Noen skriveidaktiske utfordringer for skole, lærerutdanning og forskning. I *Kommunikasjon og/som samfunnsutvikling? Språklige og semiotiske perspektiver på utdanning*, (s.189-200). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus (Allkopi).
- Ongstad, S. (2007/2014). Positioning in Theory. A Methodological framework for MTE-studies and beyond. I *Disciplinarity and/as Communitisation. Discursive and semiotic perspectives on education*, (s. 168-198). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus (Allkopi).
- Ongstad, S. (2012/2014). Rolle, stemme og posisjonering. Mellom gyldighet og relevans. I *Kommunikasjon og/som samfunnsutvikling? Språklige og semiotiske perspektiver på utdanning*, (s. 266-283). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus (Allkopi).
- Otnes, H. (2015). Skriveoppgaver under lupen. I Otnes, H. (red.). *Å invitere elever til skriving. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*, (s. 11-27). Bergen: LNU/Fagbokforlaget.
- Prosser, M. og Webb, C. (1994). Relating the process of undergraduate essay writing to the finished product. I *Studies in Higher Education*, Vol. 19, No. 2, (s. 125-138). Routledge. Henta frå:
<http://dx.doi.org/10.1080/03075079412331381987>, 01.11.2011
- Rijlaarsdam, G., Braaksma, M., Couzijn, M., Janssen, T., Kieft, M., Raedts, M., Van Steendam, E., Toorenaar, A., Van den Bergh, H. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. (2009). The Role of Readers in Writing Development: Writing Students Bringing Their Texts to the Test. I Beard, R., Myhill, D., Riley, J. og Nystrand, M. *The SAGE Handbook of Writing Development* (s. 436-452). Los Angeles, London, New Dehli, Singapore, Washington DC: SAGE Publications Ltd/Inc./India Pvt Ltd/Asia-Pacific Pte Ltd.
- Samuelsen, B. (2016) Noen bør snakke sammen. Et rop om hjelp fra en frustrert nosklærer. I *Utdanning*, Nr. 14, (s. 34-35). Oslo: Utdanningsforbundet.
- Solberg, F. (2016) Nokon bør snakke saman. Kva slags skrivekompetanse skal me gje elevane? I *Utdanning*, Nr. 17, (s. 49-51). Oslo: Utdanningsforbundet.

- Solberg, F. (2017) Skrivning i norskfaget: Kor viktig er trua på å få det til? I *Utdanning*, Nr. 12, (s. 56-59). Oslo: Utdanningsforbundet.
- Smidt, J. (red.). (2010). *Skriving i alle fag*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Smith, F. (1982). *Writing and the writer*. London: Heinemann Educational Books Ltd.
- Smith, F. (1983). "Reading Like a Writer." I *Language Arts*, Vol. 60, No. 5, Reading and Writing, (s. 558-567). Henta frå <http://jstor.org/stable/41961505>, 28.05.2016.
- Sommers, N. (1982). Responding to Student Writing. I *College Composition and Communication*, Vol. 33, No. 2, (s. 148-156). Henta frå <http://jstor.org/stable/357622>, 28.05.2016.
- Sonnenschein, S. (1988). The development of referential communication: Speaking to different listeners. I *Child Development*, Vol. 59, (s. 694-702).
- Sonnenschein, S. og Whitehurst, G.J. (1983). Training referential communication skills: The limits of success. I *Journal of Experimental Child Psychology*, Vol. 35, No. 3, (s. 426-436).
- Sonnenschein, S. og Whitehurst, G.J. (1984). Developing referential communication: A hierarchy of skill. I *Child Development*, Vol. 55, (s. 1936-1945).
- Sperling, M. og Freedman, S.W. (1987). A good girl writes like a good girl: Written response and clues to the teaching/learning process. I *Written Communication*, Vol. 4, (s. 343-369).
- Straub, R. (2000). The student, the text and the classroom context: A case study of teacher response. I *Assessing Writing* 7, (s. 23-55), Elsevier. Henta frå: [https://doi.org/10.1016/S1075-2935\(00\)00017-9](https://doi.org/10.1016/S1075-2935(00)00017-9), 12.06.2016.
- Tingle, N. (2004). *Self-Development and College Writing*, Carbonale, Illinois: Southern Illinois University Press.
- Traxler, M.J. og Gersbacher, M.A. (1992). Improving written communication through minimal feedback. I *Language and Cognitive Processes*, Vol. 7, No. 1, (s.1-22).
- Traxler, M.J. og Gersbacher, M.A. (1993). Improving written communication through perspective-taking. I *Language and Cognitive Processes*, Vol. 8, No. 3, (s.311-334).
- Vernon, S., Alvarado, M. og Zermeño, P. (2005). Rewriting to introduce punctuation in the second grade: A didactic approach. I Rijlaarsdam, G. (serie red.), og Rijlaarsdam, G., Van den Bergh, H. og Couzijn, M. (vol. red.). *Studies in Writing. Vol 14. Effective Learning and Teaching of Writing, part 1, Studies In Learning To Write* (2. utg., s. 47-58). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Ørevik, S. (2015). Skriveoppgåver i engelsk sett frå eit sjangerperspektiv. I Otnes, H. (red.). *Å invitere elever til skrivning. Ulike perspektiver på skriveoppgaver*, (s. 45-62). Bergen: LNU/Fagbokforlaget.

Internettadresser:

Skrivesenteret, HiST: *Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skriving på ungdomstrinnet.*
http://www.udir.no/globalassets/upload/ungdomstrinnet/rammeverk/ungdomstrinnet_bakgrunnsdokument_skriving_vedlegg_4.pdf, 15.11.2015.

Skrivesenteret, HiST: <http://www.skrivesenteret.no/om-oss/>, 26.11.2015.

Udir.no: *Eksempelsamling med vurderte elevtekstar, norsk Vg3, 2010.*
https://www.udir.no/Filer/Vurdering/Eksamen-VGO/Vurderte-elevtekster/Norsk_hovedmal_sidemal_2010.pdf?epslanguage=no, 11.10.2017.

Udir.no: *Fagfornyninga.*
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/>, 30.10.2017.

Udir.no: *Teoretisk bakgrunnsdokument for arbeid med skriving på ungdomstrinnet.* Revidert.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/laring-trivsel/grunnleggende-ferdigheter/teoretisk-bakgrunnsdokument-skriving-revidert.pdf>, 12.09.2017.

Statistikk og rapportar:

På førespurnad frå Utdanningsdirektoretet, ved Tone Vindegg:

- Tilbakemelding frå sensorane, våren 2016.
- Tilbakemelding frå sensorane, våren 2017.

På førespurnad frå Fylkesmannen i Østfold, ved Nils-Arne Skjenken Savjord:

Klagestatistikk for hovedmåleksamen i norsk, NOR1211/NOR1231, våren 2016 og våren 2017.

RESULTATOVERSIKT FOR POSISJONERINGSANALYSANE

OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST

T E K S T	1. POSIJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM	2. POSIJONERING I FORHOLD TIL MEINING/ INNHALD	3. POSIJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK	KARAKTER VED EKSAMEN (mine kommentarer)
1VO	Teksten sitt "jag" reflekterer rundt egne handlingar og verdiar, og kva som er viktig i livet.	Det flyktige ved samfunnet i dag er i fokus, og vert målt opp mot meir varige verdiar. Teksten er ein illustrasjon på "hvor vondt og godt kjærlighet kan være på samme tid."	Teksten adresserer ikkje eit "du" eller ein mottakar, i og med at det er ei forteljing eller ein tekst som har som føremål å gje ei oppleving. Men teksten utfordrar til refleksjon rundt livet og kva verdiar ein har fokus på.	5 Kreativ tekst; biletbuk og språk. Spaning, høgdepunkt og utvikling. Reflektert.
2VO	"Jeg"-et i teksten reflekterer rundt egne og andre sine val, verdiar og samfunnsutvikling.	Ytraren etterlyser heltane, og samanliknar samfunnet før og no med tanke på kjærleik og oppofring.	Ytraren stiller spørsmål og inkluderer på den måten mottakaren i drøftinga si.	5 Kreativ tekst; humor, bilettspråk, overdriving og gode historier. Reflektert.
3VO	Det er ei einseitig negativ fokusering som gjer at ytraren ikkje vert opplevd som ekte og truverdig.	Den verda som vert presentert verkar ikkje truverdig.	Uklart fokus. Teksten grensar til forakt mot kjærleik før, og skjønsmålar eit uforpliktande «bruk og kast»-samfunn av andre menneske. Det er sikkert ikkje meininga, men teksten manglar det som skal til for at lesaren skal kome fram til ein annan konklusjon.	3 Delvis kreativ tekst. Ubalansert. Vulgær og overdrivande språkbruk.
4VO	Ytraren gjev inntrykk av å vere seriøs, balansert og reflektert.	Kjærleiken vert presentert som vanskeleg, både før og no.	Teksten set søkjelys på endringar som ny teknologi fører til, når det gjeld korleis menneske møtest og inngår forhold.	3 Reflektert, men ikkje kreativ.

5VO	Ytraren posisjonerer seg med egne tankar og meiningar i teksten. Ytraren framstår som reflektert og truverdig.	Ytraren set fokus på overflate-samfunnet og kjærleiken, og drøfter temaet.	Ytraren set fokus på kjærleiken som verdi, og oppmodar til å halde fast på denne.	4 Reflektert, noko kreativt språk.
6VO	Teksten er ei forteljing der ytraren og dei nære ting rundt er i fokus.	Kva kjærleik er vert sett fokus på ut frå egne og andre sine erfaringar, tankar og draumar; og korleis ting har endra seg frå besteforeldre-generasjonen og til i dag.	Teksten har ikkje noko tydeleg føremål. Det er meir småprat rundt ting som skjer i livet.	3 Teksten er ikkje kreativ. Lite djuptgåande refleksjon. God samanheng. Fin forteljar-stemme.
7VO	Ytraren dramatiserer teksten med seg sjølv i hovudrolla.	Har med døme som viser god kjennskap til tema, t.d. bruk av Tinder.	Teksten er underholdande. Samtidig vert tidlegare verdiar rundt samliv haldne fram som ideal. Teksten eksemplifiserer at mange stressar for mykje med å finne nokon, og budskapet er ein ikkje treng å ha slikt hastverk.	5 Kreativ tekst med refleksjon. Humor, ironi og overdriving.
8VO	Ytraren er tilstades i ytringa ved tankar og refleksjon rundt verdiar.	Fokuset går utover og rører ikkje berre ved kjærleik, men òg likestilling, barneoppseding, press i samfunnet og konsekvensar av oppløyste familiar.	Teksten prøver å gje lesaren svar på spørsmål stilte i innleiinga.	4 Reflekterer, men er ikkje kreativ. Lang tekst, mange døme som viser kunnskap, men forvirrande med så mange posisjonar.

1VGS	Ytraren står fram som sjølvstendig.	Interessant posisjonering gjennom den gamle mannen med veden sitt syn på seg sjølv og den moderne tida.	Vanskeleg å finne eit slikt fokus. Lesaren blir overraska.	3 Kreativ, med litt refleksjon.
2VGS	Ytraren presenterer ein ungdomskultur som ho ikkje kjenner seg heime i, og som ho ikkje liker.	Ungdomskulturen si festing vert presentert negativt. Kjærleiken vert etterlyst.	Formidlar kritikk av ungdomskulturen i 2016, og ønskjer seg noko anna og meir varig.	4 Delvis kreativ, delvis resonnerande.
3VGS	Ei einsleg sjølvstendig stemme som står opp mot det flyktige.	Det flyktige vert kontrastert mot det varige og evige.	Diktet har eit inkluderande «vi».	4 Diktforma med rim avgrensar refleksjonsrekker noko.
4VGS	Ytraren er ironisk i forhold til si eiga ytring.	Det er ei «du er til for meg»-verd som vert presentert.	Teksten er ei huskeliste for å hjelpe jenter som er på jakt etter kjærleiken. Teksten tiltalar jenta i «du»-form.	4 Kreativ i form, men ikkje språkleg. Ironisk, men manglar humor og refleksjon.
5VGS	Ytraren gjev uttrykk for eigne meiningar og tankar. Skriv det han har på hjarta.	Teksten viser sider ved å vere ung i dag, og samanliknar det med då besteforeldra var unge.	Teksten ber ikkje preg av å ha eit føremål. Ytraren skriv ikkje fordi han har trong til å ytre noko. Kjekt å ta del i tankane.	2 Korkje kreativ eller resonnerande.
6VGS	Ytraren er tilstades gjennom eit «vi».	«Livet er som et puslespill. Hver brikke har sin egen historie å fortelle, men ved å finne dens «match» vil historien bli enda bedre.»	Posisjonering gjennom eit inkluderande «vi», og ei direkte retta «du» i avslutninga, men teksten innfrir ikkje forventingane i innleiinga. Teksten manglar retning og mål.	2 Berre delvis svar på oppgåva og delvis kreativ tekst.

7VGS	Har skrive ei koseleg forteljing utan store høgdepunkt eller dramatik. Representant for verdier som kjærleik og truskap.	Element i forteljinga viser at ytraren har lese tekstvedlegga. Måten folk møter kvarander på kan vere forskjellig no frå før. Fokus på verdier som varig kjærleik og det å gjere ting til glede for den andre.	Det er ikkje noko direkte fokus på ein mottakar.	2 Koseleg forteljing, men resonnerer ikkje.
8VGS	Ytraren har skrive seg inn i hovudrolla i teksten. Reflekterer i forhold til eige liv rundt sosiale medium og det å møtast og ha kontakt der.	Ungdomskulturen vert presentert på ein truverdig måte, ved at hovudpersonen har seg sjølv i hovudrolla, og ser ut til å meistre kodane for språk og miljø.	Skriv kanskje mest til seg sjølv? Teksten er ikkje spesielt retta mot andre. Overraskande innfallsvinkel. Avsluttar med at ytraren er i ein venteposisjon og føl med på livet som passerer opplasting for opplasting.	4 Kreativ tekst med noko refleksjon. NB! Struktur.
9VGS	Ved å vere tilstades i sin eigen tekst som eit «jeg», og ved å drøfte temaet kjærleik før og no.	Temaet kjærleik før og no vert drøfta ut frå både litteratur og moderne teknologi.	Teksten fangar interesse og gjer mottakaren nyfiken. Utviklinga i teksten er slik at lesaren vil lese til endes. Fleire overraskingar undervegs.	6
10 VGS	Ytraren har skrive ein tekst med seg sjølv i hovudrolla, og reflekterer ut frå eiga oppleving.	Teksten viser korleis ein kan vere prisgitt teknologi, og korleis ting kan skje på grunn av feil, eller at ein ikkje har tilgang.	Teksten er retta mot «dere» i innleiinga, og i avslutninga vert det sagt at historien er delt for at andre skal kunne lære av hennar feil.	4 Kreativ innfallsvinkel og språkbruk. Originalitet. Rom for meir refleksjon rundt Myttingteksten.
11 VGS	Forteljing med seg sjølv i hovudrolla.	Posisjonering gjennom eigen bruk av Tinder, og ved naboparet som har vore gift i femti år.	Det er ikkje noko slikt fokus. Konklusjon/bodskap/lærdom manglar.	3 Refleksjon?

12 VGS	Ytraren er «jeg»-personen i teksten.	Teksten viser ein flik av livet mens ein ventar på døden, og kva det å oppleve kjærleik og ein god relasjon betyr.	Ikkje direkte fokus på andre, men teksten appellerer til kjenslene.	4 Sjølvsreflekterande tekst i novelleform.
13 VGS	Det er ei «jeg»-forteljing. Ytraren har sjølv definert teksten som kåseri.	Får fram stress og usikkerheit i forhold til å treffe jenter på Tinder. Innblikk i korleis det er å vere ung. Viser kor vanskeleg kjensler er.	Teksten inneheld overraskande hendingar, og slik sett ei viss spaning.	2 Ingen refleksjon eller diskusjon rundt tema. Berre eitt av vedlegga kjem fram.
14 VGS	Teksten er personleg refleksjon over ulike sider ved kjærleiken.	Refleksjon rundt ulike sitat. Kjærleiken vert sett frå ulike perspektiv.	Mottakeren er der på ytraren sine premissar. Vanskeleg å få tak på kva ytraren vil med teksten.	4 Kreativ tekst, men overflatisk refleksjon. Fragmentert tekst; eit blogginnlegg per månad.
15 VGS	Ytraren er hovudpersonen i ei kjærleiksforteljing.	Viser korleis eit moderne møte kan bli til varig kjærleik. Fortel om vala sine.	Svar til dei som spør korleis ho treffe mannen i sitt liv.	3 Lite refleksjon.
16 VGS	Sjølvet kjem fram gjennom ytringane på bloggen og temaa som vert tekne opp der.	Fokus på blogg og Tinder og det å bruke sosiale medium som referanse for eige liv, og verdien av å oppleve at nokon føl med og bryr seg.	Lesaren vert møtt med ei innleiing som introduserer bloggskrivaren og kva det betyr for henne å skrive blogg. Ytraren har valt eit anna fokus og andre tema for teksten sin enn det som var gitt i instruksjonen.	2 Reflekterer ikkje rundt tema.
17 VGS	Som «jeg» i dagboksforteljing.	Ulike syn på kjærleik før og no vert illustrerte gjennom egne erfaringar og samtalar med bestefaren.	Dei andre er eigentleg ikkje i fokus. Teksten er eit innsyn i eit liv gjennom dagboka. Lite for mottakaren å ta med vidare for eigen del.	3 Held seg til vedlegga, men treng kreativitet og refleksjon.

18 VGS	Sjølvvet kjem i fokus gjennom hovudpersonen, «han», i novella.	Verda kjem i fokus ved at eit gamalt og eit ungt par står som representantar for ulikt syn på/ulik praktisering av kjærleik.	Hovudpersonen i teksten står for tradisjonelle og varige verdiar.	4 Kreativ tekst. Nokså reflektert, men litt svart/kvitt. Teksten treng meir spaning konflikt.
19 VGS	Sjølvvet kjem til uttrykk som «jeg» i teksten. Utnytter dagboksjangeren til å uttrykke forskjellige stemningar og hendingar på dei ulike dagane.	Verda kjem i fokus gjennom tema som forelsking, sorg og død.	Indirekte bruk; som lesarar av dagboka.	4 Lite drøfting av moderne kjærleik.
20 VGS	Sjølvvet kjem i fokus som «jeg» i teksten. Dagboksjangeren gjer at ytraren er svært nær stoffet sitt. Trass i mange enkelttekstar er det god samanheng og spaningsnivået er høgt.	Viser korleis kjærleik oppstår utan logisk forklaring, og korleis ytre forhold som sjukdom og død kan gjere kjærleiken kortvarig og umogeleg.	Ytraren seier sjølv at dette er ein dagbokstekst som ingen skal lese, og om det som vert ytra har han heller ikkje lov til snakke med andre om. Slik sett er lesaren ikkje-eksisterande, men lesaren vert påverka kjenslemessig.	4 Litt uventa kanskje at det handlar så pass mykje om sjukdom og død.
21 VGS	Sjølvvet kjem i fokus ved å vere hovudpersonen (jeg) i forteljinga.	Teksten viser at ein er ulik, og at kanskje ikkje foreldre heller alltid veit kva som er best for borna.	Teksten er ei personleg ytring, som på ein måte er ei stemme blant mange, utan å ha nokon spesielle i fokus. Meir ein generell budskap om at livet kan bli bra, sjølv om ein ikkje får oppleve den eigentlege draumen, og at det ikkje er opp til andre å bestemme.	4 Forteljinga inneheld både overraskingar og har spaning. Illustrerer temaet som er gjeve i oppgåva, men lite refleksjon rundt vala.

22 VGS	Sjølvet er i fokus som «jeg» i teksten.	Fokus på korleis kan ein finne kjærleiken, og korleis kan ein stole på at han vil vare.	Teksten har fleire spørsmål, men ingen svar. Ytraren er åleine i si verd.	3 Rører ved fleire tema. Tekst inni tekst. Kva handlar det egentleg om?
23 VGS	Som «jeg» i forteljinga.	Verda kjem i fokus som eit ønskje om å finne nokon å dele livet med. Det er vanskeleg å ha tru på seg sjølv, og at nokon vil velje ein.	Det er ikkje noko fokus på nokon mottakar.	3 Inga drøfting eller refleksjon.
24 VGS	«Jeg»-forteljing.	Gjennom tankar rundt korleis ein kan møte den rette, og at eit forhold kan bli like bra om utgangspunktet er tastetrykk eller vennegjeng. Ein må innsjå at tida har endra seg frå då foreldre og besteforeldre var unge.	Ytraren er tydeleg på at det er ei anna tid no.	3 Meir refleksjon og kreativitet er forventa.

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 1VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 5

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst. Rik bruk av bilete og kreativt språk.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Eiga stemme tydeleg.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Teksten sitt ”jeg” reflekterer rundt eigne handlingar og verdiar, og kva som er viktig i livet.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendent, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Forelsking, frykt, sorg.		
Balansert	Klar tanke i kaotisk situasjon.		
Tar standpunkt/ vel side	Gjennom handling og eigenrefleksjon.		
Logisk mening/ Semantisk eining	Strukturen i teksten gjenspeglar det flyktige ved temaet ”#modernekjærighet”.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Det flyktige ved samfunnet i dag er i fokus, og vert målt opp mot meir varige verdiar. Teksten er ein illustrasjon på ”hvordan godt og godt kjærighet kan vere på same tid.”		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Tekst som kan påverke både kjensler og refleksjon.		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfrir forventningar til teksten	Teksten har novelleform, og innfrir krav til spenning, høgdepunkt og utvikling. Tematikken i dei to vedlegga til kjem tydeleg fram.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten adresserer ikkje eit ”du” eller ein mottakar, i og med at det er ei forteljing eller ein tekst som har som føremål å gje ei oppleving. Men teksten utfordrar til refleksjon rundt livet og kva verdiar ein har fokus på.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 2VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 5

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst - både på språk og innhald.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Eiga stemme svært tydeleg. Døme frå eige liv.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	”Jeg”-et i teksten reflekterer rundt eigne og andre sine val, verdiar og samfunnsutvikling.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert		
Balansert	Ærleg		
Tar standpunkt/ vel side	Tydelege verdival. Kritisk til samfunnet no.		
Logisk meining/ Semantisk eining	Tydeleg argumentasjon Mange døme.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Verkar truverdige.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Ytraren etterlyser heltane, og samanliknar samfunnet før og no med tanke på kjærleik og oppofring.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påvirke lesaren	Held fram ideal.		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfirir forventningar til teksten	Underholdande essay. Inneheld humor, biletspråk, overdriving og gode historier.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Ytraren stiller spørsmål og inkluderer på den måten mottakaren i drøftinga si.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 3VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Kreativ tekst.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Vulgær og overdrivande språkbruk.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Klarer ikkje å balansere ytringa.
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Det er ei einseitig negativ fokusering som gjer at ytraren ikkje vert opplevd som ekte og truverdig.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			Overlegen
Balansert		Inga nyansering.	
Tar standpunkt/ vel side			Synspunkta verkar ikkje truverdige.
Logisk mening			Ikkje tydeleg bodskap.
Semantisk eining			Ikkje klar samanheng alltid.
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Teksten fungerer dårleg, og manglar avslutning/konklusjon.	
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Den verda som vert presentert verkar ikkje truverdig.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren			Det er uklart.
Lesarorientert		Svarer ikkje tilfredsstillande i forhold til oppgåva	
Innfrir forventningar til teksten		Det er forventa at eit kåseri skal vere morosamt, og at ironi og overdrivingane skal få fram eit poeng.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Teksten blir for einsidig.	
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Uklart fokus. Teksten grensar til forakt mot kjærleik før, og skjønsmålar eit uforpliktande bruk og kast samfunn av andre menneske. Det er sikkert ikkje meininga, men teksten manglar det som skal til for at lesaren skal kome fram til ein annan konklusjon.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 4VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger		Artikkel	
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Sakleg tone	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer i forhold til ytringa.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	Ytraren gjev inntrykk av å vere seriøs, balansert og reflektert.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			Roleg stemme, nøytral.
Balansert	Ja. Er ikkje skråsikker og presenterer fleire sider.		
Tar standpunkt/ vel side			Gjev uttrykk for eigne meiningar, men får fram at det ikkje er enkelt.
Logisk mening	Ja, tydeleg.		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Innhaldet vert kommunisert godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Kjærleiken vert presentert som vanskeleg, både før og no.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Nei, meir opplyse og påverke til ettertanke.	
Lesarorientert	Tydeleg fokus på at der er ein lesar ein stad.		
Innfrir forventningar til teksten			Reflekterer, men teksten er ikkje kreativ.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, tydeleg kommunikasjon.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten set søkjelys på endringar som ny teknologi fører til, når det gjeld korleis menneske møtes og inngår forhold.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 5VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Personleg essay/artikkel.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Resonnerande tekst. Tydeleg stemme.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Tydeleg posisjonering som fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Ytraren posisjonerer seg med eigne tankar og meiningar i teksten.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjement		
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side	Tar standpunkt i forhold til verdiar.		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, kommuniserer svært godt og tydeleg.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Ytraren set fokus på overflatesamfunnet og kjærleiken, og drøfter temaet.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Oppfordring til å kjempe for kjærleiken.		
Lesarorientert	Ja		
Innfrir forventningar til teksten			Innfrir i forhold til refleksjon, men ikkje i forhold til kreativitet.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ytraren framstår som reflektert og truverdig.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Ytraren set fokus på kjærleiken som verdi, og oppmodar til å halde fast på denne.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 6VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Personleg essay/artikkel
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Roleg forteljarstemme.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Teksten er ei forteljing der ytraren og dei nære ting rundt er i fokus.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			Ytraren er svært roleg, sjølv om ein anar at ting betyr noko.
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side			Det er meir ting som skjer (heldig eller ikkje), og ikkje så mykje aktive val.
Logisk mening	Tydeleg.		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fin forteljarstemme.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Kva kjærleik er vert sett fokus på ut frå egne og andre sine erfaringar, tankar og draumar; og korleis ting har endra seg frå besteforeldregenerasjonen og til i dag.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Nei. Det er mest tankar rundt før og no.	
Lesarorientert		I liten grad.	
Innfriir forventningar til teksten			Forventningane vert i liten grad innfridd. Teksten er ikkje kreativ, og det er lite djuptgåande refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Intensjonen er noko uklar.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten har ikkje noko tydeleg føremål. Det er meir småprat rundt ting som skjer i livet.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 7VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 5

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	J A	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Tydeleg eiga stemme.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Ytraren dramatiserer teksten med seg sjølv i hovudrolla.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHALD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	J A	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert		
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side	Ja		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Har med døme som viser god kjennskap til tema, t.d. bruk av Tinder.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Ja, men mest underholdande.		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva		
Innfirir forventningar til teksten	Ja, kreativ tekst med refleksjon. Bruker humor, ironi og overdriving.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, verkar truverdige.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten er underholdande. Samtidig vert tidlegare verdiar rundt samliv haldne fram som ideal. Teksten eksemplifiserer at mange stressar for mykje med å finne nokon, og budskapen er ein ikkje treng å ha slikt hastverk.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 8VO – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Reflekterer, men det er ikkje kreativ tekst.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Lang tekst og nyttar svært ulike døme for å illustrere syn på kjærleik, m.a. frå eldre litteratur.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvst i fokus?	Ytraren er tilstades i ytringa ved tankar og refleksjon rundt verdier.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			Engasjert av temaet.
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side			Den gyldne middelvei.
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining			Lang tekst, og mange ulike element.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Teksten rører ved vel mange spørsmål.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Fokuset går utover og rører ikkje berre ved kjærleik, men òg likestilling, barneoppseding, press i samfunnet og konsekvensar av oppløyte familiar.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påvirke lesaren			Stiller spørsmål.
Lesarorientert			Går utover temaet gjeve i oppgåva.
Innfir forventningar til teksten			Artikkel med refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Litt forvirrende med så mange posisjonar.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten prøver å gje lesaren svar på spørsmål stilte i innleiinga.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 1VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Uventa synsvinkel.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, ganske godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	Ytraren står fram som sjølvstendig.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert		
Balansert		Personleg	
Tar standpunkt/ vel side		Nei, det er på ein måte ikkje noko å ta stilling til.	
Logisk mening	Ja, stort sett.		
Semantisk eining			Litt springande tankar og brå slutt.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Interessant posisjonering.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Gjennom den gamle mannen med veden sitt syn på seg sjølv og den moderne tida.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Nei	
Lesarorientert			Delvis, men noko kort svar på oppgåva.
Innfrir forventningar til teksten			Kreativ sjanger, med litt refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Lesaren blir overraska.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Vanskeleg å finne eit slikt fokus.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 2VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Delvis kreativ, delvis resonnerande tekst.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Sjangerblanding; Twittermelding, Tinder, SMS, dikt og samanhengande tekst.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Får fram det usamanhengande ved delar av ungdomskulturen.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Ytraren presenterer ein ungdomskultur som han ikkje kjenner seg heime i, og som han ikkje likar.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Svært engasjert		
Balansert		Kritikk av kulturen.	
Tar standpunkt/ vel side	Drøyer om kjærleiken som noko meir enn eit overflatisk møte.		
Logisk meining			Flyktige tankar i første del av teksten.
Semantisk eining			Første del av teksten er usamanhengande.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Siste del fungerer godt.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Ungdomskulturens festing vert presentert negativt. Kjærleiken vert etterlyst.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Til medkjensle? Forståing?		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfirir forventningar til teksten	Teksten har fleire kreative element og ein del resonnement.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Avslutninga er ein tydeleg appell.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Formidlar kritikk av ungdomskulturen i 2016, og ønskjer seg noko anna og meir varig.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 3VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Eiga stemme – dikt.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	Ei einsleg sjølvstendig stemme som står opp mot det flyktige.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert		
Balansert		Avviser det flyktige.	
Tar standpunkt/ vel side	Ja, vel tradisjonelt.		
Logisk meining	Stort sett.		
Semantisk eining	For det meste.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Det flyktige vert kontrastert mot det varige og evige.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren			Velje noko meir enn flyktig nyting.
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfrir forventningar til teksten			Diktforma med rim gjev ikkje same rom for refleksjonsrekkjer som samanhengande tekst.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Nokså godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Diktet har eit inkluderande «vi».		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 4VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Teksten er kreativ i form, men ikkje språkleg.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Huskeliste er ikkje samanhengande tekst.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Illustrasjon på dei krav unge møter?		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvst i fokus?	Ytraren er ironisk i forhold til si eiga ytring.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar		Vanskeleg å vite kva som skjuler seg bak ironien.	
Balansert		Einsidig	
Tar standpunkt/ vel side			Så einsidig at det må vere ironisk, men kva ytraren eigentleg meiner kjem ikkje fram.
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining			Teksten er sagt å vere ei huskeliste, og det einaste som bind saman er at bokstavane i KJÆRLEIK er utgangspunkt for kvart sitt avsnitt.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Det er ei «du er til for meg»-verd som vert presentert.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Teksten ironiserar over krav og press i ungdomskulturen.	
Lesarorientert			Delvis svar på oppgåva.
Innfrir forventningar til teksten			Manglar humor og refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Viser egoismen i J for «Jeg»-tankegang.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten er ei huskeliste for å hjelpe jenter som er på jakt etter kjærleiken. Teksten tiltaler jenta i «du»-form.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 5VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 2

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger		Delar av teksten er forteljing; ikkje kreativ tekst eller resonnerande.	
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Ytraren skriv det han har på hjarta.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	Ytraren gjev uttrykk for egne meninga og tankar.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendent, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanseelementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert i temaet.		
Balansert		Ingen drøfting.	
Tar standpunkt/ vel side	Ja, vel det tradisjonelle framfor teknologien.		
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining			Delvis samanheng.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Delvis samanheng.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Teksten viser sider ved å vere ung i dag, og samanliknar det med då besteforeldra var unge.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren			«Verda har blitt trist».
Lesarorientert			Svarer delvis på oppgåva.
Innfrir forventningar til teksten		Forventar meir refleksjon og samanheng,	
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Kjekt å ta del i tankane.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten ber ikkje preg av å ha eit føremål. Ytraren skriv ikkje fordi han har trong til å ytre noko.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 6VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 2

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Delvis kreativ og delvis resonnerande. Litt kort tekst.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Nei, roleg stemme.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Skaper forventning, men innfrir ikkje i argumentasjonen.
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Ytraren er tilstades gjennom eit «vi».		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanseelementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			Er litt engasjert.
Balansert	Ja, nokså nøytral.		
Tar standpunkt/ vel side			Nokre eigne meiningar.
Logisk meining	Ja, kvart avsnitt er skrive godt.		
Semantisk eining		Teksten manglar retning og mål.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Nei, teksten innfrir ikkje forventningane ein får i innleiinga.	
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	«Livet er som et puslespill. Hver brikke har sin egen historie å fortelle, men ved å finne dens «match» vil historien bli enda bedre.»		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Ja, til å tore å prøve ulike ting for å finne kjærleiken.		
Lesarorientert			Interessante poeng i teksten, men dårleg samanheng.
Innfrir forventningar til teksten		Delvis svar på oppgåva og berre delvis kreativ tekst.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Samanhengen i teksten er ikkje god nok.	
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Gjennom eit inkluderande «vi», og ei direkte retta «du» i avslutninga.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 7VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 2

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger		Forteljing	
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Held seg til forteljarstilen i heile teksten.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	I forhold til forteljing; ja.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Har skrive ei koseleg forteljing utan store høgdepunkt eller dramatikk. Representant for verdiar som kjærleik og truskap.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar		Ikkje eigentleg, men det er koseleg.	
Balansert	Ingen konflikt.		
Tar standpunkt/ vel side		Ingen ting vert drøfta.	
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Samanhengande og fint fortalt.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Ikkje i forhold til oppgåva som er gjeven.	
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Element i forteljinga viser at ytraren har lese tekstvedlegga. Måten folk møter kvarander på kan vere forskjellig no frå før. Fokus på verdiar som varig kjærleik og det å gjere ting til glede for den andre.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		På ingen måte.	
Lesarorientert		Følgjer ikkje oppgåveinstruksen.	
Innfrir forventningar til teksten		Nei, resonnerer ikkje.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Ingen signal til mottakaren.	
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Det er ikkje noko direkte fokus på ein mottakar.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 8VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Litt overraskande innfallsvinkel.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Ytraren har skrive seg inn i hovudrolla i teksten. Reflekterer i forhold til eige liv rundt sosiale medium og det å møtast og ha kontakt der.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert, men roleg.		
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side	Ja, tek sine egne val.		
Logisk mening	Formidlar godt.		
Semantisk eining			Teksten kunne hatt betre struktur.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten verkar truverdig		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Ungdomskulturen vert presentert på ein truverdig måte, ved at hovudpersonen har seg sjølv i hovudrolla, og ser ut til å meistre kodane for språk og miljø.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Ikkje eigentleg.	
Lesarorientert			Svarer på oppgåva.
Innfirir forventningar til teksten			Kanskje meir resonnering?
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Som eit innblikk inn i eit liv.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Skriv kanskje mest til seg sjølv? Teksten er ikkje spesielt retta mot andre. Avsluttar med at ytraren er i ein venteposisjon og føl med på livet som passerer opplasting for opplasting.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 9VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 6

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrerens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Både kreativ og resonnerande.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren	Teksten har fleire overraskingar.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Svært godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Ved å vere tilstades i sin eigen tekst som eit «jegg», og ved å drøfte temaet kjærleik før og no.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanseelementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert i temaet.		
Balansert	Ja		
Tar standpunkt/ vel side	Meir reflektert og balansert.		
Logisk mening	Svært god.		
Semantisk eining	Svært god.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Temaet kjærleik før og no vert drøfta ut frå både litteratur og moderne teknologi.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren			Ikkje direkte, men lesaren blir invitert til undring.
Lesarorientert	God struktur.		
Innfir forventningar til teksten	Svarer godt på oppgåva.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Svært godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten fangar interesse og gjer mottakaren nyfiken. Utviklinga i teksten er slik at lesaren vil lese til endes.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 10VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Originalitet.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Innfallsvinkel og perspektiv fungerer svært godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Ytraren har skrive ein tekst med seg sjølv i hovudrolla, og reflekterer ut frå eiga oppleving.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert. Viser ulike kjensler		
Balansert	Roleg stemme.		
Tar standpunkt/ vel side	Har lært av feil.		
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	God samanheng		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Innfallsvinkel fungerer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Teksten viser korleis ein kan vere prisgitt teknologi, og korleis ting kan skje på grunn av feil, eller at ein ikkje har tilgang.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	J A	N E I	D E L V I S
Prøver å påverke lesaren	Til å ikkje stole berre på teknologien, men ta egne initiativ.		
Lesarorientert	Ja, skriv for ein lesar.		
Innfrir forventningar til teksten	Ja, teksten er kreativ både i innfallsvinkel og språkbruk.		Teksten innfrir på kreativitet, men det er rom for meir reflektering rundt Mytting-teksten.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten er retta mot «dere» i innleiinga, og i avslutninga vert det sagt at historien er delt for at andre skal kunne lære av hennar feil.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 11VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Forteljing
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Roleg forteljarstemme.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Utnyttar ikkje forteljinga til meir refleksjon.
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Forteljing med seg sjølv i hovudrolla.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar		Nokså roleg.	
Balansert			To syn på kjærleik er med, men liten refleksjon rundt.
Tar standpunkt/ vel side		Ytraren reflekterer ikkje over vala sine.	
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Samanhengande tekst.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Det er ei forteljing, men det er lita spaning eller dramatikk i teksten.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Gjennom eigen bruk av Tinder, og ved naboparet som har vore gift i femti år.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Teksten har ikkje nokon konklusjon eller budskap.	
Lesarorientert			Teksten byggjer på dei to tekstvedlegga.
Innfrir forventningar til teksten		Resonnement og konklusjon/lærdom manglar.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Forteljinga har er lang, men slutten er for lite avsluttande.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Det er ikkje noko slikt fokus.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 12VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Novelle		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Sjølvrelekterande tekst.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Truverdig		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Ytraren er «jeg»-personen i teksten.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Sårbar		
Balansert			Ikkje så mange andre stemmer eller syn.
Tar standpunkt/ vel side	Sjukdom endra syn på bruk av teknologi		
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Fin flyt i teksten.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Svært godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Teksten viser ein flik av livet mens ein ventar på døden, og kva det å oppleve kjærleik og ein god relasjon betyr.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Kjenslemessig		
Lesarorientert			Har med element frå begge tekstane.
Innfrir forventningar til teksten			Tematikken er meir retta mot det å ikkje ha lang tid igjen, enn ulike former for kjærleik.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Ikkje direkte fokus på andre, men novella appellerer til kjenslene.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 13VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 2

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrerens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Forteljing, men har sjølv oppgjeve kåseri.
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Nei	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Som forteljing, ja.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Det er ei «jeg»-forteljing.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Glede og fortvilning.		
Balansert		Andre synspunkt kjem ikkje fram.	
Tar standpunkt/ vel side		Ingen refleksjon rundt tema.	
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Samanhengande tekst.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Som forteljing; ja.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Får fram stress og usikkerheit i forhold til å treffe jenter på Tinder. Innblikk i korleis det er å vere ung.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Ingen diskusjon rundt noko tema, eller nokon budskap.	Underholdande.
Lesarorientert		Berre den eine teksten kjem fram.	
Innfrir forventningar til teksten			Viser kor vanskeleg kjensler er, men reflekterer ikkje rundt vala.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer som forteljing.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten inneheld overraskande hendingar, og slik sett ei viss spaning.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 14VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Blogg
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ytraren kjem i mål med refleksjonen.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	Teksten er personleg refleksjon over ulike sider ved kjærleiken.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHALD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjement for temaet.		
Balansert			
Tar standpunkt/ vel side	Alle former som kjærleiken kan opptre gjennom er bra.		
Logisk mening			Nokså filosofisk.
Semantisk eining			Innhaldet er fragmentert ved at det er inndelt i dato, med eit innlegg per månad.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Det er litt vanskeleg å sjå heilheita.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Refleksjon rundt ulike sitat. Kjærleiken vert sett frå ulike perspektiv.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	J A	N E I	D E L V I S
Prøver å påverke lesaren		Ytreren skriv for eigen del.	
Lesarorientert			Held seg til temaet i oppgåva.
Innfrir forventningar til teksten			Kreativ tekst, men refleksjonen er på ein måte overflatisk.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Vanskeleg å få tak på kva ytraren vil med teksten.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Mottakaren er der på ytraren sine premissar.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 15VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Forteljing
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Nei	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Hovudperson i ei kjærleiksforteljing.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Formidlar stemninga si.		
Balansert	Ja, men ingen stor diskusjon rundt temaet.		
Tar standpunkt/ vel side			Fortel om vala sine.
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Viser korleis eit moderne møte kan bli til varig kjærleik.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Personleg historie.	
Lesarorientert			Held seg til temaet.
Innfrir forventningar til teksten			Refleksjon manglar. Viser heller ikkje så mykje kreativitet.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer det den seier den skal.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Svar til dei som spør korleis ho trefte mannen i sitt liv.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 16VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 2

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Nei, følgjer sjangeren.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Sjølv kjem frå gjennom ytringane på bloggen og temaa som vert tekne opp der.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjement		
Balansert			Lite drøfting
Tar standpunkt/ vel side			Vil stå for vala sine, og har tenkt gjennom dei.
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	God samanheng, sjølv om det er blogginnlegg.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Rører ved fleire tema, slik at det blir litt uklart kva som er fokuset.
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Fokus på blogg og Tinder og det å bruke sosiale medium som referanse for eige liv, og verdien av å oppleve at nokon føl med og bryr seg.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Ikkje noko spesielt.	
Lesarorientert			Svarer berre delvis på oppgåva.
Innfir forventningar til teksten			Reflekterer ikkje rundt temaet.
Posisjonering fungerer/kommuniserer		Ytraren har valt eit anna fokus og andre tema for teksten sin enn det som var gitt i instruksjonen.	
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Lesaren vert møtt med ei innleiing som introduserer bloggskrivaren og kva det betyr for henne å skrive blogg.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 17VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	J A	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			Dagboksforteljing
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Nei	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Posisjonering fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Som «jeg» i forteljinga.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	J A	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Engasjert		
Balansert	Positiv og roleg.		
Tar standpunkt/ vel side	Ja, har verdiar.		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Ulike syn på kjærleik før og no vert illustrert gjennom egne erfaringar og samtaler med bestefaren.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Fortel om eiga oppleving til dagboka.	
Lesarorientert			Tek omsyn til tekstvedlegga og reflekterer rundt tema.
Innfrir forventningar til teksten			Instruksen forventar både meir kreativitet og større grad av refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Lite for mottakaren å ta med vidare for eigen del.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Dei andre er eigentleg ikkje i fokus. Teksten er eit innsyn i ei liv gjennom dagboka.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 18VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrerens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Følgjer novelle- komposisjon.	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Posisjonering fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Sjølv i fokus gjennom hovudpersonen, «han».		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Positive og negative kjensler i forhold til teamet.		
Balansert			Nokså reflektert, men kanskje litt vel svart-kvitt.
Tar standpunkt/ vel side	Ja, vel den usjølviske og oppofrande kjarleiken.		
Logisk mening	Ja.		
Semantisk eining	God samanheng.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Kommuniserer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Verda kjem i fokus ved at eit gamalt og eit ungt par står som representantar for ulikt syn på/ulik praktisering av kjarleik.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Indirekte. Hovudpersonen har klårt det gamle paret som sin favoritt.		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfriir forventningar til teksten			Saknar meir spaning/konflikt i teksten.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt, men kanskje på eit litt enkelt nivå.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Hovudpersonen i teksten står for tradisjonelle og varige verdiar.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 19VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Utnytter dagboksjangeren og dens skifte av tid til å uttrykke forskjellige stemninger og hendingar.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Posisjonering fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvet i fokus?	Sjølvet kjem til uttrykk som «jeg» i teksten.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Glede, forelsking, tungsinn og sorg.		
Balansert	I den forstand at tradisjonell, varig kjarleik kan uttrykkjast både gjennom handling og tastetrykk.		
Tar standpunkt/ vel side	Ja, vel tradisjonell kjarleik, men viser at denne kan uttrykkjast på moderne måtar.		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Verda kjem i fokus gjennom tema som forelsking, sorg og død.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren	Kjenslemessig, ja.		
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfir forventningar til teksten			Drøftar eigentleg ikkje moderne kjærleik i nokon grad.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten fungerer svært godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Indirekte, som lesarar av dagboka.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 20VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Trass i mange enkelttekstar er det god samanheng og spaningsnivået er høgt.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer svært godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Sjølv i fokus som «jeg» i teksten. Dagboksjangeren gjer at ytraren er svært nær stoffet sitt.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Sterke kjensler.		
Balansert	Roleg stemme.		
Tar standpunkt/ vel side	Eigne meiningar kjem fram.		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	God samanheng		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, fungerer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Viser korleis kjærleik oppstår utan logisk forklaring, og korleis ytre forhold som sjukdom og død kan gjere kjærleiken kortvarig og umogeleg.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren			Skriv for ei dagbok som ingen skal lese, men lesaren vert påverka kjenslemessig.
Lesarorientert			Litt uventa kanskje at det handlar så pass mykje om sjukdom og død.
Innfrir forventningar til teksten	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer svært godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Ytraren seier sjølv at dette er ein dagbokstekst som ingen skal lese, og om det som vert ytra, har han heller ikkje lov til snakke med andre om. Slik sett er lesaren ikkje-eksisterande.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 21VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 4

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrerens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			Teksten er ei personleg forteljing med litt uventa vri.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Fungerer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Sjølv i fokus ved å vere hovudpersonen (jeg) i forteljinga.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Ja		
Balansert			Det er ikkje så mykje refleksjon rundt dei ulike vala.
Tar standpunkt/ vel side	Tar standpunkt for eige liv.		
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Teksten viser at ein er ulik, og at kanskje ikkje foreldre heller alltid veit kva som er best for borna.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Ikkje direkte. Fortel si eiga historie.	
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfirir forventningar til teksten	Ja. Forteljinga inneheld både overraskingar og har spaning. Illustrerer temaet som er gjeve i oppgåva.		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten er ei personleg ytring, som på ein måte er ei stemme blant mange, utan å ha nokon spesielle i fokus. Meir ein generell bodskap om at livet kan bli bra, sjølv om ein ikkje får oppleve den eigentlege draumen, og at det ikkje er opp til andre å bestemme.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 22VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Held seg til dagboksjangeren ev. blogg(?)	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer godt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Sjølv er i fokus som «jeg» i teksten.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Er personleg.		
Balansert	Nokså nøktern.		
Tar standpunkt/ vel side	Ja, men ingen stor refleksjon rundt vala.		
Logisk mening	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Kommuniserer som sjølvstendig tekst.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Fokus på korleis kan ein finne kjærleiken, og korleis kan ein stole på at han vil vare.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Det er meir berre ei personleg forteljing.	
Lesarorientert			Teksten er tekst inni tekst, og ein må langt inn for å finne tema.
Innfrir forventningar til teksten			Rører ved tema, men det kunne like gjerne vore einsemd eller korleis det er å vere forfattar.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Litt sånn Pandoras øskje, men kva handlar det eigentleg om?
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Teksten har fleire spørsmål, men ingen svar. Ytraren er åleine i si verd.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 23VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Dagbok	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Kommuniserer greitt.		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?	Som «jeg» i forteljinga.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Er personleg.		
Balansert		Drøftar ikkje noko.	
Tar standpunkt/ vel side		Nei, ikkje eigentleg.	
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja, teksten kommuniserer greitt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Verda kjem i fokus som eit ønskje om å finne nokon å dele livet med. Det er vanskeleg å ha tru på seg sjølv, og at nokon vil velje ein.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Personleg forteljing.	
Lesarorientert			Svarer ikkje fullt ut på oppgåva.
Innfrir forventningar til teksten			Teksten har lite refleksjon.
Posisjonering fungerer/kommuniserer			Forteljinga har lite spaning eller dramatik.
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Det er ikkje noko fokus på nokon mottakar.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

TEKST 24VGS – OPPGÅVE 4: KREATIV TEKST – KARAKTER 3

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrereens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger	Kreativ tekst.		
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren		Forteljning	
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Ja		
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølvvet i fokus?	«Jeg»-forteljning.		

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar	Er personleg.		
Balansert	Drøftar		
Tar standpunkt/ vel side	Innsar ting.		
Logisk meining	Ja		
Semantisk eining	Ja		
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer greitt.		
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?	Gjennom tankar rundt korleis ein kan møte den rette, og at eit forhold kan bli like bra om utgangspunktet er tastetrykk eller vennegjeng. Ein må innsjå at tida har endra seg frå då foreldre og besteforeldre var unge.		

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påverke lesaren		Personleg forteljing.	
Lesarorientert	Svarer på oppgåva.		
Innfrir forventningar til teksten			Lesaren ventar nok meir av både refleksjon og kreativitet.
Posisjonering fungerer/kommuniserer	Teksten kommuniserer.		
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?	Ytraren er tydeleg på at det er ei anna tid no.		

SKJEMA FOR POSISJONERINGSANALYSE

1. POSISJONERING I FORHOLD TIL EIGA YTRING/FORM:

”Hva uttrykker ytringen som symptom på ytrerens relasjon til sin egen ytring?”

	JA	NEI	DELVIS
Innan forventa sjanger			
Strategisk/eiga temme/ bryt med sjangeren			
Posisjonering fungerer/kommuniserer			
Ekspressivitet: Korleis kjem sjølv i fokus?			

2. POSISJONERING I FORHOLD TIL MEINING/INNHOLD:

”Hva uttrykker ytringen som intendert, logisk mening, som symbol, dvs hvilke referanselementer inngår i ytringen og hvordan er de strukturelt koblet til en eventuell semantisk enhet eller helhet eller hierarkisk ordnet betydningsstørrelse?”

	JA	NEI	DELVIS
Viser følelsar			
Balansert			
Tar standpunkt/ vel side			
Logisk mening			
Semantisk eining			
Posisjonering fungerer/kommuniserer			
Referensiell: Korleis kjem verda i fokus?			

3. POSISJONERING I FORHOLD TIL FØREMÅL/BRUK:

”Hva uttrykker ytringen som handling, som signal, dvs hva kan være dens intensjon fra ytreren eller dens mulige resultat visavis mottakeren?”

	JA	NEI	DELVIS
Prøver å påvirke lesaren			
Lesarorientert			
Innfrir forventningar til teksten			
Posisjonering fungerer/kommuniserer			
Adressivitet: Korleis kjem samfunnet/dei andre i fokus?			

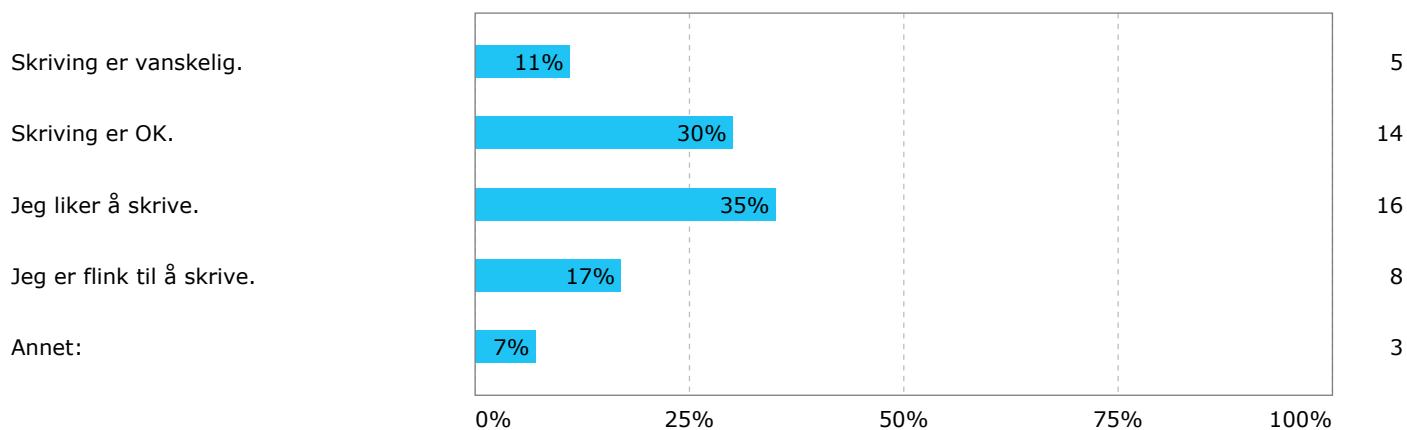
Tabell 1: Posisjoneringsresultat – alle tekstar

	Ja	Delvis	Nei
1. Form Posisjonering fungerer	29	3	0
2. Innhold Posisjonering fungerer	22	7	3
3. Bruk Posisjonering fungerer	18	10	4

Tabell 2: POSISJONERINGSOVERSIKT – FORDELING PÅ KARAKTER

Tekst	Karakter	1. Form Posisjonering fungerer	2. Innhold Posisjonering fungerer	3. Bruk Posisjonering fungerer	Tal / total Kombinasjon/ karaktergruppe
9VGS	6	Ja	Ja	Ja	1/1
1VO	5	Ja	Ja	Ja	3/3
2VO	5	Ja	Ja	Ja	
7VO	5	Ja	Ja	Ja	
5VO	4	Ja	Ja	Ja	9/13
8VO	4	Ja	Delvis	Delvis	2/13
2VGS	4	Ja	Delvis	Ja	1/3
3VGS	4	Ja	Ja	Ja	
4VGS	4	Ja	Ja	Delvis	1/13
8VGS	4	Ja	Ja	Ja	
10VGS	4	Ja	Ja	Ja	
12VGS	4	Ja	Ja	Ja	
14VGS	4	Ja	Delvis	Delvis	
18VGS	4	Ja	Ja	Ja	
19VGS	4	Ja	Ja	Ja	
20VGS	4	Ja	Ja	Ja	
21VGS	4	Ja	Ja	Ja	
3VO	3	Delvis	Nei	Nei	1/10
4VO	3	Ja	Ja	Ja	3/10
6VO	3	Ja	Ja	Delvis	4/10
1VGS	3	Ja	Delvis	Delvis	1/10
11VGS	3	Delvis	Delvis	Delvis	1/10
15VGS	3	Ja	Ja	Ja	
17VGS	3	Ja	Ja	Delvis	
22VGS	3	Ja	Ja	Delvis	
23VGS	3	Ja	Ja	Delvis	
24VGS	3	Ja	Ja	Ja	
5VGS	2	Ja	Delvis	Delvis	1/5
6VGS	2	Delvis	Nei	Nei	1/5
7VGS	2	Ja	Nei	Nei	1/5
13VGS	2	Ja	Ja	Ja	1/5
16VGS	2	Ja	Delvis	Nei	1/5

1. Hvilket forhold har du til skriving?

1. Hvilket forhold har du til skriving? - Annet:

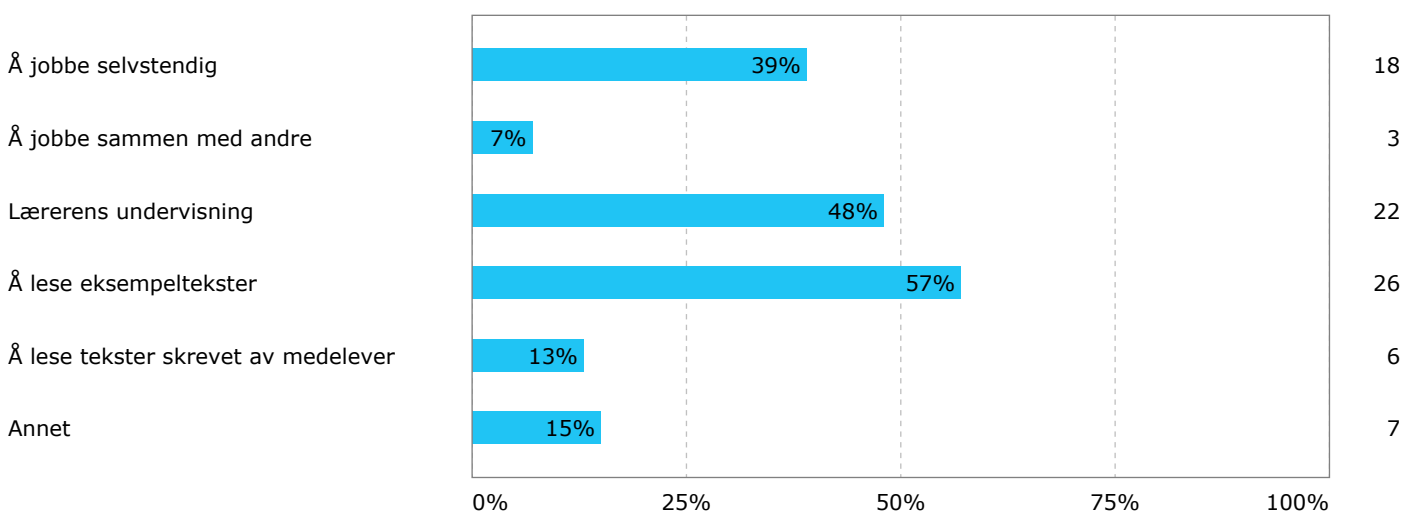
- ..
- Vanskelig, men liker det når jeg får det til
- Kjedelig
- jeg liker å skrive. Jeg er ikke veldig flink likevel. Noen sjangere er lettere enn andre.

2. Hvorfor tror du at det er slik?

- Å få muligheten til å være kreativ er en positiv side ved å skrive.
- Fordi jeg har lest mye, fra jeg var liten.
- Gikk litt lei mot slutten av skoleåret
- ikke pga skolen. norsk faget fokuserer alt for mye på tolking og analysering. vi får ikke lov til å bruke hodene våres på noe som i grunnen skulle være kreativt..
- Muligens fordi jeg er tankefull og liker å være kreativ.
- Vet ikke
- Har dysleksi, som gjør det mer utfordrende, men er morro når jeg får det til.
- Når jeg skriver så får jeg på en måte en pause fra hverdagen.
- Jeg har veldig få planer når jeg skriver. Jeg skriver bare det første jeg tenker på så I mange tilfeller blir det et bra resultat.
- Jeg er flink nok til å skrive, men har ingen lidenskap for det. Men syns ikke det er så vanskelig.
- Lest mye som barn, fortsatt å lese endel i voksen alder.
- Ordforrådet ikke er tilstrekkelig nok.
- Uinteressant
- har lest for lite
- Fordi farmor leste mye for meg
- Fordi jeg er en person som er glad i å reflektere rundt saker, og analysere situasjoner. Videre har jeg lest mye fra jeg var ganske ung, og dette har ført til et greit ordforråd, som igjen gjør det mer givende å skrive. Kreativiteten min kommer også godt med.
- Fordi jeg er flink til å analysere og lese mellom linjene i tekster generelt, og se hva forfatteren prøver å formidle. Dette tar jeg med meg i mine egne tekster.
- Skrevet mye fra jeg var liten av. Brev, dagbok osv. Men fantasien har dabbet av ;)
- Jeg har alltid likt å lese, men aldri å skrive. Jeg syntes at det er idiotisk at man må kunne skrive så mange sjangere for oss som aldri kommer til å trenge det. F.eks så kommer jeg nok aldri til å trenge å skrive verken kåseri eller novelle som sykepleier.
- Jeg har skrevet veldig lite, og jeg har et ganske anstrengt forhold til det.
- Jeg har blitt tryggere i faget
- Vært glad i å lese og reflektere rundt forskjellige tema.
- Jeg har lært fra en god lærer, og jobbet mye for å lære å skrive.
- Jeg liker å skrive noe kreativt
- Fordi det er noe jeg har fått god respons på
- Litt usikker, men tenker at det henger sammen med at jeg liker å lese
- Jeg har vanskeligheter med å finne hva jeg skal skrive
- Vet ikke

- Jeg liker å uttrykke meg skriftlig.
- Jeg liker å sette sammen ord når jeg føler det blir bra
- Jeg leser mye, og får slik en god forståelse for hvordan en tekst skal se ut
- Jeg har aldri vært særlig glad i å lese i utgangspunktet. Det har kanskje gjort at jeg ikke har så god formulering
- dysleksi og lese vansker
- På grunn av liten interesse for skriving
- Problemer med å formulere meg godt
- Får helt greie resultater
- Jeg har alltid likt å lese, og dermed fått både inspirasjon til skriving og et større ordforråd.
- Liker å være kreativ
- Det er så mange forskjellige meninger og tolkninger av tekster man skriver at det blir vanskelig å skrive noe som passer alle, eller sensor.
- Fordi jeg har lært det lært det gjennom hele min skolegang, ble lest mye for som liten, alltid likt lydbøker og god litteratur.
- Skriving motiverer meg ikke
- Tenker mye på hva jeg skal skrive, får ikke flyt
- Får som regel gode resultater
- Det er ikke matte.
- .
- Jeg har nok dysleksi, og skal nå i voksen alder få det sjekket ut før jeg tar høyere utdanning.

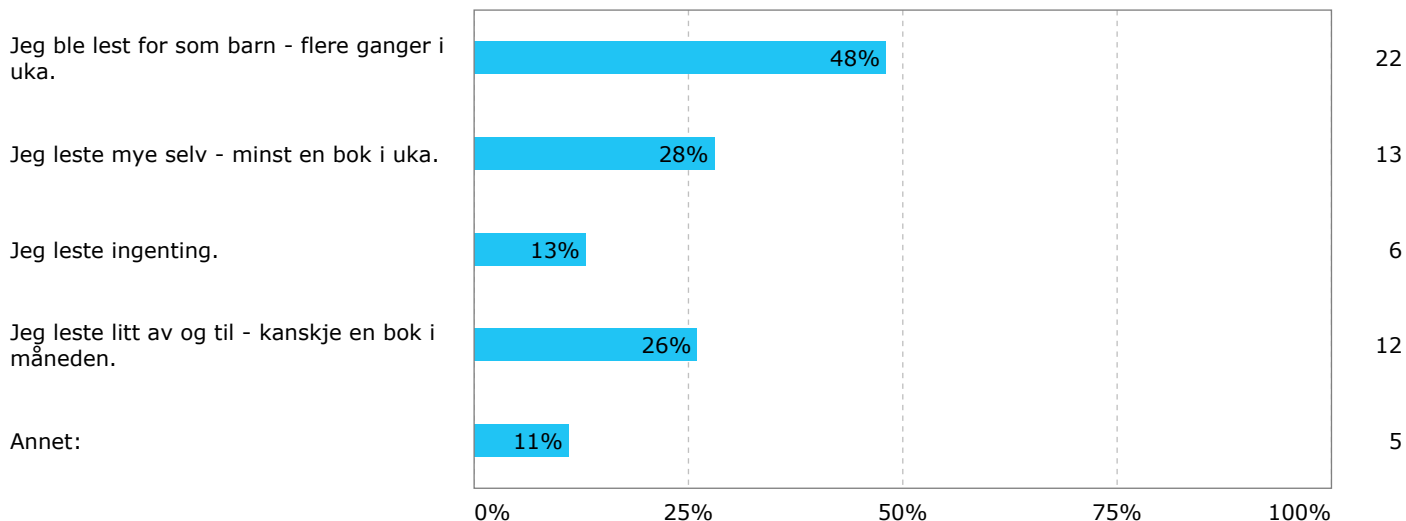
3. I skriftlig norsk har jeg lært mest av:

3. I skriftlig norsk har jeg lært mest av: - Annet

- tolkning og analysering.. og egeninnsats.. mest notater av opsett det har vært egentlig det eneste jeg har brukt
- Lytte til boka som lydbok, skrive gode notater fra timen
- Lært lite konstruktivt
- jeg vet faktisk ikke. valgte meg en skrivemåte (retorikk) og gikk for den hver gang, ble da bedre etterhvert.
- Arbeide og rette egne tekster med hjelp fra læreren.
- Lærers undervisning med gjennomgang av eksempletekster har vært til hjelp.

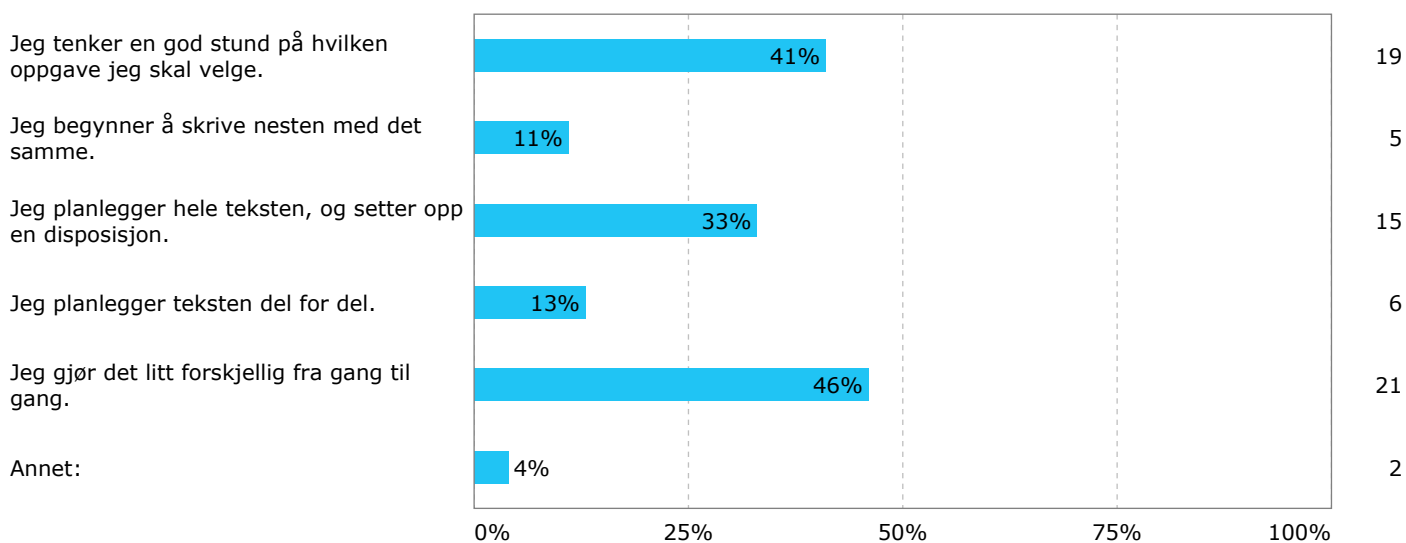
4. Hvilke utsagn er riktige for deg?

4. Hvilke utsagn er riktige for deg? - Annet:

- gikk mye i blader
- Hørte mye lydbok, en til flere i mnd.
- Jeg har sterk dysleksi så unngår å lese og skrive siden jeg fort får hodepine. Bli ikke lest mye for som liten siden jeg ikke likte det.
- ihvertfall 2 bøker i måneden
- Jeg leste litt av og til, men mindre enn en bok i måneden.

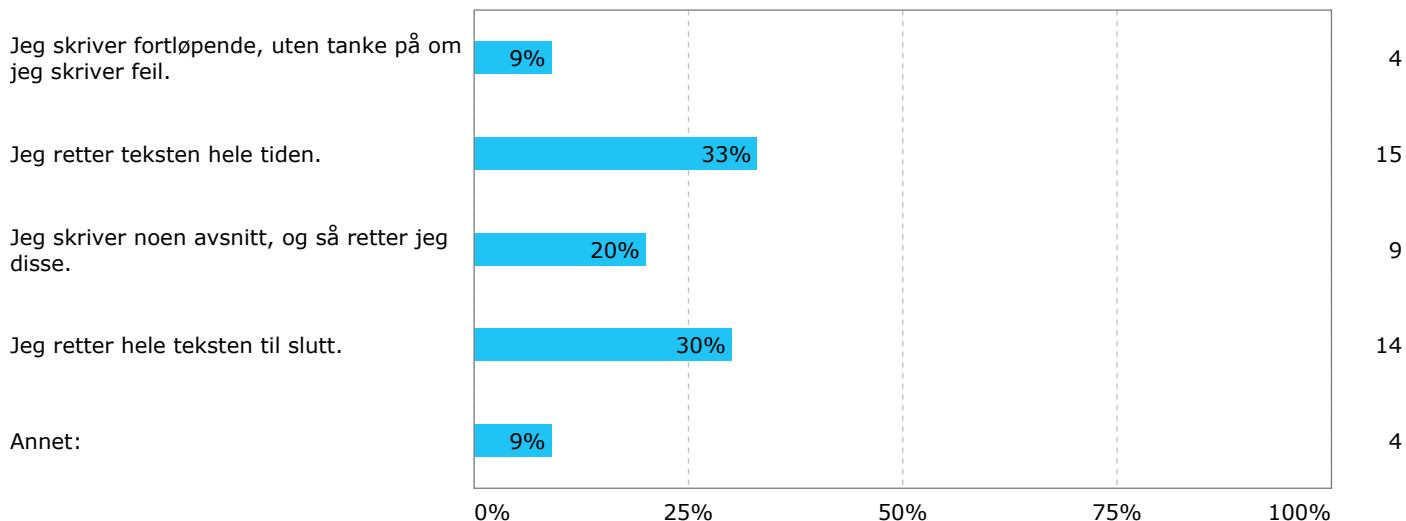
5. Når du skal i gang med å skrive tekster, hvordan gjør du det?

5. Når du skal i gang med å skrive tekster, hvordan gjør du det? - Annet:

- ser på notater.. hvordan setter jeg opp for denne typen analysering eller tolkning... så begynner jeg med en innledning som jeg antar at læreren eller sensor kjøper... retorisk spørsmål fungerer også
- Jeg pleier å prøve sette opp en grov disposisjon, men det er sjeldent jeg følger den helt

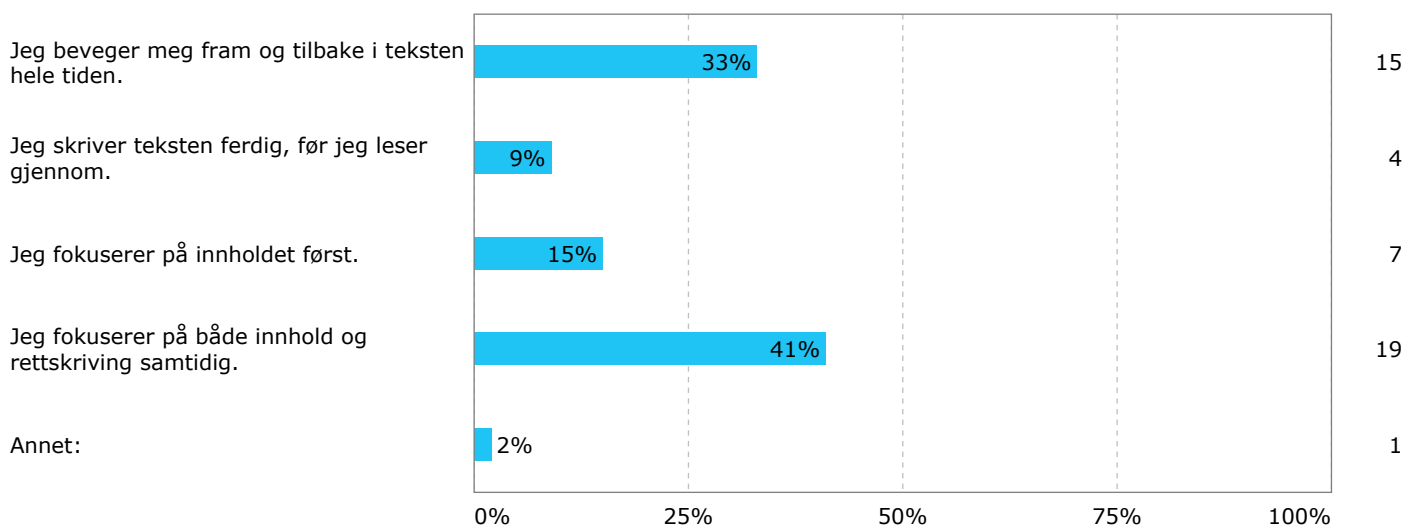
6. Når du er i skriveprosessen; hvordan gjør du det?

6. Når du er i skriveprosessen; hvordan gjør du det? - Annet:

- Alle punkter kan passe.
- Skriver fortløpende, uten fokus på skrivefeil, men retter underveis hvis jeg står fast
- Skriver fortløpende, retter hele tiden. Stopper og leser over noen avsnitt, som kanskje rettes for å se hvor jeg fokuserer videre. Leser over og retter igjen til slutt.
- skriver litt så hopper jeg videre, osv.

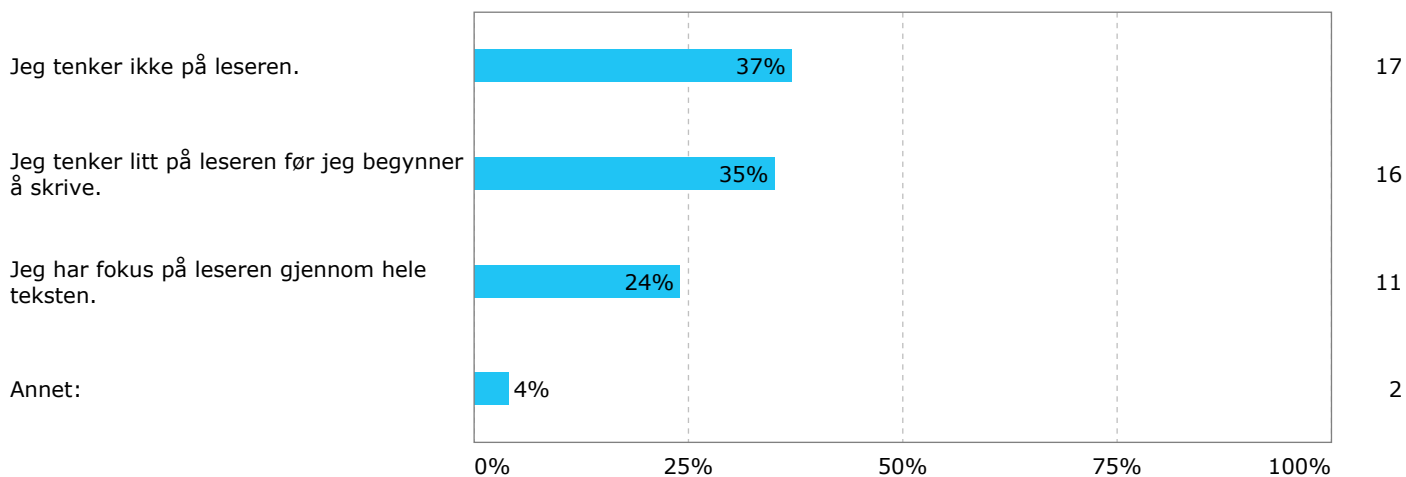
7. Når du er i skriveprosessen, hvordan gjør du det?

7. Når du er i skriveprosessen, hvordan gjør du det? - Annet:

- beveger meg frem og tilbake. Så får jeg dårlig tid, og skriver teksten ferdig, før jeg leser gjennom.

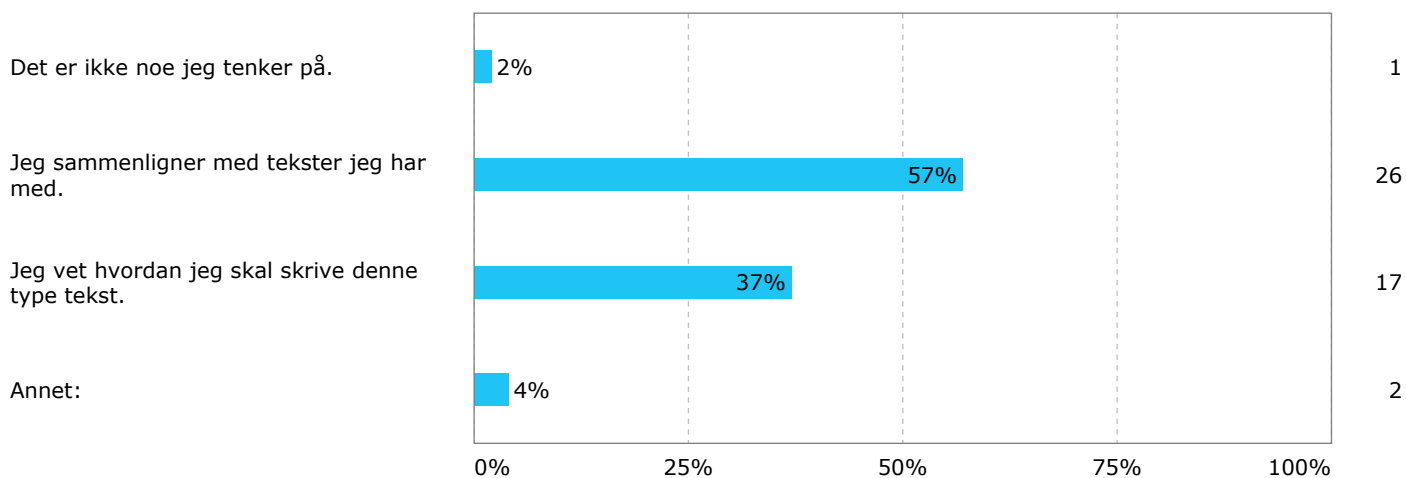
8. Hvor bevisst er du på hvem som skal lese teksten din?

8. Hvor bevisst er du på hvem som skal lese teksten din? - Annet:

- Kommer Ann på oppgaven. Jeg tenker på det hvis jeg blir bedt om det.
- selvsagt her må det selges til rett audience.. dette er avgjørende
- Jeg skriver det jeg selv ønsker å lese, da er det enklere for meg å skrive både interessant og etter en skrivestil. Ofte påvirket av noe jeg har lest nylig.

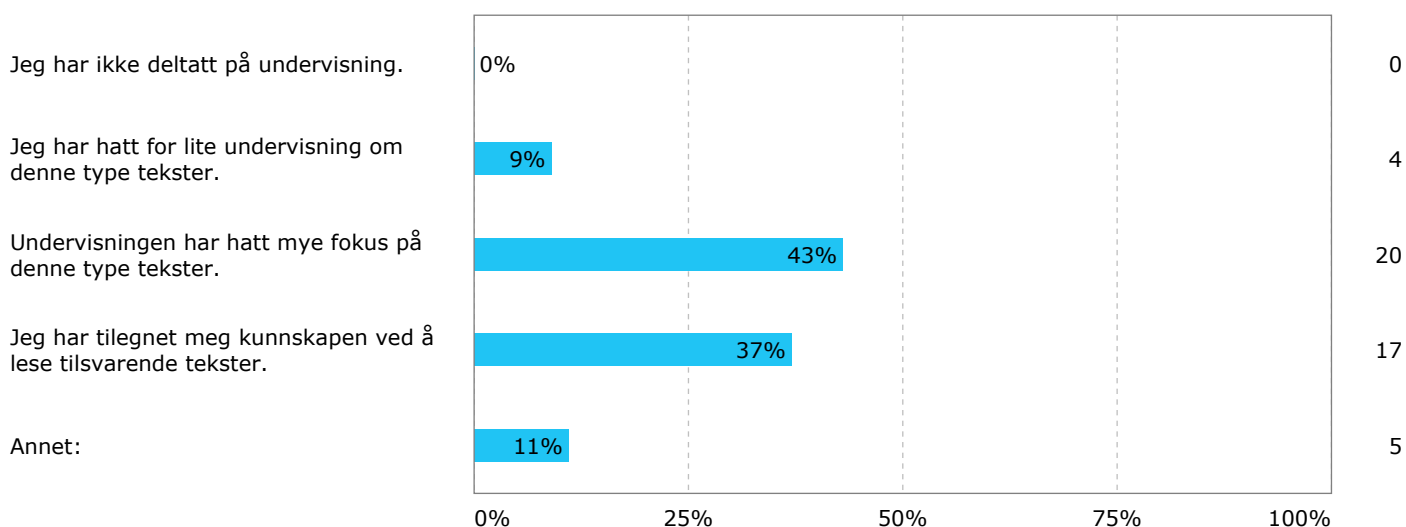
9. Hvor bevisst er du på tekstens sjanger, og hvilken form den skal ha?

9. Hvor bevisst er du på tekstens sjanger, og hvilken form den skal ha? - Annet:

- Jeg visst ikke hva en kreativ tekst var så tok en sjanse. Ellers kan jeg de fleste sjanger.
- Både sammenlikner og vet i egentlig hvordan sjangeren skal være. Første hjelper når en skriver og lar pennen fly.

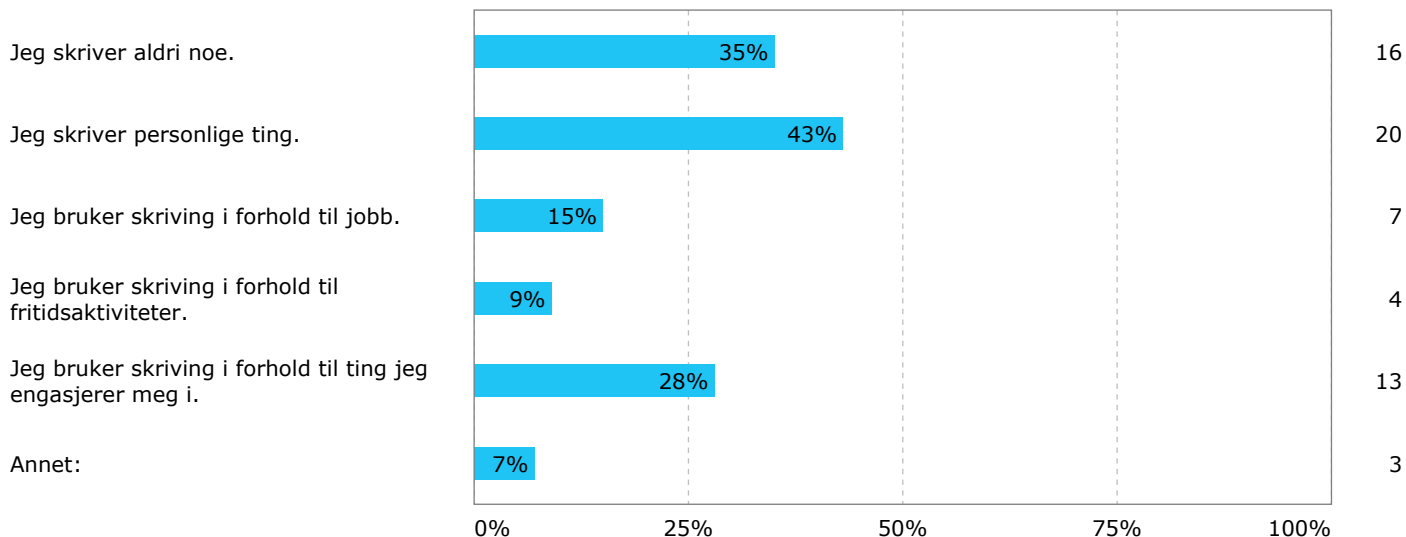
10. I forhold til oppgaven du har valgt; hva tenker du om undervisningen?

10. I forhold til oppgaven du har valgt; hva tenker du om undervisningen? - Annet:

- lærer ga beskjed at vi ikke skulle ha tolkning av novelle.. bare øvd på dette noen dager...
- Hadde lite undervisning mot slutten av skoleåret pga svangerskap. Gikk glipp av undervisningen om kreativ tekst.
- Norskfaget er for tungt med for mye unødvendig man må lære. spesielt nynorsk
- Undervisningen har hatt en grundig gjennomgang av de fleste teksttypene, men har tilegnet meg en noe kunnskap selv om enkelte typer.

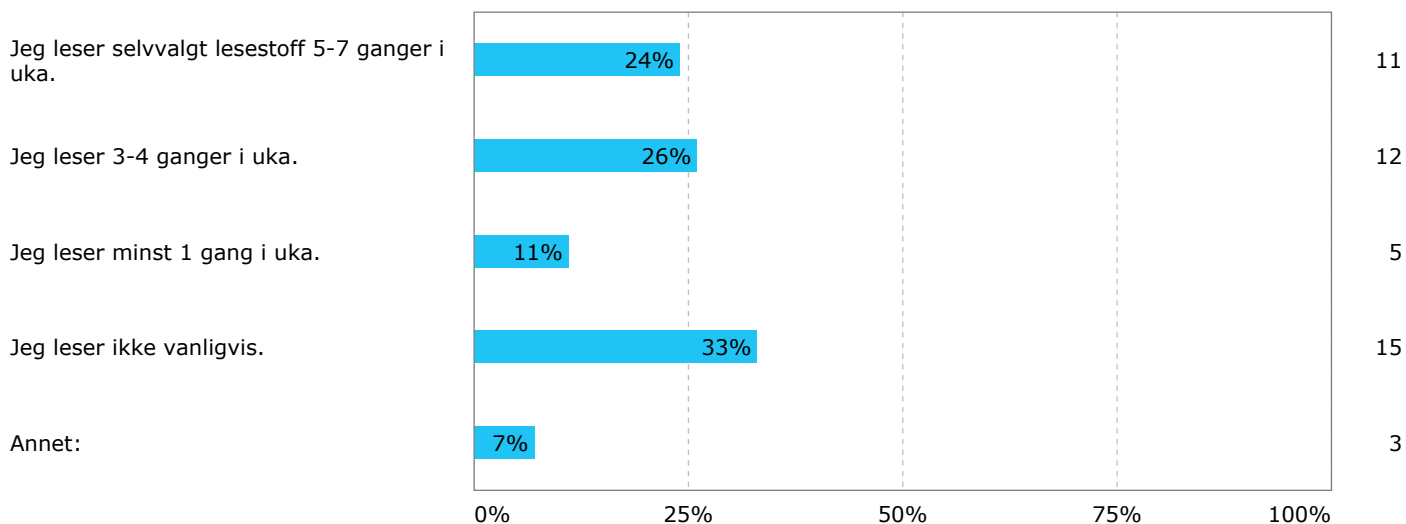
11. Skrivning utenom skolen:

11. Skriving utenom skolen: - Annet:

- Skriving lærte jeg i voksen alder at var et godt verktøy for å bearbeide ting, ofte vanskelige og tunge perioder. Skrev par noveller siste året før jeg startet på VVO også, kun for å se om jeg klarte det.
- Det er veldig sjelden jeg skriver utenom skolen, men da som oftest i form av char på for eksempel facebook
- Skriver en del i forhold til studier.

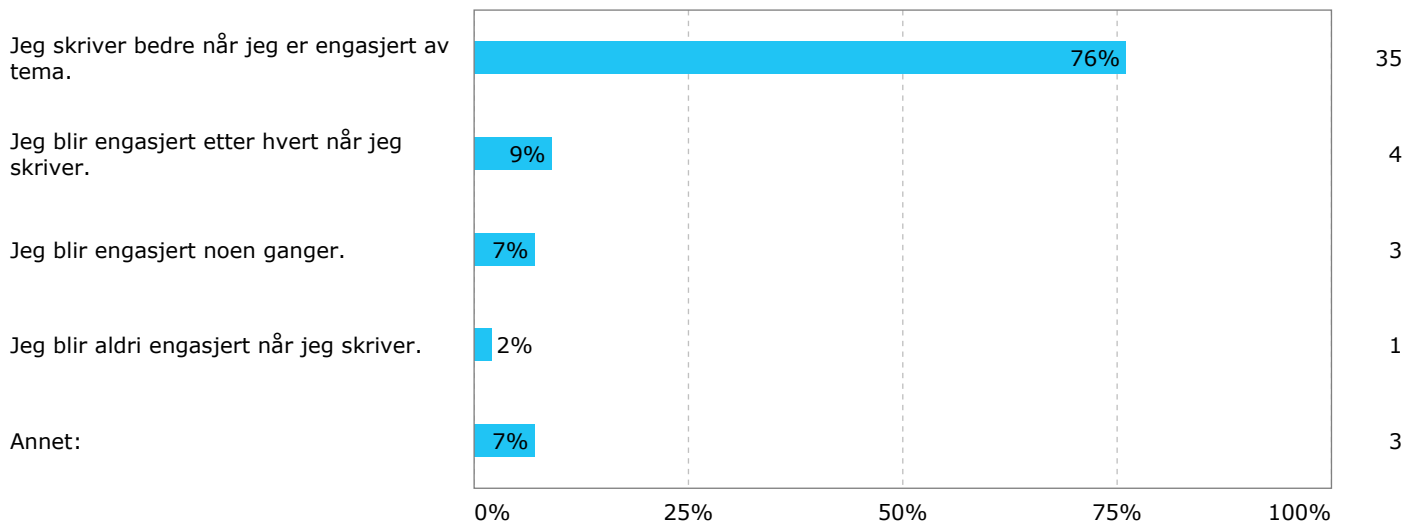
12. Lesing utenom skolen:

12. Lesing utenom skolen: - Annet:

- Veldig vanskelig spørsmål. Med dagens teknologi og så mye sosial media leser nok de fleste mer enn de aner. Noen uker leser jeg kun det som jeg ser på mobil/pc, andre uker kan jeg lese i en bok. Men aktiv i diskusjoner på nett, så hvor mange ord en leser av andre med god grammatikk kan bli ganske mange.
- Jeg leser ikke vanligvis, men kanskje 1 bok i løpet av sommeren
- Leser mye i aviser både i papirform og på nett. Ellers blir det noe lesing i magasiner og liknende.

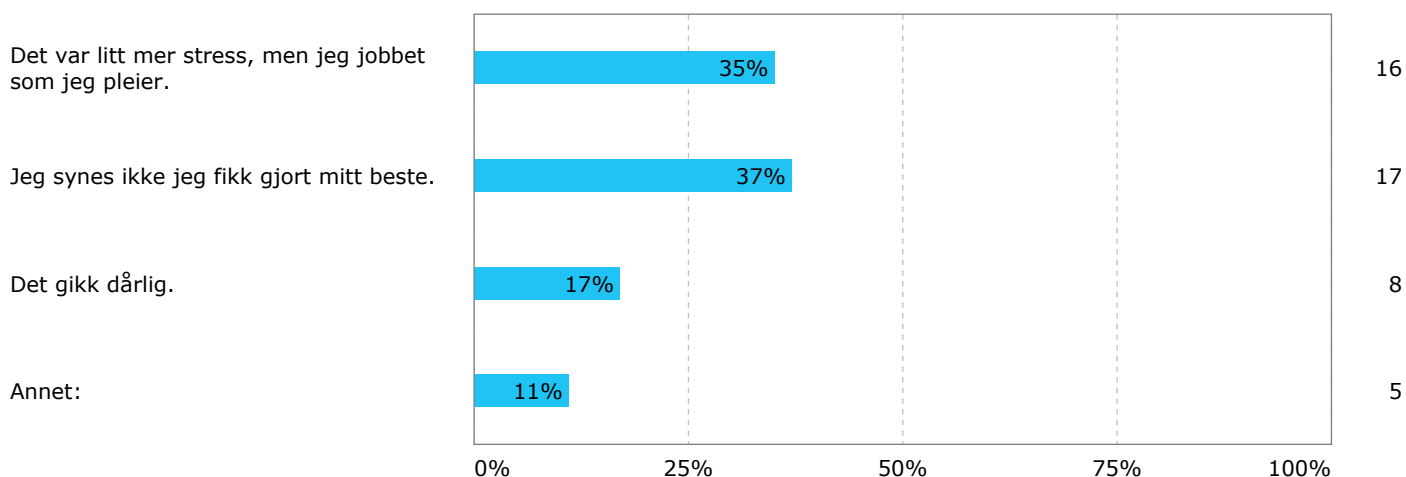
13. Hvilke utsagn beskriver din skriving?

13. Hvilke utsagn beskriver din skriving? - Annet:

- Jeg skriver bedre når jeg er engasjert i tema, men jeg kan lett bli engasjert mens jeg skriver også.
- man skal jo ikke være engasjert.. man har blitt lært at man skal være jævlig forsiktig til personlige meninger...
- Jeg skriver bedre når jeg er engasjert av et tema, men har også evnen til å engasjere meg etterhvert som jeg skriver, om jeg ikke er engasjert av et gitt tema fra før.
- Jeg skriver bedre når jeg er engasjert av tema, men også når jeg har mye kunnskap om temaet. Da trenger jeg ikke nødvendigvis være så engasjert av temaet.

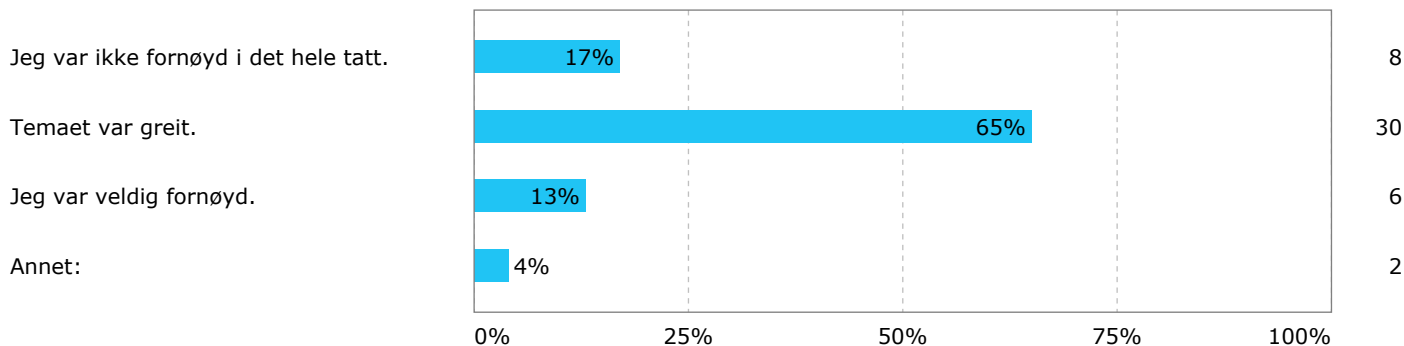
14. Hvordan opplevde du skrivingen på selve eksamensdagen?

14. Hvordan opplevde du skrivingen på selve eksamensdagen? - Annet:

- Jeg hadde med en 2 uker gammel baby som hadde vondt i magen. Jeg ble veldig distrauert og skrivingen gikk dårlig.
- fikk panikk når retorikk var kortsvarsoppgaven, for da kunne jeg ikke velge det på langsvar og måtte prøve meg på noe helt nytt.
- Jeg hadde høy feber under eksamen og klarte derfor ikke å yte mitt beste.
- Det var litt stress, men jeg jobbet som jeg pleier. Allikevel følte jeg at jeg ikke fikk det helt til den dagen.
- Jeg hadde tolket siste teksten feil, dette var en lesefeil av ett ord som gjorde noe med hele min tolkning. Her kommer dysleksien inn.

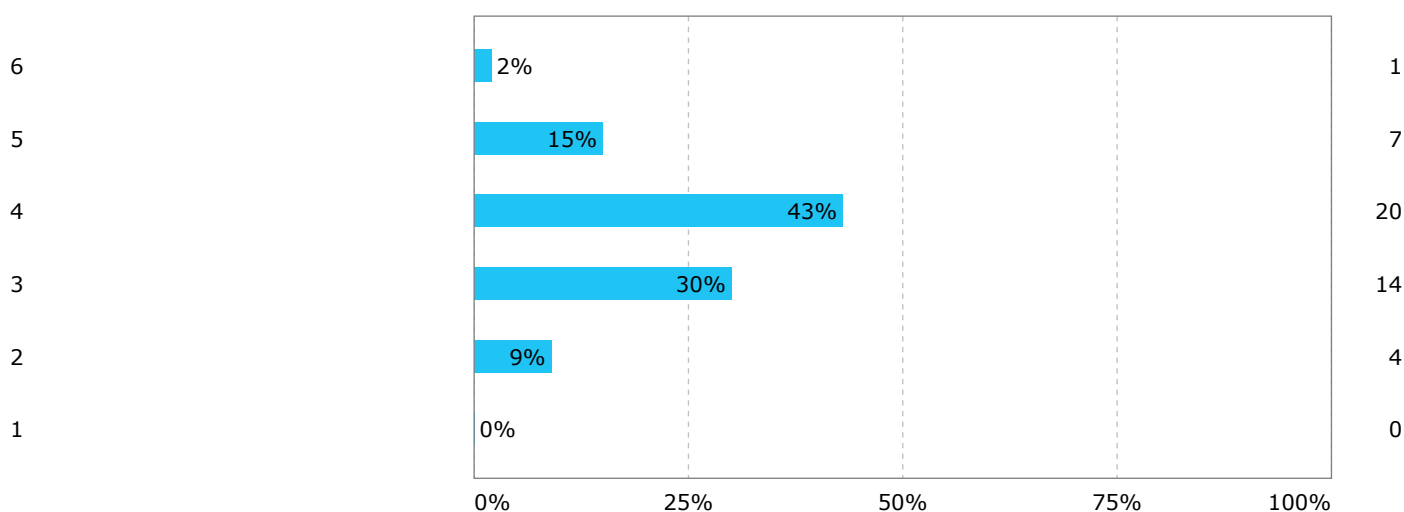
15. Hvordan var du fornøyd med teamet for det du skulle skrive om?

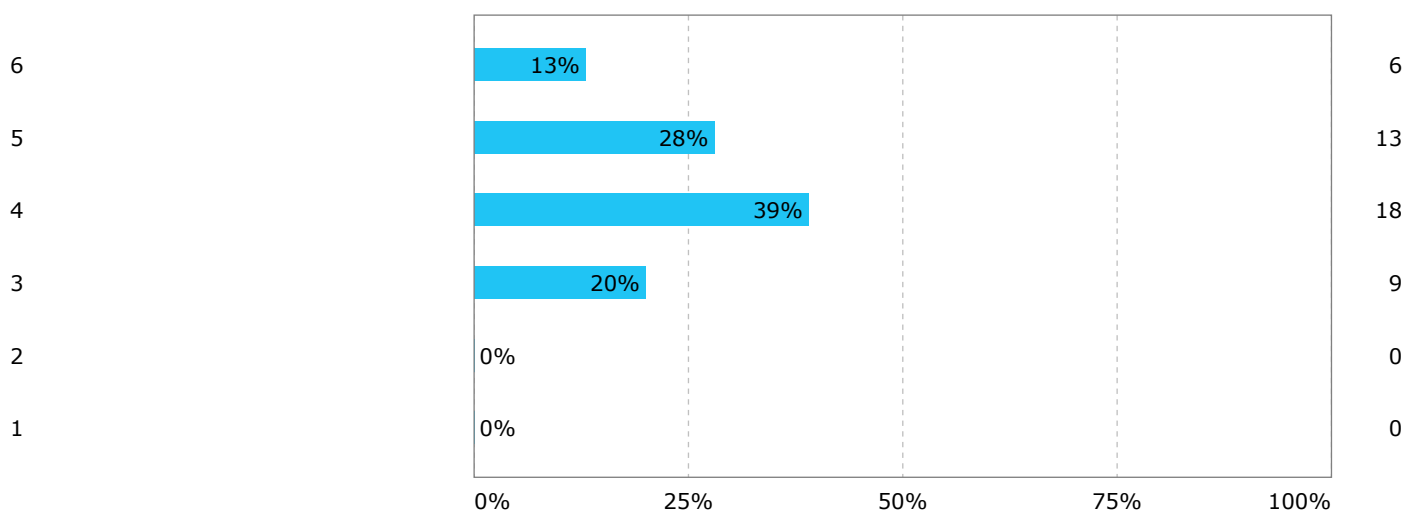
15. Hvordan var du fornøyd med teamet for det du skulle skrive om? - Annet:

- Temaene føltes veldig vanskelige, men jeg klarte vri det over i en gate hvor jeg følte meg komfortabel. Gjorde det personlig.
- Det var relativt greit, men kunne vært en bedre og klarere skrevet oppgavetekst. Jeg er klar over at forståelse av oppgaven er en del av eksamen, men den var den noe tvetydig som kan få konsekvenser.

16. Hvilken karakter fikk du på eksamen?

17. Hvilken karakter har du i standpunkt?

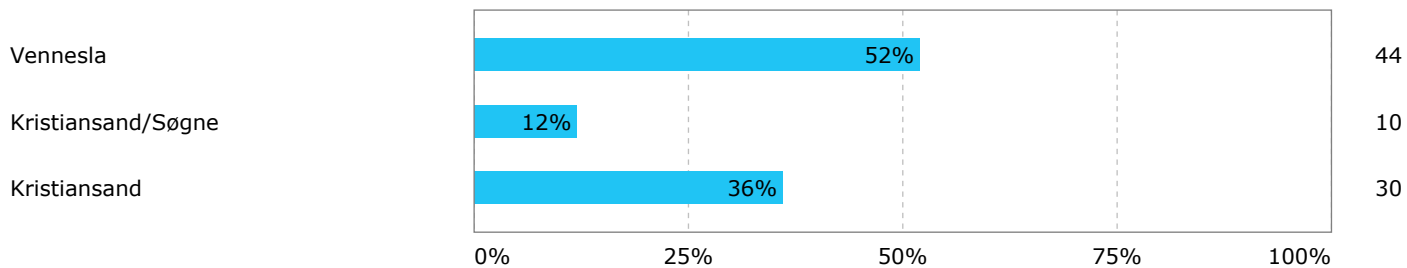
18. Andre tanker du har i forhold til skriving:

- Skriving er noe som uten tvil er enklest visst temaet er noe som engasjerer meg.
- Jeg elsker det!
- Som sagt, jeg følte meg veldig ferdig med skriving mot slutten av skoleåret
- nei det har jeg ikke
- Nei
- Nei
- Tok etterutdanning som voksen, det gjorde at det var lettere å fokusere på målet som var å oppnå en bra karakter og tilegne seg den informasjonen jeg trengte for å oppnå dette enn det har vært tidligere i livet.

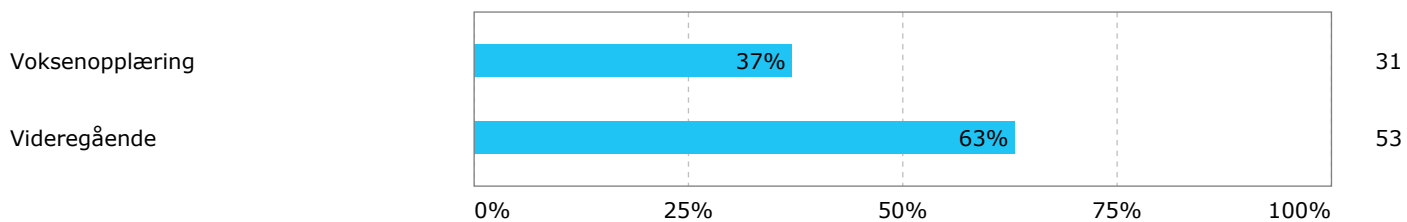
Dysleksien har ikke føltet så hemmende som den var før.

- Nei
- Jeg sliter med det tekniske når jeg skriver. Jeg vokste opp I Danmark hvor reglene er annerledes. Dysleksi gjør det også vanskelig.
- Liker bedre å lese enn å skrive.
- Inspirasjon er ofte vanskeligere enn motivasjon. :)
- Skrivning er vanskelig.
- Nei
- takk for meg
- Kommer ikke til skrive mer enn nødvendig.
- Jeg liker best kreativ skrivning, der jeg kan få utfolde meg og skrive om ting som engasjerer meg, og jeg opplever at mange av mine medstudenter har det på samme måte
- Ingen spesielle
- Greit å Være ferdig med skriftlig norsk :)
- Vanskelig
- Ingen spesielle tanker
- Nei
- -
- .
- Jeg følte ikke at temaet jeg fikk var mulig å engasjere seg i, ettersom jeg elsker å skrive samfunnskritisk kreativ tekst.
- Nei
- Nei
- .
- Nei
- Ingen andre tanker i forhold til skrivning.
- Det er viktig!
- Jeg er av den oppfatning at eksamen og halvårsprøver er en lite hensiktsmessig måte å teste elevens skriveferdigheter på. En forfatter er en kunstner, og kravet om å produsere en tekst av en viss lengde i et gitt tidsrom er ikke gunstig for tekstens kvalitet. Muligheten for plagiat og krav om at elever må være istand til å ordlegge seg kjapt kan framholdes som motargumenter mot dette, men slik jeg ser det er en hjemmeoppgave, der eleven har hatt god tid til disposisjon, likefullt av langt større verdi enn en heldagsprøve.
- Jeg har egentlig aldri interessert meg noe særlig for skrivning. Jeg har en ganske kreativ hjerne, og lager ofte opp historier i hodet. Dessverre skriver jeg dem ikke ned da jeg nesten ser på det som stress..
- jeg tenker det å måtte skrive så mye, kan for noen ta overhond på de mentale
- Synes det er kjipt at det legger så mye vekt på norskfaget, når det finnes så mange som sliter med dysleksi etc. Synes også at norskfaget er svært lite relevant til mange av dagens jobber. Jeg skal for eksempel bli ingeniør og kommer aldri i mitt liv til å få bruk for kunnskapene jeg har om å analysere dikt.
- Skrivning er helt OK, men liker helst å fremføre muntlig
- Skrivning er en fin måte å uttrykke både følelser og erfaringer, i tillegg til å bare leve seg bort i en fantasi.
- Nei
- Skrivemåten og styrken til teksten varierer veldig fra dag til dag og hvilken periode eller årstid vi befinner oss i
- Behov for mer trening på sakprosa og skrivning av fagtekster i grunnskolen.
- Noen skriver bedre enn andre
- Viktig for å opprettholde muskler i håndledd
- Nei
- Problemet med å skrive oppgaver at det ikke er noe definitivt svar som i matte.
- Har lært mye nyttig som kan brukes videre i studier. Ellers er ikke skrivning noe jeg intresserer meg for
- Jeg skulle ønske jeg hadde mulighet til å skrive mer. Syns i utgangspunktet det er veldig gøy å skrive fagtekster, skulle bare vært litt dyktigere.

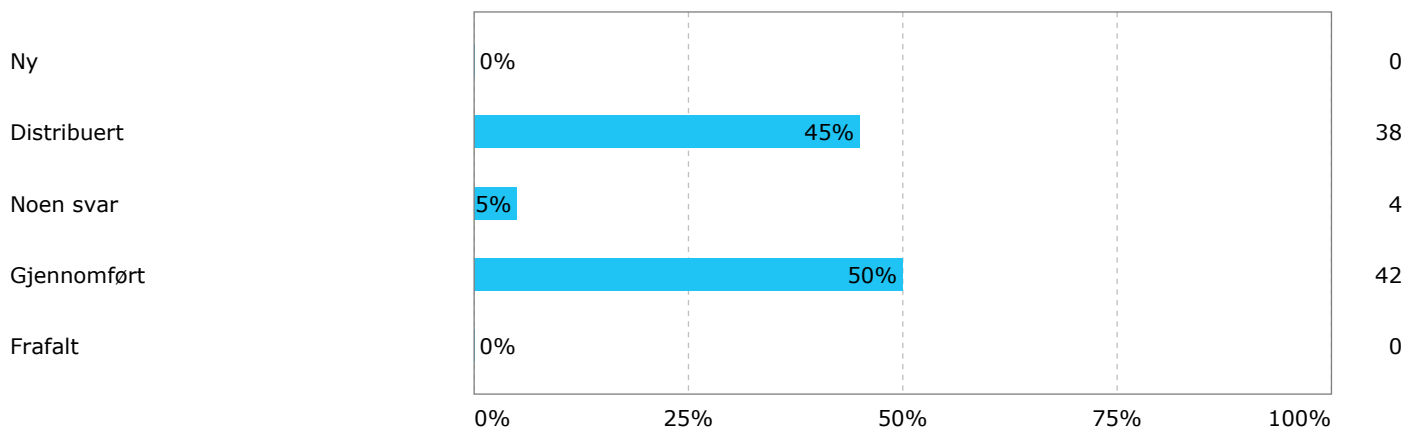
Område

Skole

Samlet status

Velkommen til denne undersøkelsen om skriving!

Kryss av for det som passer for deg. Hvis ingen av svarene passer, kan du velge annet, og skrive ditt eget svar. På noen av spørsmålene kan du velge flere av svaralternativene.

Undersøkelsen har 18 spørsmål, og tar ca. 15 minutter.

Takk for at du deltar!

1. Hvilket forhold har du til skriving?

- (2) Skriving er vanskelig.
- (3) Skriving er OK.
- (4) Jeg liker å skrive.
- (5) Jeg er flink til å skrive.
- (6) Annet: _____

2. Hvorfor tror du at det er slik?

3. I skriftlig norsk har jeg lært mest av:

- (1) Å jobbe selvstendig
- (2) Å jobbe sammen med andre
- (3) Lærerens undervisning
- (4) Å lese eksempletekster
- (5) Å lese tekster skrevet av medelever
- (6) Annet _____

4. Hvilke utsagn er riktige for deg?

- (1) Jeg ble lest for som barn - flere ganger i uka.
- (2) Jeg leste mye selv - minst en bok i uka.
- (3) Jeg leste ingenting.
- (4) Jeg leste litt av og til - kanskje en bok i måneden.
- (5) Annet: _____

5. Når du skal i gang med å skrive tekster, hvordan gjør du det?

- (1) Jeg tenker en god stund på hvilken oppgave jeg skal velge.
- (2) Jeg begynner å skrive nesten med det samme.
- (3) Jeg planlegger hele teksten, og setter opp en disposisjon.
- (4) Jeg planlegger teksten del for del.
- (5) Jeg gjør det litt forskjellig fra gang til gang.
- (6) Annet: _____

6. Når du er i skriveprosessen; hvordan gjør du det?

- (1) Jeg skriver fortløpende, uten tanke på om jeg skriver feil.
- (2) Jeg retter teksten hele tiden.
- (3) Jeg skriver noen avsnitt, og så retter jeg disse.
- (4) Jeg retter hele teksten til slutt.
- (5) Annet: _____

7. Når du er i skriveprosessen, hvordan gjør du det?

- (1) Jeg beveger meg fram og tilbake i teksten hele tiden.
- (2) Jeg skriver teksten ferdig, før jeg leser gjennom.
- (3) Jeg fokuserer på innholdet først.
- (4) Jeg fokuserer på både innhold og rettskriving samtidig.
- (5) Annet: _____

8. Hvor bevisst er du på hvem som skal lese teksten din?

- (1) Jeg tenker ikke på leseren.
- (2) Jeg tenker litt på leseren før jeg begynner å skrive.
- (3) Jeg har fokus på leseren gjennom hele teksten.
- (4) Annet: _____

9. Hvor bevisst er du på tekstens sjanger, og hvilken form den skal ha?

- (1) Det er ikke noe jeg tenker på.
- (2) Jeg sammenligner med tekster jeg har med.
- (3) Jeg vet hvordan jeg skal skrive denne type tekst.
- (4) Annet: _____

10. I forhold til oppgaven du har valgt; hva tenker du om undervisningen?

- (1) Jeg har ikke deltatt på undervisning.
- (2) Jeg har hatt for lite undervisning om denne type tekster.
- (3) Undervisningen har hatt mye fokus på denne type tekster.
- (4) Jeg har tilegnet meg kunnskapen ved å lese tilsvarende tekster.
- (5) Annet: _____

11. Skrivning utenom skolen:

- (1) Jeg skriver aldri noe.
- (2) Jeg skriver personlige ting.
- (3) Jeg bruker skrivning i forhold til jobb.
- (5) Jeg bruker skrivning i forhold til fritidsaktiviteter.
- (6) Jeg bruker skrivning i forhold til ting jeg engasjerer meg i.
- (7) Annet: _____

12. Lesing utenom skolen:

- (1) Jeg leser selvvalgt lesestoff 5-7 ganger i uka.
- (2) Jeg leser 3-4 ganger i uka.
- (3) Jeg leser minst 1 gang i uka.
- (4) Jeg leser ikke vanligvis.
- (5) Annet: _____

13. Hvilke utsagn beskriver din skrivning?

- (1) Jeg skriver bedre når jeg er engasjert av tema.
- (2) Jeg blir engasjert etter hvert når jeg skriver.
- (3) Jeg blir engasjert noen ganger.
- (4) Jeg blir aldri engasjert når jeg skriver.
- (5) Annet: _____

14. Hvordan opplevde du skrivingen på selve eksamensdagen?

- (1) Det var litt mer stress, men jeg jobbet som jeg pleier.
- (2) Jeg synes ikke jeg fikk gjort mitt beste.
- (3) Det gikk dårlig.

(4) Annet: _____

15. Hvordan var du fornøyd med teamet for det du skulle skrive om?

(1) Jeg var ikke fornøyd i det hele tatt.

(2) Temaet var greit.

(3) Jeg var veldig fornøyd.

(4) Annet: _____

16. Hvilken karakter fikk du på eksamen?

(1) 6

(2) 5

(3) 4

(4) 3

(5) 2

(6) 1

17. Hvilken karakter har du i standpunkt?

(1) 6

(2) 5

(3) 4

(4) 3

(5) 2

(6) 1

18. Andre tanker du har i forhold til skriving:

Da er undersøkelsen ferdig!

Takk for at du deltok!

Forespørsel om tillatelse til å bruke eksamensbesvarelse i forskningsprosjekt.

Hei

Du får denne henvendelsen, fordi teksten som du skal skrive til eksamen i norsk hovedmål er ønsket i et forskningsprosjekt, med ca. 40 deltakere. Jeg er masterstudent ved Universitetet i Agder, og ønsker å finne ut mer om hva som gjør en tekst til en god tekst. Resultatet av arbeidet mitt håper jeg kan komme andre til nytte i skriving og undervisning.

Dersom du svarer ja til at teksten din kan forskes på, så håper jeg at du også kan tenke deg å delta i en spørreundersøkelse. Dette er for at jeg skal få flere svar i forhold til det jeg forsker på. Undersøkelsen vil være anonym og elektronisk, der en lenke til undersøkelsen vil bli sendt til din e-postadresse.

Besvarelsen din vil være også være anonymisert, slik at ingen vil få vite hvem du er. Jeg ønsker å kunne sitere fra og bruke teksten din i oppgaven min, og dersom du blir med i forskningsprosjektet, vil teksten din bli lagt ved som vedlegg, sammen med de andre tekstene. Eksamensbesvarelsen er din eiendom, så du bestemmer selv om du vil være med i prosjektet, og hva du vil gi tillatelse til.

Jeg håper at du har lyst til å være med i dette prosjektet!

Med vennlig hilsen

Frøydis Solberg

Forespørsel om tillatelse til å bruke eksamensbesvarelse i forskningsprosjekt.

SVARSLIPP:

Jeg ønsker å delta i prosjektet Jeg ønsker ikke å delta i prosjektet

Teksten min kan brukes i forskningsprosjektet

Jeg vil delta i spørreundersøkelsen

Teksten min kan brukes som eksempeltekst i undervisning

Dato: Underskrift:

E-postadresse:

Del A Kortsvarsoppgave

Inkludert i skolemiljøet

I denne oppgaven vil jeg først forklare formålet med teksten til høgskolen i Sogn og Fjordane. Deretter skal jeg forsøke å beskrive hvordan avsenderen prøver å overbevise ved hjelp av etos, logos og patos. Teksten er hentet fra høgskolens studiemagasin 2016.

Det umiddelbare vi ser, er tegnet #. Skolen formidler et fellesskap. Hvis studentene bruker #-tegnet med en sammenhengende tekst på bilder, og deretter legger det ut i sosiale medier, vil det skape en relasjon blant dem. Det er lagt ut noen eksempler på hvilke bilder, som er vanlig å legge ut. Ved å bruke statistikk over hvor mange studenter det er i forhold til innbyggerne, lokaliseres det en sannhet. Den informative teksten, er viktig for å vise troverdighet til studentene, da den er en etterfølger av bildet og forteller hva høgskolen har å tilby i omegn. Teksten har også noen skjulte argumenter, som er skrevet av studenten, Gommerud, for eksempel «... dristige *friluftaktiviteter*...» og «...*mykje gøy å engasjere seg i*...».

Teksten appellerer til troverdighet, ved å oppmuntre studentene til og siket høyere, fordi høgskolens studier har blitt vurdert som de beste studiene i landet.

I bunden av teksten appelleres fornuften over hvor enkelt det er med transportmuligheter til byene i landet, og ved å bruke et kart gjør det lettere for mottakeren å «se» mulighetene.

Bildene appellerer til følelser, (en smilende jente, en storsal tilrettelagt for fellesskapet, og frisk natur rundt skolen). Skolen appellerer til fellesskap i tittelen «#SELFHISF – bli ein av oss», der de bruker sin egen forkortelse i «HISF», for å skape en kontrast av litt humor for fellesskapet og autoritet. Samtidig gis det en informativtekst for å forstå tekstens budskap.

Oppgave 4

Forelskelse

Svetten rant og pulsen presset hardt i kroppen. Det var nesten ikke til å holde ut de ti siste minuttene, men treningsklokka på armen sa jeg ville klare å slå min egen rekord. Da jeg kom på toppen, og fikk se utsikten over hele Kristiansand fra sør, og langt mot nord lå det fortsatt litt snø på fjelltoppene, gav det mersmak på treningen. Det var utrolig fint å se solnedgangen fra et slikt høyde perspektiv. Solen var sterk, og atmosfæren rundt gav meg en ro, jeg så inderlig trengte. I minst fem minutter, stod jeg å så utover utsikten, uten å tenke på noe.

På vei nedover, kom den kjølige sommertemperaturen meg i møte, og flere stier krysset hverandre. Jeg stoppet opp for å lokalisere den riktige stien. Akkurat da tikket det inn en melding på mobilen, en kjent lyd. Tinder hadde tatt litt for mye av i de siste dagene. Tinder gjorde helgene om til noen heftige fyllekuler, og endte altfor ofte opp med noen ufornuftige damer, som forsvant dagen etter.

For to timer siden, «liket» han en diamant, som het Malin, og nå gav hun en «like» tilbake. Jeg begynte å sjekke ut bildene av henne, hun så dristig ut. Jeg sendte henne et av bildene jeg hadde tatt på toppen av solnedgangen, og hasjtagget treningstur. Da jeg kom ned i bilen en time senere, var hun fortsatt pålogget, men hun hadde ikke svart. Jeg fikk en merkelig følelse i meg. Det var jo alltid jeg som var den som ALDRI svarte med engang, og som jentene kunne mase seg i hjel på. «Shit!», ropte jeg. Hvilken jente var dette? Øynene mine gikk nesten i sirkler.

Gutta hadde parkert bilene sine utenfor leiligheten min allerede, de hadde tydeligvis bestemt seg for å ta noen øl til kampen hjemme hos meg.

«Her er det visst morsomt å være i kveld», sa jeg da jeg kom inn i stuen, med hevde bryn. En humoristisk fortvilelse over at avslapningskvelden ble erstattet med gutta og øl, for igjennom meg. Var jeg betatt? Er det nå jeg skulle begynne å bli kjedelig, og aldri møte gutta lengre for en øl?

Ole var en av vennene hans, som ofte klarte å drikke seg ut av mål og forstand. Nå var han klar for å fyre meg opp med damer. «Chris, du må drikke mer, så kan vi finne dame til deg i kveld» sa han sløvt.

31.05.2016

NOR1231

«Det neste som skjer nå, er at alle vi er på byen for å ha det morsomt, mens du er hjemme og sover!» svarte jeg, og latteren falt lett over kameratene. Det eneste jeg hadde i tankene var Malin, hvorfor svarte hun meg ikke?

Nå var gutta i gang med seiersrop og sang, og alle døve ville få med seg hva den inneholdt, da var det på tiden å få dem ut på byen, mens jeg bare ville heller finne ut av underlige Malin.

Ønsket mitt ble avbrutt, av en gjeng altfor alkoholiserte kamerater. Nå satt vi alle på i en femminutters busstur inn til byen. «... *nakenoverkropp, er det virkelig et godt førsteinntrykk? Det er liksom ikke flere bilder å sveipe over heller... haha!*» imiterte Fredrik med en udugelig kvinnestemme. Jeg kjente mobilen var ikke i lommen min lengre, men jeg kjente Fredriks redsel over å få meg forbanna. «*Du får tilbake telefonen din, jeg lover, lover, lover og aldri gjøre det igjen!*». Armene var i kryss over hodet hans, og han sutret og sprellet. Gjengen lo og heiet, helt til sjåføren kastet oss av, 500- meter fra byens møtepunkt.

Jeg svarte henne tilbake, siden hun blitt så freidig plutselig. «*Jeg vil møte deg!*» Nå var det ingen vei tilbake. Ikke viste jeg om det var ølen eller sjelen, som fikk hjerte til å hamre så raskt. «*Hvis du er bar i overkroppen, er du lettest å se, og finne. Jeg har ikke så mye mer å gå ut i fra*» svarte hun. Jeg trakk på smilebåndet, og ville svare henne med samme mynt tilbake. «*Du er tydeligvis interessert i å treffe meg, ut i fra overkroppen min altså...*».

«*Jeg treffer ikke fulle, selvsikre gutter på fylla. Synd for deg med overkroppen.*» svarte hun, og jeg følte meg en smule nedbrutt. I det neste sekundet, når alt virket håpløst, skrev hun « I morgen, #odderøyak119».

Jeg våknet med tidens skallebank neste morgen. Den gjorde så vondt at senga skulle være eneste holdeplassen inntil kl19.00 i kveld. Jeg fikk tak i telefonen, og der var det 6- ubesvarte anrop! Alle anropene kom fra mamma. Jeg så på klokken, den viste 08.30 en lørdagsmorgen. Slurken fra vannglasset satte seg i vrangen, og jeg snublet i dyna i mens jeg prøvde å reise meg opp. Jeg ringte mamma opp. Telefonen ble besvart på første forsøk, og hun gråt i telefonen, og det gjorde det vanskelig å forstå hva hun sa, Det eneste som var forståelig var sykehus.

I en fart durte jeg med bilen opp mot sykehuset. I all nød satte jeg på airconditionen, for å blåse av den alkoholiserte lukta i kroppen, og håpet at en tyggis ville overgå ånden. Søsteren min møtte meg på parkeringen, og hun viste ikke stort mer enn meg, enn at det var far det gjaldt.

31.05.2016

NOR1231

Vi gikk inn i de hvite korridorene, lange som kvartaler. Interiøret som huset veggene var malerier av sorte lunger, og logoer som advarte hva røyking medførte. Når vi nærmet oss pasientrommene, satt det flere mennesker i gangene med sorte lunger, og strevde etter en felles ting, og det var luft. Den hvite damen i skranken hadde polert tennene sine, og virket forfremmet med pinser i høyre side. Hun gav oss et nummer til rommene, og uttrykket i ansiktet hennes formet seg, som om noe var illeluktende. Jeg forstod raskt at det ikke var passende å komme inn her i alkohollukt, og kjente på ydmykhet mens jeg og søsteren min vandret mot fars rom. Da vi kom inn, var rommet tomt. Søsteren ringte på den røde knappen, en sykepleier kom inn. Hun informerte oss om at far var blitt tatt opp igjen på intensiv. I heisen opp fikk vi beskjed om å skru av telefoner, være forberedt på at vi kanskje kunne bare inn en om gangen, og at vi kunne kanskje ikke få komme inn. Informasjonen lød som svært alvorlig, og med lite informasjon om hva som egentlig hadde hendt gjorde situasjonen utholdelig. Jeg visste ikke om jeg bar mine egne steg ut av heisen lengre, eller om noen bar dem for meg.

Sykepleieren lukket opp døren. Flere senger med håpløshet møtte oss. Da vi nådde far, tenkte jeg tilbake i tid, en gang når jeg var liten, og ikke fikk alle brikkene mine i puslespillet til å stemme. Nå fikk jeg samme følelsen av denne hjelpeløsheten, for hvis ikke far fungerte, hvordan skulle vel jeg klare meg? En sykepleier fortalte oss at tilstanden var alvorlig, men den hadde stabilisert seg til det bedre de siste ti minuttene. Alle ledningene, som ville gjøre far sterkere, gjorde meg svakere. Det var så innmari tøft å se på at noen ledninger gjorde jobben, den ellers sterke kroppen ville gjort selv. Ansiktet som glødet i fjor på denne tiden, da feiringen av tidenes gullbryllupspaar, far og mor gikk av stabelen. Ansiktet bar nå et grått drag.

Nå satt jeg, mor, og storesøsteren min her for å våke over far. En sykepleier kom bort med jevne mellomrom, for å tilby drikke, klapp på skuldrene, og for å gi noen gode samtaler. Men jeg kjente at det å snakke om været nå, passet ikke så bra. Sola skinte der ute, men her inne kunne det ikke sammenlignes. Her kjentes det ut som et helt liv, uten sol.

Far og respiratoren kunne tas med ned på eget rom, for det mente de alle ville være til det bedre for far, å ha et eget rom i ro og fred. Mor ville overnatte der, og jeg og søsteren skulle hjem.

31.05.2016

NOR1231

På vei ut fra rundkjøringen, slo jeg på mobilen, og klokken var blitt nesten halv åtte. Avtalen med Malin var jo kl19.00, og jeg hadde jeg for lengst glemt den. Nå kjente jeg det kanskje ville være godt å snakke med henne, siden hun ikke kjente til dagen min uansett.

Usikkerheten tok tak i den ellers sikre sjelen, på om dette var riktig å gjøre på en dag som denne. Jeg travet nedover mot standen for å bare hoppe i det, for hun hadde altså ventet der i en halvtime.

«*Hei Chris, jeg har ventet på deg*» sa hun. Hun virket selvsikker, og stabil. Jeg fomlet litt med ordene om at en bil foran meg hadde kjørt så seint, men jeg var dårlig til å lyve, noe hun tydeligvis gjennomskuet meg på. Hun bare lo, og sa noe som «jaja...». Jeg kjente pulsen steg igjen, nå kjente jeg at den sterke overkroppen min ikke passet til personligheten min lengre. Jeg så det ikke tidligere i dag, men først nå. Sykepleieren, som strøk meg på ryggen når tårene falt for ett par timer siden, var altså daten min. Jeg bet tennene sammen, og håpet at bortforklaringen min kanskje ville bli godkjent. «*Jeg har visst blitt kjent med deg før i dag*», sa hun mens hun kikket litt ned i sanden. Det var ikke slikt jeg hadde tenkt dagen min skulle bli, jeg var nesten sint på meg selv ovenfor en uforklarlig og uheldig situasjon. Hun var fortsatt vakker, og hun hadde tydelig skiftet modus fra jobb til date. «*Skal vi bare glemme alt litt?*» sa hun. Jeg kjente jeg var i ferd med å bli kjent med et vakkert menneske. Jeg takket ja, og gled ned i sandhulen sammen med en nydelig skapning.

Korridorene ble lettere å gå i neste dag, Malin hadde gjort kvelden til det bedre i går. Da jeg kom inn på sykehusrommet til far, var det kaotisk. Alle klokker ringte rødt, mor fløy rundt som en redd villhest. Innen det var godt ett minutt, var det hvitklede mennesker rundt hele sengen til far, de arbeidet iherdig for å få hjerte i gang igjen. Det kriblet i beina, dette var ikke til å holde ut, og på et tidspunkt visste jeg ikke om jeg klarte å holde ut. Klokkene sluttet å pipe, den eneste som pep nå var mor. Far klarte ikke å holde hjerteslagene selv med hjelp. Jeg gråt, og holdt hardt rundt han, og kjente fortsatt at han var varm. Jeg kneip igjen øynene og mange minnerike minner sammen med far, kom frem. Jeg ville bare ha han i evig tid.

«*Han viste det, han viste det, han visste det...*» hulket mor, hun fortalte han hadde gjort alt klart hjemme, slik at hun skulle klare seg første året uten han. Hun forstod det først nå. «*All den veden han stabled opp for meg, kostet han så mye krefter, men han kjente meg så godt at han viste jeg ikke ville være i stand til å gjøre hans oppgaver*». Sa moren. Jeg kjørte ut fra sykehuset, og satte meg på stranden alene. En melding fra Malin tikket inn, «*Slettet tinder jeg, og egentlig møttes vi på en annen måte også da...*» Jeg kunne ikke annet enn å le litt. Hun

31.05.2016

NOR1231

fikk meg i bedre humør. Jeg satt beina inn mot magen, og holdt hendene rundt dem, Skjermen på capsen skjulte de triste øynene, og tenkte på hvor vondt og godt kjærighet kan være på samme tid.

Del A, kortsvarsoppgave

Formålet med den sammensatte teksten er at en ønsker å rekruttere nye studenter til Høyskolen i Sogn og Fjordane.

Dette gjøres igjennom de tradisjonelle appellformene fra antikkens Hellas, da med logos, ethos og pathos. De henviser til et sosialt og inkluderende miljø, viser bilder både av bygda og studenter og bruker hasjtagg for å appellere til pathos. De bruker logos ved å henvise til at flere studier refereres til som blant de beste i landet, og med flere faktaopplysninger om reisetid, innbyggere og antall studenter. En blir også fortalt at det er kort mellom skole og annen aktivitet, slik at en enkelt kan fokusere på studiene. Studentambassadøren brukes til å skape ethos ved teksten som forteller om høyskolen, for å bygge opp under deres eget ethos.

En kan også ta ett skritt tilbake og se på helheten, da at det meste i denne reklamen bruker pathos. Rødt er en farge vi legger raskt merke til. Den skal få oss til å stoppe opp og tenke over argumentasjonen. Vi blir bedt om å «sikt høgare», slik at vi skal føle at vi kan mer enn vi kanskje tror. Og for de studentene som kanskje ikke bruker det meste av dagene med nesene i skolebøker, så fristes de òg med mange alternative fritidsaktiviteter. En kan vel faktisk påstå at det er både bruk av logos og pathos, når det ramses opp med ulike tilbud innen idrett og kultur, og en rekke «dristige» friluftaktiviteter. En student trenger mer enn bare bøkene sine.

Del B, oppgave 1

Kjærlighet, legende eller realitet?

En gang var det galante riddere i skinnende rustning som gjaldt. Det var et ekte mannebein! I en turnering ville han risikere sin helse, sitt liv. Men for hva? Jo, for en kvinnes gunst! Og er det ikke slik, at Norges mest kjente viking samlet landet til et rike for akkurat én kvinnes gunst? Sagaen forteller om denne mannen som ikke fikk sin kvinne, før han var konge over ett samlet Norge. Han som hverken klippet håret eller skjegget sitt, før han ærefult kunne hente sin møy og be henne bli sin dronning. Hvor er alle heltene henne.

Men tenk på det, hva er nå egentlig en helt? Trenger det å være en ridder eller noen andre som galant ofrer seg for jomfruer i nød? Da min far led av kreft, så ønsket vi ham alle det beste. Jeg fikk selv ordnet med sykehus i utlandet som skulle overgå det Norge kunne tilby. Det var det beste innen moderne kreftmedisin! Men da jeg fortalte om dette, avslo han meg kontant.

Tirsdag 31 Mai 2016

NOR1231

Hvorfor det, vi må jo gjøre alt for å sloss mot dette, argumenterte jeg. Nei, sa han. Din mor har ikke helse til å reise med meg og jeg lar henne ikke bli igjen alene her hjemme. Han gjorde det tydelig at hennes ve og vel var så meget mer betydningsfull, enn hans egen helse.

Dette får en til å tenke, noe som en gang ble kalt romantisk. Vet ungdommen egentlig hva romantikk er? Vi er i et bruk og kast samfunn, nye nødvendigheter skal stadig i hus. Alle har jo TV, majoriteten har nå en flatskjerm. Men kino i kjelleren, ja det trenger vi òg! Skrumpete rosinfingre etter oppvasken er kjent som vandrehistorier eller legender i dag, for det finnes vel ikke et hjem uten en oppvaskmaskin? Men Søren, så gikk kjøleskapet ad undas. Alt må kastes. Ikke bare maten, men kjøkkenet passer vel ikke helt til det nye moderne kjøleskapet vi bestilte? Ut med hele røkla, vi pussar opp kjøkkenet. Det er vel det minste, når kjøleskapet ryker?

Men hvordan håndterer vi det da, om forholdet vårt ikke varer. Om vår nærmeste venn, den kjæreste du kjenner ikke lenger ønsker å være din? Jo, vi får vel bare finne frem katalogen og bla oss fram til en ny en da. I dag kan vi vel finne alt i kataloger og nettbutikker, så hvorfor ikke en kjæreste? Stadig vekk er det reklamer for slikt på fjernsynet, for Match.com eller andre slike applikasjoner. Ungdommens favoritt nå heter Tinder. Da kan en på millisekunder sveipe mellom kandidatene. Som perler på en snor finner en potensielle kjæresten i nærområdet. Eller, som perler for svin tror jeg vi sier. For hva er egentlig Tinder?

Jeg husker en tid, da det å treffe en jente kunne være flaut. En trengte kanskje litt hjelp for å komme i gang, noen øl eller ti før en turte å si hei. Men nå holder det at begge sveipet til høyre, blant de hundrevis av kandidatene. Vi kan da avtale å treffes til helgen og vi vet allerede hvilken pub som gjelder. Ett blygt «hallo» kanskje, uten kleine sjekkelinjer for å få oppmerksomheten. Ja, vi vet jo hva de vil. Så går det som i generasjoner, litt klining og vi havner hjemme hos meg. Spenningen kommer når en våkner. Er hun her fortsatt, eller var jeg ikke god nok? Bruk og kast, bare å finne Tinder igjen og starte på nytt. Så blir det snart en ny helg og en kan håpe på mer spenning.

Men er det nå egentlig dette som vi ønsker? Nordmenn har jo alltid vært kjent som et rimelig løssluppent folkeslag, og blonde mennesker i Syden kalles for «jackpot» hos lokalbefolkningen. Vi vet hva vi vil og har aldri vært flau over det. Men er det nå egentlig så enkelt? Er Tinder løsningen for blyg ungdom, som fortsatt eksperimenterer med seg selv? En norsk tenåring, som ikke egentlig helt vet enda hvor han eller hun passer inn. Jaja, en får følge

Tirsdag 31 Mai 2016

NOR1231

trenden. De andre i gjengen forteller jo hver mandag om sine utrolige eventyr i helgen. Hvor er alle heltene henne.

Min bestefar var en stolt mann. Det var skralt med arbeid i Norge da han giftet seg, og det koster når en har kone og barn. Så han tok et vanskelig, men likevel enkelt valg. Han dro til «Junaiten». Alene kom han til New York og prøvde lykken. Igjennom sjømannskirken fikk han kontakt med andre nordmenn og fikk slik tak i et værelse han kunne leie. Han var faglært snekker og fant raskt noe å henge fingrene i. Bil ordnet han seg òg, selv om han aldri hadde kjørt slikt før. Jeg har enda kjære minner, av historiene hans. Jødene likte spesielt godt arbeidet hans. Men noe sier meg at det nok òg var mye grunnet prisen. Håndverker var mannen og flink var han, selv sov jeg faktisk i en seng han hadde snekret da jeg vokste opp. Men han fortalte at han og hadde en tur hjem i disse årene, i tillegg til pengene han sendte bestemor. Og da han returnerte til Brooklyn, stod det i avisen at «Herman's back!» Ja, det var utvilsomt god valuta for pengene med norske håndverkere der over dammen, for 65 år siden.

Min onkel rakk å bli ni år, før min mor ble født. Da hadde de alle emigrert til New York og bodde der samlet. Men det først etter at bestefar hadde levd i seks år der borte, og sendt hjem penger til familien. Noe som vi i dag kanskje ville tenke på som selvoppofrende og kanskje romantisk, var en enkel selvfølge for min bestefar. Han skulle ikke bare prøve, men han måtte lykkes i å ta seg av familien sin. Sin kone og sitt barn, det var aldri noe spørsmål. Men er det nå normalen i dagens samfunn?

Jeg har selv en datter. Og det har aldri vært noen tvil hos meg, jeg har siden den første dagen fulgt samme mønster som min bestefar. Eller min far for den saks skyld, men nå har jeg ikke tatt med store eksempler derfra. Jeg arbeidet nok en omtrent 50 timer i uken i snitt, de første årene etter hennes fødsel. Kanskje var det mer, men det betyr lite. Det var hardt arbeid, selv for en tjueåring. Jeg bodde med hennes mor da og jeg trodde det skulle bli slik, resten av mitt liv. Men nå viste det seg da, at dette ikke var optimal lykke for min tidligere samboer. Ikke var det nok frihet da jeg var fastlåst på arbeide og heller var det ikke optimalt med økonomiske goder for henne til å sitte hjemme alene på kveldene. Det koster når lykke selges på et kjøpesenter. Mens jeg var på arbeide, begynte hun å surfe på en dating side. Blink var det store på denne tiden og det var her hun fant spenningen mens jeg var på arbeide. Og ganske identisk slik jeg tidligere har beskrevet Tinder, var det her et spennende mangfold av mennesker som kunne utforskes.

Tirsdag 31 Mai 2016

NOR1231

Men hva ønsker vi egentlig i dag fra en romantisk partner? Ser vi for oss et langt liv, med selvoppofrelse og romantikk? Eller kanskje holder det med Tinder, litt kjapp spenning i hverdagen og en utløsning i helgene? Tar vi det sistnevnte, så trengte en aldri Tinder for slikt tidligere. Hver helg var det jo den lokale puben eller nattklubben som stod for de samme tjenestene som Tinder. Noen valg litt mindre sjarmerende enn andre, når en våknet søndagsmorgenen. Det var heller aldri noen som trengte Tinder da de reiste til Syden tidligere, for det var jo en egen «Tinder» i seg selv. Vennegjengene som dro på tur, med utsvevende eventyr som forble hemmelig da en kom hjem og en alkoholkonsumering som ville får enhver KrF politiker til å fordømme dagens ungdom til evig pine i skjærsilden. Alle tre punktene var kjent som nødvendigheter, for en god Sy(n)dentur.

Men hvor er alle heltene henne? Hvor er nå disse galante, litt hardføre ridderne? En kan jo sitte igjen med en følelse av at skinnende stål er byttet ut. Byttet ut med plastikk, da enten i form av nyeste iPhone eller kanskje det kuleste Tinderbildet? Mannfolkene skal helst bo på treningsstudio og se ut som ballongdyr. Jeg er sikker på at om du skriver på Tinderprofilen din, om din selvoppofrelse, dine ferdigheter med lanse og at du har reddet en jomfru i nød, så endrer det lite. Skulle du snuble over en potensiell partner, som sveipet til høyre i stedet for til venstre, så er resultatet fra vårt bruk og kast samfunn dessverre en dårlig filosofi. På engelsk heter det «easy come, easy go.» Og slik er det jo blitt med alt her i livet. Arbeider du hardt for å oppnå et resultat, tar du bedre vare på produktet. Men får du noen kjappe kontanter i fanget, så har du nok brukt de opp like kjapt.

Så ja, jeg sitter nå fortsatt her og lurere. Hvor er alle heltene henne? Selv liker jeg å tro at jeg er en slik helt. Ikke har jeg lanse eller en skinnende rustning. Men jeg er av det en kan kalle den gamle skolen, er jeg ikke? Jeg har lite erfaring med Tinder, ja jeg har lite erfaring med slik nettdating som er så populært. Det får meg kanskje til å virke litt gammel, men jeg føler selv at en ikke får noe nevneverdig inntrykk av et profilbilde. Et enslig, sminka og sjarmerende blick. Kanskje akkompagnert av noen listige, morsomme eller dype ord. Ærlighet og åpenhet, var ikke det de magiske ordene som beskrev en romantisk partner? Dypt i hukommelsen min, så mener jeg at de ordene erindres.

Men som disse ridderne, så saler jeg selv òg opp jevnlig! Tenk, de som var kjent for å ri på en mektig krigshest, gjerne en helt hvit en eller en annen staselig ganger. Selv har jeg nå en sort hingst. Jeg mangler dog en væpner, så kanskje burde jeg være mer redd for å dra i krig? Ja, for jeg har vært i strid. For noen år tilbake, så stod jeg ansikt til ansikt med en drage. Uredd lot jeg min stolte ganger kjempe seg frem. Den svarte røyken stod ut av neseborene til dragen,

Tirsdag 31 Mai 2016

NOR1231

brølet buldret over sletten. Gid om det virkelig var så romantisk. Realiteten fra den dagen var at jeg ble et resultat i et bruk og kast samfunn. Jeg satt i salen, da på min den gang blå metallic fargede jernhingst. På vei til arbeide, klar til å starte på en ny dag endte jeg som dragemat. 20 tonn med stål valgte å utslette livsgrunnlaget mitt, og alt jeg holdt kjært forsvant som dugg for solen.

Etter noen lengre sykehusopphold måtte jeg lære meg å gå igjen. Jobben ventet på meg, vi bor jo tross alt i Norge. På rekordtid hadde jeg sluttet med sterke smertestillende og kom tilbake i fullt arbeid. Enn så lenge, jeg var jo ikke like rask som tidligere. Med diverse unnskyldninger og en hurtig runde med advokater, ble jeg lagt i den norske resirkuleringskurven. Men selv her følte jeg at en var foretrukket kastet i en annen kurv. En endte så på skolebenken igjen for første gang siden årtusenskiftet, helten i meg tok nytt tak. Ingen hadde klart å stoppe meg før, hvorfor skulle noen klare det nå?

Men lite visste jeg at noe helt annet kom til å skje dette året, noe langt viktigere for meg enn skole. Helt uten Tinder eller andre sveipemetoder traff jeg noen som trengte en helt. Hun var òg i resirkuleringskurven og var vokst opp i det sandemosiske Norge. Etter jantelovens utvilsomme påvirkning, så hun seg selv som mindre verdt og uten mulighet til å endre på skjebnen sin selv. Hun var òg begynt på skole igjen, men karakterene følte hun ikke gikk som hun ønsket. Det hjalp vel ikke om hun prøvde aldri så mye, for hun var jo ikke flinkere enn det lærerne sa? Jeg lærte henne å kjenne på ett langt dypere plan enn Tinder noen gang vil kunne reflektere. Jeg forelsket meg i en person som var så mye mer enn den hun lot verden se. Den vage, skjøre selvtilliten trengte en helt. Hun trengte noen som trodde på henne, da ingen hadde gjort dette før. Kanskje er dette også resultatet av vårt kjære bruk og kast samfunn?

Nei helt ærlig vet jeg ikke hva som skal til. Hverken for henne eller for de andre millionene som leter etter lykken. Men jeg vet at min lykke, iallefall nå, er med denne personen. Hvis mitt smil, min skulder eller bare min støtte er nok til å være hennes hverdagshelt. Ja, da vil jeg stolt se til himmels og tenke på de jeg har mistet. Og jeg vil si, jeg vil fortsette å gjøre dem stolte. Hvor er alle heltene henne? Her sitter i det minste én tilbake. Akkurat som Lars Mytting beskriver i «Burning love» ønsker jeg å være han som til siste stund, tenkte på noen andre. Om mitt liv og min hverdag forblir krydret av denne ene, spesielle personen. Ja, da er det vel det minste jeg kan gjøre. Da er det nå alt jeg ønsker å gjøre.

31.01.2016

NOR1231

Oppgave 1. Kortsvar

Formålet med den sammensatte teksten «*TA EIN #SELFHiSF – Bli ein av oss!*» er å få ungdommer til å velge høgscoler i Sogn og Fjordane fylke, og de reklamerer for eksempel med at «*Fleire av studia våre blir vurderte til å vere blant dei beste i landet*» og «*Det gjer at du får tid til å prioritere skulen samtidig som du har overskot til å gjere dei tinga du liker aller best!*». De spiller både på logos og etos, som viser hvor fornuftig det kan være å velge HiSF (Høgskole i Song og Fjordane) om du både vil gå på en god skole, med mange forskjellige tilbud innen idrett, kultur og friluftaktiviteter, men samtidig rekke å ha et liv utenom. Det er to forskjellige skoler, som ligger i byen Førde og bygda Songdal, så da har man mulighet til å velge. De opplyser om innbyggertall og studenttall, kart som viser avstandene fra storbyene Oslo og Bergen og mulighet for utvekslingsavtaler. Dette er også med på å skape tillit, da man ser alle mulighetene man får, hvor inkluderende det er og at man får følelsen av at det blir en god opplevelse. Samtidig som man får opplyst at de har korte avstander til skolen, hybler og aktiviteter. Man får følelsen av at man vil bli inkludert og at det er godt miljø, «*-bli ein av oss!*», som spiller på både patos og etos. Det gjør også bildene som viser vakkert landskap, et flott klasserom med fin utsikt ut og ei jente som tar «selfie» med vennegjengen i bakgrunnen.

31.05.2016

NOR1231

Oppgave 4.

Noen tastetrykk unna, min kjære.

Jeg satt å så på damene med de fineste sprettrumper og silikonbryster, og plutselig kom tanken: For 30 år siden, da måtte jeg faktisk gått ut fra hjemmet mitt for å se disse damene! Takk den allmektige gud at jeg kan slippe det, men at det bare er noen tastetrykk unna. Store rumper, små rumper, hengerumper og rumper for alles smak, bare å taste inn « rumpe » på Google, så bader vi i dem. Bader i kvinner, uten at dem engang vil nekte oss det. Det er for meg kjærlighet.

Men så kom jeg på hva min mor hadde sakt til meg «KAAARL! Nå må du finne deg ei jente. Meg og din far møttes....», da var tiden en annen. Stakkars ulykkelige folk, som for 50 år siden måtte ta kontakt utenfor sosiale medier som for eksempel Facebook, men faktisk måtte vente til de dyttet borti ei kjerring på butikken. Gang på gang ble de nok avvist, og krøyp tilbake til start med hale mellom beina, de stakkars mannfolkene. Tenk så grusomt, faktisk måtte møte sin fremtidige kjære på den måten, uten å kjenne personen engang. For nå kjenner man mange digge damer, og nederlaget blir ikke likestort når det bare står «sett kl.00.24» på chatten. Men den sorgen tar jeg ikke så veldig tungt, fordi det er jo millioner av jenter jeg kan skrive til. Og om duckface-trynet ser bra ut, da peiser jeg på med å sende bilde av min fantastiske snabel på 10 cm.

Jenter med lepper som ræva på en sjimpanse, silikonbryster som gjør at de må stå en halv meter vekk fra folkemengde for og ikke kvele andre, og så sminket at til og med menn blir til kvinner, det er det som mange menn liker å forelske seg i. For størst av alt er->Utseende. Og de er bare et tastetrykk unna. HALLELUJA! Spiller ingen rolle om man er dum som en amøbe, så lenge utseende er til å sikle av. For jeg kan vise ekte kjærlighet, i senga.

Tenk før så gikk menn etter «det naturlige» og den største betydningen for forelskelse var som oftest personlighet og kjemi, stakkars mannfolk som ikke kunne bli sammen med kjerringa på nett. Mannfolka var kanskje til og med mer stolt over kjerringene sin, tok dem oftere med ut, gjorde de småtingene som lyste opp kjerringa sitt fjes. Men kanskje ikke så rart, da de faktisk måtte gå gjennom alt faenskapet for å få seg ei kjerring.

«Din far ville gjort hva som helst for meg, Karl. Så jeg håper du blir en mann som han» sier min mor ofte. Han pleide å hugge ved, bare for å vise seg for mutteren. Han valgte heller å arbeide, enn å sitte på daten, i håp om å få ett blick fra mamma som jeg gulpet av. Og sykdommen han hadde, den stoppet han ikke for å vise at han elsket henne. Men, det tok livet av han. Den feilen skal ikke jeg begå!

Tenk at noen kan bli så oppslukt i kjærligheten, at de faktisk kunne sakte men sikkert begå selvmord for å vise at de brydde seg om noen. Slite seg ut, med å forsørge kone og barn, fordi han var forelsket. Kaller du sakte selvmord for forelskelse, så vil neppe hver eneste mann i denne generasjonen bli forelsket.

Forelskelse og kjærlighet skal bestå av to ting: Det er meg, og det jeg liker. Hvorfor bruke pengene på å ta med meg dama på middag og kino, når jeg heller kan bruke det på deler til min bil. Bil, det er alle gutters største kjærlighet, og selvfølgelig er det mer kostbart og viktig enn ett levende individ. Dama

31.05.2016

NOR1231

funker jo, men bilen trenger deler og oppgraderinger. Og klarer ikke kjerringa og oppgradere seg selv, da er det jo bare å begynne fra start!

Er man så uheldig at man ikke finner kjærligheten på nett, da kan man faktisk dra til fattige land og finne seg ei dame, som man kan ta med seg hjem. Da får man både i pose og sekk: Personlig nikkedukke som ikke forstår en ting av det du sier, svarer «Jaaa, Jaa», rydder huset, vasker tøyet, føder unger, dekker mine mannsbehov, og det beste av alt er at de ikke sier imot. Null mas. Null fjas. Bare det som går inni kategorien kjærlighet. Men er man riktig uheldig, så blir det som min mor og far, og det gikk ikke så greit for pappa. Og samme med han sin far, og mange generasjoner bakover.

Del A Kortsvarsoppgave

I denne oppgaven skal jeg gjøre greie for formålet med teksten «Ta ein #SELFHiSF», og forklare hvordan de ulike appellformene er brukt.

Formålet med teksten er å få flere nye studenter ved Høgskolen i Sogn og Fjordane. Teksten fungerer som en reklame, man skal bli nysgjerrig på denne skolen og få lyst til å studere der. Appellformene som er brukt er «hashtags», fakta, studenterfaringer og bilder.

«Hashtagene» fungerer med å få oppmerksomheten rettet mot teksten, da især om den er brukt på internett også, vil «hashtagene» bli linket til alt annet som har den samme taggen. Det er også et ungt språk å bruke «hashtags», noe som vil bli oppfattet som at skolen følger med i tiden og er opptatt av å tilrettelegge miljøet for unge mennesker.

Fakta og kart har blitt brukt slik som informasjon om hvor lang reisetid det er med bil og fly fra de største byene i Norge til skolen viser at det ikke er så vanskelig å gå på denne skolen selv om man kommer fra en annen by. Det står også fakta om hvor mange innbyggere de nærmeste byene har og hvor mange av disse som er studenter. Man ser da at et stort antall av innbyggerne er studenter, og man vil kanskje føle at studentmiljøet der er stort. Det blir også lokket med at man kan ta et semester ved skolen i utlandet for de som er reiselystne.

Studenterfaringen er skrevet av studentambassadør Heidi Sofie og ifølge denne har skolen et sosialt og inkluderende studentmiljø med mange muligheter for aktiviteter med kort avstand fra skolen og hyblene. Noe som gjør at det er lett å kombinere skolearbeid med fritidsaktiviteter.

Bildene viser tilsynelatende glade studenter, et fint grønt naturlandskap og moderne skolelokaler.

Del B langsvarsoppgave

Oppgave 4

I denne oppgaven skal jeg skrive en kreativ tekst hvor jeg skal reflektere over tematikken i de to tekstene «Burning love» og «#modernekjærlighet» jeg fikk vedlagt i eksamensheftet.

Lett og vanskelig kjærlighet

I dagens samfunn er kjærligheten både lett og vanskelig, og først skal jeg gå inn på hvorfor jeg mener det er lett. Først og fremst foregår nesten all kontakt blant mennesker (spesielt unge) på sosiale medier slik som Facebook, Snapchat, Instagram og Twitter. Dette er sosiale medier som er ment for å holde kontakten med gamle og nye venner og har muligheten til å dele bilder og statuser med hverandre, men selv om folk også finner kjærligheten på disse

mediene, finnes det sosiale medier kun ment for dating. De mest populære mediene til den bruk i Norge er Match, Møteplassen, Sukker, Happn og Tinder.

Det har vel aldri vært lettere å møte noen enn gjennom Tinder f.eks. Man laster ned appen gratis og kobler Facebookprofilen sin opp mot Tinder slik at bilder man allerede har på Facebook kan brukes på Tinder. Man bruker et par minutter på å velge passende bilder og så er man i gang! Man får opp et bilde man har tre alternativ på; enten, sveipe bildet til høyre som betyr ja, sveipe bildet til venstre som betyr nei, eller trykke på bildet for å se flere bilder og en eventuell profilttekst. På dette stadiet har man ikke mulighet til å kontakte vedkommende. Det har man kun om man får en såkalt «match» som betyr at begge har høyresveipet hverandre. Man kan se om man har felles venner på Facebook, fornavn, alder og hvor mange km unna personen befinner seg. Ikke alle bruker Tinder med formål om å finne den store kjærligheten heller. Noen bruker det som tidsfordriv, «egoboost» eller for å finne noen de kan ta med seg hjem etter byen på lørdag.

Det kan neppe bli enklere å møte mennesker enn dette. Man har muligheten til å finne personer man ellers ikke hadde møtt, og personer man kanskje ikke hadde turt å snakke med i virkeligheten eller visste var ledige på markedet. Man skåner seg kanskje for ydmykelsen man hadde følt om man ble avvist i det virkelige liv, og man vet om motparten er interessert før man i det hele tatt har snakket med hverandre.

Den vanskelige delen er at noen mener at Tinder er en brutal måte og date på og går så langt at de kaller det et kjøttmarked. Kun de med finest utseende får masse matcher, og de som ikke har det får svært få eller ingen matcher. Dette betyr at kun de med et flott ytre har sjans på denne «brutale» appen hvor alt handler om utseende. Men selv om mange brukere av Tinder er overfladiske betyr det ikke at alle er det. Noen av få lykkes med å finne kjærligheten gjennom appen. Som nevnt tidligere bruker ikke alle appen for å finne kjærligheten, og sjansen er stor om man matcher med noen og tar motet til seg for å skrive til personen, så får man ikke svar. Da kan man konkludere med at personen enten bruker Tinder som tidsfordriv eller for å fiske etter komplimenter. For når man får en match er det for de fleste en kompliment i seg selv for man vet at noen er interessert i deg.

Om man møtes gjennom Tinder og faktisk kommer til det stadiet hvor man skal introdusere vedkommende for familie og venner er det mange som lyver om hvordan man møttes. Det er liksom litt tabu å si at man møttes gjennom Tinder. Kanskje det henger igjen med at for ikke så altfor mange år siden var det litt lavmål å bruke datingsider for å finne kjærligheten. De

som brukte sidene ble beskrevet av mange som tapere fordi de ikke møtte noen i det virkelige liv og måtte ty til datingsider for å møte noen.

Hva skjedde med romantikken man hadde før i tiden? Når man møtte mannen eller kona gjennom felles venner, på gata, eller i butikken? Folk hadde mer mot til å snakke med andre mennesker enn i dag, for de hadde vel ikke stort annet valg om de ville finne kjærligheten? Ting er alt for lett i dag mener mange. Det vil jeg påstå er sant, men samtidig er det også vanskeligere. Det er lett å kontakte noen uten å måtte møte dem i person. Det er lett å skjule kontakt på internett. Ekteparet som giftet seg for 50 år siden har nok neppe vært innom datingapper, men det finnes unntak, som det alltid gjør.

Mine besteforeldre sin generasjon vil jeg tro at på mange måter når det kommer til kjærligheten er lykkeligere enn min generasjon. Den eldre generasjonen har levd i mange tiår uten internett, mens min generasjon har fått det inn i oppveksten. Jeg kan faktisk ikke huske livet før internett, og det sier seg selv at de fleste unge mennesker bruker internett mer enn eldre mennesker. Mange mennesker får det å møte noen uten og faktisk møte dem så lett servert at det fører til mange utroskap. Det skal ingenting til lenger for å møte noen og holde det skjult. Ingen trenger å få vite det, man har passord på mobil og data, så kun man selv har tilgang til det man driver med på internett. Det virker også som det er langt høyere krav til en partner i dag enn det var for 50 år siden. Både utseendeemessig og personlighetsmessig. Det er så lett og bare finne seg noen nye når man kan gjøre det på mobilen eller dataen når og hvor som helst. Man kan velge å vrake som man vil. Man kan faktisk sitte ved siden av kjæresten i sofaen å flørte med noen andre på mobilen uten at kjæresten aner noe som helst.

I teksten «Burning love» får vi et lite innblikk i livet til et ektepar som har vært gift i 50 år. Hvordan mannen er lungesyk og skal dø, sørger for at veden er klar til vinteren slik at kona skal få fyr med den når han er borte. Det får meg til å tenke på at de har hatt et langt og fint ekteskap. Mannen sørger for at kona skal ha det greit helt til siste slutt. Og hvordan de gjør ting for hverandre for å glede. Sammenlignet med hvordan mange unge forhold er i dag med masse krav til hverandre. Noe som ikke er rart heller når man leser artikler på artikler på internett om hvorfor man burde dumpe kjæresten og hvordan den perfekte kjæreste skal se ut og være. Slik blir man ikke lykkelig av. Var ting bedre før? Er kjærligheten vanskeligere eller lettere?

(Denne teksten er basert på egne erfaringer og det som står skrevet kan ikke anses som fakta.)

Kilder

Vedlegg i eksamensheftet:

Lars Mytting (2011), *Burning love, Hel ved*. Utdrag fra siste kapittel.

Gutt (19 år) (22.08.2015) *Si ;D*, *Aftenposten*.

Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss! (2016) *Høgskolen i Sogn og Fjordane*.

31.5.2016

NOR1231

Oppgave A

I denne oppgaven skal jeg gjøre rede for formålet med den sammensatte teksten «Ta ein #SELFHISF», og forklare hvordan de ulike appellformene er brukt. Avsender er Høyskolen i Sogn og Fjordane.

Den sammensatte teksten er publisert i et studiemagasin i 2016, og formålet med teksten er å tiltrekke seg nye studenter til Høyskolen i Sogn og Fjordane. Bildene viser fornøyde studenter, flotte inne arealer, og en høyskole i naturflotte omgivelser. Dette er appellformen patos, som spiller på følelsene våre, og gir inntrykk av at dette er et sted man har det bra, der man i tillegg har flott natur rett utenfor døren.

Appellformen logos finner vi i brødteksten, der det står at det er kort vei mellom skole og mange ulike tilbud innen idrett, kultur, og fritidsaktiviteter. Det står også at man får tid til å prioritere skole og samtidig får overskudd til å gjøre de tingene man liker best. I tillegg er dette appellformen patos, som appellerer til følelsene ved å gjøre ting man liker.

Avsender får Etos i sitt budskap, ved å nevne at mange av studiene er vurdert til å være blant de beste i landet, samt at de har noen av de mest fornøyde studentene i landet, selv om det ikke er oppgitt noen kilder på dette. Vi finner også et kart med reisetider, samt innbyggertall og antall studenter på de to lokasjonene.

Det er en virkningsfull og godt utformet annonse, som får et ungt og moderne preg ved å benytte seg av hashtags.

31.5.2016

NOR1231

Oppgave B4

Overflatesamfunnet og kjærligheten

Hva er det som skjer med romantikken? I dagens samfunn finner fler og fler hverandre gjennom dating-applikasjoner på telefonen, og gjennom nett-dating. Hva i all verden skjedde med å bare gå bort til ei fin jente å si det man tenkte og følte, og bare melde sin interesse og se hvilken respons man får? «*Hei, jeg synes du var skikkelig søt og sjarmerende. Kunne du tenke deg å ta en kaffe med meg?*» -kan man for eksempel si. Det verste som kan skje er at man får et nei.

Det er ikke til å komme bort i fra at kjærligheten forandrer seg. Jeg har vokst opp med en mor og en far, som har vært sammen hele livet, i tykt og tynt. Og jeg kan røpe såpass at det har ikke alltid vært en dans på roser for dem. Men når de har hatt vanskelig perioder og motgang, så har de jobbet sammen for å finne løsninger, og til syvende og sist så har det styrket forholdet deres. Dette heller mot å være en abnormitet i disse dager, der skilsmissestatistikken skyter i været. Det er nesten normalen å være skilt i dag, minst én gang. Før betydde giftemål noe, og det løfte en ga om å være sammen til døden skilte en ad, ja det betød at en skulle være sammen til døden. Ferdig snakka, med mindre det var helt spesielle omstendigheter.

I dag er det kjappe løsninger som gjelder. Vil du ha en kjæreste, en kjapp flørt, eller bare noen å rulle i høyet med? Det finnes en app for sånt! Tinder heter den. Der kan du bla igjennom lettkledde kvinnfolk og mannfolk, og finne den som er perfekt for deg, basert på noen få bilder og kanskje litt tekst hvis du er heldig. Nei vet du hva! Å tenke at man kan finne den store kjærligheten ved hjelp av å bla igjennom overfladiske bilder av en haug med kvinnfolk eller mannfolk, blir for meg en parodi. Bilder appellerer til estetiske preferanser, og ikke til det som betyr noe, sånn som verdier og gode egenskaper. Kjærligheten er blind sies det, og er vel egentlig en henvisning på at man ikke kan bestemme hvem man forelsker seg i, men for meg så kan det også bety at når man skal finne sin utkårede, så burde man nesten være blind. Alt for mange velger partner ut fra utseende, og glemmer å se etter gode verdier og egenskaper.

Bilder kan også lyve, og hvor lett er det ikke å lyve når man chatter med noen via en app på telefonen? Jeg skal vedde på at det finnes uendelige historier der ute, der mennesker har truffet folk de har fått match med på Tinder, der de har møtt noe helt annet en det de trodde. Den jenta som var så deilig på bildene, hadde brukt masse sminke, filtre og retusjering på

31.5.2016

NOR1231

bildene sine, og så egentlig ut som en kråke i dagslys. Den fyren som poserte i bar overkropp med en rippet sixpack, hadde brukt et seks år gammelt bilde, og den eneste sixpacken han hadde nå, stod i kjøleskapet. Jeg skal ærlig innrømme at jeg har testet Tinder selv, og jeg har møtt min del kråker. Ikke at det gjør noe om man ikke har et bra utseende, jeg liker bare ikke å bli lurt! Jeg sier ikke at alle på Tinder er slik, men det blir vanskelig å finne de som virkelig mener alvor der inne, blant mylderet av lurendreiere, flørtepusser og luremus.

Men Tinder funker for noen. Det finnes jo mennesker som har ærlige bilder, og som seriøst er på jakt etter kjærligheten der inne. Jeg skal være forsiktig med å dra alle under én kam. Det er jo blitt en ganske vanlig måte for den yngre generasjonen å finne andre de kan dra på date med. Første skritt tas på chat i applikasjonen, og hvis kjemien er god så tas det et skritt videre med å treffes i den virkelige verden.

Media, reklame, og filmer, skaper et urealistisk kroppsbilde, noe som fyrer opp under overflatementaliteten som regjerer bak apper som Tinder. Vi får inntrykket av at skal du være verdt noe, så må du se bra ut. Er du ikke pen, så vil du aldri finne kjærligheten. Fremstillingen av kjærligheten i enkelte bøker og filmer hjelper heller ikke på. Der er kjærligheten en følelse som kommer over deg som en storm. Den blir aldri blir svak. Den bare kommer, og er der til vi dør. Men realitetene er annerledes. Jeg tror at all kjærlighet vil på et eller annet tidspunkt bli svakere, og at hva vi gjør på dette tidspunktet definerer styrken av kjærligheten vår. Vi kan alle bli opptatt av jobb, karriere, barn eller andre ting, som gjør at vi mister litt fokus på forholdet vi er i. Da er det fort gjort at partneren går litt i glemmeboka, og at en sklir fra hverandre. Dette er ikke ensbetydende med at forholdet holder på å dø, det betyr bare at nå må man flytte fokus litt. Nå må en jobbe med forholdet, snakke sammen, være kjærlige med hverandre, være intime sammen, og gjøre alt en kan for å finne tilbake til det gode samholdet og den sterke kjærligheten. For den er der, den har bare falmet litt. Kjærligheten er som en plante; den trenger næring, pleie, og omsorg for å vokse.

Etter min tirade om Tinder og overflatesamfunnet vårt, så tenker du kanskje at jeg mener at utseendet ikke har noen betydning når man skal finne sin partner. Dette stemmer ikke helt. Fysisk tiltrekning betyr noe det også, men for meg så er det langt fra det viktigste. Når man elsker noen, så blir de vakre, selv om andre kanskje ikke vil karakterisere dem som «media-pene». Utseendet kommer i andre rekke, etter verdier og personlige egenskaper.

31.5.2016

NOR1231

For litt siden så leste jeg en bok av Lars Mytting. Og i det siste kapittelet stod det om en nabo som ordnet veden sin. Han var dødssyk av en lungesykdom, men han ordnet veden sin så lenge han kunne. Jeg fikk følelsen da jeg leste, at den siste gangen han ordnet veden, så visste han at det var siste gangen han kom til å gjøre det. Han hadde vært gift med kona si i over femti år, og han skulle ordne veden slik at hun holdt seg varm gjennom vinteren, selv etter at han var borte. Det er ekte kjærlighet det! Det er romantikk det! Selv om du vet du skal dø, så fortsetter du å gi alt du kan til din kjære så lenge du fortsatt puster. De hadde vært gift i over femti år, og jeg kan love deg at på de femti årene så har det skjedd mye. Sikkert mye som hadde gjort at et par etter dagens standard, hadde gått fra hverandre både to og tre ganger, hvis ikke mer.

Slikt gjør meg varm i hjertet. Vissheten om at den gode gammeldagse romantikken fortsatt lever. Der den er enkel, og består av enkle handlinger og ord, som gjør livet litt lettere og bedre for den jeg elsker. Der jeg ikke trenger ri inn som en ridder på en hvit hest, og redde min utkårede fra banditter eller mordere, for å vise min affeksjon. En kjærlighet der det holder at jeg er meg, og at jeg er god mot partneren min. Det skal holde med at jeg er der når ting er bra, og at jeg er der når ting er vanskelig. Jeg gir klemmer og kyss, viser at jeg bryr meg, gjør ekstra i huset når min bedre halvdel er sliten, og hun gjør det samme for meg.

Kjærlighet og romantikk er ikke som på film. Vi mennesker er ikke perfekte, og det er ikke kjærligheten heller. Vi gjør alle feil, og det er evnen vår til å lære av feilene, og akseptere hverandre som vi er, som avgjør styrken av forholdet vi er i. Og selvfølgelig må vi også ha evnen til å tilgi hverandre, og evnen til å kommunisere. Uten dette så ryker forholdet ganske fort i første fartsdump.

Jeg ser et klart skille mellom hvordan kjærligheten og romantikken var før, og hvordan den er nå. Jeg har jo levd i noen år, så kanskje jeg bare ikke helt forstår hvordan romantikken fungerer i dag. Kanskje Tinder egentlig er skikkelig romantisk, bare at jeg ikke forstår romantikken i den? En ting skal teknologien ha, og det er at den har gjort det lettere å finne noen, for dem som synes dette kan være vanskelig. Min frykt går vel mest på at verden blir mer og mer overfladisk, og at folk ofte blir mer opptatt av å finne NOEN enn å finne DEN RETTE, og at folk kanskje går glipp av den store kjærligheten fordi den ikke var pen nok. I tillegg så føler jeg at jeg ser en dalende vilje til virkelig å kjempe for kjærligheten, hvis man først finner den. Mange gir for fort opp, og det er nok her det viktigste punktet er: Kjempe for kjærligheten, om du fant den på Tinder, eller ved å spørre noen om å ta en kaffe.

Del A Kortsvarsoppgave

I denne oppgaven skal jeg se på de ulike appellformene etos, logos, og pathos. Jeg skal se på hvordan avsender bruker de tre appellformene for å få frem sitt budskap og se på formålet med sammensatte teksten.

TA EIN #SELFHiSF – bli ein av oss! er en reklame for Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016. Reklamen er laget av Studentambassadør Heidi Sofie Gommerud. I denne reklamen ønsker Høgskulen å få frem mangfoldet av tilbud for sine studenter, og at alt de trenger finnes på campus. Det sosiale er i fokus.

Studentambassadøren Gommerud har brukt ordet #Selfie og blandet med HiSF som står for Høgskulen i Sogn og Fjordane. Ved å blande dette får Høgskulen frem at dette er en plass som er sosialt, moderne og tilrettelagt for unge mennesker. De har på denne måten brukt pathos for å nå de unge. Videre blir dette bekreftet med bilde av Studentambassadøren som har tatt en selfie av seg selv med glade studenter i bakgrunnen. I brødteksten har Studentambassadøren skrevet kort om det sosiale miljøet og tilbudene.

Videre inneholder reklamen noen faktaopplysninger om områdene rundt skolen. De har også med at det er mulighet for utvekslingsavtaler. Selv om dette er logos bruker de et nøye utvalgt fakta opplysninger som er med på å understreke pathos.

Reklamen får etos ved at det er laget av en student og at Høgskulen er en anerkjent skole av mange. De har fått til en reklame som når de unge og møter deres interesser.

Del B Langsvarsoppgave, oppgave 4

Hva er kjærlighet?

Spør jeg min mormor hva kjærlighet er vil svaret nok bli noe annerledes enn hvis jeg hadde spurt min niese på 13 år. Det finnes selvfølgelig ingen fasit på svaret, men hva kjærlighet dreier seg om vil nok sees på, på veldig ulike måter. Hva som er romantisk for min mormor vil sikkert føles teit og kleint ut for min niese.

Romantikken er ikke lengre kjærlighetsbrev med dine innerste tanker og følelser. Nå viser man kjærlighet ved å poste et bilde sammen på instagram. Å endre status på facebook til «I et forhold» er en av de største avgjørelsene et par kan gjøre sammen. Da er det seriøst!

Romantikken er ikke lengre en privat ting, det er alles ting.

31.05.16

NOR1231

Jeg husker selv da jeg var liten og drømte meg bort. Jeg drømte om prinsen som fant meg og tok meg med på sin hvite hest. Vi dro til slottet hvor vi giftet oss og levde lykkelig resten av livet. Dette var kjærlig, trodde jeg. Å bli forelsket ved første blitt og et liv uten bekymringer. Selv om dette nok ikke var helt virkeligheten, følte jeg likevel at det ikke var så fjert fra den historien min mormor fortalte meg om sitt møte med bestefar. De møttes ved at mormor var med fruen på kaffebesøk. Min mormor var da tjenestepike. Dette var hjemme hos min bestefars foreldre. Der hadde min bestefar lagt merke til mormor. Han sa alltid at hun så så yndig ut, og at hun hadde verdens vakreste smil. Røde kinner og røde lepper. Ikke rart at han ble betatt. Min bestefar sende brev i skjul, hvor han skrev om livet han ønsket å gi henne. Etter cirka et år var hun gammel nok til å giftes og min bestefar fikk endelig den yndigste jenten i verden.

Jeg elsket å høre denne historien. Jeg elsket spenningen, hemmelighetene de hadde sammen og den forbudte kjærligheten. Selv om kjærligheten egentlig ikke var forbudt, likte jeg å tro det. Dette var god gammeldags romantikk. Jeg drømte også om å møte min mann slik. Som dradd ut av en gammel romantisk bondefilm fra 1800-tallet. Som «Huset på prærien». Unge i dag hadde nok syntet at dette hadde vært kjedelig eller teit. De vil nok ikke tenke på det som spenning. Jeg ser for meg at min niese hadde ledd godt av meg, hadde hun visst at jeg drømte om bonderomantikk og prinser på hennes alder.

Alt som skjer i hennes liv ligger ute på sosiale medier. Til og med hva hun hadde til frokost i går. Med bilde av frokosten. Det er jo her romantikken begynner for de unge. Å snoke rundt på andres profiler, ligge inn kommentarer eller å «poke» på facebook. Dette er spenning! Jeg glemmer aldri min nieses ekstatiske lykke da en gutt fra klassen hadde poket henne på facebook. Jenta så ut som overmodnet tomat. Det var så flaut og så spennende at HUN hadde blitt poket. Hun tok tak i mobilen og sende meldinger med sikkert 10 venninner om hva hun skulle gjøre nå. Skulle hun poke tilbake? Skulle hun kommentere noe på veggens hans eller til og med skrive på veggen hans? Dette var stort, ingen tvil om det. Jeg husker ikke hva det ende opp med, men skjønnte at en del ting var forandret når det kom til unge og forhold. Det var ikke lengre å sende lapper i klasserommet, det var å poke på facebook.

Det er ikke slik at jeg sier at unge ikke er romantiske lengre. Det er de, bare ikke som i gamle dager. Egentlig er nok heller ikke det helt sant. Det er bare spenninga rundt måten man møtes, som er annerledes. For når unge først har gjort den store avgjørelsen om å endre status på facebook til «I et forhold», fungerer det i teorien som i gamle dager. Forelskelsen skal pleies for å kunne vokse til kjærlighet. Akkurat den biten kommer heller ikke de unge utenom i dag.

31.05.16

NOR1231

Kjærlighet er jobb. Det vet alle som har vært i forhold, og hvert fall de som er gift. Forskjellen er nok at man i gamle dager selv måtte man finne ut av hvordan den skulle pleies. Man snakket ikke om sånne intime ting med andre. I dag legges alle problemer ut på sosiale medier, så alle kan hjelpe deg og din kjære. Og kan ikke dine venner hjelpe kan man jo selvfølgelig bare google det. Da kommer svaret. De unge ser nok ikke noe rart med dette. Det er jo sånn alle gjør det. Hva har man ellers venner og internett til? Der må jeg nok innrømme at jeg fortsatt er litt gammeldags. Jeg liker å ha mine problemer med kjæresten for meg selv, og et par av mine nærmeste venninner.

Et liv sammen er ikke lett å lage, men får man det til har du fått noe helt spesielt og helt unikt. Det er ikke lengre en selvfølge at man finner en å dele livet med. For mange er dette noe de kommer til å bruke hele livet på å prøve å finne. Den rette! Mange syntes nestes at de to ordene er blitt så skremmende at de tar vekk all romantikken og spenningen. Det er blitt en jakt etter nåla i høystakken. Det er nå sånn jeg tenker at det må føles.

Men skjer da hvis man er så heldig å finne nålen? Min mormor var så heldig at min bestefar fant henne. De ble gift da hun var 18 år og var sammen helt til han døde i april, 2000. Likevel, etter alle de årene så de på hverandre med stjerner i øyene. De var ikke bare forelsket, de hadde et helt liv sammen, fullt av kjærighet. Dette for meg, noe av mest verdifulle man noen gang kommer til å ha i livet. En som står opp med deg på morgen, legger seg sammen med deg på kvelden. En som gleder seg til du kommer hjem og savner deg når du drar. En å dele en familie med, grining og latter. En å se på Kaptein Sabeltann med. Med ungene også, selvfølgelig. Livet består av flest hverdager, og å finne noen som kan gjøre de enda bedre og enda gøyere, er for meg kjærighet. Om man finner dette via facebook fordi gutten i klassen endelig samlet nok mot til å poke deg, eller om man finner det på en eng full av løvetenner, er det livet man bygger sammen etterpå som er den virkelige spenninga og romantikken. Men igjen, så er det ingen fasit på hva kjærighet er. Det kommer som sakt an på hvem man spør.

DEL A**Kortsvarsoppgave**

Formålet med denne teksten er å få nye søkere til Høgskulen i Sogn og Fjordane. Her frister de med vakker natur, friluftsliv, og korte avstander til skole og aktiviteter. De er ganske få studerende, noe som gjør at man ikke bare blir én i mengden. Undertittelen «Bli ein av oss!» spiller på følelser. Her blir du altså en del av et fellesskap. De har slengt med noen bilder i samme slengen, og naturen og landskapet ser veldig fint ut. Det appellerer til «den norske nasjonalfølelsen». Her blir patos brukt.

Overskriften #SELFHiSF er en Instagram hashtag. Det viser at de henger med i tiden og fremstår som moderne. Det er også en fin måte å gi eventuelle søkere tilgang til bilder som studentene på Høgskulen i Sogn og Fjordane selv har tatt. Det fremstår som ekte og troverdig, og styrker derfor etos.

Lokasjon er selvfølgelig viktig for de fleste studerende. Her frister de med ca. en halvtimes flytur til nærmeste storby, som altså er Bergen, og ca. en times tid til Oslo. Man har altså flere muligheter om man skulle føle seg litt innestengt på Campus. Man har også mulighet til å studere i utlandet et semester. De har utvekslingsavtaler over hele verden, og man har mange muligheter. Flere av studentene blir også vurdert til å være blant de beste i Norge. I tillegg er de også blant de mest fornøyde studentene. Dette gjør at Høgskulen i Sogn og Fjordane fremstår som en anerkjent skole, og styrker etos.

DEL B**Oppgave 4****Høyre, for faen!**

Da jeg var liten pleide jeg å være mye på besøk hos mine besteforeldre. Bestefar satt alltid på kjøkkenet og kikket ut mot havet mens han spiste frokost. Han var ganske skrøpelig på den tiden, og trengte hjelp til det aller meste. Bestemor hjalp til med å kle på han, hun lagde mat til han, slo han på ryggen hver gang han hostet, og tørket han hver gang han dreit. De var fra samme bygd, og hadde møtt hverandre sent i livet. Men de holdt ut sammen i tiden de hadde igjen. Når bestefar døde, da døde bestemor også. Forskjellen var jo at han lå og råtnet på

31.05.16

NOR1231

kirkegården, og hun måtte på gamlehjemmet på dementavdelingen. Hun glemte mye, men aldri sin Andreas.

Jeg har alltid drømt om å finne en kjærighet som det. En stor kjærighet, der du gjør hva som helst for partneren din. Det var så lett før ... Man finner liksom bare en i nabolaget, gifter seg, får et par unger, og elsker hverandre betingelsesløst. I dag er det *flere* måter å finne noen på, men er det egentlig lettere? På mange måter, ja. Man søker bare opp en tilfeldig datingside og lager en profil. Og voila! Så kan man lett få seg en kjæreste/et ligg. Men på den andre siden, så kan det være vanskelig. Man har jo så mye å velge mellom! Eller, som man også kan si: mye søppel å sortere.

Jeg har en venninne som gikk 3 år uten noe form for mannlig selskap. Hva gjorde jeg? Som den fantastiske venninna jeg er, prøvde jeg å hjelpe henne. Jeg søkte opp «dating» på Google og gikk inn på den første siden som kom opp. Så lagde jeg en profil til henne.

«Skriv litt om deg selv:

Kvinne, 37. Arbeider som advokat. Saksøker deg om du dumper meg. Hehe ;)

Liker: Lange turer på stranden, vin, en god bok, å se solnedgangen.»

Så begynte jeg å kjede meg.

«Det perfekte stevнемøte: Fotballkamp etterfulgt av penetrering.»

Hun fikk ganske mange tilbakemeldinger. Problemet var at alle mannfolka så ut som de var fra serien Duck Dynasty. Det viste seg at nettsiden het www.fangdegenfisker.no, og at jeg hadde bomma litt ... Det ble dessverre ingen stevнемøter på venninna mi.

Neste gang jeg prøvde meg på nettdating var det for min egen del. Det hadde nettopp blitt slutt med typen min, etter hele to uker sammen. Jeg holdt på å bli kvalt. Alt han ville var å spille et nerdete rollespill. Dungeons and Dragons, eller noe sånt ... Det var ikke det jeg hadde sett for meg da jeg leste på profilen hans at han likte role-play. Jeg åpnet Tinder, og nok en gang begynte jeg jakten på kjærigheten. Jeg sveipet venste, venstre, høyre, venstre, høyre, venstre, venstre. Jeg kikket så vidt på dem før jeg bestemte meg. Plutselig dukket han opp på skjermen min. Fredrik. 31 år. Treningsnarkoman. Med biceps på størrelse med en feit sau. Høyre, for faen. Jeg hadde ikke følt en slik tørst på lenge. Det gikk et par minutter før jeg fikk en notifikasjon. Jeg var en match med Fredrik! Men hvordan skulle jeg klare å holde på interessen hans? Jeg likte ikke trening. Tvert imot, jeg hatet det, og hadde det vært opp til meg

31.05.16

NOR1231

ville jeg forbydd det over hele landet. Men det visste jo ikke Fredrik ... Og det trengte han heller ikke å finne ut av.

Man må virkelig elske internettet. Man kan utgi seg for å være Ghandi uten at noen stiller spørsmålstegn ved det. Men det ble dessverre ikke noe med Fredrik. Han så rett gjennom meg. Det kan ha vært da jeg sa at jeg trente på treningssenteret Ben & Jerry's ... Men jeg lærte i hvert fall en ting eller to fra denne hendelsen. Enten må jeg bli bedre til å lyve, eller så må jeg faktisk være meg selv. Men det minsker jo sjansene mine ganske så ekstremt.

Foreløpig så profilen min sånn ut:

«Wonderwoman. 28.

Liker: Fotball, trening, biler.

Liker ikke: Feite mennesker som kjører bil i stedet for å jogge.

Løper maraton på fritiden, og jobber med veldedighet 24/7.»

Den ekte meg ville jo sett slik ut:

«Hissig bilist. 38.

Liker: Netflix, iskrem, alkohol.

Liker ikke: Fotball, trening, biler.

Løper av og til etter isbilen, eller for å rekke vinmonopolet før det stenger.»

Dette styret med kjærighet får meg alltid til å tenke tilbake til bestemor og bestefar ... De var seg selv og fant lykken da de var i 40-årene. Da fant de *ekte* kjærighet, ikke sånne raringer som liker Dungeons & Dragons. Jeg er jo bare 38, så jeg har jo fortsatt tid til å finne noen. Snart slutter den biologiske klokka å tikke, og muligheten til å få barn vil ikke være der lenger. Heldigvis.

Men, poenget mitt er at det egentlig ikke er noe hastverk. Enten finner jeg noen, og vi lever lykkelige i alle våre dager – eller, som en siste løsning, så lager jeg en profil på www.finndegensfisker.no.

I mellomtiden sveiper jeg bare høyre.

31.05.2016

NOR 1231

Del A Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHISH# - bli ein av oss!»

Denne sammensatte teksten er en annonse publisert i et studiemagasin for Høgskulen i Sogn og Fjordane. Formålet med annonsen er å få flere unge til å se i retning Sogn og Fjordane, og mulighetene denne skolen har å by på.

For å nå fram til målgruppen har teksten et ungdommelig preg. Dette vises ved at studentambassadøren selv har skrevet noen ord. Hun bruker ulike argumenter, som et godt miljø, bredt utvalg og «mykje gøy å engasjere seg i». Her brukes det positivt ladde ord for å appellere til leser.

Men ikke minst ser vi at fornuftsargumenter er trukket inn, det vises til at flere av studiene skal være blant de beste i landet. Dette styrker et positivt inntrykk av skolen.

Blikkfanget i annonsen er det store, rosa «hashtaget», som appellerer til ungdommen og deres bruk av sosiale medier. En kanal hvor de kan sjekke ut skolen, og få et inntrykk av tilværelsen der.

Bildene gjør også sitt for budskapet. Bildet av ei blid jente i forgrunnen og en glad gjeng i bakgrunnen, viser til det gode miljøet studentambassadøren mente skolen hadde. Naturen er i fokus på de andre bildene, skolen ligger i koselige omgivelser, og de praktfulle fjordene gjør noe med en hver nordmann.

Teksten fanger oppmerksomheten og er interessant, bildebruken appellerer til ungdommen, og jeg tror man når fram til dem når et ungdommelig tema som «hashtag» og «selfie» blir brukt. Man får mye viktig informasjon, og skulle man satse på denne skolen tror jeg man går ei fin tid i møte!

Kilder:

- **Kontakt, Norsk for yrkesfag VG1-VG2**, Eva Frisk, Tone Elisabeth Grundvig, Siv Sørås Valand, Cappelen Damm AS, 2014

31.05.2016

NOR 1231

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Evig kjærlighet

Hva menes med evig kjærlighet? Er vi tro hverandre på lik linje som vi var hundre år tilbake i tid? Har vi blitt så opphengt i å realisere oss selv, at vi ikke lenger setter ekteskap og familie først? Er det tilfellet at kjærligheten mellom mann og kvinne var sterkere før? Dette er spennende og interessante temaer som jeg skal forsøke å reflektere rundt, og tilnærme meg fra forskjellige vinkler.

Forholdet mellom mann og kvinne drar oss langt tilbake i tid, og tankene man i dag sitter med når det kommer til ekteskap og kjærlighet er meget annerledes enn bakover i vår historie. Mennesker har i mange hundre år giftet seg og stiftet familie fordi dette var meningen med livet, man skulle føre slekta videre. Dette var ikke alltid valgt utfra kjærlighet til sin make, men fordi det var det hederlige og riktige å gjøre. Sitatet «slekten følger slekten gang», sier litt om at mange veier var kanskje forhåndsbestemt.

Dette gjenspeiles også i litteraturen, vi ser i *Sagaen om Gunnlaug Ormstunge* (1200-1300 tallet) at to menn begjærer og sloss for å vinne den vakre Helga, hun blir nærmest framstilt som et objekt. Helga gifter seg med den familien bestemmer for henne. Her ser vi temaet arrangert ekteskap bli tatt opp, det var ikke et uvanlig fenomen. Kvinnene gjorde det som var forventet for å vise lojalitet ovenfor familien sin.

Men sakte men sikkert var det noen sterke stemmer som kjempet for ekte kjærlighet. Vi ser helt tilbake til Camilla Colletts tid på 1800-tallet hvor hun var en ivrig forkjemper for likestilling mellom kjønnene. Hun mente kvinner burde få gifte seg av kjærlighet med sin egen utvalgte. Dette kommer spesielt til uttrykk i romanen hennes «Amtmannens døtre».

31.05.2016

NOR 1231

Mye har skjedd siden den gang, kvinner og menn står fritt til å velge sin egen livsledsager. Verden utvikler seg og vi har kommet langt innen likestilling og liberalisme – frihet til å velge selv.

Tanken jeg vil la spire litt er denne; gir vi i nåtiden for fort opp i vår relasjon til en ektefelle? Forventer vi for mye av vår partner? Vi har stor frihet, og kanskje for stor? Vi kan forlate ektefelle og barn for noe som ser mer forlokkende ut det ene øyeblikket. Jeg mener på ingen måte at tvangsekteskap er tingen, vi har jo enda steder i verden hvor dette gjennomføres. Dette strider sterkt imot hva som kan være sunt og godt.

Vi tar en liten titt på de to vedleggene «*Burning love*» av Lars Mytting, (2011), og «*#modernekjærlighet*» av Gutt 19, (2015). To veldig forskjellige tekster hvor den førstnevnte representerer nettopp evig kjærlighet. Ottar, som teksten handler om har levd et langt liv hvor han har vært sin kone tro, i over femti år har de vært gift. Dette viser til den sannhet at løfte man gav når man giftet seg ble holdt. Da var det mann og kone til døden skilte dem av. Livet til Ottar går mot slutten, og han gjør sin kone en siste gest ved å stable veden for henne en siste gang slik at hun kan holde seg varm når vinteren kommer. Har denne omtanken for våre kjære også forandret seg i takt med resten av utviklingen?

Med utgangspunkt i tekst nummer to ser vi et krafteksempel på at tidene definitivt har forandret seg, her blir jentene omtalt som de kommer liggende på et samlebånd. Skulle du ikke like det du ser, er det bare å sveipe til høyre, dette er en trist utvikling. Hva med menneskets personlighet? Et menneskets har sin verdi i seg selv, kun fordi han eller hun er et menneske.

Men på disse «nettdating» tjenestene er man kanskje ikke verd mye om man ikke har et appellerende utseende. Men vinkler man det litt andre vei så kan det tenkes at det er en fordel å føle du kjenner noen før dere i det hele tatt har møttes. Det kan symbolisere en trygghet, men har god kjemi før man i det hele tatt har truffet vedkommende.

Når forholdet skal tas til neste nivå som i gamle dager ville vært en forlovelse, lover dagens unge hverandre troskap på en nymotens måte ved at man tar det skrittet å sletter Tinder kontoene sammen—det må da være et tegn på ekte kjærlighet. Man er logget av markedet og sier med denne generøse handlingen at nå er det OSS.

De unge gjør alt i motsatt rekkefølge har jeg ofte fått høre, først flytter man sammen, deretter kommer barna, tilslutt vurderer man kanskje å gifte seg. Man er jo så godt satt allerede, så hvorfor ikke?

31.05.2016

NOR 1231

Sosiale medier kan vel ikke avfeies som bare negativt, vi lever da i et utviklende samfunn, man kan kanskje si at de unge i dag er mer tilpasningsdyktige. Vi vet det er krevende å være ung, det er press på skole, blant venner og på hjemmebane. De unge i dag står ovenfor helt andre utfordringer enn de tidligere generasjonene gjorde. På mange måter kan det ha vært en trygghet i å ha livet forhåndsbestemt for seg slik som i gamledager. Men man gikk uten tvil glipp av mange goder med å være et selvstendig menneske. Livet er fullt av muligheter og du kan peke ut den veien som føles god for deg, det er uten tvil et stort privilegium!

Vil kikke inn i litteraturens verden igjen og trekke fram Sigrid Undset og hennes historiske triologi *Kristin Lavransdatter*, som består av tre romaner, utgitt i årene 1920-1922.

Romanene skildrer livet til Kristin fra hun var jentunge til hun dør under svartedauden i 1349. Kristin blir dratt mellom egne ønsker og familiens og kirkens ønsker for henne, vedrørende kjærligheten. Her ser vi en ung pikes frustrasjon over å måtte velge et liv som ikke samsvarer med hva hjertet ønsker. Hun velger tilslutt å følge hjertet og gifter seg med sin Erlend. Kristendommen og kirken står sentralt i Undset sin triologi.

Når vi er inne på temaet kirken vil jeg trekke fram at også her har det skjedd store forandringer, mennesker har nå religionsfrihet og ytringsfrihet, i hvert fall i den vestlige verden vi lever i. I løpet av 1800-tallet ser vi en utvikling hvor samfunnet styres litt vekk fra kirkens syn på menneskenes liv. Det stiltes spørsmål til Gud som skaper av menneskene og verden, noe som gav grobunn for selvstendig tenking og refleksjon.

Forfattere av realismen tar et oppgjør med samfunnet og kvinners ufrie rolle. Dette ser vi i blant annet Henrik Ibsens «Et dukkehjem» (1879) hvor han lar Nora forlate mann og barn for å realisere seg selv. Dette viser et ønske om forandring, og at frigjøring er mulig.

Dette trekker meg tilbake til nåtiden, vi kan vel si at et mer selvrealiserende folkeslag kan vi neppe bli. Men hvem lider under dette? Er det barna? Hvor mange barn lever med oppløste familier? Og hvor mange barn lever et liv uten kontakt med en av foreldrene, eller i verste tilfelle begge? Spørsmålene er mange, og svarene ikke entydige. Et barn med en oppløst familie kan være et vel så lykkelig, harmonisk og ressurssterkt barn som et med familien samlet. Men hvis vi ser det litt på lang sikt, kan det muligens gjøre noe med barnets relasjoner til andre mennesker.

31.05.2016

NOR 1231

Formålet vil vel alltid være å oppdra selvstendig, velfungerende mennesker som har evne til å vise empati. Vi ønsker å gi dem et godt grunnlag, slik at de kan gå ut i verden å lykkes med det de skal foreta seg.

Men setter vi oss selv så mye i sentrum at vi glemmer å være et godt medmenneske?

Oppdrar vi barna våre til å tro at de er verdens midtpunkt? Ja, alle er unike, og den tanken er vel så viktig å så i de små barnesinn. Alle har sine sterke sider og svake sider, det er det som gjør oss til mennesker. Kanskje det kan ta noe av byrden fra de unge håpefulle sine skuldre - tanken om at man trenger ikke være perfekt, for ingen kan noen gang greie det. Det handler heller om å være den beste utgaven av seg selv som overhodet mulig.

Grunnen til at mange familier oppløses kan kanskje ligge i utdraget «#modernekjærlighet», det blir det rett å slett så moderne at vi tar for lett på relasjonene og forholdene vi befinner oss i. Er vi på vei i gal retning når vi bare kan sveipe til høyre å finne en mer fristende date? På mange måter føles det som vi er tilbake i tid, og et eventuelt kjæresteemne er igjen blitt et objekt som i *Gunnlag Ormstunge*. Når man tar så lett på relasjonene til hverandre vil vel dette smitte over på eventuelle barn i forholdet.

I utdraget «Burning love», står Ottar ved sin kones side, de har delt gode dager og onde dager, men har han vært lykkelig? Og hvor langt bør man gå for å finne sin egen lykke? Et godt sitat er « Man er sin egen lykkes smed», og kanskje lykken finnes inne i hver enkelt.

Alle disse spørsmålene starter med det enkle sitatet «Evig kjærlighet», og vi kan vel konkludere med at kjærligheten har definitivt jobbet seg gjennom århundrer til å bli selvstendig. Likestillingen står sterkt, og hver og en har retten til å ytre sine meninger. Men når det kommer til fortiden vs nåtiden, troe jeg det blir en individuell vurdering. Kanskje den gylne middelvei er et godt kompromiss. Det er mange faktorer å ta hensyn til nå man skal velge ut retningen livet skal ta innen kjærlighet, og det viktigste uansett alder og synspunkter må være å følge hjertet!

Kilder:

- **Kontakt, Norsk for yrkesfag VG1-VG2**, Eva Frisk, Tone Elisabeth Grundvig, Siv Sørås Valand, Cappelen Damm AS, 2014

31.05.2016

NOR 1231

- **Kontakt, Norsk påbygging VG3**, Eva Frisk, Tone Elisabeth Grundvig, Tommy Moum, Siv Sørås Valand, Cappelen Damm AS, 2015
- <http://ndla.no/nb/node/126126> «Realismen, litterær epoke og litterær stil», lasta ned 30.05.16
- <http://ndla.no/nb/node/126153> «Nyrealismen, en etisk realisme», lasta ned 30.05.16

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Eksamen 2016 – Norsk Bokmål

Del A

Vedlegget «Ta ein #SELFHISF – bli ein av oss!», skrevet av Heidi Sofie Gommerud i et studiemagasin i 2016, virker ved førsteinntrykk som om det spiller omtrent likt på alle appellformene. Det ser ut til at logos og etos spiller en stor rolle her, hvor etos brukes gjennom at de skriver gjennom høgskolen, og identifiserer seg deretter, noe som får leser til å føle at de tales til av selve skolen. De bruker mye saklige argumenter, altså etos, for å vise hvorfor du burde begynne på deres skole, slik som «(...) blir du ein del av eit sosialt og inkluderande studentmiljø. Du kan velje (...) idrett og kultur, samt (...) friluftaktivitetar.» De legger så på dette med å vise tilgjengelighet «(...) det er korte avstandar mellom skule, hybel og aktivitetar.»

En ting som blir åpenbart er at det også er litt appell i form av patos her. Du kan se lett hvordan artikkelen skriver på en uformell måte, og bruker Sogn og Fjordane sin dialekt i artikkelen. Artikkelen bruker som kjent appellativ språkfunksjon, og formålet er å få leseren til å ville søke på denne skolen som neste universitet. Til å gjøre dette bruker de ikke bare teksten og et forsøk på å være moderne og «fresh», men bilder er også brukt. Man kan til høyre se tre bilder. En av skolen fra en plass hvor man også kan se en nydelig utsikt og resten av byen. En av innsiden av skolen, hvor stoler er vendt mot store vinduer i et varmt farget rom for å vise til naturen og skolens omfavelse av denne. I det siste bildet ser vi en jente som sannsynligvis er Heidi Sofie Gommerud, forfatteren til artikkelen, med en gruppe glade mennesker bak henne. Resten av artikkelen inneholder informative tekster og kart, ment for å påvirke oss til å søke på skolen.

Kilder:

Røskeland, Marianne;

Bakke, Jannike Ohrem;

Aksnes, Liv Marit;

Akselberg, Gunnstein;

Time, Sveinung (2015), Panorama Norsk Vg 3, Gyldendal Undervisning.

«Ta ein #SELFHISF – bli ein av oss!» (2016), Høgskolen i Sogn og Fjordane / Heidi Sofie Gommerud

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B

Oppgave 4

Moderne Barn?

Atter en gang er det ut i kulda igjen.

Det er høst, og allerede vil hun ha meg ut der igjen, så jeg kan hogge ved til henne.

Forbannede kone. Jeg elsker henne, men jeg er for gammel for dette tullet nå. Kan ikke sønnen vår bare ta seg av det?

Hostene kommer hardt opp. Ikke lenge igjen nå, så er det over. Da får jeg se hva alt snakket er om livet etter døden. Kanskje skjer det noe, kanskje ikke. Spiller da ingen rolle vel. Her oppe tror vel alle at vi kommer til Valhalla eller noe lignende.

Jeg kommer inn igjen, og forstår at min sønn og hans datter har en opphetet diskusjon om noe ubetydelig. Alt er ubetydelig. Noe snakk om en tatovering hun ønsker seg? Uff, tenk så ille den kommer til å se ut om et par tiår. Hvordan i all verden klarer hun å ha en krangel og trykke rundt på den mobiltelefonen hennes samtidig uten problemer?

Skulle ønske jeg bare kunne sitte inne i den varme gode stolen min og lese, og lese og lese. Det ville gjort livet mitt lettere, det. Eller tilbringe noe tid med Nina. Faren hennes ser ikke ut til å være så glad for denne tatoveringen. Kanskje jeg burde vente litt.

Naboen stirrer igjen.

Naboen stirrer trolig alltid gjennom det vinduet hans, men han stirrer altfor mye når jeg er ute og stabler ved. For en underlig person ...

Ute og hogger og stabler igjen, akkurat som i fjor. Denne gangen ville hun ha ekstra mye. Jeg kan forstå hvorfor. Jeg skjønner godt at dette er siste gang jeg stabler ved igjen. Og akkurat nå når jeg begynte å like teknikken min. Uff og uff.

Ja, ja. Inn igjen går det med meg.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Enda en samtale med mitt barnebarn om noe nytt.

Nei, har du sett! Mitt eget barnebarn har endelig fått dratt med seg en gutt hjem!

Får vel spørre henne om de er i et forhold da vel. Er godt på tide at hun fikk seg en kjæreste.

Ja, det var de visst!

Ser ut som hun er lykkelig med ham også. Blikkontakt og greier.

Husker at jeg kanskje burde dekke over stabelen så den ikke blir skadet av vær. Vil vel ikke at det siste minnet om meg skal være noen frosne, opprevne vedkubber som ikke engang vil brenne, vil jeg vel?

Jeg får ikke engang begynt å dekke stabelen før et nytt hosteanfall overkommer meg, og ned i bakken går jeg. Jeg kjenner meg svimmel, men det har jeg da gjort i lang tid nå. Ikke noen nyhet.

Jeg dekker over stabelen, parkerer bilen inn i garasjen igjen, og kommer meg inn i hus igjen. Kona har satt opp til koteletter. Det er fantastisk som alltid. Hun er en utrolig god kokk, og det reflekteres i hennes uimotståelige personlighet. Etter over femti år, har ikke følelsene mine falmet en eneste liten bit.

Samtalene ved middagsbordet er hovedsakelig om Ninas nye kjæreste. Hvor lenge har de kjent hverandre. Hvor kommer han fra. Hva jobber han med. Jeg innser at jeg ikke kommer til å kunne se dem gifte seg om det skjer, men det er helt greit. De kommer jo til å gifte seg enten jeg lever eller ei.

Kona spør hvordan de i det hele tatt møttes, siden Nina er så sjenert og tilbringer all tiden hennes hjemme.

De møttes visst gjennom fellesvenner, sier Nina.

Rare greier det der.

Nina har da ingen venner?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

Kilder:

Røskeland, Marianne;

Bakke, Jannike Ohrem;

Aksnes, Liv Marit;

Akselberg, Gunnstein;

Time, Sveinung (2015), Panorama Norsk Vg 3, Gyldendal Undervisning.

«Ta ein #SELFHISF – bli ein av oss!» (2016), Høgskolen i Sogn og Fjordane / Heidi Sofie Gommerud

«Burning love» (2011), Lars Mytting

«#modernekjærlighet» (2015), Gutt, 19 år

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave:

Ta en #SELFHISF

Teksten «Ta ein #SELFHISF bli en av oss» er Høgskolen i Sogn og Fjordanes forsøk på å trekke oppmerksomheten til mottakeren gjennom å spille på et kjent fjes for målgruppen, nemlig alle unges favorittperson #hashtag. #Hashtag er personen som kategoriserer og samler alle favorittbildene dine i en åpen mappe, og lar deg beskrive bildene dine med hundre meningsløse adjektiver, som ikke ville passet inn om det ikke hadde vært for #fantastiske #hashtag. Gjennom å bruke #HISF i studiemagasinet sitt, gir skolen eventuelle søkere muligheten til å se på bilder og få en smakebit av Høgskolen ved å søke opp #HISF på Instagram eller Facebook. Bruken av #HISF gjør at mottakeren enklere identifiserer seg med språket som er brukt i teksten, som fører til at mottakeren enklere identifiserer seg med skolen enn ved en uttalelse om pedagogikknivået fra skolens eldste professor.

Teksten har en kompleks komposisjon og er sammensatt av tekst, bilder og illustrasjoner. Blikkfanget er en stor # som befinner seg innenfor det gyldne snittet, og en selfie midt i det gyldne snittet. I selfien er fokuset på den smilende kvinnen som tar selfien. Bruken av kontrasten svart/hvit og plassering, gjør at leseren raskt legger merke til kvinnens smil, som skaper en positiv assosiasjon til Høgskolen. Fargene som er brukt er hovedsakelig rød, gul og grønn. Disse lyse fargene symboliserer energi, vilje, vekst, framgang, varme og glede, som også er med på å skape positive assosiasjoner til Høgskolen.

Formålet med teksten er å vekke interesse og skape et positivt inntrykk av Høgskolen i Sogn og Fjordane. Gjennom språkbruk som er godt gjenkjennelig blant målgruppen, og en komposisjon som på tross av å være kompleks er vant kost blant målgruppen, appellerer teksten til mottakeren ved å skape positive assosiasjoner til Høgskolen.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave: Oppgave 4

Skriv en kreativ tekst der du reflekterer rundt tematikken i de to tekstene.

#Kjærlighet #Savnet

Jeg er ung i 2016. Å være ung i 2016 betyr en rekke ting. Å være ung i 2016 er et evig kappløp i å vise frem hvor perfekt livet ditt er. **#Løgn**. Å være ung i 2016 betyr fokus på **festing, drikking, hooking og puling**. En ungdomstid der aktiviteter er byttet ut med vorspiel, og date er byttet ut med et "ligg". Kjærligheten er **#RestInPeace #Savnet**. Hva slags normer og tradisjoner har ungdomskulturen utviklet innenfor kjærlighet i det moderne 2016?

Fest, Drikk, Hook og Pul – Ungdomskulturen 2016

I Aftenpostens spalte Si ;D skrev Gutt (19) et moderne dikt om *#modernekjærlighet*. Teksten fanger dagens normer og forsiktige men direkte fremgangsmåte innenfor hypermoderne "dating". Bruken av "hookekatalogen" Tinder og en overbrukt klisjefylt frase, som erstatter den nervøse svettedråpen i øyeblikket du går bortover mot drømmejenta mens du strammer brystkassa og manndommen, og spør henne med ut på date. Teksten forteller at kjærligheten er død, drept av altfor moderne normer.

Du ser sykt digg ut på profilbildet ditt! Kan jeg spandere en pils på deg? – Tinder 2016

Lars Mytting skrev i 2011 boka *Hel Ved*. Bokas siste kapittel, *Burning love*, tenker jeg personen på naboen Ottar. Ottar har en lungesykdom, men på tross av det står han på for å gjøre huset klar til vinteren. Da Ottar lukket døra til vedskjulet det året, studerte han vedstabelen på en ny måte. *Jeg* personen antar at arbeidet Ottar la ned på tross av lungesykdommen, var for å sikre Ottars kommende enke en varm vinter. I teksten forteller *jeg* personen om at Ottar igjen fikk krefter til å utføre det manuelle arbeidet. Jeg tolker at kreftene kommer fra kjærligheten Ottar har til sin kone. Ønsket om at kvinnen han har elsket hele livet skal kunne leve godt når han ikke lengre kan være der for henne. *Burning love*, et tilsynelatende fjernt begrep i dagens ungdomskultur.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

En ordentlig date er i dag blitt til "Netflix and Chill" – Ungdomskulturen 2016

Tekstene *#modernekjærlighet* og *Burning love* tar begge opp temaet kjærlighet på to svært ulike måter. *Burning love* skildrer en tanke om ekte kjærlighet blant et par som var unge, som jeg er i dag, i 1960 årene. "Tinderkulturens" normer eksisterte ikke, og for å bli kjent med ei jente var veien klar, bli kjent og spør. I motsetning til dagens "høyresveiping". Kritikken jeg har til oss unge, oss ja, for jeg er også en av **Tinderne**, **festerne**, **hookerne**, **drikkene** og **pulerne**, er hvorfor vi er så flau og patetiske som vi faktisk er. Vi gjemmer oss bak **U**sosiale medier og altfor høy promille.

Gutt (19) Sa ;D til Aftenposten, jeg vil si det videre;

Kjære ungdom i 2016

*Er det virkelig **nødvendig***

Å gjemme seg?

***Liker** vi kulturen **vi** har skapt?*

Er vi ikke

Patetiske?

*Er vi ikke **lei** av normene?*

*Lei av **falsk** kjærlighet?*

Vi vil ikke si at vi møttes gjennom Tinder

Vi møttes jo gjennom felles venner

Jeg gleder meg til vi skal fortelle barna våre

Om hvordan nettopp vi

Møttes for først gang

Beskrive hvor mange sekunder jeg brukte på

***Sveipe** til høyre*

Herregud så patetiske vi er

Burning love er vel bare blitt et fjernt begrep. Riktig nok vil vi sannsynligvis oppleve "Burning love" når vi finner den rette drømmejenta vi innser vi vil dele resten av livet med. En sterk

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

kjærlighet er ikke et fokus som egentlig trenger å være et viktig for en ungdom i 2016.

Likevel klarer jeg å slå fra meg følelsen om at vi har svingt av feil et sted. Jeg hater kulturen jeg lever i! Jeg hater normene, som forteller meg at jeg ikke kan spørre ei jente med ut, uten å arrangere vorspiel og dytte nedpå med pilsnere, for så å kunne skylde på alkoholen når vi har vår kleine gjenforening i skolegangen mandag morgen.

Joiner du byen på fredag? Vorspiel hos meg <3

Jeg ble så drita i på fredag haha, husker du noe?

Klinte vi? Serr?

Neinei ikke tenk på det, det er jo bare lættis!

Ja vi må dra ut sammen igjen snart! – Ung i 2016

Kanskje overdriver jeg min kritikk? Forhåpentligvis er kulturen, som jeg hater så inderlig, bare en fase. Jeg er lei av å være en av **Tinderne**, **Festerne**, **Hookerne**, **Drikkerne** og **Pulerne**. Kanskje er det mulighet for å oppleve ekte kjærlighet med den jenta du traff gjennom Tinder? Likevel mener jeg at kulturen vi lever i, som er skapt på grunn av at vi unge føler oss tryggere når vi gjemmer oss bak skjermer og promiller, er tragisk og patetisk. Selv om jeg tror ikke det er meningen at vi skal oppleve vår *Burning love* helt enda, ettersom ekte kjærlighet er noe som utvikles over tid og krever modenhet, men jeg skulle likevel ønske at drømmen fokuserte på noe mer enn et "ligg". Drømmen om å gi av seg selv for kjærligheten, og ikke drømmen om at *#modernekjærlighet* er når hun blir med deg hjem.

Kilder:

Vedlegg:

Gutt (anonym): «#modernekjærlighet», Si ;D Aftenposten 22.08.2015

Mytting, Lars: «Burning love», *Hel Ved*, Kagge forlag 2011

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», #SELFHiSF, Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016 (utdrag)

Forberedelser:

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 5
------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

Røskeland, Marianne: Panorama Norsk Vg3, Gyldendal Undervisning 2015

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

#Norges beste høyskole

I år lokker *Høgskulen i Sogn og Fjordane* potensielle studenter med bilder av lykkelige ungdommer, et moderne campus og norsk natur. De appellerer til den unge "selfie"-generasjonen ved bruk av ordspillet "ta en #selfHiSF" i den innledende setningen. Bildet som er plassert nederst til høyre for teksten samsvarer med innledningen, ettersom det er en såkalt "selfie". Fotografen smiler stort, med en gruppe jublende studenter i bakgrunnen. Dette fremhever det innbydende "mottoet" som står under overskriften; "bli ein av oss!".

HiSF får tydelig fram at målgruppa deres er ungdommer. Ved flittig bruk av "hashtag"-merket (nummermerket #) appellerer de til dagens ungdommer og deres kjærlighet til sosiale medier. Dette er en typisk patosappell, ettersom de taler til mottakernes følelser. De fleste ungdommer vil dra kjennskap til uttrykkene som brukes, og kjenne seg igjen. Relasjonen som dannes mellom sender og mottaker styrker avsenderens etos (troverdighet).

Nederst i den sammensatte teksten er det ramset opp ulike fakta om Sogndal. Under overskriften «sikt høgare» hevder høyskolen at studiene deres er «blant dei beste i landet» og at de har «nokre av dei mest fornøgde studentane i landet!». Utsagnene er plassert over objektive fakta, og i sammen fungerer de som en appell til fornuften (logos). Et kart viser hvor nærme høyskolen ligger andre storbyer i Norge, og bidrar til å fremme forestillingen om at *Høgskulen i Sogn og Fjordane* er det riktige studievalget – for alle og enhver!

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

En flyktig nytelse

Trendene – de kommer og de går

Vi sluker i oss det ferskeste nytt

Irrelevant - alt det som ikke er «in» i år

Men kjærligheten vil aldri emigrere fra hjertets kahytt

Endre seg kanskje

Men aldri forsvinne fra jordens klode

Forelskelsen kan være er en sjenanse

Samtidig en enorm gode

Å elske sin neste som seg selv

En sjelden opplevelse i #modernekjærlighet

Å ha rom i hjertet for noen andre enn seg selv – det skjer ikke uten hell

Forhold som er bygget på respekt, tålmod og ærlighet

Noen å dele livet sitt med

Noen å løfte og bli løftet av – dersom vi skulle falle ned

Ned fra pidestallen bygget på "likes" og tommel opp

Hvem velger vi som partnere til å ta oss imot?

Kanskje vi tror at vi aldri skal falle – født til å være på topp

Friheten framfor ei not

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Ei not av oppofrelse og empati

Det er alle mot alle - vi må redde oss selv, gjøre som Lot¹

Unødvendig er lidelsen når du på forfengelighetens hest kan ri

Galopper til nærmeste stasjon!

Nytelse – et felles mål

Oppslukt er vi, en hel nasjon

Av å oppnå tilfredsstillelse, såfremt vi ikke må kjempe mot stål

For i dag er motstand synonymt med utelukket

Vi tåler så inderlig vel, egenkjærligheten som rammer oss selv

Ofring og anstrengelse er langt fra foretrukket

Korinterne, kapittel 13 – en uttørket elv

Størst av alt er Tinder, Instagram og Facebook

Som seirer over vink, øyekontakt og kjærtegn

Bryllupsdagene har tatt sine siste sukk

Forhold bygget på #modernekjærlighet tåler hverken vind eller regn

#modernekjærlighet – det kommer og går

Dypere må vi grave,

For at det skal spire av det vi sår

Videre må vi bevare

Slik at det kan holde i flere år

¹ Store Norske Leksikon: *Lot: bibelsk skikkelse*. (2009, 14. februar) https://snl.no/Lot%2Fbibelsk_skikkelse (31.05.16.)

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Når vi slutter å tåle så inderlig vel

Vil vi innse at det finnes forhold det er verdt å vie seg til

En person som plutselig betyr mer enn oss selv

Er grunn til at vi er villig til å gå utallige mil

For sammen er vi én

Vi sluker i oss hverandre

Jeg er del av deg

Du er del av meg

En forlengelse av den andre

En evig flamme

Helt uten Tinder

Forsynt med den kraftigste brensel av alle.ⁱ

ⁱ Røskeland, Marianne m.fl: *Panorama Norsk Vg3*. 2. Utgave, 1. Opplag © Gyldendal Norsk Forlag AS 2015
Røskeland, Marianne m.fl: *Panorama Norsk Vg1*. 3. Utgave, 1. Opplag © Gyldendal Norsk Forlag AS 2013

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Analyse av TA EIN #SELFHiSF

Del A

Ta ein #SELFISH er fra et studiemagasin fra Høgskolen i Sogn og Fjordane, som kom ut i 2016. Teksten har kommet ut i forbindelse med at neste års studenter skal velge hvilken skole de skal gå på, og HiSF ønsker selvfølgelig at flest mulig skal velge dem. Målgruppa blir da i hovedsak studenter.

Hovedappelformen i argumentasjonen er en blanding av logos og etos. Det første som står etter tittelen er en kommentar av studentambassadøren. Hun skriver om at du blir en del av et sosialt og inkluderende læremiljø. Kommentaren underbygges av noen påstander, som for eksempel at de har noen av de mest fornøyde studentene i landet. Selv om dette blir framstilt som fakta, så appellerer det til følelsene til leseren. Påstandene underbygges også av selfien av en glad jente, med en jublende gjeng i bakgrunnen. I tillegg er det noen rendyrket fakta i teksten, for eksempel som at Førde har 12 500 innbyggere.

«Ta ein #selfHiSF – bli ein av oss!» er et ordspill. De kombinerer selfie og HiSF. De oppfordrer studenter til å velge Høgskulen i Sogn og Fjordane, slik at de kan ta en selfie på HiSF, og dermed ta en #selfHiSF. Bildene er et viktig virkemiddel i teksten, og de fremstiller HiSF på en idyllisk måte. Fargebruken er også et viktig virkemiddel. Fargene som er brukt er i hovedsak lys rød og sort. Rødt er gledens farge¹ og underbygger budskapet. Hasjtagger er brukt som et grafisk uttrykk i teksten, og passer godt til innholdet og gjør det grafiske uttrykke tidsriktig.

Teksten treffer mottakergruppen, siden den er tidsriktig, interessant og relevant.

Kilde(r)

Tschudi-Madsen, Stephan. (2009, 14. februar). Fargesymbolikk. I Store norske leksikon. Hentet 31. mai 2016 fra <https://snl.no/fargesymbolikk>.

¹ Tschudi-Madsen, Stephan. (2009, 14. februar)

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Huskeliste for dagens KJÆRLIGHET

Del B – oppgave 4

Denne huskelisten er skrevet for å hjelpe alle jenter som er på jakt etter kjærligheten, men som er i tvil om hvordan de skal se ut og oppføre seg.

K for kropp

Kroppen din må være perfekt! Du må ha en veltrent kropp, store pupper, ei perfekt rumpe og en smal midje! Det er viktig at musklene dine ikke er for markerte. Du må være lavere enn meg, men ikke for lav. Selv om du går på høye hæler må jeg fortsatt være høyere enn deg. Du må rett og slett være deilig, og du må holde deg deilig og trene mye!

J for jeg

Du må la meg bestemme. Du må gjøre det du kan for å tilfredsstille meg uten å forvente å få noe tilbake. Vi må gjøre ting på min måte. Det skal handler om meg, og ikke om deg. Forholdet vårt handler om jeg kan få av deg.

Æ for action

Det må være fart og action i forholdet, og du må aldri gjøre det kjedelig. Du må være flink til å ta initiativ til finne på nye og spennende ting. Du må bli med på det jeg har lyst til at vi skal gjøre, selv om du kanskje ikke har så veldig lyst.

R for romantikk

Det må ikke bli mer romantisk enn jeg ønsker, men litt romantisk kan det være. Vi må ikke se på klissete, romantisk filmer. I alle fall ikke når jeg ikke har lyst. Du må ikke kreve at jeg skal være romantisk hele tiden. Hvis jeg mot formodning skulle finne på å være romantisk, må du i alle fall vise at du setter pris på det.

L for livet

Det er viktig at du lar meg få privatliv, og ikke for påtrengende. Jeg må få lov til å gjøre som jeg vil med mitt eget liv, uten at du skal blande deg inn i det. Når jeg vil se på fotball med gutta eller når jeg vil game må du ikke gå i veien.

I for interessant

Du må være gøy og interessant å være med. Du må ha god humor og kunne få meg til å le.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Du må ha en spennende personlighet og vise interesse for meg. Du må også være interessert i det jeg er interessert i, eller i alle fall late som du er det.

G for god oppførsel

Du må oppføre deg bra til enhver tid, og du må oppføre deg etter det som forventes av ei jente i dag. Du må ikke være i veien for meg, ikke forstyrre meg og ikke ødelegge for meg. Du må også være aktiv på Instagram. Du må legge ut bilder fra det perfekte forholdet vårt, og alle de gøyne tingene vi gjør sammen. Du burde ha over tusen følgere på Instagram.

H for hot

Du må ha en bra klesstil, og du må kunne kle deg sexy når det passer seg. Du må tørre å vise litt av den perfekte kroppen din. Jeg forventer at du ser ut som ei superstjerne, og at du skiller deg ut på en positiv måte. Folk må legge merke til deg!

E for erotikk

Vi må ha sex hele hver gang jeg har lyst og du må bli med på det jeg vil. Du må være god til å kysse. Jeg må ha frihet til å gjøre det jeg ønsker, uten at du skal bli sur. Du må kunne tilfredsstille meg seksuelt.

T for tid

Jeg må være førsteprioriteten i livet ditt. Du må bruke tid på meg når jeg ønsker det, og la meg være fred når jeg vil finne på andre ting. Det viktig at du er tilgjengelig når jeg vil finne på ting, slik at jeg slipper å kjede meg.

Helt til slutt er det viktigste at du elsker meg, for alltid, eller i alle fall så lenge jeg elsker deg...

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

Høyskolen i Sogn og Fjordane prøver, i sin reklame gitt ut i 2016, å appellere til kommende studenter. De kommer med en rekke positive argumenter for skolen, som for eksempel "... du får tid til å prioritere skulen samtidig som du har overskot til å gjere dei tinga du liker aller best.", her bruker de appellative språkfunksjoner for å påvirke meningene våre om hvor vi vil studere. Hovedappellformen i denne teksten er logos fordi det argumenteres saklig i hele teksten og den appellerer til fornuften og den logiske sansen

Det er en ung studentambassadør som skriver teksten så det gjør det mer troverdig hos studenter enn hvis det hadde vært for eksempel en eldre mann som skrev teksten. Bildene gir deg også ett positivt uttrykk. Fine og avslappende lokaler, god utsikt og studenter som koser seg. Bildet bekrefter at det er ett sosialt og inkluderende studentmiljø på skolen, at studentene har overskudd etter en dag med lesing og det viser til hashtagen i overskriften.

På den nedre delen av siden ser du ett kart med reisetider mellom byer fra de to forskjellige studieplassene i HiSF. Dette fungerer som en informativ språkfunksjon med saklige og nyttige opplysninger for leseren. Nede i venstre hjørne står det at du kan ta bachelor i utlandet, noe som en del studenter kunne tenke seg.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Kjærlighet i puberteten

Før satt du i kjøkkenvinduet å kikket over på naboen for å se hva som skjedde, men i dag søker du dem opp på Facebook. Før møtte du ditt livs kjærlighet tilfeldigvis i byen, men i dag sviper du dem til høyre på Tinder mens du sitter på do. Hvorfor er verden blitt så trist? Hva er kjærlighet nå lenger? Hvordan viser du at du elsker en person i dagens samfunn?

Min oldefar jobbet under krigen som lokfører i Narvik. Han kjørte jernmalm fra Sverige til Norskekysten, mens oldemor satt hjemme i gården på Oggevann og ventet på brev. Oldefar ble født og oppvokst på en gård utenfor Narvik, oldemor ble født og oppvokst på nabogården. Så enkelt var det på den tiden. Ikke noe hokkus pokkus med Tinder og Facebook. I sitt rundt 70 år lange ekteskap sendte de aldri en melding til hverandre eller ringte hverandre, lurte på om forhold hadde klart seg i dag hvis de heller ikke kunne kommunisere på noen annen måte enn brev eller tale.

Ungdommer i dag er kleine. For noen år siden begynte en kamerat av meg å chatte med ei jente han ikke kjente på Facebook. De chattet 24/7, men når de gikk forbi hverandre i gangene på skolen latet de som ingenting. Det tok ett halvt år med chatting før han endelig tok mot til seg og spurte henne ut. Men det som er så kleint er jo at når de møtes så hadde de jo ingenting å prate om, de visste jo alt om hverandre allerede før de møtte hverandre.

Det er til tider ekstremt slitsomt å ha kjæreste som ungdom i dagens samfunn. Du må være online til alle tider av døgnet. Svarer du ikke på melding innen en time må du ha en sinnsykt god grunn. "Unnskyld, mobilen lå til ladning" er en godkjent unnskyldning, men hvis du sier noe sånt som "Unnskyld, jeg gjorde lekser" da blir det kjeft å få, du må jo kunne være på mobilen når du gjør lekser! Det blir fort rutine og skrive god morgen og natta meldinger, men nåde være med deg hvis du glemmer det en dag. Jeg føler ungdommer i dag måler hvor høyt en blir elsket med hvor ofte kjæresten sender søte meldinger og ringer deg på facetime. Ganske tragisk egentlig. Ikke alle par er som dette selvfølgelig, men jeg har noen kompiser som sitter hele festen på mobilen fordi de har en kjæreste som sitter hjemme og maser. Det er forståelig da, jeg hadde ikke orket alle spørsmålene dagen etter. Dette er spesielt vanlig i

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

langdistanseforhold. Har ikke prøvd ut ett slikt forhold selv, men kan se for meg at det er veldig slitsomt! Det er blitt mer og mer av slike langdistanse forhold nå som applikasjoner som Tinder er kommet på banen. Aldri før har det vært lettere å komme i kontakt med andre mennesker på samme alder. Noen ganger når jeg sitter og ser på TV har jeg "zappet" innom ett program på TLC som heter "Catfish". Det handler om personer som har forhold med personer over internett, også skal programlederne hjelpe personene å møtes. Her kommer det skumle med kommunikasjon over internett og sosiale medier frem. Det er ekstremt enkelt å lage en falsk profil og sende meldinger til mennesker du ikke kjenner og rundlure dem. Disse menneskene blir blottstilt i dette programmet. Ganske trist hvordan folk som ikke klarer finne kjærlighet i sitt virkelige liv må lage ett falskt liv for å få en form for kjærlighet i livet sitt, men slik er verden blitt dessverre.

I dag hvis man vil gjøre ett forhold "offisielt" er det ikke så enkelt som å bare spørre jenta eller gutten. Det du må gjøre er å legge det ut på Facebook, du er ikke sammen med en person før det er ute på Facebook. Før når du var ute på byen fikk du vite via samtale at personen du prøver deg på er opptatt, men i dag tar man ett søk på Facebook og finner det ut. Sånn er kjærligheten blitt rett og slett. Det er akkurat som om kjærligheten er kommet i puberteten, akkurat nå er den ikke til å kjenne igjen. Kjærlighet er definert som et ord med variert innhold som oftest brukes i romantiske forhold¹. Det vil jeg si at den følger den definisjonen fortsatt, men måten man finner kjærligheten er veldig spesiell for tiden. Jeg synes det er synd hvordan teknologien tar over på så mange plan som den gjør den dag i dag. Japan utvikler jo roboter som kan brukes til alt mulig rart. Så ikke se bort ifra at om noen år vil det være vanlig å ha en robot-kjæreste eller to.

¹ <https://snl.no/kjærlighet>

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-9	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 3
-----------------	-----------------------	---------------------	-----------------

DEL A – KORTSVAROPPGAVE

Høgskulen i Sogn og Fjordane blir beskrevet som et sosialt og inkluderende studentmiljø. De fremhever skolen ved å vise oss et flott bilde av skolen, et av lokalene og et bilde av studenter som det ser ut til å trives. Formålet med denne teksten er for å vekke interesser blant nye søkere og legge vekt på det positive rundt skolen. Virkemidlene som har blitt brukt for å fremhevet formålet er fargebruket. Skolen er omringet av grønne trær og grønt gress. Tittelen på innlegget er «TA ein #SELFHiHF». Denne «hashtagen» kan minne oss på #SELFIE som er å ta bilde av seg selv. Dette kan unge voksne og ungdommer relateres til og ved dette får leseren et «hipt» blikkfang som igjen vil vekke leseres interesse.

Teksten blir mer troverdig av at det er ei student som uttaler seg om skolen, enn at det er en lærer som sier noe. Journalisten som har skrevet innlegget har også kommet frem med fakta, som gjør at troverdigheten av innlegget blir mer troverdig. Appellformen som har blitt brukt er Etosappell. Journalisten har nevnt at i bygda Sogndal fins det 7500 innbyggere, og av dem er det ca. 2300 campusstudenter. Dette tallet viser oss også at studentmiljøet er på topp, som Heidi Sofie Gommerud har uttalt seg i innlegget som Studentambassadør. De balanserer det at siden skolen og aktivitetene skjer på samme område vil det også gjøre ting lettere og lære samtidig som du kan ha det gøy på skolen.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-9	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 3
-----------------	-----------------------	---------------------	-----------------

DEL B – LANGSVARSOPPGAVE; Oppgave 4

EKTEKJÆRLIGHET

Livet er som et puslespill. Hver brikke har sin egen historie å fortelle, men ved å finne dens «match» vil historien bli enda bedre. Det fins mange forskjellige definisjoner på hvordan følelsene utvikler seg til kjærlighet. Vi kan ikke tvinge to brikker sammen, og vi kan definitivt ikke tvinge to personer sammen og si de er den rette for hverandre.

Unge voksne er redde for å forelske seg, mens andre lengter etter en forelskelse eller kjærlighet. I 2016 fins det altfor mange «dating apper» som gjør oss til kresne mennesker. «Swipe» til høyre for å like, og «swipe» til venstre for å forsvinne. Det at vi har så mange muligheter til å møte nye mennesker uten å komme seg ut til verden er skremmende. Det fins så mange funksjoner her i verden at vi ikke trenger å bekymre oss for at vi er alene, men likevel er det individer som sitter hjemme alene og klager over at de er alene.

Unge mennesker er lett påvirket av media, og dette gjør at deres standarder hos deres parter er ganske så høye. Alt fra utseende til hvor mange likes de har på «instagram» bildene sine. Dette gjelder både jenter og gutter. Vi skal ikke altfor langt tilbake i tid, før vi måtte faktisk ut i verdenen for å finne en partner. Nå kan vi bare på mobilen og «Swipe». Alt har blitt for lett til å finne en partner, men samtidig vanskelig fordi standarden er så høy. Samme pussespill, men forskjellig kvalitet kan også påvirke sluttresultatet.

En forelskelse er det som kommer først. Mange mener at forelskelsen vil forsvinne etter hvert og at de vil utvikle seg til kjærlighet. Som sangen til Gaute Ormåsén så er «*Kjærlighet mer enn forelskelse*», og det ikke bare er kjærligheten i seg selv som snakker men også handlingene som blir gjort av kjærlighet. Kjærligheten kan fort dø ut, og med dette mangler det kommunikasjons evner. Med dette blir det feil tolkning av kommunikasjon og kjærligheten vil forsvinne.

Kjærlighet kan bli vist på mange forskjellige måter. Du kan fortelle en person du elsker dem, eller du kan vise dem kjærlighet ved å gjøre småting som for eksempel kjøpe blomstre eller lignende som symboliserer kjærlighet. 14. februar er valentinsdag, og på denne dagen pleier folk flest å gjøre litt ekstra for deres partnere. 14. februar er egentlig ganske så unødvendig. Hvorfor er det sånn at det må være en markert dag hvor kjærestepar viser deres kjærlighet for hverandre, mens resten av året blir ikke kjærligheten vist?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-9	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 3
------------------------	------------------------------	----------------------------	------------------------

De minste handlingene kan påvirke kjærligheten stort, men mange unge voksne er redde for å binde seg til et forhold. Media har gjort standarden for hva en person liker sky høye, og de perfekte menneskene på «instagram» har blitt forbildet til mange. Det fins mange forskjellige brikker ute i verdenen, hvis du ikke prøver ut brikkene vil du aldri finne den som «matcher» deg.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

DEL A: Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» er en sammensatt tekst fra studiemagasinet til Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Heidi Sofie Gommerud, studentambassadøren for Høgskulen i Sogn og Fjordane, har valgt og bruke uttrykket eller hashtaggen #SELFIE som utgangspunkt når hun skulle skrive teksten. En selfie er et bilde man tar av seg selv, og av fjeset sitt. Dette var noe som ble veldig populært på sosiale medier i 2013-2014. Flere og flere begynte og ta bilder av fjeset sitt og deretter legge det ut på sider som Facebook, Instagram og Twitter.

Formålet med teksten er å reklamere for de positive fordelene du har hvis du går på denne skolen. For eksempel skriver de «Med så mykje gøy å engasjere seg i er det godt at det er korte avstandar mellom skule, hybel og aktivitetar.» (Gommerud 2016, side 2)

Overskriften til teksten er «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», og virkemidlet de bruker er ordet, uttrykket og hashtaggen #SELFIE. Som sagt var dette uttrykket, og er fremdeles, veldig populært. Hashtagging i seg selv og det å bruke hashtagger i innlegg på sosiale medier er generelt populært i dag. Det har Gommerud fått med seg, og hun velger å forstørre hashtagger i teksten og skifte farger på dem sånn at de legges mer merke til hvis man da ikke skulle lese teksten så nøye.

Folk liker status og det at andre syntes de er kule er noe nesten hver eneste person setter høyt. Det er kult og gå på HiSF.

DEL B: Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Grusveien og to hus

To menn bodde på hver sin side av en grusvei på landet. Den ene mannen var en gift mann i 70-80 årene og den andre mannen hadde akkurat flyttet dit, giftet seg og var i midten av 20-årene.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Den unge mannen og kona hadde alltid hatt lyst til å kjøpe seg gård og skaffe seg noe kuer, geiter og kyllinger. Etter noen uker hadde de allerede skaffet seg tre kuer, ti kyllinger, og to geiter.

Den eldre mannen hadde fått vite på at han hadde fått lungekreft, men mannen tenkte ikke så mye på det fordi han skjønnte at han, en mann litt opp i årene, kunne ikke forvente og holde seg frisk hele livet, i og med at dette egentlig var den eneste gangen han hadde blitt skikkelig syk i hele sitt liv.

Våren hadde kommet og konen til den yngre mannen bestemte seg for å begynne å gjøre plenen og resten av hagen klar til sommeren. Etter en stund og etter at hun hadde fikset litt i bedene og plantet noen blomster, la hun plutselig merke litt en del med snegler som lå rundt på plenen. Hun gikk og hentet ektemannen sin for å vise han hva hun hadde funnet. Når mannen kom ut ble han litt overrasket, men bekymret seg egentlig ikke så veldig for det. Han sa at han skulle gå til naboen og spør om de hadde noe som kunne hjelpe dem med å bli kvitt sneglene.

Den eldre mannen stod på utsiden og hugget ved, til tross for sin lungesykdom. Han likte tanke av at han fremdeles kunne jobbe med litt tyngre arbeid fordi om han var alvorlig syk. Plutselig fikk han øye på naboen som kom gående mot han. Han kunne ikke skjønne hvorfor han kom, men den eldre mannen syntes det var trivelig at han tok turen bort for å hilse.

Mannen fikk fort vite at naboen ikke kun hadde kommet for å hilse, menn også for å spørre om noe som kunne hjelpe for å drepte snegler. De kom fort til enighet om at naboene kunne prøve og bruke noe som den eldre mannen pleide og bruke på sneglene som kom i hans hage. Naboen takket, og akkurat i det han skulle til å gå, sa den eldre mannen, «Du må bare passe på og få tatt alle, fordi snegler kan faktisk sove i tre år, og når de våkner igjen da, vil du ende opp med det sammen problemet du startet med!». Den yngre mannen takket for tipset og gikk tilbake til plenen sin, sneglene og kona.

Noen uker hadde gått og det unge ekteparet følte at det var på tide og få hilst skikkelig på de eldre naboene. De bestemte seg for å ta turen over grusveien for å presentere seg selv og si hei.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Det unge paret hadde kommet bort til de eldre sitt hus, og ringte på døren. Det gikk ikke lang tid før noen kom og åpnet. Det var den eldre damen, og rundt munnen hadde hun et av de største smilene det unge paret hadde sett på lenge. Damen inviterte dem inn på kaffe og kake. Damene fortalte at ektemannen hadde fått lungekreft, og det var derfor han lå på sofaen istedenfor å sitte oppe når gjester kom. Det yngre paret hadde full forståelse.

Det eldre ekteparet syntes at naboene var så hyggelige at de begynte å stille dem noen spørsmål som, hvordan møttes dere og når ble dere sammen? Det unge paret fortalte dem at de hadde møttes gjennom felles venner, selv om de egentlig visste at det ikke var sånn de møttes, men at de hadde matchet på Tinder. De sa også at de ble sammen for ca. to år siden, noen som de visste var sant.

Etter en liten time, bestemte det unge paret seg for at det var på tide å gå hjem, men at det ikke ble lenge til neste gang de kom på besøk. Det eldre ekteparet takket for besøket og gledet seg allerede til neste gang.

Neste dag fikk den unge mannen øye på den eldre mannen som stod og hugget ved, igjen. Det eneste som var forskjellen var at i dag, i motsetning til i går, så hadde mannen et stor smil rundt munnen imens han hugget. Den unge mannen tenkte ikke så mye annet enn at den eldre mannen måtte være skikkelig fornøyd med arbeidet sitt.

Vinteren kom, og plutselig en dag var ambulansen der, og det virket ikke som om de hadde dårlig tid. Den yngre mannen begynte å tenke, og han startet å tro at det smilet han hadde sett for noen måneder siden når den eldre mannen hugget ved, var smilet over at den eldre mannen hadde skjönt at det var kona han hugget ved for og ikke han selv. Kona som han hadde vært gift med i over femti år.

Den yngre mannen kunne se på den hvite røyken fra pipa at veden var fin og tørr. Enka til den eldre mannen satt sikkert og varmet seg på den nå, i dette punktet.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

Kilder:

Gommerud, Heidi Sofie (2016), #SELFHiSF, Høgskulen i Sogn og Fjordane

Mytting, Lars: «Burning love», *Hel ved*, Kagge forlag 2011

Gutt (anonym): «#modernekjærlighet», *Si ;D Aftenposten* 22.08.2015

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Eksamen i hovedmål

Del A: Kortsvarsoppgave

Den retoriske situasjonen er at du er student og skal søke skoleplass. For alle skoler er det viktig at deres fremstilling av skolen virker innbydende så de kan kapre deg som student. På side 2 i et studiemagasin er Høgskulen i Sogn og Fjordane flinke til å bruke retoriske virkemidler i form av bilder, språk og layout for å gjøre dette.

Fargerike bilder viser skolen i flotte naturomgivelser, en komfortabel studeringstilværelse og en «selfie» av glade studenter. Bildene gir et avslappet, men lekent, inntrykk av skolen og er med på å fange oppmerksomheten ved første øyekast. En del tekst og symboler har fargene rosa, oransje og gul, som alle er lystige farger og spiller på patos.

Reklamen bruker ordspill mellom «selfie» og skoleforkortelsen «HISF» i slagordet, som unge kan relatere seg til. Det brukes # fire steder i reklamen, som også kjent blant unge. Den fungerer som en «emneknagg» du kombinerer med et eller flere ord og dermed kan merkede bilder og annet grupperes. Flere kan søke på hashtaggen og alt som er merket vil kunne sees. Bruken av hashtaggen kan spille på apell til studenter eller være en måte å markedsføre skolen på nett gjennom andre.

I teksten brukes mange positivt ladde ord som «sosialt», «inkluderande», «gøy», «beste», «fornøgd». Andre overbevisende argumenter om kort avstand mellom skole, hybel og aktiviteter spiller på logos og overtaler deg til at det ikke finnes grunner til å ikke velge HISF.

Alt i alt virker layouten ryddig og fin og gjør at vi stoler på at avsender gjør ting ordentlig, noe man vil at en skole skal gjøre. Det bygges troverdighet i form av etos ved ekstra faktaopplysninger om området. Prosenten campusstudenter i forhold til innbyggere er oppsiktsvekkende. Det forteller oss at høyskolen er populær. Alle virkemidlene er til sammen med på å forme et innbydende inntrykk og en lyst til å søke Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B: Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Skjerm mot skjerm

For noen dager siden så jeg et bilde på Instagram av ei jente og en gutt som holdt hender.

Underteksten sa «moderne kjærlighet», og jeg begynte å humre lett for meg selv. Det var ikke det at de holdt hender som var så morsomt, men det at gutten hang hengende etter på et skateboard mens jenta dro han avgårde på classywalken sin. Jeg forestilte meg flere absurde situasjoner om hvordan det moderne samfunnet har satt sitt preg i kjærligheten, gav Instagrambildet et hjerte for humorens skyld og bladde meg nedover til neste bilde.

Det jeg hadde tenkt skulle bli en liten sviptur innom Instagram kom nå til å bli en grundig og gjennomgående etterforskningsprosess for å suge til meg alt av informasjon jeg kunne komme over. For tror du ikke sånn helt typisk at han jeg har hatt crush på i mange uker nå dukket opp på feeden min? Jeg trodde jeg var i ferd med å sette hjertet i halsen da jeg så bildet.

Det hele starta på en fest, sånn som det som oftest gjør nå for tida. Om ikke Tinder er med i bildet da, så klart! Alternativer til Tinder er heller ikke så dumme i disse dager, for man kan jo få skreddersydd dating-sidene til å passe akkurat deg! Om du finner kjærligheten på www.glutenfreesingles.com eller i dating-gruppa på Facebook for Hiv & Aids-rammede med slagordet «Love is in our blood», har jeg fortsatt troa på at du kan finne ekte modernistisk kjærlighet i et annet med-homo sapiens!

En kompis fra klassen hadde invitert til en såkalt «chillout» med litt lett pilsing og alternativ cider for de som syntes «pingle» var en tittel de kunne leve med. Om stemninga ble god nok kunne det godt være noen dro fram en flaske småsure, men det var opp til om den «goe kogen» var god nok. Uansett, så hadde kompisen min inva en god del andre kompisar som igjen hadde inva en gjeng av sine kompisar. Man kan si at det eskalerte fra å være en liten «chillout» til å bli en del folk. Det ble storståhei da tidenes russelåt, «Galleriet 2015», kom på, men vi fant kollektivt ut at det ikke var sent nok til å sette i gang hele rave-basillen. Vi «queue'a» låta så den heller kunne blastes etter spillelista som inneholdt gode, gamle 60-tallsslagere og andre allsangslenger som Kaptein Sabeltanns «kongen på havet» tok over anlegget.

Det var ikke før godt utpå kvelden at jeg møtte Morten. Vi satt henslengt i sofaen i stua, godt over brisne begge to og litt overrasket over hvordan vi hadde havnet ved siden av hverandre. Sondre hadde selvfølgelig kommet snublende inn dørkarmen litt over tolv og skreket «Jäger gir deg viiiingeeer!!» med ei flaske Jägermeister i hånda og flere redbullbokser samla i en Coop Extra-pose. Vi hadde alle sippa litt og andre hadde tatt shots av noen småshadye tyske greier som Johanne hadde smuglet ut fra farens spritkabinett. Sondre fikk et dunk fra naboveggen og et sinna «Demp dere, ellers ringer jeg politiet!» etter jubelbrølet. Alle som var på festen fniste, men fant ut at det kanskje var det beste for alles hørsel å skru ned musikken et par desibel. Hele situasjonen førte derimot til at jeg og Morten hadde et lett tilgjengelig tema å snakke om. «Kanskje en redbullblandings for mye på han der i kveld, eller?» starta Morten, og etter det var jeg solgt.

Vi hang rundt hverandre hele resten av kvelden og utvekslet informasjon om oss selv og andre som ikke hadde klart å holde Jägeren nede like bra. Jeg vil nesten si at vi ble godt kjent. I løpet av den korte kvelden vi tilbrakte sammen, hadde jeg allerede forestilt meg hvordan ungene våre

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

forhåpentligvis ikke arvet mine dominante brune øyne, men heller hans nydelige blå. Jeg så for meg hvordan han ville se smoking hot ut i smokingen under bryllupseremonien vår, nei vent, kanskje vi heller skulle kjøre en nasjonalromantisk bunadstyle i bryllupet? Da hadde han virkelig fått bestemors pacemaker til å kicke inn en ekstra gang, for å si det sånn! Mortens sans for omsorg og ansvar var likevel det som fikk begeret mitt av følelser til å velte. Når gullbryllupet, ja til og med diamantbryllupet, kom sigende innpå kunne jeg være trygg på at han fortsatt ville være den som passet på at jeg hadde det så bra som mulig. Vi ville da ha sagt ja til hverandre «inntil døden skiller oss» som de sier så flott, og jeg visste at Morten var typen til å holde slike viktige løfter. Føttene mine trengte aldri mer, på et eller annet merkelig vis, å havne utenfor dyna og ende opp med nyanser av indigo og fiolett dagen etter. Selvfølgelig ville han pakke meg inn når han så at jeg frøs! Om det var kaldt i huset der vi skulle bo, som forresten var nødt til å ha en frodig hage med muligheter for å selvdyrkede frukt og grønt, var jeg sikker på at Morten ville hogge ned et tre på stedet for at vi kunne få varmen igjen. Om han ikke så seg sjanseløs til å utnytte sin egen kroppstemperatur da. Alle detaljene om det perfekte livet vi skulle skape sammen ville vi finne ut av sammen når den tid kom. Alt jeg visste akkurat den kvelden var at det var ingenting som følte mer «meant to be» enn å løpe lattermildt ved siden av Morten for å rekke siste buss inn til byen.

Men så var det dette bildet da. Jeg følte meg helt ødelagt, som om jeg var verdens tåpeligste veldedighetsprosjekt. Enten var den kvelden vi hadde hatt sammen den perfekte starten på noe som kom til å vare for alltid, eller så var det jenta på bildet som hang rundt halsen på Morten som en av de klåfingra apekattene de har i Dyreparken sin fremtid. Jeg kjente flammene i brystet. Hun så ut som en modell på alle bildene, som selvfølgelig hadde matchende filtre på den strøkne og stilfulle instagramprofilen hennes. På Facebook virket hun som en brainy dame med livet på stell ettersom hun kun delte artikler om flyktningpolitikken og miljøpolitiske blogginnlegg fra NRKs debattsider på profilen sin. Men det kunne da ikke ende slik at han fant seg ei anna jente, som virket så bra, så fort, som ikke var meg?

Det var ikke akkurat sånn at jeg hadde signalisert noe overtydelig til Morten om at jeg ville mer enn å bare bli kjent. Jeg lever kanskje ikke opp til Norges stolthet ved å være det landet i verden med gjennomsnittlig flest one night stands, men jeg er ikke den typen heller. Kroppen min higer etter kjærlighet, men man kan jo ikke virke som en psykopat ved første møte, sant? Hooking er heller ikke min greie. Det hadde vært så mye enklere om skjebnen hadde ført oss videre på en ny fest, sammen, hvor vi kunne bli enda bedre kjent og kanskje avtale noe bare vi to i senere tid, enn at jeg faktisk måtte ta kontakt selv og spørre ham om å finne på noe over nettet. Vi jenter har jo blitt oppfostret med at det er gutten som skal ta initiativ så vi ikke skal trenge å fremstå som helt desp etter hannkjønn, om du skjønner hvor jeg vil hen.

Så det ble med den ene festen og den ene kvelden hvor jeg antakelig hadde møtt en som kunne blitt mitt livs store kjærlighet. Jeg tok aldri kontakt, men ventet selvsagt i evig håp om at kompisen min skulle inve en god del andre kompiser som igjen skulle inve en gjeng av sine kompiser på en liten «chillout», og at tilfeldigvis en av kompisen skulle være Morten. Så jeg ventet. Det som en gang hadde vært kinn mot kinn hadde blitt til skjerm mot skjerm mens jeg fulgte med på livet til crushet mitt og så det passere opplastning for opplastning.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

Kilder:

- Panorama norsk vg2, Gyldendal norsk forlag AS, 2014
- Panorama norsk vg3, Gyldendal norsk forlag AS, 2015

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A

Andresiden i studiemagasinet fra Høgskulen i Sogn og Fjordane av 2016 har som formål å overtale fremtidige studenter til å velge nettopp denne skolen. Alle de tre appellformene er tatt i bruk.

Visuelt sett er teksten tredelt, det er en horisontal linje omtrent midt på siden, som deler teksten i to, og den øverste (og største) delen har en tekstdel og en bildedel. Hver av de tre delene spiller på mange måter på hver sin respektive appellform.

Den nederste delen av teksten, under den horisontale linja, er en ren faktadel. Her gis nyttig informasjon, og det anføres faktabaserte argumenter som avstander og antall studenter. Den viktigste appellformen i denne delen er derved logosappellen.

Også i tekstdelen over den horisontale linja er det en viss logosappell det framsettes påstander som at man blir «ein del av eit sosialt og inkluderande studentmiljø», men de underbygges ikke av faktaopplysninger. Den viktigste funksjonen i denne delen har for den retoriske helheten er etosen som tilføres, gjennom etosen til hun som har kommet med disse påstandene, som er studentambassadør.

I den tredje delen av teksten, bildedelen, er patosappellen den mest fremtredende. Bildene viser en innbydende lesesal, et bygg man antar er hovedbygget i naturskjønne omgivelser, og en gjeng glade studenter. Sistnevnte bilde speiler også underoverskriften «-bli en av oss!». Følelsen av felleskap er sentral i denne patosappellen.

Denne teksten er preget av en gjennomtenkt bruk av de tre appellformene i retorikken. Etos Logos og Patos spiller like stor rolle for appellen.

Del B

Oppgave 4

Hun hadde ventet så lenge på dette. Mens hun betraktet de lange faste stegene som førte ham til henne så hun for seg den første gangen de møttes. Hun måtte nesten le når hun tenkte på at hun hadde trodd hun hadde mislikt ham. Nå visste hun at hun egentlig hadde likt ham fra

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

første stund. Hun hadde bare vært redd. Nå var hun ikke redd lenger. Han var nesten nådd bort til henne nå. Hjertet hennes hamret intenst.

Boka smeller igjen. Passasjeren foran meg skal av, og sniklesestunden min er over. Før jeg nå utleverer meg selv fullstendig som en snikleser på generell basis, må det sies at jeg vanligvis ikke leser over andres skuldre. Jeg pleier å ta med egen bok (en ordentlig bok, selvsagt, ikke noe Sandemose i min bokhylle), men denne gangen har jeg altså glemt den. Enhver adspredelse på en busstur á tre timer må derfor tas imot med takk, om det så er på bekostning av mine medpassasjerers rett på privat lektyre.

Men tilbake til Anastasia (for det var det hun het, den kvinnelige hovedpersonen i boka foran meg). Historien hennes får jeg nok aldri vite enden på, men skal man dømme boka etter omslaget (noe man helst burde unngå, har jeg hørt, men liv og lære er som kjent to forskjellige ting) får man en anelse. Hun får Ham, og de lever lykkelig alle sine dager. Kjærligheten seirer nok en gang. Temaet er velkjent, og, som min tidligere medpassasjer viser, (han er nå gått av) stadig like populært.

En skulle tro at kjærlighet som litterært emne etter så mange års bruk, er litt oppbrukt.

Utvannet. Klar for restaurering og plassering på museum. Alt tyder på det motsatte.

Kjærligheten er et så altoppslukende tema at til og med en brennende ved-entusiast som Lars Mytting så seg nødt til å ta med en anekdote om kjærlighet i barksuksessen av en bok, *Hel ved*: Ottar, Myttings lungesyke nabo, stabler et vedlad, men dør før vinteren. Vedladet var derved for konen. En siste kjærlig gest.

Men om Ottar ikke hadde noen kone. Hva ville han gjort da? Ville han fremdeles bruke sine siste måneder på å stable ved? Myttings svar på det spørsmålet ville utvilsomt vært ja. Mer givende aktivitet enn å stable ved skal en lete lenge etter. «Igjen fikk han krefter av det manuelle arbeidet og vissheten om at han, tross lungesykdommen, fortsatt var i stand til å gjøre et stykke arbeid som ruvet.»

Som arbeidssky teoretiker lar jeg spørsmål om stabling av ved ligge. Spørsmålet er egentlig hvor mye sannhet er det å finne i utsagnet «kjærlighet gjør blind»? Litteraturen er full av eksempler på mennesker som gjør dumme ting i kjærlighetens navn. Av disse er vel *Romeo og Julie* det mest innlysende. Hvis Romeo bare hadde vært *litt* mindre forelsket, holdt ut noen minutter lengre uten sin kjære, kunne de levd lykkelig sammen, akkurat som Anastasia og tsarens uekte sønn.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 3
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

I dag hadde ikke Julie og Romeo hatt noe problem, forutsatt at det er dekning i Mantua. Romeo ville fått en snap: et blide av en smilende Julie som holder eliksiren i en rosa ampulle med muffinser på. «Om noen dager skal jeg begravet. Lol. Æ'kke dø. Ses! Ikke stress, jeg kommer til deg ;-) luv <3333» Kanskje vi endelig lever i et samfunn hvor det er helt risikofritt å være forelsket. Teknologien fikser alt! Siden hadde selvfølgelig historien spredd seg på fjesboka, og noen hadde basert et filmmanus på den. #neoShakespeare

#modernekjærlighet derimot, er ikke et filmmanus, men et dikt som sto å lese i Aftenposten for litt under et år siden. Det beskriver utviklingen av et forhold anno 2015. Skal man tro at det er representativt, spiller faktisk teknologien en sentral rolle i dagens kjærlighetsliv. Den varmende kjærlighetserklæringen i et vedlad virker glemt. «(...)en cheesy pick up-line som du søkte opp på google» ser ut til å gjøre samme nytten, eller kanskje er det å slette Tinder sammen som er tegnet på ekte kjærlighet.

Jeg blir nå oppmerksom på omgivelsene mine. Jeg er herved kommet til endestoppet. Her skal jeg av.

Hun var trett etter reisen. Hun hadde glemt boka si hjemme, så hun hadde brukt den tre timer lange turen til å tenke. På livet. På kjærlighet. Når skulle hun finne kjærligheten? Eller skulle kjærligheten finne henne? Ville hun og kjærligheten noensinne stifte bekjentskap? Hun rundet et hjørne. Plutselig så hun ham komme mot seg. Det gikk som et støt gjennom henne. Hun hadde aldri sett ham før, og fastheten i stegene hans skremte henne litt. Hun var ikke sikker på om hun likte ham...

Kilder:

<http://www.gyldendal.no/Forfattere/Mytting-Lars> lastet ned 31.05.16

Utdelte eksamensvedlegg

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» er hentet ut fra Høgskulen i Sogn og Fjordanes studentmagasin fra 2016. HiSFs formål med denne teksten er å innhente flere studenter til sin høyskole til tross for sin lite sentrale beliggenhet, og de tar i bruk diverse virkemidler for å appellere til målgruppen som i dette tilfellet er kommende studenter.

Noe som gjenspeiler denne teksten er at den har et meget sterkt kairos-appell. Avsenderen lager en «hashtag» av ordspillet #SELFHiSF, og dette noe ungdommer til daglig ser i sosiale medier, og derfor kan gi assosiasjoner til populærkultur og et høyteknologisk samfunn. Ved å nevne andelen av innbyggerne i Førde og Sogndal som er studenter får leseren et inntrykk av et godt studentmiljø, noe som også vil gi leseren et positivt inntrykk av skolen. Dette understrekes ved at avsenderen tar i bruk bilder og skrift med sterke farger og smilende mennesker, og at avsenderen skriver at de har noen av de mest fornøyde studentene i landet. Positivt ladde ord slik som «høgdepunkt», «gøy» og «engasjere» gjør at leseren ubevisst får et positivt inntrykk av teksten. HiSF gjør skolen mer sentral ved å legge inn et kart som viser reisemulighetene til typiske studentbyer som Oslo og Bergen, samt å skrive at skolen gir mulighet for utveksling.

HiSF prøver med denne sammensatte teksten å gjøre sin skole attraktiv for studenter. Denne teksten er preget av et sterkt kairos-appell, og at avsenderen vil få frem mulighetene studentene får ved å velge deres skole.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Tristan og Isolde - Trist og Isolert

Jeg skal nå lede dere inn i en jente på 18 år anno 2016 sitt hode. Denne stakkars jenta ble fristet av kjærlighetens elskovsdrikk, og måtte gjennom en mental reise for å beherske drikkens fortryllende makt, før det hele endte i en brutal adskillelse. Jenta dere nå skal få høre historien til er meg.

For et par måneder siden matchet jeg med en fyr på Tinder. Fyren jeg matchet med het Leonardo. Nå tenker dere sikkert – Leonardo? Leonardo som i Leonardo DiCaprio? Nei, sier jeg da, men ikke langt unna. Dette var *Leonardo*. Leonardo som i «Leonardo, 22, avdelingsleder for JOE & the JUICE». Leonardo var hadde italienske aner og tatoveringer oppover armene, *sleeve*-tatovering. Han var bredskuldret, hadde mørkt, krøllete hår og olivenhud. Han så ut som en italiensk gud og hadde et blikk som fikk meg til å ville rope ut *MI AMORE!!* Da jeg matchet med Leonardo på Tinder kunne jeg nesten ikke tro mine egne øyne. Jeg kunne ikke tro at en slik fullkommen gud ville matche med *meg*.

Et par dager hadde gått siden vi matchet, og etter å konstant ha ligget inne og nistirret på bildene av Leonardo som løftet vekter på *fresh fitness* og lagde juicer på JOE, begynte jeg å lure på hvorfor han fortsatt ikke hadde sagt hei. Jeg begynte å bli litt deprimert. Det stod jo at han hadde vært aktiv for to timer siden, kunne han ikke tatt seg bryet med å sende et lite «hei»? Han hadde ikke engang sendt en liten emoji - han kunne vel i det minste ha sendt et lite blunkefjes? Kanskje han snakket med en av sine andre matches? Kanskje de til og med avtalte en date? De skulle sikkert gå ned til Aker Brygge og drikke ferskpresset juice og holde hverandre i hånda. Etter det skulle de sikkert sette seg opp på et fjell, og han skulle synges for henne på italiensk. Deretter skulle de sikkert se på solnedgangen og kline masse.
#DENFØLELSEN når crushet dit crusher på en annen.

Det er så rart hvordan følelsene bare tar helt overhand når man er forelsket. Plutselig Leonardo det eneste jeg klarte å tenke på. Om nettene drømte jeg om bryllupet vårt som skulle holdes i Venezia. Jeg begynte å eksperimenterte med navnene våre, gjøre det om til et fellesnavn. Leonardo og Pernille. #Pernilardo? #Leonille? #Pleonillardo? #Lardonille? #LeoPer? Jeg fikk en plutselig trang til å lese dikt av Henrik Wergeland og se filmer av Jane Austin. Jeg skrev egne sangtekster med metaforer som «du kan være Tristan til min Isolde» eller «Ken til min Barbie» eller «William til min Noora». Jeg så for meg barna våre, de skulle hete Ludvig og Idun, og de skulle ha blondt krøllete hår, brune øyne og olivenhud – en

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

perfekt mix. Jeg klarte bare å spise ting som var formet som et hjerte, og brukte hjerteformede pepperkakeformer til å skjære brødsnivene mine med. Jeg var blitt gal.

Etter en ukes tid tok venninnen min affære. Min aller beste venninne, Iben Fitore (navnet er resultatet av en bosnisk far og norsk mors eksperimentelle valg av navn. Hun hater det, jeg kaller henne bare Ifi) ringte meg. Ifi lurte på om jeg hadde sett den nyeste episoden av *SKAM*, (jeg gjennomskuet hennes forsøk på å starte samtalen på en *casual* måte, men bestemte meg for å jatte med). Etter noen minutters jatt kom hun endelig til saken, og spurte meg hvorfor jeg ikke hadde vært på skolen. Jeg klarte ikke mer, brøt sammen og fortalte henne alt. Jeg la ut om hvordan jeg i lang tid hadde skjult Tinder-appen min i en folder på min trofaste iPhone 4s, og om min hjerteskjærende forelskelse som de siste dagene hadde begynt å ligne mer en brutal kjærlighets sorg. Jeg fortalte henne til og med om mitt problem med å spise andre ting enn de som var hjerteformede. Ikke vet jeg, kanskje det var den siste innrømmelsen som utløste hennes reaksjon, men sjokkerende var det likevel – hun sa bare LOL (laughing out loud). Jeg var målløs, så målløs at jeg ikke klarte å gjøre annet enn å være stille i noe som følte som flere minutter, før jeg innbitt klarte å formulere - «ha det, Iben Fitore, eller kanskje jeg heller skal si Iben *FitteHore?*» og slang på røret.

Enda en uke gikk før kontaktlæreren tok et tak og ringte til mamma og pappa. Han lurte på hvorfor jeg ikke hadde vært å se på skolen den siste uken. Mamma ble sur på meg, og sa at hvis jeg ikke gikk på skolen neste uke, så måtte jeg følge lillebroren min på fiolintime og tømme kattedoen til katten hver uke resten av året. Dette hadde jeg virkelig ikke lyst til, så jeg slepte meg ned til sosialkunnskapstimen på mandagen igjen. For å strø salt i såret mitt handlet timen om kjærlighet og samlivsformer. Vi så en dokumentar om hvordan det gamle, tradisjonelle bondesamfunnet hadde blitt erstattet med et nytt og teknologisk samfunn som bestod av individer som ikke lenger var avhengig av hverandre på samme måte som før. Kvinnenes nye rolle i vårt (noenlunde) likestilte samfunn gjorde at kvinner ikke lenger trengte en stabil og tøff mann som skulle hogge ved for dem, fordi kvinnene slapp nemlig å gå i skjørt, og klarte fint å hogge ved selv. Dokumentaren gikk etterhvert inn på et portrettintervju med en mann som hadde hatt samme kone i over femti år, og som gladelig hogget ved for henne, *av ren kjærlighet*. Noen hvisket - *#couplegoals* fra bakerste rad i klasserommet, og jeg snudde meg og så at det var Ifi. Vi smilte til hverandre, og jeg visste at vi var venner igjen. Da mannen på dokumentaren begynte å kritisere vårt seriemonogame samfunn, falt jeg for å være helt ærlig litt ut.

Etter timen fikk jeg snakket ut med Ifi, og vi bestemte oss for å aldri la en slik filleting komme i mellom oss igjen. Hun sa unnskyld for at hun hadde sagt LOL til meg i telefonen, og jeg sa unnskyld for at jeg hadde kalt henne for Iben Fittehore. Begge sa det gikk greit, og etter det gav vi hverandre en klem, og sa at hun ville se denne Leonardo jeg hadde pratet så mye om. Selvfølgelig ville jeg vise henne Leonardo, så jeg fisket opp mobilen av lomma og skulle til å vise henne bildene jeg hadde siklet over i flere uker. Det var da jeg merket det – det hadde

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

kommet en ny oppdatering for Iphone. «Og så? Det er vel ikke noe problem?» Tenker dere sikkert. Men det skal jeg si dere – iPhone 5s er bra, men iPhone 6s, den er bedre. Den nye oppdateringen derimot, førte ikke til noe umiddelbart positivt for min del. Tinder, som før hadde vært allmenn eie, var plutselig ikke lenger tilgjengelig for oss som ikke hadde 6000 kr å bruke på en mobiltelefon. Kort sagt – Tinder var ikke lenger tilgjengelig for oss med iPhone 4s, grunnet den nye oppdateringen.

Nå sitter jeg her, et par måneder etter mitt første møte med Leonardo, og føler meg ganske tom. Jeg hadde virkelig ikke planlagt at livet mitt skulle gå i grus grunnet en iPhone oppdatering, men det er vel bare typisk min uflaks. Det er føles som at livet ikke lenger gir så mye mening, og jeg vurderer å bli aseksuell. Isolde har mistet sin Tristan, og sitter igjen med en trist følelse.

Basert på mine erfaringer har jeg litt visdom å komme med på tampen - ikke stol på Tinder og ikke stol på iPhone. (Hvis dere eventuelt velger å ikke følge disse rådene, så for all del- TA KONTAKT med den du matcher med på Tinder, *selv* om du er jente, vi lever i et likestilt samfunn – få fortgang på sakene!) Dette var min historie, og raus som jeg er, velger jeg å dele den i håp om at andre skal kunne lære av mine feil. #DENFØLELSEN gir plutselig så mye mer mening en noen gang før.

Vedlagte tekster:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «#modernekjærlighet» av Gutt (19), 2015

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», er en sammensatt tekst. Den er en del av et studiemagasin fra «Høgskulen i Sogn og Fjordane» 2016.

Formålet med teksten er å tiltrekke seg studenter til neste semester. I forsøket på dette tar avsenderen i bruk forskjellige appellformer.

Avsenderen appellerer til patos, følelsene hos mottakeren. I den sammensatte teksten tar avsenderen i bruk positive og stilige bilder av studiestedet. Et av bildene er en «selfie» av ei smilende jente med en smilende gjeng i bakgrunnen. Dette er sannsynligvis studenter som brukes for å vise trivselen ved høyskolen. Det er bilder av skolen, som fremstår som moderne og komfortabel. Avsenderen bruker begrepet «selfie», og emneknagger er plassert flere steder i teksten. Begrepene brukes i stor grad på sosiale medier, der unge bruker mye tid. Selve teksten der skolen og studielivet beskrives, fremstår positivt og virker tiltrekkende. Skriften varierer i størrelser og farger, er enkelt skrevet og blir luftig og lett å lese.

Avsenderen appellerer til logos. Den sammensatte teksten viser til at noen av høyskolens studier er blant landets beste. Et kart i den nedre delen av teksten viser reisemuligheter til og fra høyskolen. Mange studenter vil være en del av et sosialt og inkluderende studentmiljø, noe høyskolen byr på. Den vil dokumenterer dette med positive bilder, som fremstår som holdbare.

«Høgskulen i Sogn og Fjordane» tar i bruk appellformene patos og logos. Det brukes positive bilder, en tekst med varierende størrelse og farger, som virker tiltrekkende. Sammen med det gode studiemiljøet og reisemulighetene gjør det høyskolen tiltrekkende.

Antall ord: 258

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4.)

«Ekte kjærlighet»

Alex lå i senga si med bakhodet plantet i puta. Lenge hadde han ønsket seg ei ny dame så han hadde nettopp lastet ned «Tinder». Alle fikk vist kjærester der for tiden, så han tenkte at han fikk prøve han også. Det var jo tross alt mye lettere enn å gå ut å snakke med jenter i virkeligheten, det var bare gammeldags nå. Det ble alltid bare problemer uansett. Han åpnet applikasjonen, og søkefeltet sto klart. Han søkte etter jenter i nærområdet og fikk over hundre forslag. Han bladde hurtig nedover. De skulle være blonde, se bra ut og bruke rød leppestift. Kriteriene var viktige, for ellers gadd ikke Alex å gå inn på profilen deres en gang.

Til slutt hadde han funnet fem jenter som passet. Han visste ikke hvem de var men spilte det noen rolle? Han kunne da bare skrive med dem her og bli litt kjent, før de eventuelt skulle møtes. Alex gikk inn på profilen til den vakreste av dem. Line het hun. Profilbildet viste ei slank jente med slett, blondt hår og ei sløyfe like over øret. Hun hadde knallrød leppestift og mørke øyebryn. I beskrivelsen av henne sto det at hun likte å trene, gå turer med og uten ski, bade og se filmer. Hun burde passe midt i blinken tenkte Alex. Han trykket «liker» på bildene hennes og sendte henne en liten melding. I meldingen spurte han om hun hadde lyst til å møtes.

Det var litt uvant, men han vendte seg til det. Skrive meldinger til helt ukjente jenter og spørre om de skulle møtes. Uansett, hva hadde han å tape? Hun så fin ut, var aktiv og likte filmer. Hva mer skulle han ønske seg? Hun måtte jo bare passe.

Alex rullet mot kanten av sengen. Det var utrolig dårlig luft der inne. Han svingte beinene over kanten av senga og ned mot gulvet, og reiste seg opp. Han strakk seg ordentlig så det riktig knakk i ryggen og benene. Han klødde seg i håret med den ene hånda mens han tok opp mobilen med den andre. Han sjekket om han hadde fått svar, men hadde ikke fått noe enda. Han kikket på bildene av henne en gang til. Han ble rent varm inni seg. Han merket hvordan kinnene ble røde i det han lokket mobilen. Han hadde rødmet. Var han forelsket allerede? Kunne det være mulig? Av noen bilder?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Alex visste godt hvor lett det var å bli forelsket i sin alder. Man kunne ikke gå forbi en eneste pen jente uten at man forelsket seg, og det var nå i slutten av puberteten at det var verst.

Han tasset bort til vinduet for å åpne det. Han løftet opp håndtaket og pirket opp barnelåsen. Han åpnet det på vidt gap så luften strømmet inn i rommet. Det var utrolig deilig. Ute var det varmt og godt. Det var i ferd med å bli sommer nå. Fuglene kvitret i den høye bjørka ved veien, og solen varmet opp asfalten så den ulmet i horisonten. Man kunne høre barneskrik fra lekeplassen nede i gata og latter fra foreldrene som sto og snakket sammen. Det luktet av ferie og i denne ferien skulle han ordne seg damer, tenkte Alex mens han smilte for seg selv.

Utenfor nabohuset fikk han øye på Oddvar og Turid, som satt og solte seg. Da Alex var liten spurte han foreldrene om hvor lenge Oddvar og Turid hadde vært gift. Det viste de ikke, men mente på at de hadde vært sammen i hvert fall siden de vokste opp. Alex kunne ikke forstå hvordan Oddvar kunne være forelsket i ei skrukkete, gammel dame som Turid.

Der dirret det i telefonen. Han kjente hjertet slå hardere og at pulsen økte. Han merket at han ble svært nervøs. Med skjelvende fingre åpent han mobilen. Han hadde fått melding på «Tinder». Det måtte være henne, tenke Alex. Og det var det. Hun ville gjerne møte ham, og hadde til og med sendt et hjerte på slutten av meldingen. Det lovet bra. Hun lurte på om de skulle møtes på «Dino's» i byen samme kveld. Han svarte ja med en gang, og la til et hjerte selv også.

Da kvelden kom sigende på, tok Alex bussen til byen. Der møtte han på Line etter å ha ventet en stund utenfor utestedet. Etter en fuktig kveld reiste han hjemover med Line på slep. De tok bussen hjem til ham. De hadde gått rett opp på rommet hans.

Dagen derpå våknet Alex opp dekket av blondt hår over ansiktet. Han blåste det bort og så på Line som lå der ved siden av ham. Lepestiften hadde delvis gått av leppene hennes. Han tørket seg med håndbaken over munnen. Hånden var helt rød. Det kunne vel bare tyde på en ting tenkte han, mens lo for seg selv. Etter noen time våknet Line. De gikk ned for å spise noe mat idet moren kom hjem fra jobb.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Hun ble hysterisk over å se Alex sammen med ei jente igjen, og hilste og klemte henne. Hun fikk vite at de hadde møtt hverandre gjennom Thomas, som var Alex bestevenn siden barndommen. Etter frokosten gikk Line hjem, men de sendte meldinger til hverandre resten av dagen.

Ukene gikk og Alex skjønte etter hvert at Line ikke var noe for ham likevel. Han møtte stadig nye jenter på «Tinder». Det gikk i den samme regla hver gang. De ble enige om å møte på byen og dagen etter gikk hun hjem, de holdt kontakt en kort stund og så var det slutt. Hver gang Alex hadde forlatt huset hadde han sett Oddvar i vinduet, like nysgjerrig som alltid. Hver gang Alex hadde sett ham hadde lurte på hvordan han hadde klart å holde seg til Turid gjennom så mange år.

Denne dagen skulle Alex til byen for å treffe noen venner. De skulle møtes ved bassenget for å ta et bad i under den varme sommersolen. Han gikk ut av døra og låste godt etter seg. I det han låste døra, gikk Oddvar ut av nabohuset. Han låste døren han også, og gikk mot bussholdeplassen. Det samme gjorde Alex, og i det de møttes ved fortauet nikket de til hverandre. De labbet sammen bort mot busstoppet uten å si noe mer. På busstoppet var det ingen fra før av. Derfor satte de seg begge på den brede sitteplassen i bua. De kikket kort på hverandre. Oddvar var kraftig og sterk, han hadde ikke barbert seg i dag. Håret var derimot kjemmet og en skill oppe langs siden kom tydelig frem.

Han kremtet lett og snudde seg mot meg. «Jeg ser du ordner deg damer», sa han og smilte. «Ja, jo», sa Alex noe usikker i stemmen. «Jeg prøver i det minste». Oddvar lo. «Jeg og Turid har nå vært sammen i femti år», sa Oddvar stolt. «Vi møttes på skolen, og var venner i mange år. Så ble vi kjærester», forklarte han. Alex satt og lyttet. «Vi passet bra sammen og ble enige om å gifte oss, og det er vi fremdeles. Man blir villig til å gjøre alt for kjærligheten, for å ta var på den, selv om man er syk som jeg. Den er dyrbar skjønner du», sa Oddvar og trakk pusten dypt.

«Jeg begynner å bli gammel nå. Men fortsatt gjør jeg hva jeg kan for at hun skal holde ut med meg», sa han og smilte. Alex smilte også. «Og det må du forstå gutt, kjærlighet handler ikke om ei uke med forelskelse. Om det er snakk om kjærlighet kan det vare livet ut. Da vi var unge hadde vi ikke alle de duppedittene dere har nå. For alt jeg vet finner dere sikker kjærestene deres på mobiltelefonene», sa han og lo til han hostet. «Det kan nok stemme

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

det», sa Alex og fikk Oddvars store øyne til å myse på ham. «På mobilene? Du tuller nå ikke sant?», spurte han med forakt i stemmen. «Nei jeg gjør nok ikke det. Jeg og mange andre bruker et program der man leter etter kjæresten. «Tinder» heter det. Man ser på hverandres bilder og interesser og skriver til hverandre», sa jeg mens Oddvar tok sjokket inn over seg.

«Dagens ungdom...», sa han og tenkte seg om. Alex følte seg forlegen og sa ikke noe.

«Moderne kjærlighet er overfladisk», sa han etter å ha tenkt en god stund. «Bare ved å se på andres bilder. Det skal handle om kjemi og det lille ekstra! Slutt å bare tenke utseende!»

«Men det er jo ikke ...», prøvde Alex seg før han avbrutt av Oddvar. «Hør på en erfaren man da!»

I det fjerne kom bussen til syne, den trillet opp langs bussholdeplassen og stoppet, begge gikk på og satt i taushet hele turen.

Dagene etter hadde Oddvar begynt å male huset. Han hadde gjort klar en stor stabel med ved. Han hadde luket ferdig i hagen og ryddet i huset. Få dager etter fikk Axel høre at Oddvar hadde gått bort.

Antall ord: 1780.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 6 av 6
------------------------	----------------------------	----------------------------	------------------------

Kilder

Mytting, Lars: «Burning love», *Hel ved*, Kagge forlag 2011

Gutt (anonym): «#modernekjærlighet», Si ;D Aftenposten 22.08.2015

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A – Kortsvarsoppgave:

Den sammensatte teksten fra Høgskulen i Sogn og Fjordane inneholder flere ulike appellformer. Den første vi ser er bruken av hashtag. Hashtag har i det siste blitt veldig populært og vanlig å bruke på internett, spesielt blant ungdommen. Ca. midt i reklamen ser vi to større hashtagger. Dette gir inntrykk av at skolen holder seg oppdatert på hva som er inn.

Ordspill er også noe vi finner i den sammensatte teksten.

«TA EIN #SELFHISF – bli ein av oss!»

Her har de sette inn HiSF, som er forkortelsen til Høgskulen i Sogn og Fjordane, inn i ordet selfie. Dette skaper et morsomt preg og det kan vekke interessen til å lese videre.

Den sammensatte teksten inneholder også generell fakta om både Førde og Sogndal, og blant annet to avsnitt om tilbudene skolen tilbyr, for eksempel utvekslingsår, studentmiljøet og fritid. Disse to avsnittene er sagt av Heidi Sofie Gommerud som er studentambassadør. Ved å ha med et positivt innslag fra en som jobber ved skolen, skaper troverdighet for mottakeren.

Vi finner også en sammensetting av tre forskjellige bilder. Ved å vise bilder av deler av skolen og fornøyde studenter, får man et større helhetsinntrykk av skolen.

Formålet med denne sammensatte teksten, er å appellere mottakerne, som er ungdommen og de som skal ut i studier, til å søke ved HiSF. Bruken av moderne ord og begreper som «selfie» og hashtag er en fin måte å gripe denne målgruppen på. Med fine bilder og positive ord fra studentambassadøren, appellerer teksten godt til mottakerne.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B – Langsvarsoppgave:

Oppgave 4: Novelle

Når tiden er ute:

Mange skulle nok ønske at livet er evig. At vi aldri skal dø. At vi skal leve bestandig. Vi skal fortsette det gode livet vi lever, og aldri oppleve å bli rasket bort fra denne jord. Jeg har tenkt den tanken mange ganger. Spesielt i det siste. Jeg har ikke klart å tenkte på noe annet. Tankene surrer rundt i hodet mitt. De stopper aldri. Men jeg forteller det ikke til noen. Livet er så tilfeldig. I det ene øyeblikket føles det ut som alt går på skinner, mens bare noen få sekunder etterpå kan alt krasje rundt deg. Jeg prøver å være positiv. Jeg prøver så veldig hardt. Jeg prøver å overtale alle rundt meg at jeg har det bra. At jeg ikke har vondt. Men sannheten er at jeg snart ikke klarer mer.

I dag er det to uker siden og jeg ligger her fortsatt. Samme sykehussengen dag inn og dag ut. Den første uken fikk jeg lov til å være hjemme, men i de siste dagene har jeg måttet bli liggende her på sykehuset. Tiden går så utrolig sakte, men det er kanskje like greit. For jeg har ikke så mye tid igjen. Jeg får ikke lov til å se på TV en gang, og mobil er uaktuelt. Ensomheten har vært stor til tider. Det er akkurat som om hele situasjonen har blitt så normal at ingen ofrer det en ekstra tanke. Jeg tror til og med mamma har fått en åpenbaring om at sånn er det bare.

Da jeg fikk vite at jeg kun hadde maks to gode måneder igjen, gikk det opp for meg. Mitt liv kommer ikke til å vare evig. Denne gangen er det jeg som skal få oppleve det. Men jeg kjenner ikke på frykten av å dø. For jeg så det komme. Det måtte jo skje. Mobilen min vibrerer i fanget mitt og jeg kikker raskt bort på mamma som sover i stolen. Hun blir rasende hvis hun finner ut at jeg bare rører mobilen. Skjermen lyser opp med en ny melding fra Jakob. Jeg smiler. Han er den friske pusten jeg trengte, den som ikke snudde ryggen til.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Jeg har fortsatt ikke fortalt mamma hvordan vi ble kjent med hverandre. Det er flaut. Hvis hun spør, så sier jeg at vi møttes på skolen. Det tok lang tid før jeg fortalte det til venninne mine. Men de bare lo og sa at det er helt normalt å bli forelsket på den måten. Da nettdating ble et stort fenomen var jeg selv i mot det. Men nå tenker jeg at jeg ikke har noe å miste. Jeg husker da jeg kom over profilen hans. Da var jeg ikke syk, men en helt normal jente i håp om å ha kjærlighetsflaks. Eller kanskje jeg var syk, bare at jeg ikke visste om det? Han var ikke et ukjent ansikt. Han er tross alt bare ett år eldre enn meg, og vi går på samme skole. Det var derfor jeg var redd for å snakke med han. Jeg var redd for at det skulle være kleint. Han hadde jo sikkert ingen interesse i meg. De ti minuttene fra jeg sendte den første meldingen frem til han svarte var de verste. Tenk om han ler når han ser at han har fått melding av meg? Men han svarte faktisk. Det var til og med et smilefjes på slutten.

Vi snakket sammen hver dag, hele tiden. Men da jeg fikk vite at jeg var syk, stengte jeg alle ute. Jeg ville ikke snakke med noen. Ikke en eneste en.

Noen dager etterpå bestemte jeg meg for å fortelle han at jeg er syk. Jeg var sikker på at jeg skulle besvime. Hjertet hamret i brystet mitt da jeg skrev at jeg måtte fortelle han noe. Vi hadde fortsatt ikke møttes, og jeg var livredd for at dette skulle ødelegge alt. Men han sa at ikke det gjorde noe. Det forandret ikke noen ting. Jeg ble så glad at jeg begynte å gråte. En uke senere bestemte vi oss for å møtes. Denne gangen var jeg enda mer nervøs. Jeg hadde besvimt tidligere den dagen, og jeg var temmelig sikkert på at det kom til å skje igjen. Jeg fortalte han at jeg ikke hadde hår, og at huden min er hvit som snø. Men igjen sa han at det ikke gjorde noe. Han skrev at jeg sikkert var like nydelig fordi om.

Da det banket på døren den dagen under besøkstidene skjønte jeg med en gang at det var han. Mamma var på jobb, og det samme var pappa. Jeg satt meg godt opp i sengen og rettet ut skjorten min, som jeg hadde fått lov av sykepleieren å skifte til for anledningen. Han åpnet døren og lukket den sakte igjen. Da han snudde trodde jeg at jeg skulle besvime igjen. Med gyllenbrunt hår og klare, blå øyne stod han der med en bukett roser i hånda. Han var enda kjekkere enn på bildene. Jeg hadde lyst til å gråte.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Vi ble sittende i flere timer. Vi snakket og lo, og jeg ble mer betatt for hvert sekund som gikk. Da han måtte gå lovte han meg at han skulle komme på besøk igjen. Og det gjorde han. Igjen og igjen. Den ene dagen kom mamma inn da jeg lå i armkroken hans mens vi så på TV. Hun kikket forskrekket på oss, men sa ingenting. Hun bare blunket til meg og gikk forsiktig ut igjen.

Jeg kikker bort på kalenderen som henger på veggen. 23.12.2015. Det er julaften i morgen. Den dagen jeg gleder meg like mye til hvert år. Jeg har lyst til å feire med Jakob i år. Jeg har lyst til å tilbringe min siste jul med han som får meg til å glemme alt. Glemme at jeg er syk, glemme at jeg skal dø. I det siste var jeg blitt mye verre. Jeg orker ingenting, sover mesteparten av tiden og hodepinen er ekstrem. Jeg skulle ønske det var noe de kunne gjøre, for nå kjenner jeg frykten. Jeg er ikke klar. Jeg har ikke lyst til å dra.

Jeg har prøvd å forberede han i det siste på at det snart ikke er mer tid igjen. Men han vil ikke høre. Han bare holder for ørene og later som han ikke hører meg. Det får meg til å smile. Det føles ut som jeg gjør han mer klar for at jeg skal dø enn meg selv. Jeg har skrevet flere brev som han kan lese når jeg ikke er her mer. Jeg har til og med klart å lage en minnebok med masse bilder fra den siste to ukene. Det håper jeg han setter pris på. Jeg skulle ønske jeg kunne beholde boken selv. Jeg skulle ønske at om 20 år, sitter jeg utenfor på verandaen vår og blar fra side til side med et smil om munnen.

Rommet er kaldt og jeg får frysninger da jeg løfter av meg dynen. Jeg har spart opp kreftene til denne dagen. Føttene mine treffer det kalde sykehusgulvet da jeg går ut av sengen. Det føles like rart å stå på beina hver gang. Det er ikke så ofte jeg gjør det lenger. Jeg subber bortover gulvet, sakte men sikkert. Jeg får en trang til å se meg selv i speilet. Hånden min blir kald i det jeg stryker den over hodet mitt. Det er helt glatt. Øynene mine er røde og slitne. Jeg er sliten. Så alt for sliten.

Jeg finner frem duken med små nisser på i baggen som mamma pakket for meg. Jeg legger den fint på den lille bordet som akkurat er stort nok til to personer. Utenfor snør det. Gressplenen på utsiden er dekket av et hvitt, tynt lag. Jeg smiler for meg selv. Jeg håper han blir glad. Jeg håper han blir overrasket.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Etter en god stund har jeg fått gjort alt klart. Dekt på bordet, pyntet litt rundt i rommet og hengt opp en misteltein under døren. Jeg tenner en fyrstikk slik at jeg kan tenne telysene. Men jeg blir bare stående. Stående mens jeg stirrer på den lille, oransje flammen. Det er noe som ikke stemmer. Jeg klarer ikke høre noe. Jeg slukker fyrstikken i panikk og dunker kniven inntil tallerkenen. Hvor for kommer det ikke noen lyd? Jeg vet hva slags lyd det er, så hvorfor kommer den ikke? Plutselig kommer den dundrende hodepinen tilbake. Jeg kniper øynene igjen og holder meg for ørene. Nå piper det. Det piper så utrolig høyt. Kroppen min faller ned i den ene stolen, og kniven i hånda faller ned på gulvet i det jeg legger hodet ned på bordet. Det vil ikke stoppe. Jeg kryper bort til sengen på det kalde gulvet. Det piper fortsatt, men jeg klarer ikke holde meg for ørene lenger. Jeg orker ikke.

Jeg kommer meg bort til sengen, og klarer så vidt å strekke meg opp til ledningen. Apparatet med knappen faller ned vedsiden av meg. Jeg tar tak i den, og tommelen min kjenner etter knappen. Jeg trykker så hardt jeg kan. Hvorfor skjer det ikke noe? Hvorfor får jeg det ikke til? Jeg løfter hodet for å se hva som er galt. Armen min beveger seg ikke. Ikke tommelen heller. Jeg klarer ikke trykke på knappen.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

Med så mange høyskolen i Norge kan det være vanskelig å stå ut fra de andre. Men i denne sammensatte teksten har høyskolen i Sogn og Fjordane brukt gode metoder for å høyskolen deres til å se ut som det beste valget. For å appellere til nye studenter bruker høyskolen logos for å få skolen til å virke som et logisk valg. I denne besvarelsen skal jeg gå gjennom formålet med teksten og forklare hvordan appellformen, logos, er brukt.

Formålet med den sammensatte teksten er å få studenter til å velge deres høyskole. Måten de vil oppnå dette er med å vise hva som er så bra med høyskolen. Den sammensatte teksten er satt opp sånn at folk som leser skal føle seg velkomne til denne høyskolen og at dette er det beste valget for dem.

«Ved Høgskulen i Sogn og Fjordane blir du ein del av eit sosialt og inkluderande studentmiljø»

Dette er den første setningen i teksten, som med en gang vil at leseren skal føle seg velkommen.

For å appellere til nye studenter har høyskolen brukt logos. Det står en forklaring om hvordan skolen er og hvor mange andre aktiviteter du kan holde på med der. På bunnen av den sammensatte teksten får vi et kart om hvor skolen ligger og hvor langt det er til storbyene i Norge. Høyskolen sammenligner også seg selv med høyskolen i Førde for å virke overlegen i campusstudenter i forhold til innbyggere. Dette er bruken av logos for å få høyskolen til å virke som det beste valget for studenter.

Ord: 259

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Jeg sitter på skolen. Det er norsk og læreren snakker om romantikken, som hun har gått gjennom tusen ganger før. Jeg sitter helt bak i klasserommet på mobilen. Boka mi er slått opp på side 139 som handler om retorikk, men det er ikke så nøye for jeg følger ikke med uansett. Ved siden av meg sitter bestevennen min Christoffer. Han er på mobilen og leser om konspirasjonsteorier om hvordan skolen hjernevasker elevene. Selv om alt han leste er diktet opp, så tror han hvert eneste ord han leser. Jeg sitter heller på Tinder og sveiper høyre på nesten alle. Jeg sveiper til venstre hver femte jente for å ikke virke desperat. Jeg sjekker klokka, den er 15.03, ikke lenge igjen før vi slutter. Jeg venter en halv time før jeg sjekker klokka igjen, den er 15.08.

Etter noen timer er skoletimen endelig ferdig og vi kan gå hjem. Jeg gikk hjem og låste meg inn på rommet. Jeg sovnet med en gang jeg var nær senga. Etter noen timer reiste jeg meg og var klar for å gjøre hva enn som kom i min vei og åpna Tinder. Jeg ser noe jeg aldri hadde sett før, jeg har forvirret. Hvorfor står det en notifikasjon på appen, jeg drømmer tenker jeg og klyper meg selv i armen. Nei, dette er virkelig. Jeg åpner notifikasjonen og tror noen har sveipet til høyre på meg. Feil, notifikasjonen var for at jeg har sveipet til høyre veldig mye i det siste og appen spør om det er noe galt med skjermen. Jeg blir sint og legger fra meg mobilen.

Jeg går og setter meg i stua. Det er iskaldt her nede og pappa fyrer ikke. Jeg orker ikke å begynne å fyre og går opp på rommet mitt igjen. Her har jeg i hvert fall en ovn med en av og på knapp og jeg slår ovnen på. Jeg setter meg på PC-en fordi jeg fortsatt ikke har tilgitt Tinder. Jeg går rett på YouTube og ser på videoer av katter, de får alltid humøret opp igjen. Etter flere timer av kattevideoer var jeg klar for Tinder igjen. Humøret var helt på topp. Hadde jeg vunnet i lotto nå hadde jeg egentlig ikke brydd meg så mye. Jeg tar opp mobilen, åpner Tinder. Jeg ser en notifikasjon, det må være ei jente som sveipet høyre på meg denne gang. Jeg åpner notifikasjonen og ser to jenter som sveipet høyre. Wow, er dette følelsen folk har når de vinner lotto?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Nå som noen endelig har sveipet høyre på meg så er alt i gang. Jeg ser på den første jenta. Det er en klar tier, hun er perfekt. Hun liker musikk og katter. Akkurat som meg, for et sammentreff. Jeg åpner chatten og ser hun har skrevet «hei» til meg. Jeg tenker veldig nøye gjennom hva jeg skal si. Etter flere timer med tenking og hjelp fra Christoffer etter jeg ringte han, så har jeg kommet fram til det beste svaret, som var, hei, med et smilefjes etterpå. Matematisk sett var dette det beste svaret. Jeg skriver meldinga, legger til en kult smilefjes. Svart, alt ble svart. «Hvorfor ble alt svart? Hva er det som skjer?» Så mange følelser går gjennom meg akkurat nå. Mobilen gikk tom for strøm. Jeg vet ikke hvordan dette kunne skjedd. Jeg lada mobilen på morgenen. Jeg var jo klar for å endelig komme på date gjennom Tinder. Livet mitt var komplett.

Jeg kaster meg selv mot laderen og slår hodet i veggen. Er ikke så nøye om jeg har vondt utvending når jeg er såret innvending. Jeg plugges ut ovnen og plugges inn mobilen. Setter meg på gulvet og slår på mobilen igjen. Åpner Tinder og finner meldingen til jenta. Den er borte, samme er jenta, for alltid. Jeg tenker jeg aldri kommer til å finne ei jente som liker meg, så kommer jeg på at det var to jenter. Jeg sjekker den andre jenta, hun er fortsatt der. Hun har ikke skrevet noe enda, jeg må kjappe meg.

Tenk, tenk, tenk. Hva har filmer lært meg. Det å være morsomt er alltid bra. Jeg søker på morsomme pick-up lines på Google. Finner en nettside som er dedikert til pick-up lines. Jeg finner en i veldig fort uten å virkelig tenke over noe. Jeg skriver den fort inn og sender meldingen. Så leser jeg meldingen. «Hey gurl, they call me Peter, but you can call me anytime». Dette er krise, navnet mitt er ikke Peter engang, hvem skriver «gurl» og hvorfor er det på engelsk? Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre og ser på en video av en katt til hun svarer. Før videoen er ferdig svarer hun. Jeg er redd, jeg kan ikke miste to jenter som sveipet høyre på meg på en dag. Jeg kommer til å bli en større taper enn Christoffer. Jeg åpner Tinder igjen og sjekker meldinga. Hun sender en «lol». Hva faen, det er det ikke et svar. Hun kunne i hvert fall skrevet «haha» eller noe. Men et lite «lol», jeg har ingenting å jobbe med her. Det kan bety at hun faktisk ledde ut høyt, eller at hun var sarkastisk. Hun kan jo se på profilen min at jeg ikke heter Peter.

Før jeg eller hun får skrevet med begynner tennene mine å riste i hverandre. Det er så kaldt her inne, jeg glemte at jeg slo av ovnen. Jeg løper ned i stua, pappa har endelig fyr. Pappa måtte ha skjont at jeg snakket med en ei jente og at jeg trengte varme. Jeg skriver at jeg tapte en veddemål og må alltid begynne med den setninga, som heller ikke var sant. Hun

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

svarte at hun forstår og at det var morsomt. Wow, jeg er inne. Hun ledde faktisk, av den dårligste setninga jeg noen gang har sendt til noen. Jeg ender kanskje ikke opp med en kjøpt russisk kone i framtiden.

Vi snakker om snakker i mange lange timer. Til slutt spør jeg om vi skal gå på kino sammen. Det er noe jeg har lært av filmene. Hun sier nei, og vil heller bare komme til meg. Jeg føler dette er en kjempegod plan og sier hun kan komme når det passer henne. Hun svarer med at hun kommer i kveld. Jeg var ikke hva jeg tenkte. I kveld passer jo ikke, jeg må jo minst se 5 timer med katter på YouTube før jeg møter henne. Nå har jeg virkelig gjort det. Hun spør hvor jeg bor, jeg svarer med adressen. Hvorfor svarte jeg med adressen min? Dette kan jo være en stor mann som bare stjal bildet til ei jente. Nå har jeg virkelig gjort det.

Noen få minutter senere ringer det på døra. Jeg skriker til pappa at jeg tar den. Jeg går sakte mot døra, stille som en mus. Jeg vet ikke hvorfor, men å være stille var veldig viktig nå. Jeg nærmer meg døra. Jeg åpner døra forsiktig, og ser noen som står der. Jeg åpner døra mer og mer. Til slutt er den helt åpen og det er ikke noe jente som står der, det er Christoffer.

Så våkner jeg opp i senga. Jeg skjønner ingenting, jeg sto just i døra. Jeg ser på klokka, den er bare 16.09. Har Christoffer slått meg bevisløs? Er det neste dagen? Jeg sjekker datoen, «faen», jeg visste ikke hva datoen var fra før av. Så hva skjedde med jenta tenker jeg mens jeg åpner mobilen. Rart, det er ingen notifikasjoner eller noen meldinger. Jeg drømte bare alt. Kanskje det klype seg selv i armen ikke funker mens du drømmer. Jeg så egentlig aldri hvordan den andre jenta så ut tenkte jeg og slår på en video med katter. Jeg bare elsker de kattene.

Sjanger: Kåseri

Ord: 1290

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Kildeliste

Marianne Røskeland, Sveinung Time. *Panorama*. 2015

Jan Grue. *Logos – retorikk*. 2011. Hentet 31.05.2016 fra <https://snl.no/logos%2Fretorikk>

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» Er side 2 i et studiemagasin fra Høgskolen i Sogn og Fjordane i fra 2016. I denne sammensatte teksten skriver Heidi Sofie Gommerud, studentambassadør, hvorfor studenter burde velge å studere ved Høgskolen i Sogn og Fjordane. Dette gjør hun blant annet gjennom å fortelle hvilket sosialt og inkluderende studentmiljø de har på høgskolen, og hvor god og sentral beliggenhet den har.

Formålet med denne teksten er å overbevise studenter om at det er en bra skole og de burde studere ved denne høgskolen. Det uttrykkes altså et ønske, om å tiltrekke seg studenter, gjennom direkte argumentasjon. Dermed kan vi si de skriver med utgangspunkt i logos-appellen. Det hevdes det er fornuftig å gå på HiSF på grunn av de korte avstandene mellom skolen, hybel og aktiviteter. Det er ikke bare den beliggenheten som brukes som et argument, men også det faktumet at de har noen av de mest fornøyde studentene, og noen av de beste studiene i landet.

Den sammensatte teksten er skrevet av en studentambassadør, Gommerud, og teksten blir derfor mer troverdig grunnet hennes bakgrunn. Gjennom dette ser vi at også at etos-appellen er tatt i bruk. I tillegg til at Gommerud står nevnt i teksten, har de også tatt med bilder som, ikke bare viser skolens sentrale beliggenhet, men som viser de blide og lekne elevene som studerer ved høgskolen. Dette gjør utsagnet om at skolen har et inkluderende og sosialt studentmiljø mer troverdig. Som bonus informeres det om at de har utvekslingsavtaler over hele verden.

Ord: 255

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Jeg lurer, jeg håper, jeg tror, jeg vet.

23.01.2015

«Jeg så en gang i et selskap en ung kvinne forelsket.»

- Knut Hamsun

Jeg lurer på; hvordan et så abstrakt og psykologisk fenomen som kjærligheten, kan syns fysisk.

Altså at det uforklarlige indre skimtes gjennom fra utsiden. Kanskje er det handlingene våre eller vårt vokabular som avslører disse underlige og ukontrollerte følelsene som herjer i alles kropp. Eller kanskje det kan være det lille, ekstra glimtet i øyet. Det som mange har hørt om, men ikke alle har sett. Der det med, ingen ting mer enn, et simpelt øyekast utstråles både omsorg og glede og tause ord. Det som kan omtales som den udefinerte kjærligheten. Kanskje er det dette som avslører oss.

16.02.2015

«Kanskje var det *det* han hadde sett, da han lukket døra til vedskjulet den våren:

Vissheten om at vedstabelen skulle overleve han. At det han egentlig gjorde, var å legge opp ved til kona si»

- Lars Mytting

Jeg håper at; hvis en så abstrakt og uforklarlig sak som kjærlighet kan syns fysisk, kan den oppfattes mer konkret.

At den kan oppfattes gjennom handlinger. At handlingene kan tale for seg selv. Jeg håper det handler om et å ønske og imponere. Et ønske om å imponerer ved å være den beste utgaven av deg selv. Den som bringes frem i lyset av det intense kjærlighetsbåndet. Der hvor søken etter kun det beste, rocker i rampelyset.

Dersom den siste lille dråpen du har igjen av krefter, brukes til gode for eieren av ditt hjerte, vil du nok ikke forsvinne. Da vil kjærligheten kunne leve videre gjennom den siste energien

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

du har brukt på ditt hjertes eier. Den energien du ønsker skal oppfattes som kjærlighet. Det er den som gjør underverker.

01.03.2015

«#modernekjærliget er når du laster ned Tinder»

- Gutt (19)

Jeg tror at; hvis en så abstrakt og funderlig ting som kjærligheten kan oppfattes mer konkret, kan den opptre i ulike former.

Kjærligheten er ikke avhengig av tid og rom. Den eksisterer i sin egen dimensjon.

Kjærligheten kan befinne seg i en psykisk tilværelse. Det kan være et siste tegn på kjærlighet som brenner i peisen. Den som din kjære hadde ment skulle varme deg.

I disse moderne tider som vi befinner oss i, kan kjærligheten uttrykkes i andre former for tilværelse. Enten det handler om en SMS, eller en telefonsamtale, en snapp, eller en tindersamtale. Dersom kjærlighet kan opptre i ulike former, finnes det ingen fasit for hvilke former det er snakk om.

14.04.2015

«das Ding an sich

das Ding für mich»

- Immanuel Kant

Jeg vet nå at; den underlige kjærligheten kan betraktes gjennom ulike perspektiver.

Kjærligheten er relativ, og oppleves ulikt for alle. Den oppleves ulikt uansett alder og kjønn.

Kjærligheten gjør deg kreativ. Det er opp til fantasien hvordan man velger å uttrykke den, og det er opptil fantasien hvordan man velger å føle den.

Det er ikke alltid man kan velge. Kjærligheten kan være forvirrende, den. Den kan være vanskelig å få øye på. Den kan kanskje være enda vanskeligere å tørre og kjenne på. Man kan føle seg svak, men dersom man tør å føle er man sterk.

Når jeg hører om noe som er både abstrakt og kan opptre på forskjellige vis, tror jeg at jeg må lete. Men kjærligheten kan plutselig komme, eller plutselig gå. Den kan gradvis komme, eller

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

gradvis gå. Samtidig kan den alltid være der, eller aldri være der. Noen tror den var der, men så var den ikke det. Andre trodde ikke den var der, men finner ut at det var den. Det er det som er så spennende. Det ikke finnes noen fasit. Det er det eneste jeg vet.

- Jeg lurer på om jeg håper at jeg tror jeg vet.

Kilder

- Panorama, Norsk Vg3, Studieforbererende
Gyldendal Norsk Forlag AS 2015
2. utgave, 1.opplag
Marianne Røskeland, Jannike Ohrem Bakke, Liv Marit Aksnes, Gunnstein Akselberg,
Sveinung Time
- Panorama, Norsk Vg2, Studieforbererende
Gyldendal Norsk Forlag AS 2014
2. utgave, 1.opplag
Marianne Røskeland, Jannike Ohrem Bakke, Liv Marit Aksnes, Gunnstein Akselberg,
Sveinung Time
- <https://snl.no/kj%25C3%25A6rlighet>
(31.05.2016)
- https://snl.no/Immanuel_Kant
(31.05.2016)

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Norsk eksamen 2016

Del A – Kortsvarsoppgave

Høgskolen i Sogn og Fjordane har i et studiemagasin publisert teksten «Ta ein #SELFHISF – bli ein av oss!». Formålet med denne teksten er å få flere til å søke på høgskolen. Teksten prøver å appellere på ulike måter til mottakeren.

De har brukt etos-appell. Denne teksten er skrevet av studentambassadøren, Heidi Sofie Gommerud, noe som gjør teksten mer troverdig. Etos-appell gir tilhørerne inntrykk av at det som blir sagt, er tillitvekkende og troverdig. Nå vet mottakeren at personen som har skrevet teksten har sett og opplevd studentmiljøet på høgskolen. Selv om det ikke kommer frem før i slutten av teksten, kan leseren få en følelse at den er skrevet av noen med erfaring.

Etter å ha lest denne teksten, vil man forhåpentligvis sitte igjen med en god følelse om høgskolen, noe som viser at de har brukt patos-appell. Patos-appell påvirker mottakeren på en indirekte og skjult måte. Her har de brukt fargerike farger, bilder av høgskolen og et bilde hvor man får et inntrykk over det gode studentlivet. De har fokusert på å få fram hvor sosialt og inkluderende studentmiljøet er, og får fram at denne høgskolen passer til de fleste. Overskriften er også under appellformen patos. Her har de brukt ordet «selfie» på en litt annerledes måte. De har knyttet sammen dette kjente ordet sammen med «folkehøgskulen i Sogn og Fjordane», noe som passer godt til mottakerne.

Gjennom hele teksten har de brukt argumentasjonsmåten, anbefaling. Dette viser til at de har brukt logos-appell. De skriver også at de kan gjøre studenttiden til et høydepunkt, noe som mange trenger å høre før skolestart.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B – Langsvarsoppgave

Gift med en fra Tinder

Når noen spør meg hvor jeg traff mannen i mitt liv, tørr jeg så vidt å svare. Av og til vurderer jeg å lyve å si at jeg møtte han på en romantisk kafe i Paris da vi var på vår første jentetur, men det ville vært en stygg løgn. Jeg traff mannen i mitt liv på noe som i dag kun blir brukt til å finne seg noen å dele natten med, nemlig Tinder.

Jeg hadde sagt til meg selv at jeg aldri skulle laste ned den tåpelige appen på min mobil, men da venninnen min Sara skulle låne den tok det ikke lang tid før hun fant den fram. Jeg var egentlig litt sur, men jeg kunne jo bare slette den når hun er ferdig med dette tullet. I timevis lå vi på sofaen å sveipet til venstre, og noen ganger til høyre. Selv om jeg ikke var enig om at han var noe å sveipe til høyre, kunne Sara kaste fram fingeren å gjøre det. Til slutt hadde vi bladd igjennom alle som var i nærheten. Sara var sikker på at noen av de kom til å sende melding til meg før kvelden, men jeg krysset fingrene for det motsatte.

Da Sara hadde dratt hjem, kom jeg på at jeg måtte få slettet denne tåpelige appen. Jeg hadde lovet meg selv at jeg ikke skulle lese noen av meldingene om det hadde kommet noen, men det var en jeg bare ikke klarte å unngå. Denne mannen hadde jeg egentlig tenkt å sveipe til venstre, men Sara var for rask, heldigvis. Jeg var allerede klam i hendene da jeg tastet inn koden på mobilen. Dette var noe av det pinligste jeg kunne gjøre! Skulle jeg som har vært så lenge imot Tinder, faktisk snakke med en fyr i dag? Jeg trykket inn på samtalen, og var klar for å se hva slags kjekkereplikk denne mannen hadde brukt.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Jeg ble helt paff. Det eneste som sto på denne meldingen var «Hei!», og kun det. Etter at Sara hadde fortalt meg i flere timer om alle de forferdelige meldingene hun hadde fått på Tinder, kunne jeg ikke se for meg at noen bare kunne skrive hei.

Kanskje det egentlig bare var like greit. Nå slapp jeg i hvert fall å ringe Sara for å høre hva jeg kunne svare tilbake. Jeg må jo klare å skrive hei selv. Jeg tastet inn bokstavene og sendte melding. Det tok ikke lang tid før jeg fikk svar tilbake. Nå ville han at vi skulle møtes på en kafe nede i sentrum. Jeg lo litt for meg selv. Tanken om at han egentlig kunne være en 60 år gammel mann som bare var på jakt etter å få seg noe, fikk meg til å le. Men plutselig hadde jeg svart. Jeg hadde svart ja.

Jeg var egentlig ikke så nervøs. Eller jo, jeg var kjempe nervøs. Vi hadde avtalt å møtes med bakeriet litt nede i gaten klokken fire. Når klokken snart var fem på, var jeg fortsatt ikke helt klar. Jeg hadde fortalt Sara om dette, så hun satt spent i sengen mens jeg tok på meg kjolen. Nå var jeg klar, klar til å oppleve noe jeg egentlig ikke hadde lyst til å oppleve i det hele tatt. Jeg tok på meg skoene, sprayet meg med litt parfyme og gikk ut døren. Jeg kunne høre Sara rope lykke til mens døren lukket seg bak meg.

Jeg brukte ikke lang tid ned til bakeriet, men da jeg kom satt han allerede der. Sara hadde fortalt meg at mange menn på Tinder brukte andres bilder fordi de ikke turte å vise hvordan de så ut. Jeg hadde vært litt nervøs over at han hadde gjort det, men det hadde han heldigvis ikke. Det var ikke vanskelig å kjenne han igjen. Han så like kjekk ut som det han gjorde på bildet, eller kanskje litt bedre i virkeligheten. Han så litt nervøs ut.

Da han så meg hoppet han raskt opp av stolen. Da jeg så smilet hans var det som all nervøsitet bare fløy ut av kroppen min. Han hadde tatt med seg en liten rød rose som han ga til meg da jeg satt med ned. På bordet sto det to kakestykker og to kaffekopper. Det virket som han hadde gjort dette før. Han stilte meg noen spørsmål, og så begynte jeg. Det gikk så naturlig. Tiden fløy.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Da solen gikk ned, vandret vi rundt i parken en stund. Han lånte meg jakken hans da det begynte å bli kaldere, og la den over skuldrene mine. Han fulgte meg helt hjem til døren. Før han gikk hjem, ga han meg ett kyss på kinnet. Akkurat som på film, en romantisk film.

Etter den kvelden var vi sammen nesten hver dag. Jeg ble mer og mer forelsket i han, og han ble mer og mer forelsket i meg. En dag sa han at han elsket meg, og jeg sa at jeg elsket han. Etter noen måneder flyttet vi sammen inn i leiligheten hans. Der var det plass til meg og han, og senere to barn. Vi var så gode sammen. Vi hadde det helt fantastisk sammen, han gjorde meg så utrolig lykkelig.

Kilder:

- Ingrid Oos Hove (Redaktør) Panorama Norsk Vg3. 2.utg 2015, Gyldendal

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A: Kortsvarsoppgave

Formålet med denne sammensatte teksten er å få flere studenter til å komme til Høgskulen i Sogn og Fjordane. Dette gjør de ved å bruke bilder, tegn og uttrykk som fanger blikkfanget til ungdommen. Emneknaggen er godt brukt i sosiale medium, spesielt på Twitter, og har blitt brukt flere ganger på denne siden. Den er blant annet brukt i det første du leser: “Ta ein #SELFHiSH – bli ein av oss!” Dette er også et ordspill på “Ta en selfie“, som betyr å ta et bilde av seg selv.

Det største av bildene har et motiv av landskapet, naturen og bygda rundt campus. De andre to er av et studieområde og et svart hvitt bilde av noen studenter som ser ut til å ha et veldig fint skoleår. Bildene viser til et fint område med et godt sosialt miljø, to viktige punkter for de fleste som skal søke på studieplass.

Med hensyn til etos kan vi se at Heidi Sofie Gommerud, studentambassadøren til HiSF, har uttalt seg. Siden hun selv er en student ved HiSF kan vi ikke med sikkerhet si at hun ser helt objektivt på saken. Vi får informasjon om innbyggertall, antall studenter og at det er mulig å ta et semester i utlandet. Til logos kan vi også peke til det som står i teksten:

“ Fleire av studia våre blir vurderte til å vere blant dei beste i landet.

Og vi har nokre av dei mest fornøgde studentane i landet!”

Kairos blir også brukt i form av et kart med reisetider til forskjellige byer i Norge.

258 ord.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Oppgave 4.

Anettes blogg

Anette er 15 år og har skrevet blogg i et par måneder. Så langt har moren hennes sagt nei til at hun får lov til å skrive blogg 4 ganger, men Anette syntes at hun er overbeskyttende, så hun har skrevet bloggen sin uansett. Hun har selv sett at det er rundt ti personer som leser bloggene hennes og et par av dem som skriver kommentarer til henne. De er greie og støtter henne i nesten alt. Moren hennes hadde argumentert at det er farlig å legge ut livet sitt på internettet, fordi noen kan komme til å følge etter dem hjem eller verre. Anette synes at det er fint å vite at noen vet og bryr seg om hvilke vanskelige hendelser som skjer i livet hennes.

12.05.2016

Jeg har installert Tinder, men det er ikke fryktelig interessant... Så langt har det bare vært oldiser som har trykket liker på meg! Og guttene i min alderskategori er langt ifra kjekke nok. Dessuten er de fryktelig umodne! De åpner chatingen med: «Det bildet gav meg ståpikk!» Hvem i verden ville noensinne synes at det er en grei måte å åpne en samtale med en jente?! Så jeg kalte ham en gris og lukket samtalen, før jeg blokkerte ham. Neste!

Gå inn og lik meg! Jeg heter Anette15 – Anette

14.05.2016

Vil dere høre om den ekleste tingen i verden? Jeg satt i stuen og kikket gjennom Tinder-matchene mine da mamma kom inn, hun spurte hva jeg gjorde så jeg snudde mobilen og viste henne. Dette var første gangen jeg lot noen utenfor Tinder vite at jeg hadde en bruker der. Ingen av vennene mine vet det, ingen på hele skolen vet det. «Tinder?» spurte hun og smilte litt svakt. «Ja, der er noen riktig kjekke karer der.» fulgte hun opp med. «Er du på Tinder!?» spurte jeg tilbake. Også svarte hun «ja»! Moren min er på Tinder! Æsj! Nå som jeg vet det er jeg ikke helt sikker på om jeg vil være på Tinder selv...

Hun sa at det var mye enklere før i tida, at alt man trengte å gjøre var å gå ut på en bar så flokket de seg rundt. Jeg tror egentlig ikke på at de flokket seg rundt henne, dere har ikke sett

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

henne, men hun er ikke særlig pen. Faren min kan ikke ha ment det, han reiste igjen før natta var slutt...

Ellers har jeg funnet ut at jeg må slanke meg, 57kg er altfor mye for ei 15 år gammel jente. Fortell meg hva dere syns i kommentarene! – Anette

15.05.2016

«Ta deg sammen» sa de fleste av dere. «Du er for tynn!» ble også sagt. Jeg syns ikke det, men siden mamma ikke vil kjøpe inn tingene jeg vil ha får det bare være sånn.

Gårsdagens innlegg fikk meg til å lure på hva slags person pappa er og om jeg kunne møte ham en dag, mamma sier at han var en flott mann, ærlig og redelig. Det virket for meg som om hun enda elsker ham, så jeg spurte henne om hun fremdeles gjorde det. «Hvordan kunne jeg ikke elske mannen som gav meg deg?» svarte hun. Det føltes litt godt å høre henne si det, for hun hadde ikke noe sarkasme i tonefallet sitt. Hun sa ikke noe på om jeg kunne møte ham en dag, jeg tror ikke hun fikk med seg spørsmålet engang.

Jeg fant også en kjekkas på Tinder! Problemet er at han ikke svarer på meldingene mine... Jeg får bare fortsette å lete. – Anette

18.05.2016

Selv mord. Jeg spurte mamma om og om igjen dagen etter forrige innlegg om faren min, om hvor han var, hva han gjorde og hvorfor han reiste igjen. Hun sa at han ikke er her lenger, at han reiste bort, men hun sa det med et skikkelig sorgfylt uttrykk. Jeg valgte å google navnet hans, fordi jeg ville vite, men det var slik det føltes ut da jeg snakket med mamma om ham. Han begikk selvmord to dager etter at de hadde vært sammen. Jeg spurte henne om det i går, hun sa at de to eneste vennene hans hadde holdt ham i gang, med hårfin margin, flyttet vekk for å gå på skole. Han hadde allerede selvmordstanker, han glemte dem bare når han var sammen med vennene sine. Når det ikke var mulig tok tankene hans kontroll. Jeg vet ikke hvordan mamma greide det, jeg er ikke sikker på om jeg hadde greid det.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Jeg fikk svar fra han på Tinder, tredje tingen jeg spurte om var om han hadde selvmordstanker... Jeg er redd nå, for å binde meg til noen bare for å miste dem. – Anette

20.05.2016

Det ble pekt ut at det første ordet i de fire forrige innleggene skriver: «Jeg vil ta selvmord.» Dere trenger ikke bekymre dere for meg, jeg kan ikke forlate moren min på samme måte som faren min gjorde. Det kan være at slike tanker har svirret rundt i hodet mitt før, men ikke nå lengre. Mamma fant ut at jeg skriver bloggen uansett, men hun bare så på meg et overgitt blikk og sa at det var greit.

Gutten jeg fant på Tinder bor bare en halvtime ut av byen, vi skal på kino i morgen. Husker ikke hva filmen heter, men det er jo ikke det som er det viktige. :) - Anette

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

Del A – Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!»

Dette er en sammensatt tekst på side 2 i et studiemagasin fra Høgskulen i Sogn og Fjordane. Det skjer mye på siden, og man kan finne ulik informasjon om Høgskolen. Overskriften er «TA EIN #SELFHiSF». Allerede her kan man se to faktorer som er med på å gjøre teksten moderne, og relevant nå til dags. Det blir en blanding av både det som kalles for «hasj-tag», «selfie», og på toppen av det hele fletter de inn selve Høgskolen, HISF, som de promoterer for gjennom hele teksten. Dette kan være en faktor som er med på å skape interesse fra flere unge. Under overskriften kommer en tekst skrevet av Heidi Sofie Gommerud, som er studentambassadør. Hun generelt om Høgskolen, og promoterer den på en kort og presis måte. Ved siden av er det lagt ved noen bilder av Høgskolen, og blant annet en «selfie». Under det ene bildet til høyre er det lagt ved en «hasj-tag». Høgskolen har mest sannsynlig en egen «hasj-tag» som alle kan gå inn på, og eventuelt se på bilder, finne fakta og liknende om Høgskolen. Midt på siden står det «SIKT HØGARE». Under der står det fakta om både Førde og Sogndal, som er de aktuelle studie stedene i denne teksten. Det står også litt om å «UT I VERDA», «Ved alle bachelorstudia våre kan du ta eit semester i utlandet. Vi har utvekrslingsavtalar over heile verda.» Farge elementene som er brukt på siden, «frisker» på mange måter opp siden litt. Fargene kan være dominante, og være med på å gjøre engasjementet for å lese større.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

Del B – Langsvarsoppgave 4

Ekte kjærlighet

Tirsdag 3. Mars 2015

Kjære dagbok

I dag lastet jeg ned tinder. Noora har vært aktiv der en stund, så hun hjalp meg. Hun mente det gamle profildet jeg har på Facebook, absolutt ikke passa inn på tinder. Det endte opp med at vi dro hjem til Noora for å ta nye bilder etter skolen. For å være ærlig syntes jeg det var litt ubehagelig. For Noora faller alt med kjærlighet og gutter så naturlig, det virker liksom som om det ligger i hennes natur. Kanskje ikke så rart når mora er leder for «Singelklubben» i byen. Selvfølgelig blandet hun seg da vi poserte og tok bilder, noe jeg følte bare forsterket de ubehagelige følelsene jeg allerede hadde ovenfor situasjonen.

Vi endte i hvert fall opp med noen bilder Noora mente var «perfekte». Til å begynne med brydde jeg meg egentlig ikke. Det var liksom ikke så viktig for meg. Jeg tenkte bare hele tiden på hvordan jeg aldri kommer til å gidde å møte noen jeg møter på en «app» uansett. Noora møter jo gutter hun treffer på tinder rett som det er. Det som er med henne, er at hun forteller det til mora si. Jeg kunne aldri, aldri i mitt liv fortalt det til mamma og pappa. Noe så flaut! Det har vel i grunnen noe med hvor åpen, og «singel» mora hele tiden gir seg ut for å være også.

Da vi hadde tatt bildene og lagt de ut på profilen, insisterte Noora på at hun skulle få skrive biografien min. Jeg ga meg til slutt, og det endte opp med å stå noe som dette:

«Hei! Jeg er ei gladjente som er utadvendt, morsom og elsker og by på meg selv. Digger gutter som tar initiativ;-) Om du finner meg attraktiv på bildene, eller likte det du leste nå, er det bare en ting igjen å gjøre: svipe til HØYRE!»

Jeg kjenner jeg blir rød i hele fjeset når jeg tenker på det. Så ufattelig flaut. Ikke vet jeg hvordan jeg kan endre på det heller, orker ikke styre med det uansett.

Tiden gikk altfor fort da jeg var hos Noora. Plutselig var klokka blitt 16.15, og jeg skulle vært hos bestefar klokka 16.00. Typisk meg å glemme bort tiden, ufattelig irriterende. Da jeg var der snakket han om han og bestemor. De var gift i over femti

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

år, tenk på det da. Om ikke de er «relationship goals» så vet ikke jeg. Han snakker ofte om hvor fasinert han er, når det kommer til samfunnets utvikling. Selvfølgelig ser han at teknologien har gjort ting enklere, og raskere i mange situasjoner. «Da jeg var ung ...» er et ofte hørt sitat fra bestefar. Alt er visst så forandret. «Nå til dags kan dere jo bare ta opp datamaskinen, og dere er nærmest gift».

Jeg digger å være hos bestefar, han forteller så mange gode historier fra før i tiden. Han elsker å fortelle om hvordan han og bestemor møttes, «gjennom felles venner», sier han alltid. Om broen min, som bare er to år eldre enn meg, hadde sagt det samme, hadde jeg hatt vanskeligere for å tro på det. Grunnen er rett og slett veldig enkel, og det er at det er mer mellom himmel og jord enn kun felles bekjente. Jeg er bombe sikker på at om jeg hadde fått meg kjæreste gjennom tinder, hadde jeg sagt til mamma og pappa at «vi møttes gjennom felles venner».

Bestefar sin store hobby er å kløyve ved. Da jeg var liten ville jeg heller være ute å hjelpe han, enn å være inne med bestemor. Da fortalte han alltid om at det var så himla viktig for han å holde bestemor varm til vinteren. «Det er vel mitt ansvar som ektemann å holde kåna mi varm», sa han mens han smilte lurt og blunka til meg. Han sa alltid at jeg måtte huske på å ikke godta hva som helst, at det var viktig å være kritisk, når jeg en dag plutselig blir interessert i gutter. Han sa det vel mer som humor, men samtidig var det alltid noe seriøst i det han sa. Han satt alltid bestemor framfor seg, uansett hva.

Når alt dette er sagt, tror jeg samfunnsutviklingen, teknologien, og dermed kjærligheten hele tiden er i en utvikling som forandres stadig. Alt blir hele tiden mer og mer moderne. Det å være på tinder er i alle fall moderne, og veldig populært.

Torsdag 5. Mars 2015

Kjære dagbok

I dag har jeg nesten ikke gjort annet enn å sitte på tinder i løpet av skoledagen. Det er bare så utrolig gøy å sveipe. Når jeg tenker over det nå, så er det nærmest avhengighetsskapende, ha, ha. Syntes det er litt sykt hvordan jeg ser et bilde, leser noen få linjer om en person, deretter sveiper til høyre om jeg liker det jeg ser. Jeg har jo egentlig ikke peiling på noe om de personene, eller hvem de virkelig er. Når det er

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

sagt, er jo utseendet alltid førsteinntrykket, enten men møter noen på tinder eller i virkeligheten.

Jeg dro til bestefar rett etter skolen, og spurte rett ut «hva var det første du la merke til ved bestemor da dere møttes for første gang?». Han trengte ikke tenke lenge på det spørsmålet før han svarte, for å si det sånn. «Utstrålingen hennes, hvordan hun smilte, lo og hvordan jeg følte hun tok vare på meg helt fra vi møttes». Jeg satt og grublet mens han fortsatte, «Jeg følte kjemi fra første stund, og tydeligvis gjorde hun det samme», sa han mens han gliste.

Det går vel ikke an å merke utstråling gjennom tinder? Eller gjør det kanskje det, om man bare legger nok i profilbildene man laster opp? Godt mulig det går an, men jeg vil si meg uenig i at det blir akkurat det samme som i virkeligheten.

Snakket med Noora på telefonen med en gang jeg kom hjem fra bestefar. Hun hadde avtalt nok en tinder date, og prøvde å overtale meg til å gjøre det samme. Jeg bare lo av henne. «Vurderer å slette appen. Føler ikke jeg får noe ut av å sripe de jeg syntes tar seg best ut, over internett liksom». Hørte med en gang at Noora ble irritert. Av en eller annen grunn ble hun ikke sur, hun bare byttet tema, noe som var like greit.

Lørdag 7. Mars 2015

Kjære dagbok

«Shit!» Jeg er overrasket over hvor gøy det er å «chatte» med gutter på tinder. Føler nesten jeg allerede er betatt av to gutter, litt skummelt kanskje? Har uansett avtalt å møte en av de, overhodet ikke typisk meg i det hele tatt. Noora kom på besøk, så jeg fortalte henne det. Hun mente jeg også hadde blitt «bitt av basillen». «Nå er det «no way back»», sa hun mens hun lo. Jeg bare lo med henne, og latet som om jeg syntes det var kjempemorsomt. Noora skulle egentlig overnatte, på grunn av at mora skulle ha «Singelklubben» over hos dem i kveld. Vanligvis orker hun ikke å være hjemme da, men hun ente opp med å gå hjem likevel i kveld, aner ikke hvorfor.

Med en gang Noora dro hjem, avtalte jeg å møte en gutt ved navnet Peder. Kjenner jeg gruer meg allerede, fy! «YOLO» er det vel man sier når sånt skjer, eller hva? Vi avtalte at vi skal møtes til mandag. Vi skulle møtes i byen, og dra på «Perlemor kafe». Det vittigste og kleineste med hele situasjonen, var det første han skrev til

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

meg. Måtte bare le, mens jeg sank lengre og lengre ned i sofaen der jeg satt. «Gjorde det vondt da du falt ned fra himmelen», garantert noe han søkte opp på Google.

Til nå har vi omtrent snakket konstant siden vi begge sveipet hverandre til høyre. Lurer så fælt på hvordan det kommer til å bli når vi møtes. Han har søtt navn da. Peder. Litt mer skjønt kanskje? På bildet ser han utrolig grei ut. Han har sånn snilt smil, om du skjønner hva jeg mener? Han ser så snill ut. Håret hans er blondt, han har blå øyne og litt bollekinn, ikke at det er ment negativt på noen måte altså! Blir spennende å møte han til mandag. Hva skal jeg gå med? Hjelp!

Søndag 15. Mars 2015

Kjære dagbok

Jeg må bare si «Sorry» og legge meg langflat. Beklager så mye for lite oppdateringer i dagboka. Har rett og slett bare hatt så mye å gjøre. Siden jeg møtte Peder på mandag, har vi vært sammen hver dag. Overtalte han i går til å bli med på familiemiddag i dag. Var utrolig spent på at han skulle møte bestefar. Er bestefar som alltid har fortalt meg hvor viktig det er å finne kjærlighet, og ikke minst den riktige kjærligheten.

Da vi satt rundt middagsbordet smilte bestefar hele tiden. Han hadde ikke så mye å si, men så hele tiden at han va blid. Plutselig ser han på meg på den lure måten han pleier å gjøre, smiler og sier «Så, hvordan møttes dere da?». Jeg ser bort på Peder, han flirer litt, før han rekker å si noe som helst spytter jeg ut «Gjennom felles venner, selvfølgelig». Jeg ser bort på bestefar, han bare smiler og blunker til meg.

Lurer på om de egentlig trodde meg? Verden er jo såpass utviklet nå, at mamma og pappa er vel også klar over hva «moderne kjærlighet» er? Meg og Peder er vel et godt eksempel på at vi fullførte «moderne kjærlighet» oppskriften. Det gjør vel ingenting det? Vi har det jo supert sammen, og hadde det ikke vært for at vi begge lasta ned appen, så hadde vi jo aldri møttes.

Det er ikke løgn når jeg sier at jeg føler det er noe mer enn bare vennskap, mellom meg og Peder. Jeg tør faktisk å påstå at jeg tror det er ekte kjærlighet, og det fant jeg gjennom tinder. Ekte moderne kjærlighet.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 6 av 6
-----------------	---------------------	---------------------	--------------

Kilder

- Tema Vg2, Norsk språk og litteratur, Samlaget, 2007; Benthe Kolberg Jansson, Kristian E. Kristoffersen, Jannik Krogh og Per Arne Michelsen,
- Panorama Norsk Vg3, Gyldendal, 2015; Marianne Røskeland, Jannike Ohrem Bakke, Liv Marit Aksnes, Gunnstein Akselberg og Sveinung Time.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Bokmål eksamen

Del A- Kortsvarsoppgave

"Ta ein #SELFHiSF" er den andre siden i et studiemagasin fra Høgskulen i Sogn og Fjordane som ble dannet i 1994. Denne fungerer som en reklameplakat for den spesifikke høyskolen, og tiltrekker seg mulige studentkandidater ved å benytte seg av de forskjellige appellformene etos, logos og patos.

Den sammensatte teksten tar som sagt for seg ulike appellformer på ulike områder. Eksempler på dette er bruken av etos. Etosappell, som retter seg mot taleren, blir brukt ved at det konstateres at Heidi Sofie Gommerud er studentambassadør. Dette er med på å skape troverdighet til reklamen, ettersom en studentambassadør mest sannsynlig vet mye om forholdene på den eventuelle skolen.

Videre brukes logosappell, som da retter seg til saken ved en form for statistikk. Disse tallene, i tillegg til kartet og dets informasjon, bidrar til å gjøre den sammensatte teksten fornuftig. Sammen appellerer dette til fornuften og logisk resonnement.

Til slutt brukes patosappell, som retter seg mot tilhøreren. Overskriften, "Ta ein #SELFHiSF" innebærer patosappell, som appellerer til leserens følelser. Her viser den at høyskolen er moderne, ved å benytte seg av et ordspill på det populære fenomenet "selfie" og høyskolens initialord. Videre forteller teksten om et "(...) sosialt og inkluderende studentmiljø", og dessuten at "(...) du får tid til å prioritere, (...) tinga du liker aller best!". Bildene viser i tillegg smilende studenter og nydelige omgivelser, som videre appellerer til leseren.

Sammen bidrar altså disse tre formene for appell til formålet, nemlig å tiltrekke seg studenter. Ved å vise til troverdige mennesker, statistikk, samhold og lignende, appellerer den sammensatte teksten til fremtidige studenter.

Kilder:

SNL, *Høgskulen i Sogn og Fjordane*, Funnet 31.05.16 klokken 09:27 på [https://snl.no/H%C3%B8gskulen i Sogn og Fjordane](https://snl.no/H%C3%B8gskulen_i_Sogn_og_Fjordane)

Benthe Kolberg Jansson, Tema VG3- Norsk språk og litteratur, 2.utg. 2008, Det Norske Samlaget (s. 243)

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B- Langsvarsoppgave

Oppgave 4: En kopp kjærlighet

Han stokket famlende om på den tykke bunken med ark. Hele overflaten av det lille, hvite cafébordet han satt ved var dekket av enten løse ark, bøker eller PC-en. En kaffekopp balanserte på enden av bordet, og truet med å velte over. I siste sekund fikk han tak i hanken, og gjorde plass til koppen ved siden av PC-en.

Han var student, og hadde kommet frem til at dagen i dag skulle bli brukt som studiedag. Han lå såpass langt etter på oppgaven sin at han så seg nødt til å benytte seg av flere av de gjenværende dagene før innleveringsfristen- uavhengig av om det var en nydelig og solfylt lørdag eller ikke. Han stønnet for seg selv, og tok seg en liten pause.

Kaffekoppen var fylt med en svart, beisk væske. Servitøren som hadde tatt bestillingen hadde vært i så dårlig humør at han ikke hadde klart å ta mot til seg for å spørre om litt sukker og en skvett melk i. Han bet tennene sammen, og så utover det nesten fulle lokalet. Sollyset skinte inn gjennom flere store vinduer, og en lett, frisk bris kjentes gjennom lokalet med den åpne døren som kilde. Brisen fikk de grønne bladene på plantene i de små pottene på bordene til å vaie i vinden, og mens han studerte dette kom det nye kunder inn.

Et gammelt ektepar satt seg ned ved et lite bord foran et vindu. Mannen sto et par sekunder lenger enn sin kone, ettersom han holdt ut stolen for henne. Han så bort på sin kone, som stresset med å sette flere av posene sine ned ved siden av stolen sin. Mannen lente seg så bort mot nabobordet, hvor et ungt par satt, og spurte om den tredje stolen ved bordet deres var ledig. De nikket ja uten å se opp fra telefonene sine, og mannen reiste seg før han forsiktig plasserte stolen foran bordet sitt. Han satt så veska og posene til kona på den, og satte seg ned igjen.

Studenten satte ned kaffekoppen sin, og studerte de to nabobordene nærmere. Han la merke til de tydelige kontrastene bordene imellom, og snurret rundt på pennen i hånden sin mens han så frem og tilbake. På bordet til venstre satt det gamle ekteparet ovenfor hverandre, og holdt hender over bordet. De stirret inn i hverandres øyne, og var i dyp samtale. Han kunne se øynene til kvinnen glitre idet hun lo, og så

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

paret trekke til seg hendene i et par sekunder litt senere da kaffen og smørbrødene deres ankom bordet.

Han flyttet så blikket til bordet ved siden av. Det unge paret som hadde gitt fra seg stolen satt med hver sin telefon oppe. De hadde kommet inn noen få minutter før ekteparet ved siden av, og hadde ikke sett på hverandre siden. Han så gutten taste i vei på telefonen sin og jenta i en telefonsamtale, før de ble avbrutt av servitøren som kom med bestillingene deres. En salat og frappé ble satt ned foran jenta, og en Cola samt pastarett ble plassert foran gutten. De så opp på maten til hverandre, før de nikket til hverandre og begynte å spise. Telefonene var fort på plass igjen.

Han begynte å tygge på hetten på pennen sin, og så for seg sine besteforeldre. De hadde møttes på vei til en campingplass. Bestefaren hans hadde kjørt bil sammen med fetteren sin, og de hadde passert et par pene jenter på veien. Senere på kvelden var været såpass dårlig at moren hadde bedt han kjøre bort og hente dem. Bestemoren og venninnen fikk sove på låven, og hjalp til på gården den sommeren. Videre hadde bestefaren alltid satt bestemoren foran seg og sine egne behov, og da det nærmet seg døden hadde han satt som siste oppgave å gjøre livet til kona lettere etter sin død. Bestefaren var uselvvisk, husket han, og var en tilhenger av ekte kjærlighet.

På universitetet hadde han blitt kjent med flere mennesker, og fått seg nye kamerater. Han tenkte tilbake til like før sommeren i fjor, da han og en venn hadde sittet på brygga litt utenfor sentrum. Det hadde vært nydelig vær, men begge to var på telefonen. Han husket at vennen hadde lent seg mot han med telefonen i hånden. På skjermen vistes iPhone-appen Tinder, og de sveipet mellom flere bilder av ei jente. Hun var pen, men han visste bedre. Man brukte ikke Tinder for å finne seg en kjæreste. Han sa at vennen burde finne seg noe ordentlig, og ikke bare "lete etter enda et ligg" på nettet. Det var derimot det han hadde fryktet som skjedde. Kameraten hadde møtt henne på fest en kveld, og morgenen etter var han allerede på jakt etter noe nytt.

Han tok en ny slurk av kaffen, men denne gangen la han ikke merke til den beiske smaken. Han utsatte oppgaven en liten stund til, og så bort på de to parene igjen. Han hadde nok av tid til å gjøre oppgaven på, prøvde han å overbevise seg selv om.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Han ombestemte seg derimot, og satte i gang med oppgaven igjen. Han visste godt at han hadde et av de verste prokrastineringsproblemene blant studentene på universitetet.

Omtrent en halvtime gikk før han igjen ble oppmerksom på omgivelsene sine. Han la merke til bevegelser i sidesynet sitt, og så at det gamle paret gjorde seg klare til å gå. De samlet sammen tingene sine, og den gamle mannen satt stolen på plass ved det opprinnelige bordet. Han smilte og nikket til naboparet som takk, men de var for opptatt i telefonene og sakene sine til å reagere noe særlig. Mannen tok så armen til kona i sin, før han tok noen av posene hennes i den høyre hånden. Det tok ikke mer enn noen få steg før paret gikk hånd i hånd, med fingrene flettet sammen.

Han så dem gå, og kunne ikke unngå å smile for seg selv. Paret dultet inn i hverandre et par ganger, og han kunne ikke unngå å høre dem le lykkelig sammen. Han fulgte dem med blikket til de var ute av synsfeltet hans. Han sukket så av savn for sin avdøde bestefar, i tillegg til bestemoren som han ikke hadde hatt mulighet til å besøke i det siste på grunn av studiene.

Etter en liten stund reiste også det andre paret seg for å dra, og smilet forsvant fra leppene hans. Gutten slurpet i seg de siste dråpene av Colaen før han svarte på en telefonsamtale, og jenta bevegde koppen sin i sirkler for å riste løs drikken. Det virket som de hadde hastverk, men jenta ga fort opp forsøket sitt på å drikke opp frappén. Hun holdt den i den høyre hånda, mens telefonen var plassert i den venstre. De forlot så bordet, gutten forrest i en telefonsamtale og jenta lesende på telefonen bak kjæresten.

Igjen satt han den tradisjonelle kjærligheten opp mot den mer moderne. Han skammet seg over nettbruken på andres vegne. Kjærlighet var så mye mer enn internett, og fortjente en mer seriøs arena. Han så ned på oppgaven sin igjen, før han tok den siste slurken med kaffe. Han så bort på de tomme bordene bortenfor, på kaffekoppene og colaflasken. Noen sekunder senere ble tankene hans avbrutt av en ny servitrise foran han, og han så opp. Hun hadde blondt, langt hår og slående grønne øyne. Et bredt smil hadde hun også.

"Vil du ha en kopp kaffe?"

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-1	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 3
-----------------	-----------------------	---------------------	-----------------

Norsk eksamen

Del A: Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!»

Den sammensatte teksten «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» er side nummer 2 i et studiemagasin fra Høyskolen i Sogn og Fjordane.

Tekstens formål kommer raskt og tydelig frem gjennom bilder og tekst. Når teksten handler om en høyskole er formålet om å engasjere og verve nye elever en tanke som raskt kommer frem. Innlegget er kort og konkret og kommer med mange lokkende tilbud om hvorfor man bør velge dem.

Bruken av patos kommer frem ved å appellere til leserens følelser. Et tydelig eksempel på dette er bruken av «#». Dette gir innlegget en ungdommelig utstråling og setter leseren i den rette stemningen. Videre appellerer de til leserens følelse av eventyrlyst, ved å reklamere om idrett, kultur og friluftaktiviteter. Bildet av smilende studenter er med på å underbygge denne følelsen. Dette er en følelse som fanger målgruppen, som her kan være skoletrette ungdom fra videregående skole. Ordvalg som «engasjere, aktiviteter og liker aller best!» er også tydelig med på å vekke følelser hos leseren.

Avsenderen av teksten «Høyskolen HiSF» skaper troverdighet ved at innholdet virker sant og skrevet av personer med autoritet fra høyere utdanning. Det at skolen selv sender ut informasjon for å verve elever kan også skape litt skepsis ved at man kan risikere at det blir brukt overdrivelse for å øke begeistringen.

I innlegget brukes det mye skjult argumentasjon. Der de oppmuntrer til å velge dem uten å konkret skrive det i teksten. Argumentasjonen spiller også på fornuft. De har tatt med fakta og hvor mange campusstudenter som finnes på de ulike stedene, dette er med på å gjøre argumentasjonen deres holdbar.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-1	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 3
-----------------	-----------------------	---------------------	-----------------

Del B: Langsvarsoppgave

Oppgave 4: Utgangspunkt i «Burning love» og «#modernekjærlighet». «Burning love» er skrevet av Lars Mytting og er det siste kapittelet i en sakprosa bok om ved og vedfyring, «Hel ved 2011». «#modernekjærlighet» er skrevet og publisert i Aftenposten anonymt av «Gutt 19».

Kjære dagbok

Kjære dagbok jeg klarer ikke slutte tenke på han! En modernekjærlighet, min første kjærlighet. Selv om jeg aldri har møtt han, er det som om jeg kjenner han allerede. Det er en underlig følelse. Jeg har aldri hatt det slik før. Synet av varsler på dataskjermen min om at Tobias liker bildet mitt, får blodet til å strømme enda fortere gjennom kroppen. Det er så vanvittig spennende. De andre venninnene mine snakker med gutter hele tiden. Inntil nå har det alltid virket så skremmende. Skremmende er det vell fortsatt, men på en helt ny måte. En ny blandet følelse av frykt, spenning og forelskelse. Smilet er klistret på ansiktet mitt fra morgen til kveld. Det er så godt å vite at han alltid er der på andre siden av datamaskinen eller telefonen. Han er alltid et lite klikk unna. Noen ganger tar jeg meg selv i å creepe profilen hans på sosiale medier. Trykker en ekstra gang på skjermen før jeg legger meg for å se om det er kommet nye bilder. Det er bare noen dager siden han la ut det siste bilde, av han og hans lillesøster på en fargerik blomstereng. Hver kveld kikker jeg på bildet og drømmer meg bort:

Duften av fioler svever rundt meg og skaper en lys og lykkelig stemning. Det kommer en nydelig musikk av syngende fugler fra det store kastanjetreet på utsiden av engen. Solen steiker på huden min og mens jeg myser i det sterke sollyset ser jeg de begge to stå nede i blomsterengen. Med solkysset hud står han kjekk og fin iført en sofistisert dress sammen med sin lillesøster. Hun har pyntet seg med en søt lilla sommerkjolen og med små lette krøller å håret. Han er så flink med henne. Hennes søte smil mens hun ler av sin beskyttende og morsomme storebror gjør den kriblende følelsen av forelskelse enda sterkere. Jeg fanger mot og begynner å bevege meg i hans retning. Nervøsiteten strømmer gjennom hele kroppen. Dette er vårt første møte. Hva vil han synes om meg? Jeg begynner å nærme meg, og sjenert kikker jeg ned i blomstrene. Plutselig hører jeg en dyp og glad stemme rope på meg og jeg møter hans blikk.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211-1	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 3
-----------------	-----------------------	---------------------	-----------------

Kjære dagbok det er vanskelige tider. Smilet mitt er forsvunnet. Tobias er her enda, men selv ikke han får meg til å smile. Hodet mitt er et eneste kaos av tanker. Bestefar sliter med sykdom. Alle i familien er urolig, men vi sier ikke mye om det. Vi har jo aldri snakket særlig mye om følelser. Det betyr ikke at familien er kald og rå. Vi ser alle hverandres sorger og kamper. Vi vet alle hva som er i ferd med å skje med bestefar, og gjennom handlinger kan jeg føle nærheten og støtten som ligger i familien vår. Bestefar er også slik. Han snakker ikke om følelser. Ikke engang over det som er i ferd med å skje. Som resten av familien, sier han ingen ting, men jeg vet at han er urolig for hva som vil bli værende igjen etter at han reiser bort.

På tross av sin sykdom arbeider han på gården slik som han alltid har gjort. Ansiktet hans blir eldre og svakere. Hans holdning synker sammen og kropp holder ikke samme arbeidstempo som før. Likevel er det kommet frem en gylden glød fra bestefar. En glød fylt av kjærlighet. En kjærlighet jeg selv ikke kan kjenne igjen. Kjærlighet med dybde, historie og minner. Gløden gir meg innsyn i et bånd mellom mennesker jeg ikke enda har opplevd. Meningsløse likes, datatrykk og tomme drømmer om en jeg ikke en gang kjenner kan ikke sammenliknes med bestefars blikk av kjærlighet for bestemor og vår familie. Gløden kommer frem når han arbeider med det han elsker mest. Han stabler ved og steller i stand gård så fin som vi aldri har sett den før. Han skaper en frisk blomstereng, som ut fra våre vanskelige omstendigheter skulle være en tørr kornåker, fylt med uønskede dyr og bakterier. For det er det vi alle innerst inn vet er i ferd med å skje. Han har ikke lang tid igjen.

Kjære dagbok, han er borte nå! Tanker om døden er en underlig og fjernt. Det er en tanke jeg ikke har trengt å forholde meg til, før nå. En følelse jeg aldri har kjent før. Selv vet jeg ikke hva jeg skal tenke om døden. For meg er døden så altfor langt borte. Jeg er ikke gammel og vis som min bestefar, men hans død har lært meg mye. Man går hele livet og frykter døden. Har et ønske om å oppleve verden, finne kjærligheten og skape noe som er verdt å leve for.

Bestefar fryktet ikke døden. Han fryktet sorgen som ble lagt igjen etter hans bortgang. Hans siste sterke arbeid, var hans måte og lette sorgene våre for den kommende tiden. For det er ikke han som føler smerte ved å komme til himmelen. Det er oss som blir igjen som blir tynget av savn. Det var gjennom hans siste arbeid på gården han viste følelser og kjærlighet. Med en visshet om at vedstabelen skulle overleve han, stablet han klar veden til oss. Og fra himmelen ser han nå hans familie varme seg på den.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Norsk eksamen bokmål

Del A – Kortsvarsoppgave

Formålet til teksten er å overbevise andre om å søke på Høyskolen i Sogn og Fjordane. For å overbevise leserne spiller teksten på appellformene etos, patos og logos.

Det blir nevnt i teksten at ved Høyskolen i Sogn og Fjordane er det korte avstander mellom skole, hybel og aktiviteter, og det er også mange ulike tilbud til det sosiale utenom skolen. Dette kommer innenfor patos, altså det logiske, av den grunn at mange ønsker å ha korte avstander mellom de forskjellige tingene så de slipper å betale mye for blant annet transport, og det vil derfor virke logisk å velge en skole som tilbyr korte avstander.

Det blir brukt personlig pronomen et par ganger i teksten, du. Dette skaper bedre relasjoner til leseren, som da kan få teksten til å virke mer troverdig. Dette spiller da inn på etos. Her kan vi også trekke inn at teksten er skrevet av studentambassadør Heidi Sofie Gommerud, altså en person en vil tro har litt autoritet. Selv om Gommerud selv går på skolen, vil tittelen hennes gjøre at det hun skriver virker troverdig.

Innenfor patos, altså følelsene avsender ønsker å vekke hos mottaker, kan vi se at det er brukt mange positive ord. Ord som gøy, overskudd og best, gjør at skolen virker som en bra plass å gå på skole. I tillegg er det lagt ved et bilde av noen smilende elever, dette er også med på å overbevise mottaker om at dette er en skole der folk trives.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B – Langsvarsoppgave

Oppgave 4

Dypvannsdykking

22.06.2015

Kjære dagbok,

Det kom inn en ny pasient i dag. Olivia. Hun har vært her tidligere også, i april. Hun har kreft. Hjernesvulst. Hun ble innlagt, og jeg er den som blir tilkalt om hun trenger noe. Hun virker hyggelig, veldig hyggelig.

- Michael

30.06.2015

Kjære dagbok,

Jeg har jobbet med henne i en uke, og jeg kan nå bekrefte at hun er svært hyggelig. Det er høyst uprofesjonelt av meg å skrive om henne, ikke kan jeg snakke om henne heller. Jeg føler meg rar. Noe skjer med meg. Begynner jeg å bli syk?

Uansett, det er jo ingen som skal lese dagboken min heller. Det er jo ingen som vet at jeg har en. Da gjør det nok ikke noe.

Hun hadde sin første cellegiftkur for et par dager siden. Hun kastet opp like etter, så hun følte seg ekkel. Hun har spøkt om det de siste to dagene. Det kommer en spøk når du minst venter det. Kanskje det er hennes måte å takle diagnosen på? Å spøke den bort?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Hun har bare vært på sykehuset i en uke, men jeg føler vi allerede er kommet ganske nær hverandre. Det kan ha noe med at jeg er den som hjelper henne med det meste, men jeg føler likevel vi har blitt gode venner på denne korte tiden. Jeg håper virkelig hun klarer seg.

- Michael

08.07.2015

Kjære dagbok,

I dag var hun så dårlig av behandlingen at hun sov hele dagen. Jeg måtte vekke henne for å gi henne mat, men det var ikke mye respons å få. Hun både siklet og kastet opp etterpå. Sjarmerende. Hun ble veldig flau, og beklaget flere ganger. Jeg bare lo, hun var jo ikke den første pasienten dette hadde skjedd med.

Hun ba meg om å lese for henne etter middag, jeg har gjort det et par kvelder nå. Det er koselig, og så å si det eneste hun ber om annet enn mat og medisiner. Det er meg en glede å gjøre det.

I dag ville hun høre noe gammelt, det eneste vi hadde var Shakespeares «Hamlet», så det var ikke rart at hun sovnet raskt. Det var nok ikke like spennende å høre meg lese det, som det ville vært å faktisk sett stykket.

Jeg har tatt på meg oppdraget å dra på biblioteket i byen for å låne noen flere bøker. Noen litt nyere, noen litt eldre. Noen jeg tror hun vil like.

- Michael

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

27.08.2015

Kjære dagbok,

Hun har vært på sykehuset et par måneder nå, og jeg har funnet ut av hva som feiler meg.

Jeg ser etter henne overalt, og håper jeg treffer på henne igjen utenfor sykehuset. Det rare er at jeg alltid finner henne. Det er som om en del av henne er overalt hvor jeg går. Det er alt jeg ser.

Jeg ser henne i de overfylte gatene i byen. Jeg ser henne i folks øyne, og i smilene til forbipasserende.

Hun minner meg om alt, og alt minner meg om henne.

Så forsvinner alt, og hun er der ikke lenger. Hun vil aldri være der.

Vi har alle den spesielle personen som kan gjøre selv den verste dagen bra igjen. Hun er blitt den personen for meg, og i et sekund glemmer jeg alt rundt meg. Jeg håper jeg møter henne igjen senere. En gang. Hvor som helst. Når tiden er inne. Når jeg er klar. Når hun er blitt frisk.

Jeg er forelsket, og det er det verste som kunne skjedd.

- Michael

01.09.2015

Kjære dagbok,

Kanskje ikke kjærlighet gjør en stor entré. Kanskje det ikke er som en pil gjennom hjertet, eller et slag som slår deg i svime. Kanskje kjærligheten sniker seg innpå. Pilene rører så vidt huden, hansken kommer av. Kanskje når kjærligheten kommer, så gjør den det så stille og gradvis, med hender som sesongene. Du vet liksom ikke hvordan eller hvorfor alt er forandret, men det er ikke tvil om at du er blitt rørt.

Jeg har forsøkt å slutte å tenke på henne, men det lar seg ikke gjøre. For å sitere Selena Gomez; "the heart wants what it wants"

- Michael

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

15.09.2015

Kjære dagbok,

Hun har begynt å miste håret på grunn av behandlingen, så jeg tilbød meg å barbere bort det som var igjen. Hun gråt da hun så seg selv i speilet uten hår. Hun sa hun var stygg, og at hun angret.

For meg gir det ikke mening at folk kaller seg selv stygge, for vi har egentlig aldri sett oss selv. Vi ser ikke oss selv sovende, krøket sammen og stille i sengen, med bryst som stiger og synker etter vår egen rytme. Vi ser ikke oss selv lese en bok med øyne som glitrer. Vi ser ikke oss selv når vi ser på andre med kjærlighet i blikket.

Det er heller ikke noe speil du kan se i når du ler og smiler, og lekker av lykke. Hun hadde visst nøyaktig hvor vakker og utstrålende hun er, om hun hadde sett seg selv i de øyeblikkene hun faktisk er seg selv.

- Michael

20.09.2015

Kjære dagbok,

De har sluttet med cellegiftbehandlingen. Den virket ikke særlig lenger. De tok noen prøver for å se om det var noe grunn til å prøve å operere svulsten ut. Om det i det hele tatt er mulig.

Jeg så øynene hennes da hun fikk beskjeden. Hun forsto hva det betydde. Kreften er aggressiv, og den vinner over henne i kappløpet. Akkurat nå er det uklart om hun i det hele tatt kommer over målstreken.

Hun gjorde som hun pleier, tok det med et smil. Det rakk henne ikke til øynene. Hun har aldri sett så trist ut før.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 6 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Da legen hadde gått så jeg tårene forme seg i øyekroken hennes, men hun tørket dem raskt. «Ser ut som om kroppen min ikke er i stand til å bekjempe dette. Den er ødelagt.» hun prøvde å spøke, men det var klart at hun mente det bokstavelig.

Jeg tok hånden hennes, så henne inn i øynene og sa; «Det øyeblikket det går opp for deg at beina dine er bygget opp av det samme støvet som planeter, og at lungene dine puster den samme luften som praktfulle sommerfugler, og at blodet ditt pumper på grunn av kjærlighet og omsorg av andre, det er da du forstår at du ikke er fullt så ødelagt som du tror du er. Du er full av verden.»

Det var etter dette at hun smilte, så på meg og hviske; «det stjal du fra internett, gjorde du ikke?» Jeg nikket, og vi lo still begge to. Og det var da jeg så det. I øynene hennes. Det var så klart. Hun var forelsket i meg også.

- Michael

01.10.2015

Kjære dagbok,

Da jeg kom inn til henne i dag satt hun og leste. Boken handlet om ved og vedfyring. Det var visst en sakprosabok, men da hun leste det siste kapittelet, «Burning love», for meg ble jeg forvirret. Hun sa det var så fint, men jeg skjønnte ikke hva hun mente. Det handlet om en nabo som så bort på en syk mann som jobbet med veden, før han døde. Det hele var ganske forvirrende. Hun lo litt av meg, sa jeg sikkert kom til å forstå hva hun mente senere.

Etter dette fant hun frem en flere måneders gammel avisside. Overskriften; «#modernekjærlighet». Hun grøsset smått, sa at hun ikke likte den. Jeg spurte hvorfor. Fordi det ikke var slik det skjedde. Hun hadde tatt den helt bokstavelig. Hun som ellers var så smart og flink til å tolke. Det hele var ganske morsomt.

Hun spurte meg hva jeg trodde den handlet om, og jeg tenkte en liten stund før jeg svarte. «Jeg tror gutten mener at det er annerledes nå enn før. Altså angående hvordan en finner kjærlighet. At nå skjer det på flere måter, noen av dem ganske uventede. Du sitter liksom på

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 7 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

telefonen og helt plutselig snakker du med en jente, så skal dere plutselig på date, også utvikler det seg. Når det så kommer til familien, kan du jo ikke si at du møtte personen over nettet, fordi det er helt uakseptabelt for eldre sjeler. Jeg tror vel i grunnen at budskapet han vil ha frem er at tidene forandrer seg, ting skjer på andre måter..»

Det tok litt tid før hun sa noe, men da hun gjorde det blåste hun meg av stolen. (Ikke bokstavelig talt, altså.) «Noe slik som deg og meg?»

Jeg kunne se at hun selv ble overrasket over at hun hadde sagt noe. Det var jo ikke slik at dette var noe vi hadde snakket om, vi hadde bare begge akseptert at det var der. «Kanskje. På en måte.» svarte jeg. Og det var det.

- Michael

05.10.2015

Kjære dagbok,

I går ble hun operert. De fikk fjernet mesteparten av svulsten. Hele greia faktisk. Men noe skar seg. De er usikre på hvordan det skjedde men det oppsto flere blødninger, noe som gjorde at hjernen hennes begynte å hovne smått slik at den ble presset mot skallen hennes. Hun døde ikke. Hun ligger i koma, kroppen hennes responderer ikke på noen av testene de prøver.

Jeg er urolig. Håper hun klarer seg. Jeg var på jobb i hele natt for å passe på at hun overlevde natten.

Det er ingen som vet om hva vi føler, da hadde de ikke latt meg jobbe med henne. Jeg likte følelsene, de gjorde meg munter, glad. Nå er de et hinder. Akkurat nå skulle jeg ønske jeg ikke hadde dem, men det er vanskelig å gi slipp. Jeg klarer det ikke.

Jeg håper hun klarer seg.

- Michael

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 8 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

19.10.2015

Kjære dagbok,

Det har gått to uker. 14 dager. Hun er ikke blitt forbedret. Foreldrene vil at vi skal slutte behandlingen, slik at datteren deres kan sovne stille og fredelig. Hvordan kan de gjøre slik? Hun er deres egen datter, og de vil at hun skal da? Elsker de henne ikke?

Jeg er så frustrert!

- Michael

21.10.2015

Kjære dagbok,

Alt av papirarbeid er underskrevet, i morgen skjer det. Jeg har fått jobben å gjøre det. Koble henne fra alle maskiner. Se på henne. Se pusten forsvinne. Se brystet hennes stoppe å bevege seg. Jeg må se henne dø. Jeg vet det er det som er best for henne, men jeg vil ikke gi slipp.

Jeg tror ikke jeg klarer det. Hvordan klarer noen det egentlig? Det er jo en forferdelig jobb. Ingen forteller deg om dette da du sier du ønsker å bli lege eller sykepleier. Ingen forteller deg om de triste tingene. De som får deg til å føle deg forferdelig. Hvorfor er det ingen som nevner dem?

- Michael

22.10.2015

Kjære dagbok,

Jeg gjorde det. Jeg tro ut ledningene. Jeg koblet fra henne maskinen. Jeg så henne dø. Jeg forstå også hva hun mente angående teksten om den syke mannen som jobbet med veden til kona før han døde.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 9 av 9
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Han visste han kom til å dø. Han og kona hadde vært gift lenge, 50 år. Han visste nok også at hun ikke var i stand til å arbeide med veden selv. Det siste han gjorde var å arbeide med veden, til det var nok for hele vinteren. Han visste veden kom til å vare lenger enn ham. Kona holdt seg varm hele vinteren.

Kjærligheten er rar. Den kan vises på mange måter. Den handler ikke bare om det vi gjør når vi lever, men også hva vi etterlater dem som er igjen. Han jobbet med veden ut av kjærlighet for henne selv om han var veldig syk selv, så hun kunne holde seg varm hele vinteren. Er det noe slik jeg gjør nå? Jeg vil ikke gi slipp på henne, men av kjærlighet til henne dø så hun slipper smerten og lidelsen.

Kjærligheten er rar. Den er som dypvannsdykking. Noen kommer seg til overflaten, kalde og andpustne, mens andre, slik som meg, aldri kommer seg opp. De sitter fast på dypet.

- Michael

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A – Kortsvarsoppgave

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» er en sammensatt tekst fra studiemagasinet fra høyskolen i Sogn og Fjordane.

Formålet med denne sammensatte teksten er å tiltrekke seg flere studenter til å komme til deres høyskole. Studiemagasinet har brukt bilder for å vise hvordan skolen ser ut, og et bildet av ei jente, som vi kan tanke oss til er Heidi Sofie Gommerud som har skrevet den korte informasjonsteksten. Gommerud utgir seg for å være skolens studentambassadør som gir oss en troverdighet til det hun skriver.

Lenger nede i den sammensatte teksten, finner vi fakta om hvor mange campusstudenter det er i Førde by og hvor mange innbyggere det finnes der. Samme gjelder faktaene om Sogndal, her blir det også skrevet hvor mange innbyggere vi finner her, men også hvor mange campusstudenter det finnes, og deler av annonsen spiller dermed på logos.

I teksten som Gommerud har skrevet spiller hun på følelsene til mottakeren. Hun forteller at dersom du velger høyskolen i Sogn og Fjordane blir du en del av et sosialt og inkluderende studiemiljø. Hun «lokker» også framtidige studenter med ulike tilbud som finnes på skolen og rundt om i området, for eksempel idrett, kultur og samt en rekke dristige friluftaktiviteter. Hun forteller også at det er korte avstander mellom skolen, hybel og aktiviteter. Dette er en måte å appellere til at denne skolen er noe for deg.

For å tiltrekke seg ungdommer bruker hun et ungdommelig språk i overskriften, altså «#». Ved å bruke «utvekslingsavtaler over hele verden» kan også appellere til å trekke til seg flere studenter.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B – Langsvarsoppgave

Oppgave 4

ER DET EKTE KJÆRLIGHET? NEI MAMMA DET ER MODERNEKJÆRLIGHET!

Jeg har alltid hatt det vanskelig for å elske noen. For det første er ikke jeg den jenten som folk for øye på først, langt ifra. Jeg har ikke det lange, fine, lyse, krøllete håret slik som alle andre jenter har. Jeg har heller ikke blå øyne eller den fineste stilen. Jeg holder meg som regel litt borte fra andre. Liker ikke å prate så mye heller. Jeg er litt mer den stille typen. Likevel er jeg den type jente som sikter høyt. Jeg vil ha en sikker og bra jobb med god utdanning. Jeg ønsker meg en kjæreste som er høy, mørk i håret og en ganske muskuløs type. Men hvilken gutt som det ønsker å ha en kjæreste som meg?

Foreldrene min har vært gift i snart 20 år, denne Juli faktisk. Du tenker kanskje, 20 år bare, men det er faktisk ikke så lite lenger. Jeg mener over halvparten av mine venner har allerede skilte foreldre. Mamma og pappa sitter fortsatt å flørter med hverandre ved kjøkken bordet, og jeg står og tenker hvordan i alle dager de klarer å holde det gående. Hver søndag lager pappa frokost på sengen til mamma. Hver søndag.

Jeg sitter også ofte ved kjøkkenbordet etter mamma og de har dratt på jobb. Jeg kikker ut av vinduet, ut i hagen, og ønsker at mitt liv vil bli akkurat slik som mamma og pappa sitt. Det at man aldri ha vært i et forhold før, tærer litt på selvtilliten. Er jeg ikke verdt å bli elsket, er jeg ikke god nok eller kanskje ikke jeg er pen nok.

Jeg kikket ut av vinduet i sikkert en timen denne dagen, og da jeg plutselig så kjærestepar gå langs gaten, bak hekken, en etter en, reiste jeg meg brått opp, slo i kjøkkenbordet og prøvde å overbevise meg selv inni hodet mitt at her må det gjøres noe.

Pc'en lå i stua. Jeg gikk bort, åpnet den og slang meg så i sofaen. Dere har kanskje alle hørt om Tinder? Det er en dating side hvor man kan finne sin framtidige partner. Alle mine venner er der og det ser ut til at de har lyktes. En som meg, som ikke tørr å prate med andre ansikt til ansikt, må vel dette være midt i blinken. Jeg startet med å lage en egen bruker. Skrev inn navnet mitt, aldrer, mine aktiviteter og egenskaper. Det finnes et hav av gutter her. Jeg begynte å sveipe til høyre. Bladde igjennom tusener av gutter. Den andre bedre enn den først og den tredje bedre enn den andre. Plutselig dukket det opp en chat. «Hei». Jeg ble

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

sittende og stirre inn i pc- skjermen. Kroppen ble helt stiv, og hjertet begynte å hamre. Jeg var sikker på at døden var nær og at hjertet skulle hoppe ut av brystet mitt. Etter noen sekunder kom jeg tilbake til virkeligheten og jeg begynte å tenke med meg selv, hva er det jeg holder på med? Jeg lukket ned pc- skjermen, dro meg opp av sofaen og syklet til skolen.

Hele skoledagen satt jeg og tenkte på det. Det var jo bare et lite, uskyldig hei. Tenk om han faktisk var den rette? Tenk om han er den jeg kommer til å gifte meg med, få barn med. Tenk om meg og han vil bli det nye paret slik som mamma og pappa, slik jeg alltid har drømt om.

Norsk læreren min kom inn i klassen og fortalte at denne skoletimen vil bestå av romantikken. Det var da det slo meg. Dette var et tegn. Romantikken. Jeg slo opp pc- skjermen, Tinder siden lastet inn. Jeg trykket inn på profilen hans, sveipet gjennom bildene. Deretter søkte jeg han opp på Facebok, sveipte gjennom bildene hans der også og til slutt Instagram. Han var høy, mørk i håret, muskuløs og rå kjekk. Han hadde vært i militæret, så det så ut som han var et par år eldre enn meg, men se på han tenkte jeg bare. Han var umulig å motstå. Jeg åpnet opp chatten vår. Jeg stirret ned på tastaturet et par sekunder. «Heisann!», det var det eneste som kom ut fra fingrene min på tastaturet. Heisann? Hvem skriver heisann tenkte jeg. Jeg lukket ned pc- skjermen igjen og gravde meg ned i pulten.

Da jeg kom hjem, satt mamma og pappa i sofaen og så på «Jakten på kjærligheten». Jeg kjente jeg blir irritert av kjærligheten deres og trampet opp på rommet. Jeg kastet meg i sengen og kikket ut gjennom vinduet. Hvorfor er det så vanskelig å finne kjærlighet i dag? Var det like vanskelig for mamma? Eller for pappa? Nei, jeg tror ikke det. Det plinget i pc'en. Det var han. Han hadde svart. «Skadet du deg?», fikk jeg til svar. Hva i alle dager er det han pater om nå? «Hæ, hva tenker du på?». «Da du falt ned fra himmelen? Du var så pen, måtte bare skrive til deg». Jeg stirret på orden han skrive, rødmet litt. Det var utrolig pinlig det han skrev, men likevel var det på en måte ganske smigrende. Jeg begynte å fortelle litt om meg selv, og han om seg. Vi begynte å fortelle hva slags personer vi likte og de vi ikke likte. Vi snakket i dagevis. Nei vent, i ukesvis. Da det hadde gått måneder, turte jeg endelig å spørre om han ville treffes. Vi avtalte tid og sted. Første gang ble til andre gang og andre gang ble til tredje gang. Etter å ha truffet hverandre i over en måned bestemte vi oss for at tiden var endelig inne for å hilse på foreldrene mine. Vi avtalte å møtes hjemme hos meg på fredag kl.6. Middag med mamma og pappa.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Det var bare et på dager siden jeg endelig turte å fortelle mamma og pappa om han. Jeg fortalte hvor kjekk og snill han var, men jeg utelot det at han allerede hadde vært i militære. Mamma ville sagt at han er alt for gammel for meg. Jeg turte ikke å ta sjansen på det.

Dagen var endelig kommet, det var fredag og min første kjærlighet skulle komme for å hilse på mamma og pappa. Jeg så på klokken, 17.49, og før jeg vet ord av det ringete det på døren. «Herregud, han er ti minutter for tidlig!». Jeg hoppet og sprettet, stresset og svettet, så meg i speilet om håret var på plass og løp kjapt inn på badet for å gni på noe av mammas leppestift. «Sånn, klar!». Jeg åpnet døren, ga han en klem, mens jeg sa «Så bra du fant frem». «Ja, det var så vidt, kjørte feil et par ganger i rundkjøringene». «Kjørte?», ropte mamma. Jeg så på han og himlet med øynene, han smilet og lo litt smått. «Mamma, kom og hils!», ropte jeg. Mamma kom nesten løpende, og da hun kom gjennom døren og inn i gangen, stoppet hun. Hun ble helt blek i ansiktet, som om hun hadde sett et spøkelse. «Det her er Eivind, mamma», presenterte jeg. Mamma sto i gangen stiv av skrekk, hun sa ikke noe. Eivind rakk ut hånden for å hilse, men mamma sto fortsatt helst stiv. Jeg så på mamma med intense øyne for å få henne til å hilse tilbake. «Mamma!». «Middagen er klar», sa mamma mens hun pekte inn i stua. Jeg merket på Eivind at han synes det var et pinlig øyeblikk. Vi satt oss ved middagsbordet, mens mamma satt resten av tilbehøret på bordet. «Hvor er pappa?», spurte jeg. «Han..han måtte jobbe overtid i kveld», svarte mamma.

Vi satt alle sammen rundt middagsbordet og pratet, eller meg og Eivind pratet, mamma sa ikke et ord. Eivind begynte å fortelle litt om seg selv, han tenkte kanskje det ville bryte isen, men mamma ble bare mindre og mindre. «Hva gjør du egentlig med min datter?», sprutet det ut fra mammas munn. Jeg så på mamma og blir ildrød i ansiktet. «Ehm.. vel jeg elsker henne og jeg ønsker å gi henne alt hun ønsker seg. Hun er en fantastisk jente og hun ser meg for den jeg er.»

Jeg skal ikke engang begynne på hva mamma sa videre. Kort sagt, bor jeg ikke lenger hjemme, jeg er 20 år nå med et barn på vei, sammen lever jeg lykkelig med min samboer som er 11 år eldre enn meg. Jeg fikk aldri mitt største ønske og bli som mamma og pappa, hvor de traff hverandre, giftet seg og deretter fikk barn sammen. Nå lever jeg min drøm, min modernekjærlighet.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del A Kortsvarsoppgave

Vedlegget «ta ein #SELFHiSF-bli ein av oss!», Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016, er en sammensatt tekst som har et mål å rekruttere studenter til høgskolen i Sogn og Fjordane. Dispositio av teksten består av en tekst som omfavner høyskolen som veldig attraktiv. Det er også bilder fra skolen som skal framstille skolen som noe positivt i tillegg til noen illustrasjoner som illustrere innbyggertall campusstudenter og hvor sentralt skolen ligger i Norge.

Formålet med denne teksten er å få så mange som mulig til å bli interesserte i å gå på denne skolen. Inventio er bilder som bruker patos, og illustrasjoner som bruker logos. I selve teksten bruker de mye patos i det første avsnittet, der de forteller at «du vil bli ein del av eit sosialt og inkluderande miljø». I andre avsnitt bruker de logos der de sier at «Med så mykje gøy å engasjere seg i er det godt at det er korte avstander mellom skule hybel og aktivitetar». Elocutio i teksten er veldig enkelt forklart slik at det ikke virker som skolen er for de som ønsker og ikke bare de som kanskje satser på høg utdanning. Teksten generelt er innbydende, og får folk til å føle seg inkludert og velkomne til skolen.

Det er bra Kairos, siden de som helst får se teksten antagelig er unge som ikke er helt sikre på hvilken studieretning de skal gå etter videregående. Om de allerede har bestemt seg kan denne teksten for eksempel få de til å sammenlikne eller revurdere det de hadde tenkt.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B Langsvarsoppgave

Oppgave 4

22.10.2015

I dag har jeg offisielt flyttet. Det er mye mer ensomt enn det jeg trodde det skulle være. Jeg liker meg egentlig for meg selv, men jeg har ikke vendt meg til det enda. Jeg vet at det var dette jeg ville før jeg møtte han. Jeg ville flytte vekk fra sivilisasjonen og bare fokusere på meg selv, og skrivingen. Det har vært planen helt siden jeg begynte å skrive. Nå som det har skjedd, sliter jeg med å komme inn i tankene mine igjen. Jeg fokuserer bare på det som jeg ser, det som er rundt meg og det som har skjedd. Jeg trenger å finne roen og finne tilbake til meg selv.

24.10.2015

Jeg greier ikke fokusere på meg selv for tiden. Det er et ganske stort problem ettersom jeg er den eneste som er her. Jeg tenker bare på han. Det er noen ting jeg bare ikke kan forstå. Jeg skjønner ikke hvorfor eller hvordan han bare forsvant. Jeg holder på å gå fra vettet. Jeg er støkk med han selv om han ikke er her.

28.10.2015

Min gamle venninne Marie kom og besøkte meg i dag. Hun fortalte at hun hadde lest den siste romanen min. Hun kom for å si at hun synes den var veldig bra. Hun fortalte meg at slutten overasket henne veldig. Hun skjønte ikke hvordan jeg hadde kommet på den. Jeg ble veldig glad for besøket. Det gav meg motivasjon til å fortsette med skrivingen. Jeg er kjent for mine uventede slutter. Folk beundrer hvordan jeg greier å gjøre dem så uventede. Når jeg skriver ser jeg for meg forskjellige endingene på handlingene. Karakterene havner ofte midt oppi store kniper. Da ser jeg for meg alt som kan skje, og lager forskjellige slutter i hode. Det gjelder ikke bare når jeg skriver, men også når jeg havner oppi ting selv. Jeg ser ofte for meg livet mitt som en fortelling.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

11.12.2015

Jeg har startet på en ny roman. Jeg tenker at den er basert en god del på egne erfaringer. Til nå handler den om ei ung kvinne. Hun er på en måte ganske hverdagslig kan man si, følger strømmen. Hun studerer fransk på universitetet i Norge og bor alene på en liten hybel. Hun har gode venner. Det eneste er at vennene hennes ønsker det de tror er best for henne. Hun tror de har rett, men innerst inne vet hun at det ikke stemmer. Jeg har kaldt den unge kvinnen for Alice. Jeg beskriver henne som pen og ganske attraktiv. Alice er mye på sosiale medier. Der har hun mange av vennene sine. Hun får kontakt med en fransk ung mann på tinder. Han heter Marc og bor i Paris. Klassen til Alice skal snart reise til Paris og være der i tre måneder. Kort sagt.

13.01.2016

Jeg er kommet gått inn i romanen. Jeg kan sitte i lange perioder å bare skrive og skrive. Jeg lever omtrent bare i hode mitt for tiden. Karakteren Alice er omtrent blitt en del av meg. Jeg går nesten konstant og tenker på hva som kan skje med henne. Det beste er at det faktisk er jeg som bestemmer til syvende og sist. Jeg føler meg omtrent helt isolert fra omverdenen for tiden. Det er bare jeg og katten min her. Det er veldig deilig, og jeg føler det er sånn som dette jeg var ment til å leve hele tiden.

15.02.2016

Alice har truffet Marc. Hun føler de er blitt ganske godt kjent, men hun tror ikke hun vet alt om han. Hun har hvert fall rukket å bli forelsket. Klassen til Alice har reist tilbake til Norge. Alice er usikker på om hun skal reise tilbake dit alene til sommeren. Problemet er at de snakker bare sammen via tinder, så Alice har ikke muligheten til å tolke personligheten hans fult ut. Hun har ikke lyst til å satse på denne fyren hvis ikke hun tror hun kan regne med ham i en lang stund framover. Hun lurer på om denne type kjærlighet kan vare til livets ende. Er Marc virkelig glad i henne? Kommer han til å gi slipp på henne for noe bedre, eller er han trofast?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

03.05.2016

Alice Har holdt kontakten med Marc gjennom resten av skoleåret. Hun sier til vennene sine at det hovedsakelig er for å få toppkarakterer i fransk, men innerst inne vet hun selv at det er fordi hun ikke klarer å gi slipp. Ingen vet egentlig at de traff hverandre via internett. Alle tror de traff hverandre på klasseturen. Det virker mest ideelt. Alice lurte på om denne type kjærlighet vil vare. Hun tørr ikke en gang innrømme hvor hun først fikk greie på hvem Marc var. Hun lurte på om hun virkelig er den heldige av så mange. Hun tenker at ingen av de gamle ekteparene som er sammen i dag, og som fortsatt er glad i hverandre møttes på den måten. Kommer det til å holde? Alice ønsker at Marc skal være trofast. At de kan slå seg ned sammen å elske hverandre resten av livet.

Det slo meg. Hva er kjærlighet? Hva er det egentlig å elske noen? Jeg har vært ensom alt for lenge. Hvordan kan denne romanen ende? Jeg vet ikke lenger om livstilen min er så bra som jeg innbilte meg. Hva har jeg tenkt på?

07.06.2016

Jeg har satt romanen min på pause. Jeg må finne kjærlighet igjen. Jeg greier ikke fortsette på boka, greier ikke finne mening med livet slik jeg har holdt på. Men hva skal jeg gjøre? Kommer internett til å holde denne gangen? Jeg vet ikke om jeg noen gang kommer til å stole på «internett kjærlighet» igjen, men hvorfor ikke spør jeg meg selv. Hvorfor skal det være forskjell på det og møte noen på den «gammeldagse måten»? Kanskje bare det at internett eksisterer gjør det vanskelig. Kanskje ikke det har noe å si hvordan en møtes? Internett fantes ikke da våre besteforeldre var unge. Hva skal man gjøre da? Det kan da ikke være umulig å oppnå det mange av våre besteforeldre har? Men hvordan?

1016 ord

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Eksamen i Hovedmål

Del A kortsvarsoppgave

Jeg skal ta for meg den sammensatte teksten «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» som var publisert i et studiemagasin for Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2016. Formålet med teksten er at skolen prøver å få videregående elever til å velge denne skolen som institusjon for videreutdanning årene etter videregående.

Det de blant annet gjør for å få oppmerksomheten til ungdommen, er å ha det ungdommelige ordvalget slik at ungdommen fanger opp reklamen denne høyskolen har kommet med. De har et stort blikkfang midt i bildet av en emneknagg også kjent som et hashtag tegn, slik som ungdommen bruker mye av nå til dags på sosiale medier. Hvis du bor 'i nærheten' av Sogn og Fjordane og vil bo på studentbolig, så er det gode muligheter for korte flyreiser hjem igjen eventuelt.

De frister ungdommen med at de har de beste studiene og de mest fornøyde elevene i landet, og alt det gøy du kan gjøre under studietiden. Teksten blir presentert av Heidi Sofie Gommerud, som er studentambassadør på skolen. Med dette så får teksten et hint av etosappell siden den støtter seg på hva studentambassadør sier. Det kan man kalle sannhetsvitner. Teksten har også ren fakta som sikkert er hentet fra et leksikon som sier at begge kommunene har så mange innbyggere som bor der og kart som forteller om avstander rundt skolen, og med det så ser man at teksten også har litt logosappell ved å støtte seg på fakta.

Denne reklamen er god reklame for HiSF, med sine bilder, info og ungdommelig preg, hvis den vil lokke til seg ungdommene i årene som kommer.

Ord: 269

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Del B langsvarsoppgave

Oppgave 4 – Når en drøm blir til virkelighet.

Kjære dagbok. – 15. september 2014

Jeg har funnet ut at den fine jenta på sykepleierstudent linja heter Helena og at hun bor i blokken ved siden av meg! Jeg har til og med utsikt til leiligheten hennes. Hun er så pen når hun går gjennom gangen på skolen med sitt blonde hår, korte skjørt og krystallblå øyne. Men hun vet ikke at jeg finnes. Hun vet ikke hvem det er som går bak henne både til og fra skolen. Men hun må være noe av det vakreste jeg vet om. Selv om hun selv vet at hun er vakker, så oppfører hun seg som en vanlig jente og gjør ikke så mye ut av sin skjønnhet.

Jeg har likt denne jenta helt siden jeg så henne på studentuka på begynnelsen av året, der hun gikk i en lang sommerkjole og fine lange fletter. Hun er som en vakker blomst. Jeg er betatt!

- Michael.

Kjære dagbok. – 24. Oktober 2014

Å kjære tinder. Jeg er så glad at man kan se på jenter i nærheten med din app. Jeg viste min interesse på hennes profil ved å trykke interessert. Hun gjorde det tilbake. Det tok noen dager før jeg fant henne på Face, men jeg sendte henne en venneforespørsel når jeg fant henne her om dagen.

Jeg hadde drømt om det øyeblikket jeg skulle møte med henne, eller i det minste prate med henne, jeg hadde drømt om det flere netter på rad. At hun ville kommet og være med meg. Men det var jo bare en dum drøm. Hvilke jenter ville liksom ha meg!

Men nå var jeg et steg nærmere med å bli litt kjent med henne i alle fall.

- Michael

Kjære dagbok – 22. November 2014

Hvordan skal man klare å si til noen at man er interessert? Hvordan skal man begynne? Jeg kan ikke bare komme med den kommentaren om hvordan hun hadde det på Spania i sommer, fordi da vet hun at jeg har gått igjennom bildene hennes ...

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Jeg vil prøve å sende henne en melding om noen dager til for å se om hun i det hele tatt gidder å svare meg tilbake. For hvis hun ikke vil det engang så. Jeg sitter og ser på profilbildet hennes. Det er så vakkert, skulle ønske at jeg kunne hoppe inn i skjermen til henne.

Hun hadde jo hatt noen kjærester før meg, men alle var jo uendelig kjekke og fine i forhold til meg ... hvordan skulle jeg klare å overgå de andre? Men hun svarte i alle fall på meldingen min!

- Michael

Kjære dagbok – 30. november 2014

Det var bursdagfest for kompisen min. Han feiret 22 år nå, og sammen med dama si Beate så skulle de feire. Så jeg kom jo selvfølgelig til å få møte den fantastiske Helena der, bestevenninna til Beate, kjæresten til min kompis. Jeg møtte opp på festen, gav en bamseklem og gave til Geir. Jeg drakk masse, kanskje litt for masse, fordi jeg begynte å bli høy på pæra. Jeg fant plutselig ut at Helena var der og fikk litt sånn bekymringspanikk. Men jeg som var så borte fra meg selv, gikk bort og smeiket henne på kinnet. Hun lo med en lav latter og snakket videre med venninnen hennes.

Jeg trodde aldri jeg skulle tørre å prate med henne, men jeg spurte om jeg kunne få prate med henne? Hun svarte ja og dro meg inn i et litt mer stille rom. Jeg var så full at jeg kan nesten ikke huske hva jeg sa til henne, men husker at jeg sa at hun var pen og at jeg likte henne. Hun så meg lenge inn i øynene med et smil også kysset hun meg! Hun sa at jeg skulle legge meg litt på sofaen, så kom hun å hentet meg slik at hun kunne følge meg hjem!

Det gikk et par timer på sofaen, men jeg våknet opp like full som jeg var når jeg sovnet. Hun kom inn døra, tok hånden min i sin hånd og dro meg med seg. Vi kom til leiligheten min og jeg låste oss inn, jeg som ikke tenkte meg om spurte henne rett ut om jeg kom til å få meg noe nå? Hun svarte ja med en gang også la hun meg ned i sengen. Jeg våknet opp 8 timer senere, jeg hadde fått meg noe, jeg hadde fått meg litt søvn. Ikke noe annet ... men hun lå vedsiden av meg med det pene utseende sitt som alltid. Jeg ville aldri at dette øyeblikket skulle ta slutt.

Hun åpnet øynene og det bare tøv ut av meg som ingenting. «Vil du bli sammen med meg»? heldigvis så smilte hun bare og nikket. Jeg kunne ikke tro det. Ei jente som jeg først fant på tinder, ligger nå i senga mi og er kjæresten min.

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

- Michael

Kjære dagbok – 15 desember 2015

Det har nå gått litt over et år siden vi ble sammen, jeg har planlagt i 2 måneder nå at jeg skal fri til henne. Familien vår gikk fem på det vi fortalte at vi bare møttes gjennom venner, men det er ikke helt løgn heller. Vi skal på middag hos mamma og det er da jeg skal fri. Jeg vil være sammen med henne hele mitt framtidige liv, helt til jeg dør og hun må klare seg alene, men jeg skal ordne det slik at hun får det godt allikevel, og at hun klarer seg i mange år uten meg.

Middagen skal til å begynne jeg setter meg ned på kne, tar frem ringen og sier ordene «vil du gifte deg med meg»? Jeg venter på svaret og hører det i det fjerne øyeblikk, «Ja»!

- Michael.

Ord: 952

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 5 av 5
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Kilder:

Gutt (anonym), «#modernekjærlighet», Si ;D Aftenposten (22.08.2015)

Mytting, L., «Burning Love», Hel ved, Kagge forlag, 2011

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», #SELFHiSF, Høgskolen i Sogn og Fjordane, 2016

Sogndal, (28.04.2016), [Online], Store norske leksikon, <https://snl.no/Sogndal>, [31.05.2016]

Førde, (05.04.2016), [Online], Store Norske Leksikon, <https://snl.no/F%C3%B8rde>, [31.05.2016]

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 1 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

DEL A: KORTSVARSOPPGAVE

«Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!» er et utdrag av et studentmagasin fra Høgskulen i Sogn og Fjordane. Det er brukt både tekst og bilder for å få frem formålet med denne sammensatte teksten. Utdragets intellectio er å reklamere for høyskolen, og kanskje få enda flere til å velge å studere på Høgskulen i Sogn og Fjordane. I utdraget fra studentmagasinet får vi vite litt fakta om for eksempel hvor mange av befolkningen i Førde og Sogndal som studerer på deres campuser, og ved et bilde av et kart får vi se hvor lang tid det tar i bil til for eksempel Oslo. Argumentasjonsstrategien som er brukt i dette utdraget er det å anbefale skolen videre. Det er brukt fine bilder og en tekst som beskriver hvor gøy det er å studere her. Dette er tekstens logos, og er med på å gjøre det hele mer overbevisende, og man får inntrykk av at dette er en ordentlig bra skole.

Tekstens pathos kommer frem ved en tekst som forteller leseren om ulike aktiviteter som finnes, og hvor fornøyde deres studenter er. Bildene er med på å forsterke følelsene. Det er et vakkert bilde av skolen, et bilde av en utrolig flott lesesal med fin utsikt, og en selfi der vi får et inntrykk av det gode, sosiale livet. Dette er med på å vekke oppmerksomheten og følelsene hos leserne.

Tekstens etos er preget av fakta og erfaringer. Som nevnt over, er det med litt fakta som er med på å overbevise leserne om en bra skole for studentene. Bildet av studentene viser til egne erfaringer med godt samhold, og et stort smil om munnen.

274 ord

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 2 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

DEL B: LANGSVARSOPPGAVE

Oppgave 4: Kreativ tekst

En annen verden?

Nå er jeg lei av å lete. Nesten alle kameratene mine har kjæreste, men jeg finner aldri den rette. Jeg er inne på Tinder hver dag for å prøve å finne henne. Jeg har truffet mange snille jenter, men ingen av dem har vært den jeg leter etter. Det blir ofte til at jeg bare sitter og blar og blar. Sandra virket egentlig veldig hyggelig, men hun hadde veldig kort hår, og det var nesten helt sort. Emilie var også veldig hyggelig, men hun så ganske kraftig ut. Nora snakket jeg ganske mye med, og hun virket som ei flott jente, men helt ærlig så kunne hun nesten sett ut som en mann med de små brystene. Det er så vanskelig, for ingen er den perfekte drømmedama.

Stine! Stine må jeg møte. Jeg er sikker på at dette er den rette. Hun ser helt fantastisk ut. Hun er ikke så høy og hun har langt blondt hår. Hun ser ganske slank og veltrent ut, og har store bryster. Jeg har søkt henne opp på Facebook også, og jeg tror nesten jeg er forelsket. Jeg sender en melding til henne og venter i spenning på svar. Kanskje ikke jeg ser så kjekk ut på mine profilbilder. Kanskje hun bare ler når hun ser meldingen fra meg.

Endelig har jeg fått svar. Vi skal møtes på byen til lørdag. Jeg lurer på hva jeg skal ha på meg. Jeg må gå med noe som fremhever kroppen min, og som viser musklene mine. Jeg må ha en genser som er tettsittende rundt armene mine og den buksa som er litt stram i leggene. Jeg må huske å kjøpe inn nok alkohol, for jeg kan ikke risikere at dette blir et kleint stevnemøte. Jeg må drikke en del for at jeg skal slippe meg litt mer løs, og ikke være så beskjeden.

Vorset begynner om en time, og jeg har allerede drukket en hel vinflaske. Kanskje jeg skal vente litt før jeg tar noe mer. Jeg er så spent på å få møte Stine. Jeg håper jeg gir et bra førteinttrykk og at hun liker meg. Tenk om hun ikke liker meg i det hele tatt. Tenk om jeg er for beskjeden til å klare å holde en lang samtale med henne. Tenk om jeg sier noe så dumt at hun bare går. Jeg tar et par øl til før kameratene mine kommer.

- Da var vi her, Sindre! Er du klar for noe beerpong?

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 3 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

Jeg våkner brått når de smeller igjen ytterdøra. Jeg tror jeg sloknet litt. Beerpong er alltid gøy, og det er en grei måte å få i seg litt alkohol på. Klokken er nå 22.00, og det er bare én time til jeg har avtalt å møte Stine. Vi får spille et par omganger før vi drar til byen.

Jeg våkner brått igjen av at mobilen min ringer. STINE! Jeg ser på klokken, og jeg er snart en time for sen. Jeg river med meg jakka, og løper ut. Jeg løper alt jeg har bort til utestedet hvor jeg hadde avtalt å møte henne. Der sitter hun. Hun sitter i baren med et glass øl i hånda. Jeg går bort til henne og setter meg ned. Jeg håper virkelig at hun har lyst til å bli med meg hjem.

Alarmen ringer, og Stine river av seg dynen og begynner å kle på seg. Shit! Jeg husker ingenting etter jeg møtte henne. Jeg lurer på hva hun synes om meg. Jeg lurer på hva jeg har sagt og gjort. Hvorfor har hun så dårlig tid med på få på seg klærne og sminka? Har hun tenkt å dra allerede?

- Sorry, men jeg må dra med en gang. Jeg skal være i konfirmasjon om én time, og jeg må rekke å stille meg litt. Takk for en fin kveld. Virket som du koste deg etter at du hadde fått kastet opp et par turer.

Stine tar med seg vesken sin og løper ut døren. Jeg må få snakket med henne. Vi må treffes igjen. Det var jo nettopp slik det ikke skulle bli. Jeg skulle ikke vært med på de siste rundene med beerpong. Jeg får sende henne en melding, og håpe at hun vil treffe meg igjen.

Stine svarer meg på Facebook, og forteller litt fra kvelden. Heldigvis skjedde det ikke noe dumt, og det virker som hun mener det når hun sier at hun koste seg. Vi skal møtes igjen til fredag hjemme hos meg. Mamma og pappa skal egentlig være hjemme neste helg, men jeg må bare fortelle dem at jeg har møtt ei jente som gjerne ville komme over til fredag. Jeg kan ikke fortelle at jeg ble kjent med henne via internett, da kommer de aldri til å la meg være alene. Jeg går inn på instagram for å oppdatere. Jeg ser at Stine er tagget i bilder fra lørdagen. Hun er sammen med en annen gutt. Når var dette? Hun var jo sammen med meg denne lørdagen. Kanskje hun egentlig er interessert i en annen. Kanskje hun ikke mente noe med det som skjedde på lørdag. Jeg kjenner henne ikke så godt, og det er ikke lett å vite når vi bare har snakket litt sammen på internett.

Denne gangen husker jeg litt mer av kvelden sammen med Stine. Vi hadde det veldig koselig her hjemme med film og et par flasker vin. Det som er litt merkelig er at hun alltid har så dårlig tid etter at hun har sovet hos meg. I dag gikk hun også med én gang alarmen ringte, og

Kandidatnummer:	Fagkode: NOR1211	Dato: 31.05.2016	Side: 4 av 4
-----------------	---------------------	---------------------	-----------------

denne gangen sa hun at hun skulle i familieselskap. Det skulle hun sikkert, men det er litt dumt at hun alltid må dra så tidlig. Jeg føler ikke at jeg får snakket ordentlig med henne, og at jeg ikke kommer helt inn på henne slik jeg skulle ønske at jeg gjorde. Jeg skulle ønske jeg visste litt mer om henne. Jeg skulle gjerne likt å visst hva hun egentlig gjør på fritiden, hvem hun pleier å gå sammen med og hvilke interesser hun har.

Nå sitter jeg egentlig bare å tenker på mamma og pappa og på bestemor og bestefar. De er så utrolig glad i hverandre, og de kjenner hverandre inn og ut. De kjenner hverandres svakheter, og de gjør hva som helst for hverandre. Det er et slikt forhold jeg håper at jeg og Stine også får. Jeg håper at Stine er den jenta jeg gifter meg med, som jeg stifter familie sammen med, og som jeg blir gammel med. Jeg skal virkelig gjøre hva som helst for at hun skal ha det greit, og for at hun skal føle seg trygg sammen med meg.

Stine og jeg har nå vært sammen i ett år. Jeg synes det er rart hvordan man kan møte den rette via små tastetrykk på internett. Det er ikke alltid slik at du treffer den rette med en gang, og det er ikke alltid at den du treffer er slik du hadde sett for deg. Stine er absolutt slik jeg hadde sett for meg i begynnelsen. Hun er så omsorgsfull, og hun setter pris på ting vi gjør sammen. Jeg er vokst opp i en tid der det ikke er uvanlig å møte drømmedama eller drømmemannen sin på internett. Før var det ikke noe som het Facebook eller Tinder. Før møtte de ofte kjæresten sin i samme vennegjeng eller i samme nabolag. De kjente hverandre kanskje godt allerede før de begynte å «date». Noen ganger har jeg lurt på om det bare er slik et forhold kan vare. Jeg kjente ikke Stine før vi begynte å date, men jeg nå kjenner jeg henne godt, og jeg kunne ikke funnet en mer perfekt kjæreste. Jeg må bare innse at jeg er vokst opp i en «annen verden» enn det bestemor og bestefar gjorde. Jeg må bare innse at det ikke gjør noe å fortelle andre at vi ble kjent gjennom internett, for dette er noe som ikke er så uvanlig i den tiden vi lever i nå. Jeg må også innse at et forhold kan være like bra og vare like lenge uansett om vi treffer kjæresten vår på internett eller om kjæresten kommer fra samme vennegjeng.

Eksamen

31.05.2016

NOR1211-NOR1231 Norsk hovudmål/hovedmål
NOR1218-NOR1238 Norsk for elever med samisk som andrespråk
Elevar og privatistar / Elever og privatister

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timar.
Hjelpemiddel	<p>Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå Internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon. For norsk, samisk og framandspråka er heller ikkje omsetjingsprogram tillatne.</p> <p>Ved bruk av nettbaserte hjelpemiddel er det viktig å kontrollere at kandidatane ikkje kan kommunisere med andre (dvs. samskriving, chat, alle moglegheiter for å utveksle informasjon med andre) under eksamen.</p>
Bruk av kjelder	<p>Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal dei alltid førast opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei.</p> <p>Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrifter eller sitat frå Internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Vedlegg	<p>Arvola, Jakob: «Hvis det er sant», <i>Det går ikke over</i>, Vigmostad & Bjørke 2014</p> <p>Bruheim, Jan Magnus: «Brevet», <i>Dikt i utval</i>, Skjåk kommune 2014 (første gong publisert i <i>Årbok for Nordfjord 1988</i>)</p> <p>Fossum, Karin: <i>Helvetesilden</i>, Cappelen Damm 2014. Utdrag</p> <p>Garborg, Arne: <i>Mannfolk</i>, 1886. http://www.dokpro.uio.no/litteratur/garborg/ (nedlastingsdato 22.01.2016) Utdrag, språkleg tilrettelagd</p> <p>Gutt (anonym): «#modernekjærighet», <i>Si ;D Aftenposten</i> 22.08.2015</p> <p>Ibsen, Henrik: <i>Gjengangere</i>, 1881 http://www.ibsen.uio.no/DRVIT_Ge%7CGeht.xhtml (nedlastingsdato 22.01.2016) Utdrag, språkleg tilrettelagd</p> <p>Mytting, Lars: «Burning love», <i>Hel ved</i>, Kagge forlag 2011 «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», #SELFHiSF, Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016 (utdrag)</p>
Andre opplysningar	<p>Du skal svare på oppgåva i del A. I del B er det fire oppgåver. Du skal svare på éi av dei. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstorleik 12.</p>
Informasjon om vurderinga	<p>Sjå eksamensrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen. Eksamensrettleiinga finn du på Utdanningsdirektoratets nettsider. Kommentaranne til kvar oppgåve utfyller dei generelle kjenneteikna i eksamensrettleiinga.</p>

Nynorsk

Du skal svare på oppgåva i del A og på éi av oppgåvene i del B. Legg merke til at det står ein kommentar under kvar oppgåveinstruks. Kommentaren vil vere til hjelp for å løyse oppgåva.

Del A Kortsvarsoppgåve

Svaret bør ikkje vere på meir enn cirka 250 ord.

Vedlegg:

- «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016

Denne samansette teksten er side 2 i eit studiemagasin frå Høgskulen i Sogn og Fjordane. Gjer greie for formålet med teksten, og forklar korleis dei ulike appellformene er brukte.

Kommentar:

Du skal svare på ein presis måte og bruke relevant fagspråk.

Del B Langsvarsoppgåve

Skriv nummeret på den oppgåva du vel, og lag overskrift sjølv.

Oppgåve 1

Vedlegg:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «Brevet» av Jan Magnus Bruheim, 1988

Tolk og samanlikn dei to tekstane.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhald i begge tekstane, men du treng ikkje å skrive like mykje om kvar tekst. Du skal gjere greie for verkemidla og den funksjonen dei har, og grunngi dine eigne tankar om tekstane. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 2

Vedlegg:

- «Hvis det er sant» av Jakob Arvola, 2014

Tolk novella.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhald. Du skal gjere greie for verkemidla og den funksjonen dei har, og grunngi dine eigne tankar om teksten. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 3

Vedlegg:

- *Gjengangere* av Henrik Ibsen, 1881
- *Mannfolk* av Arne Garborg, 1886
- *Helvetesilden* av Karin Fossum, 2014

Skriv ein resonnerande tekst der du viser og forklarar korleis den realistiske tradisjonen kjem til uttrykk i dei vedlagde tekstane.

Kommentar:

I svaret ditt skal du vise og forklare kva som er realistiske/naturalistiske trekk ved dei tre tekstvedlegga. Du kan velje kva du vil leggje mest vekt på. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 4

Vedlegg:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «#modernekjærighet» av Gutt (19), 2015

Skriv ein kreativ tekst der du reflekterer rundt tematikken i dei to tekstane.

Kommentar:

Denne oppgåva opnar for ulike løysingar, men det skal komme tydeleg fram av svaret ditt at du har forstått begge tekstvedlegga og bruker tankar og idear frå dei. Du viser kreativitet gjennom dei innfallsvinklane og perspektiva du vel, og måten du bruker språket på.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timer.
Hjelpemidler	<p>Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. For norsk, samisk og fremmedspråkene er heller ikke oversettelsesprogrammer tillatt.</p> <p>Ved bruk av nettbaserte hjelpemidler er det viktig å kontrollere at kandidatene ikke kan kommunisere med andre (dvs. samskriving, chat, alle muligheter for å utveksle informasjon med andre) under eksamen.</p>
Bruk av kilder	<p>Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal de alltid oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.</p> <p>Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrifter eller sitater fra Internett, skal du oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.</p>
Vedlegg	<p>Arvola, Jakob: «Hvis det er sant», <i>Det går ikke over</i>, Vigmostad & Bjørke 2014</p> <p>Bruheim, Jan Magnus: «Brevet», <i>Dikt i utval</i>, Skjåk kommune 2014 (første gang publisert i <i>Årbok for Nordfjord 1988</i>)</p> <p>Fossum, Karin: <i>Helvetesilden</i>, Cappelen Damm 2014. Utdrag</p> <p>Garborg, Arne: <i>Mannfolk</i>, 1886. http://www.dokpro.uio.no/litteratur/garborg/ (nedlastingsdato 22.01.2016) Utdrag, språklig tilrettelagt</p> <p>Gutt (anonym): «#modernekjærlighet», <i>Si ;D Aftenposten</i> 22.08.2015</p> <p>Ibsen, Henrik: <i>Gjengangere</i>, 1881 http://www.ibsen.uio.no/DRVIT_Ge%7CGeht.xhtml (nedlastingsdato 22.01.2016) Utdrag, språklig tilrettelagt</p> <p>Mytting, Lars: «Burning love», <i>Hel ved</i>, Kagge forlag 2011 «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», #SELFHiSF, Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016 (utdrag)</p>
Andre opplysninger	<p>Du skal svare på oppgaven i del A. I del B er det fire oppgaver. Du skal svare på én av dem. Bruk linjeavstand 1,5 og skriftstørrelse 12.</p>
Informasjon om vurderingen	<p>Se eksamensveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen. Eksamensveiledningen finner du på Utdanningsdirektoratets nettsider. Kommentarene til hver oppgave utfyller de generelle kjennetegnene i eksamensveiledningen.</p>

Bokmål

Du skal svare på oppgaven i del A og på én av oppgavene i del B. Legg merke til at det står en kommentar under hver oppgaveinstruks. Kommentaren vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Del A Kortsvarsoppgave

Svaret bør ikke være på mer enn cirka 250 ord.

Vedlegg:

- «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016

Denne sammensatte teksten er side 2 i et studiemagasin fra Høgskulen i Sogn og Fjordane. Gjør greie for formålet med teksten, og forklar hvordan de ulike appellformene er brukt.

Kommentar:

Du skal svare på en presis måte og bruke relevant fagspråk.

Del B Langsvarsoppgave

Skriv nummeret på den oppgaven du velger, og lag overskrift selv.

Oppgave 1

Vedlegg:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «Brevet» av Jan Magnus Bruheim, 1988

Tolk og sammenlign de to tekstene.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhold i begge tekstene, men du trenger ikke å skrive like mye om hver tekst. Du skal gjøre greie for virkemidlene og den funksjonen de har, og begrunne dine egne tanker om tekstene. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 2

Vedlegg:

- «Hvis det er sant» av Jakob Arvola, 2014

Tolk novellen.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhold. Du skal gjøre greie for virkemidlene og den funksjonen de har, og begrunne dine egne tanker om teksten. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 3

Vedlegg:

- *Gjengangere* av Henrik Ibsen, 1881
- *Mannfolk* av Arne Garborg, 1886
- *Helvetesilden* av Karin Fossum, 2014

Skriv en resonnerende tekst der du viser og forklarer hvordan den realistiske tradisjonen kommer til uttrykk i de vedlagte tekstene.

Kommentar:

I svaret ditt skal du vise og forklare hva som er realistiske/naturalistiske trekk ved de tre tekstvedleggene. Du kan velge hva du vil legge mest vekt på. Bruk relevant fagspråk.

Oppgave 4

Vedlegg:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «#modernekjærlighet» av Gutt (19), 2015

Skriv en kreativ tekst der du reflekterer rundt tematikken i de to tekstene.

Kommentar:

Denne oppgaven åpner for ulike løsninger, men det skal komme tydelig fram av svaret ditt at du har forstått begge tekstvedleggene og bruker tanker og ideer fra dem. Du viser kreativitet gjennom de innfallsvinklene og perspektivene du velger, og måten du bruker språket på.

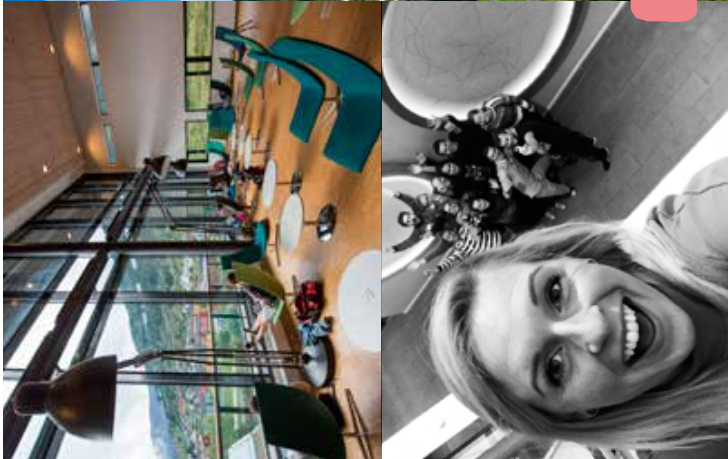

TA EIN #SELFHISF – bli ein av oss!

Ved Høgskulen i Sogn og Fjordane blir du ein del av eit sosialt og inkluderande studentmiljø. Du kan velje blant mange ulike tilbod innan idrett og kultur, samt ei rekke dristige friluftaktivitetar.

Med så mykje gøy å engasjere seg i er det godt at det er korte avstandar mellom skule, hybel og aktivitetar. Det gjer at du får tid til å prioritere skulen samtidig som du har overskot til å gjere dei tinga du liker aller best!

Heidi Sofie Gommerud
Studentambassadør

SIKT HØGARE

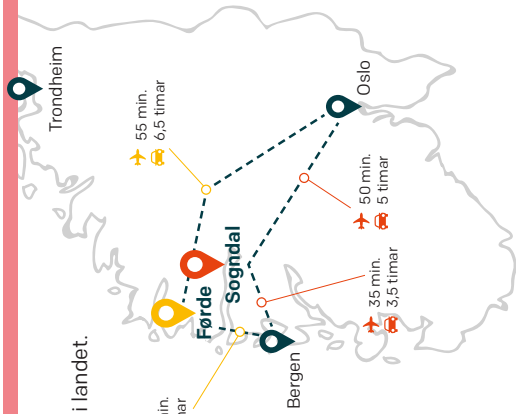
GJER STUDIETIDA TIL EIT HØGDEPUNKT!

Fleire av studia våre blir vurderte til å vere blant dei beste i landet. Og vi har nokre av dei mest fornøgde studentane i landet!

Fakta
FØRDE
By

12 500 CA. 700

innbyggjar campusstudentar

Fakta
SOGNDAL
Bygd

7 500 CA. 2 300

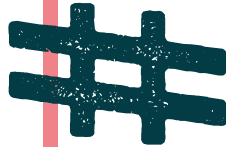
innbyggjar campusstudentar

UT I VERDA

Ved alle bachelorstudia våre kan du ta eit semester i utlandet. Vi har utvekslingsavtalar over heile verda.

#HISF

Burning love

Jeg tenker på naboen min igjen.

Året etter at han vakte interessen min for ved, kom en ny vår, slik våren alltid gjør. Den samme traktoren kom durende ned veien, i den samme måneden som forrige år.

Og igjen begynte Ottar å stable. Igjen fikk han krefter av det manuelle arbeidet og vissheten om at han, tross lungesykdommen, fortsatt var i stand til å gjøre et stykke arbeid som ruvet.

En måned etter var snøen borte og veden i hus. Ottar var blid og arbeidsfør, men jeg så det: Det var kommet et nytt drag over måten han studerte vedstabelen.

Vinteren kom det året også.

Og en dag var ambulansen der, uten å ha det travelt.

Kanskje var det *det* jeg hadde sett, da han lukket døra til vedskjulet den våren: Vissheten hans om at vedstabelen skulle overleve ham. At det han egentlig gjorde, var å legge opp ved til kona si.

Henne han hadde vært gift med i over femti år.

Huset deres er synlig fra det samme kjøkkenvinduet som fikk meg til å skrive denne boka. Jeg ser fra den hvite røyken i pipa at veden er fin og tørr. Enka hans varmer seg på den nå, i dette punktumet.

Av Lars Mytting

Teksten er det siste kapitlet i ei sakprosabok om ved og vedfyring, *Hel ved*, 2011

Brevet

Eg sit i kveld og skriv til deg
og kjenner orda spire.
Men enno står det berre eitt
og lyser på papiret.

Eit «kjære» berre, står det her.
Eg må vel finne fleire?
Men vide flakkar tankane,
som fuglar kringom reiret.

Det er så mangt eg skulle sagt –
fortenkt eg sit ved bordet
og tenkjer: Kanskje er det nok
med dette eine ordet.

Eg ynskjer deg – kvarhelst du bur
langt borte eller nære,
at du kan kjenne varmen frå
det vesle ordet: Kjære.

Av Jan Magnus Bruheim, Årbok for Nordfjord 1988

Hvis det er sant

FAGERBORG, OSLO, OM KVELDEN
MANDAG 7. MAI 1945

Hun går med et eple i lommen. Har fått det av far. Hun skal spare eplet, sette det mot munnen, men ikke bite, først prøve å huske hvordan det smaker. Så kan hun spise, langsomt.

Kom nå ikke for sent hjem.

Nei, far, jeg skal bare gå langs parken en stund, eplet er så hardt, far. Kjenn.

Ja, Miranda. Det kommer helt fra Amerika, men det er hemmelig.

Det sitter en mann i uniform på benken nede ved grusgangen. Han er en av dem, det vet hun: Han hører til dem som man ikke skal snakke med hvis ikke de snakker først. Da skal man svare, men man skal svare så vennlig og lite som mulig, og man skal ikke lyve til dem, ikke om noe, for da kan det hende noe. Han har lagt uniformslua ved siden av seg, han snakker gjennom skumringen, han kan godt norsk selv etter disse årene da man ikke skulle snakke med dem:

– Liten jenta, du kan vel se at det er kveld snart?

Nå snakket han, så da må hun også snakke.

– Ja, jeg skal hjem nå med en gang. Nå med en gang, sier hun og kjenner etter om det er løgn, det ville vært det før han snakket, men nå er det ikke det.

– Sitt her litt, sier mannen og flytter på uniformslua:

– Sitt her.

Hun setter seg ytterst på kanten, ser på støvlene hans, de er skinnende blanksvarte, som solbær. Far

har sagt at kanskje til høsten skal de til Lier for å plukke solbær. Helt til Lier. Det er langt.

– Jeg kan se at du er ... Hva heter det på norsk, litt glad i kveld?

– Ja, jeg er litt glad. Jeg har fått et eple, svarer hun, men angrer seg, for han kan komme til å spørre hvor hun har fått eplet fra, og da kan hun ikke si det, hun kan verken si det eller lyve. Men han bare smiler:

– Det er meget godt å høre.

Han er så rar i øynene. Men han er ikke full, det vet hun, for han lukter ikke slik. Han lukter som far av og til gjør, når han har pyntet seg, og hun kan slett ikke for at hun sier det, hun kikker på medaljene hans og de blankpussede støvlene:

– Har du pyntet deg?

– Javisst. Jeg har pyntet meg. Det er et fint norsk ord, svarer han.

– Hvorfor har du pyntet deg? spør hun.

– Fordi det snart er fred. Du ser fin ut, du også.

– Takk, svarer hun og har brått lyst til å sitte litt til.

Men så ser hun at han flytter den venstre hånden, retter på frakken, og det er en pistol der, han skyver den fort under hoften igjen, men hun har sett den, og hun blir så redd at det ikke er til å holde ut, men far har sagt at man ikke skal løpe, da kan det hende noe, man skal bare være helt stille til det går over, men hun kan ikke noe for at hun sier det:

– Å nei. Du må ikke. Da får jeg ikke plukket solbær.

Han ser på henne. Så inderlig ser han på henne, og rister på hodet, han er veldig alvorlig, har forstått hva hun har sett, løfter blikket og ser ut over bakkene:

– Nei, ikke skal jeg ... Jeg skulle ikke gjøre noe til deg. Du skulle ikke være redd, sier han og må lete etter de norske ordene mens han snakker.

Slike som ham snakker ikke sant, far har sagt det, men man skal ikke løpe. Hun kjenner seg svimmel, men så tenker hun på det han sa, og hun sitter helt

ytterst på benken og spør, for hun håper så veldig mye at det er sant:

– Blir det virkelig fred?

Øynene hans er blanke, snart er det mørkt, hun må hjem, han snur hodet mot henne, ser rett på henne, han er ikke trist, men han er ikke glad heller, hun vet bare ikke hva det er.

– Ja. I morgen blir det fred. Da går det over.

– Vet du det helt sikkert?

– Ja, det vet jeg helt sikkert. Churchill kommer til å si det i morgen. Du er den første jeg sier det til. Lille jenta, du må løpe hjem. Du kan si til alle du kjenner, at det er fred i morgen. Skynd deg å fortelle det, sier han og stryker henne fort langs hårfestet i nakken, hun kjenner, så rart det enn er, at hun ikke er det spor redd mer. Hun har sett dem med sinte øyne der de har gått frem og tilbake i Pilestredet med blankpussede støvler, mange ganger, men han er ikke sint, det er noe annet. Og inni henne er det noe som har blitt litt bedre, hun reiser seg og nikker bare. Eplet ligger der i lommen og venter, og nå vet hun nesten helt sikkert at de skal til Lier når det blir høst. Hun småløper ned stien, stanser før bakketoppen, ser seg tilbake, mannen sitter ikke på benken mer, han har visst gått inn i buskene, kanskje han har mistet noe, men hvis det virkelig blir fred i morgen, hvis det virkelig er sant, da skal hun komme tilbake, sette seg på benken og håpe at han kommer, for hun må si ham noe som takk for at han sa det til henne, som den første i hele verden.

Av Jakob Arvola

Fra Det går ikke over. Fortellinger, 2014

Gjengangere

Personene:

Fru Helene Alving, kaptein og kammerherre Alvings enke

Osvald Alving, hennes sønn, maler

Pastor Manders

Snekker Engstrand

Regine Engstrand, i huset hos fru Alving

Handlingen foregår på fru Alvings landeiendom ved en stor fjord i det vestlige Norge.

FØRSTE AKT

En rommelig hagestue med en dør på den venstre sidevegg og to dører på veggen til høyre. I midten av stuen et rundt bord med stoler omkring; på bordet ligger bøker, tidsskrifter og aviser. I forgrunnen til venstre et vindu, og ved samme en liten sofa med et sybord foran. I bakgrunnen fortsettes stuen i et åpent, noe smalere blomsterværelse, som er lukket utad av glassvegger og store ruter. På blomsterværelsets sidevegg til høyre er en dør som fører ned til hagen. Gjennom glassveggen skimtes et dystert fjordlandskap, sløret av jevnt regn.

Snekker Engstrand står oppe ved hagedøren. Hans venstre ben er noe krummet; under støvlesålen har han en trekloss. Regine, med en tom blomstersprøyte i hånden, hindrer ham fra å komme nærmere.

Regine *med dempet stemme*

Hva er det du vil? Bli stående der du står. Det drypper jo av deg.

Engstrand

Det er Vårherres regn, det, barnet mitt.

Regine

Det er fandens regn, er det.

Engstrand

Jøss' som du snakker, Regine. (*halter et par skritt frem i stuen*) Men det var *det*, jeg ville si –

Regine

Klamp ikke slik med den foten, menneske! Den unge herren ligger og sover ovenpå.

Engstrand

Ligger han og sover nu? Midt på lyse dagen?

Regine

Det kommer ikke deg ved.

Engstrand

Jeg var ute på en rangel i går kveld –

Regine

Det tror jeg gjerne.

Engstrand

Ja, for vi mennesker er skrøpelige, barnet mitt –

Regine

Ja, vi er nok det.

Av Henrik Ibsen, 1881. Utdrag, språklig tilrettelagt

Mannfolk

Teksten er eit utdrag frå siste halvdel av romanen. Tenestejenta Helene har fått barn med Lauritz, som ikkje vil ta ansvar for barnet.

Helene var glad i barnet sitt; der var selskap i det. Når ho var oppe sat ho og sauma på barnekleda, men helst på dåpsskjorta; og dette arbeidet var hyggjeleg. Ender og gong gjekk ho bort til senga og såg etter om barnet sov. Og barnet sov mest alltid. Då kunne ho kjenne seg glad; og ho bøygde seg ned mot det sovande andletet og sukka; ja, sov du, stakkaren! du skal ikkje lide vondt, så lenge eg kan hjelpe deg.

Men så var det det, at ho snart laut tenkje på å få barnet bortsett. Det gjekk ikkje for henne å leva lenge på denne måten; og ho fekk dertil streve for to no. Så sat ho og braut hovudet med, kvar ho skulle gjera av vesle Gunda, men det var tunge tankar, for det var ikkje sagt korleis Gunda fekk det, når ho kom til framande.

Når Helene sat og tenkte på dette, kunne ho bli så sorgfull og lei av seg at ho grét. Å nei, nei, at ho skulle ha vore slikt eit svin; at ho skulle ha stelt seg så ulikleg. No fekk ho svi for det, og anna kunne ho ikkje vente. Men så gjekk ho bort til Gunda og kviskra til henne, og kjælte for henne og sa at ho turvte ikkje vera redd. Du skal ikkje lide av di eg har fare stygt åt, sa ho.

Så var det ei natt ho vakna, og Gunda var så underleg. Skreik gjorde ho, men på slik ein rar måte; skjelvande, forpint, og ho låg og bivra og vrei seg; og andletet var mørkeraudt og stygt; munnen drog seg att og fram som i lått; men auga gjekk rundt og rundt og var liksom ville. Helene vart daudskremd. Ho flaug opp; kvar i Guds namn skulle ho av; ho tok i si hjartans naud barnet på armen og gjekk att og fram på golvet med det og byssa og vogga det og grét; barnet var sjukt, barnet ville døy; men her gjekk ho, eit stakkars kvinnfolk, åleine midt på natta. Ingen stad å koma, ingen hadde ho å sende. Og barnet skreik, verre og verre, og rulla med auga liksom i redsle, andletet vrei seg, munnen lo så

sauma: sydde
ender og gong: av og til
bortsett ugifte mødre som var i jobb, måtte ofte gi frå seg/setje bort barnet til framande mot betaling
braut hovudet med: grubla på
ulikleg upassande
turve trenge
fare stygt åt: oppføre seg dårleg
bivra skalv
lått: latter

uhugleg stygt; forskremd tråva ho golvet att og fram, la barnet ifrå seg og tok det att; freista å gjeva det flaska, men det tok ikkje imot; la i omnen så det vart varmt; endeleg gjekk ria over.

uhugleg uhyggeleg
svært vanskeleg (dansk uttrykksmåte)

Tidleg om morgonen fekk ho bød etter dokteren. Om eit par timar kom han. Jah. Det var krampe. Svært tilfelle forresten. Fekk gjeva barnet dette som han no skreiv opp, og så stelle det godt; han skulle koma att i ettermiddag. Kunne det leva? Mm – ; fekk sjå. Svært tilfelle. Godmår'n.

Av Arne Garborg, 1886. Språkleg tilrettelagd

Helvetesilden

Overbetjent Konrad Sejer er gjennomgangsfiguren i en rekke kriminalromaner av Karin Fossum. Utdraget er begynnelsen på den foreløpig siste romanen.

Femte juli 2005, varmt.

Kvinner og barn glødet, mennene visste bedre og holdt seg i skyggen, med bremmen ned foran øynene. På jordene oppe ved Skarven, nede i et lite dalsøkk med en klynge av sorte graner, sto en gammel campingvogn fra Fendt med rust omkring vinduene. I et vindu en fillete gardin, noen insekter hadde latt seg fange og lå døde i nettet av nylon mellom tette, fine tråder og hvite blonder. Rett innenfor døra lå barnet, en unge på fire-fem år. På en smal sofa under vinduet, en voksen kvinne. I munnviken hadde hun en stor flenge der blodet hadde silt nedover haken. Overbetjenten sto i døra, hjertet hamret.

Vogna var i dårlig forfatning, kunne de virkelig ha bodd her disse to, mora og barnet, nei, han trodde ikke det. Kanskje var de bare sammen for å leke en lek. På tur over jordene i det vakre været, og der sto det vesle, rustne huset. I natt skal vi sove ute i en vogn!

Vestover lå Geirastadir, østover lå Haugane, men altså her, i den svarte treklyngen, mora og barnet. Sejer gikk inn. Adrenalinnet gjorde ham tørr i munnen.

Av Karin Fossum, 2014

#modernekjærlighet

#modernekjærlighet er når du laster ned Tinder
#modernekjærlighet er å bruke tre millisekunder pr. jente
#modernekjærlighet er å touche skjermen for å se flere bilder
#modernekjærlighet er å sveipe alle til høyre
#modernekjærlighet er når noen sveiper deg til høyre
#modernekjærlighet er når du bruker en cheesy pick up-line som du søkte opp på Google
#modernekjærlighet er når hun faktisk svarer
#modernekjærlighet er når dere blir enige om å møtes på byen neste helg
#modernekjærlighet er å creepe henne på sosiale medier
#modernekjærlighet er å bli litt forelsket av å stirre på en skjerm
#modernekjærlighet er å bli kjent med en person du føler du kjenner
#modernekjærlighet er når hun blir med deg hjem
#modernekjærlighet er at hun fortsatt er der dagen derpå
#modernekjærlighet er når dere sletter Tinder sammen
#modernekjærlighet er å si til familien at dere møttes gjennom felles venner

Av Gutt (19)
Si ;D, Aftenposten 22.08.2015

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
utdanningsdirektoratet.no

NOR1211-NOR1231 Norsk hovedmål

Eksamensrapport NOR1211-NOR1231 Norsk hovedmål

Eksamensrapporten er tilbakemelding fra sentralt gitt skriftlig eksamen våren 2016.

- Læreplanen finner du her: Læreplan www.udir.no/kl06/NOR1-05
- Eksamensoppgaven og eksamensveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse finner du her: www.udir.no/eksamen-og-prover/eksamen/

Rapporten bygger på eksamensstatistikk, sensorrapporter og interne arbeidsdokumenter fra sensorskoleringene våren 2016. Formålet er å sammenfatte erfaringer fra sensuren og gjøre dem kjent for skolene. Rapporten viser hvordan eksamensoppgavene er forankret i læreplanen og gjengir noen viktige synspunkt fra sensorene. Den viser også gjennomsnittskarakterene og fordelingen på karakterskalaen ved sensuren i juni, sammenliknet med tidligere år.

Det er viktig at rapporten blir lest sammen med læreplanen i faget, eksamensoppgavene og eksamensveiledningen som er publisert på Udir.no. Eksamensrapporten kan brukes som utgangspunkt for faglige samtaler, i eksamensforberedelsene og i samtaler om vurdering med elevene.

Rapporten kan gjerne brukes sammen med Skrivesenterets nettressurser om eksamensforberedelse og skriveopplæring i norskfaget. Se <http://www.skrivesenteret.no/videregaande-skole/>.

Nynorsksenteret har også en nettressurs for skrivning i norskfaget, se <http://www.nynorsksenteret.no/nyn/alderssteg/vidaregaande/skriftleg>

Kommentarer til oppgavene

Disse kompetansemålene fra hovedområdet *Skriftlig kommunikasjon* er aktuelle for hele oppgavesettet:

- *bruke kunnskap om tekst, sjanger, medium og språklige virkemidler til å planlegge, utforme og bearbeide egne tekster med klar hensikt, god struktur og saklig argumentasjon*
- *uttrykke seg med et presist og nyansert ordforråd og mestre språklige formkrav*

Del A Kortsvarsoppgave

Vedlegg:

- «Ta ein #SELFHiSF – bli ein av oss!», Høgskulen i Sogn og Fjordane 2016

Denne sammensatte teksten er side 2 i et studiemagasin fra Høgskulen i Sogn og Fjordane. Gjør greie for formålet med teksten, og forklar hvordan de ulike appellformene er brukt.

Kommentar:

Du skal svare på en presis måte og bruke relevant fagspråk.

Aktuelle kompetansemål:

- *tolke og vurdere sammenhengen mellom innhold, form og formål i sammensatte tekster*
- *forklare argumentasjonen i sakprosaetekster ved å bruke kunnskap om retorikk*
- *tolke og vurdere komplekse sammensatte tekster*

Oppgaven:

Kort svaroppgaven ble oppfattet som relativt enkel å svare på.

Sensuren:

På sensorskoleringen ble det understreket at kortsvaret er en viktig del av den helhetlige vurderingen av elevsvaret. Det at eleven skal skrive to tekster, gjør at eleven blir prøvd i flere kompetansemål fra læreplanen.

Sensorene mente at oppgaven ville ha blitt klarere med begrepet «retoriske appellformer». Den sammensatte teksten hadde mange bilder og grafiske virkemidler, og det viste seg at sensorene hadde ulike oppfatninger om hva som var mest viktig å skrive om. Oppgaven bad eleven om å forklare hvordan ulike appellformer var brukt og åpnet for at elevene kunne *velge eksempler*, og dette ble sensorene bedt om å ta hensyn til.

Hvordan kan elevene forberede seg til eksamen?

Elevene bør trene på å skrive kort og poengtert om ulike tekster og temaer. I denne oppgaven er de bedt om å gjøre greie for formålet og forklare hvordan appellformene er brukt. Mange elever bruker for mye av plassen på å bare referere teksten.

Del B Langsvaroppgaver**Langsvaroppgave 1****Vedlegg:**

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «Brevet» av Jan Magnus Bruheim, 1988

Tolk og sammenlign de to tekstene.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhold i begge tekstene, men du trenger ikke å skrive like mye om hver tekst. Du skal gjøre greie for virkemidlene og den funksjonen de har, og begrunne dine egne tanker om tekstene. Bruk relevant fagspråk.

Aktuelle kompetansemål:

- lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser på hovedmål og sidemål med utgangspunkt i norskfaglige tekster

Oppgaven:

Oppgavetypen «tolk og sammenlign» er velkjent og fungerer godt. Ved å kombinere kjente tekster som mange kan ha møtt i undervisningen med tekster fra en annen tid og/eller i andre sjangrer, kan elevene anvende kunnskapen sin i nye sammenhenger.

Oppgaven fungerte godt for de som valgte den, men en svakhet ved noen besvarelser var at de paraserte mer enn de tolket tekstene. Sammenligningen blir også ofte litt kort og ufullstendig, uavhengig av hva slags struktur eleven velger i svaret sitt.

Sensuren:

Lars Myttings tekst er hentet fra en sakprosabok. Mange elever leste denne som en skjønnlitterær tekst. Det ble understreket at sensorene skulle legge vekt på hvilken tekstforståelsen eleven viste, mer enn hvilken sjanger de klassifiserte den som.

Hvordan kan elevene forberede seg til eksamen?

Elevene bør trene på å karakterisere og sammenligne tekster i opplæringa. De bør også trene på å begrunne sine egne synspunkter og påstander i skriftlige tekster.

Langsvaroppgave 2

Vedlegg:

- «Hvis det er sant» av Jakob Arvola, 2014

Tolk novellen.

Kommentar:

Du skal skrive om både form og innhold. Du skal gjøre greie for virkemidlene og den funksjonen de har, og begrunne dine egne tanker om teksten. Bruk relevant fagspråk.

Aktuelle kompetansemål

- lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer
- skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser på hovedmål og sidemål med utgangspunkt i norskfaglige tekster

Oppgaven:

Dette er en kjent oppgavetype som mange elever velger.

Sensuren:

Sensorene ble bedt om å legge vekt på om svarene viste gode observasjoner og refleksjoner. De diskuterte et eksempel som viste fagkunnskap og selvstendig refleksjon, men med noe upresis bruk av fagbegreper. Skoleringen konkluderte med at den selvstendige lesningen skal vektlegges.

Hvordan kan elevene forberede seg til eksamen?

Elevene bør trene på å begrunne sin egen forståelse av tematikken i teksten. Mange elever har god nytte av ulike tolkningskjemaer som ramme når de skriver denne typen oppgave. Samtidig er det viktig at elevene viser forståelse for at en skjønnlitterær tekst ikke alltid har klare svar, og at den åpner for selvstendig refleksjon. Elevene bør derfor legge mer vekt på å begrunne sin egen lesning enn å følge en gitt skriveramme.

Langsvaroppgave 3

Vedlegg:

- *Gjengangere* av Henrik Ibsen, 1881
- *Mannfolk* av Arne Garborg, 1886
- *Helvetesilden* av Karin Fossum, 2014

Skriv en resonnerende tekst der du viser og forklarer hvordan den realistiske tradisjonen kommer til uttrykk i de vedlagte tekstene.

Kommentar:

I svaret ditt skal du vise og forklare hva som er realistiske/naturalistiske trekk ved de tre tekstvedleggene. Du kan velge hva du vil legge mest vekt på. Bruk relevant fagspråk.

Aktuelle kompetansemål

- *analysere, tolke og sammenligne et utvalg sentrale norske og noen internasjonale tekster fra ulike litterære tradisjoner fra romantikken til i dag, og sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng*
- *skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser på hovedmål og sidemål med utgangspunkt i norskfaglige tekster*

Oppgaven:

Denne oppgaven har et sentralt norskfaglig tema, og mange lærere og sensorer ønsker seg flere slike oppgaver med litteratur- og språkhistorisk tematikk. Temaet for denne oppgaven er velkjent og noe de fleste har brukt mye tid på i undervisningen. Likevel var det svært få som valgte denne oppgaven.

Oppgaven spør etter sentralt lærestoff, men det er viktig at det er tekstene, og ikke læreboken, som styrer lesingen. Selvsagt åpner oppgaven for kildebruk, men elevene må nærlese tekstvedleggene og vise hvorfor de er typiske for den kulturhistoriske perioden. Det krever at de bruker eksempler fra tekstene.

Sensuren:

Oppgaven ber elevene vise og anvende faglig kunnskap. På sensorskoleringen ble det diskutert hva som var relevant bruk av læreboken, og i hvor stor grad eksempelsvaret hadde selvstendige observasjoner. En innvending fra sensorene var at tekstutdragene ikke fungerte så godt i henhold til instruksjonen i oppgaven, og at utdragene ble for korte slik at elevene ikke hadde så mye å skrive om.

Det er viktig å tenke på hva det er rimelig å forvente at elevene kan få ut av en slik eksamensoppgave. I klagesensuren registrerte vi at enkelte sensorer ser ut til å vurdere svar på denne oppgavetypen strengere enn svarene på den «frie» oppgaven (se under). Når eleven skriver om et tema som er sentralt i opplæringen, kan det se ut som om sensorene krever høyere grad av refleksjon og presisjon enn når eleven skriver om et allment emne.

Hvordan kan elevene forberede seg til eksamen?

Det å resonnerere innebærer å tenke selvstendig på en logisk og saklig måte, og de eksamensoppgavene som ber om resonnerende tekst, skal ha tekstvedlegg som åpner for selvstendige vurderinger. Elevene bør trene på å anvende fagkunnskapen sin på en selvstendig måte i møte med ulike tekstvedlegg.

Langsvaroppgave 4

Vedlegg:

- «Burning love» av Lars Mytting, 2011
- «#modernekjærlighet» av Gutt (19), 2015

Skriv en kreativ tekst der du reflekterer rundt tematikken i de to tekstene.

Kommentar:

Denne oppgaven åpner for ulike løsninger, men det skal komme tydelig fram av svaret ditt at du har forstått begge tekstvedleggene og bruker tanker og ideer fra dem. Du viser kreativitet gjennom de innfallsvinklene og perspektivene du velger, og måten du bruker språket på.

Aktuelle kompetansemål

- *skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser på hovedmål og sidemål med utgangspunkt i norskfaglige tekster.*
- *lese og analysere tekster på bokmål og nynorsk i ulike sjangere og ta stilling til spørsmål tekstene tar opp, og verdier de representerer.*

Oppgaven:

Refleksjon og kreativitet er sentrale elementer i førstespråkkompetansen slik den er beskrevet i læreplanen, men denne oppgavetypen er utfordrende for sensuren. Oppgaven er relativt åpen fordi læreplanens «kreativ tekst» dekker både essayistisk, kåserende og skjønnlitterær skriving. Elevene skriver ulike svar, og den norskfaglige kompetansen kommer ikke alltid klart til uttrykk.

Mange elever valgte denne oppgaven. Eksamen viser to hovedproblemer i elevsvarene:

- Elevene skriver resonnerende, saklige tekster uten å være kreative i språk og innfallsvinkler.
- Elevene skriver enkle skjønnlitterære tekster uten å reflektere selvstendig over tematikken i tekstvedleggene.

Sensuren:

Fordi oppgaven er åpen, krever svarene et visst tolkningsarbeid av sensor. På sensorskoleringen diskuterte sensorene tre eksempelsvar som kastet lys over ulike problemstillinger.

I ett eksempel var langsvaret stort sett et relevant svar på oppgaven, men viste i liten grad kreativitet og enkel refleksjon. Svaret viste samlet sett lav kompetanse i faget. I det andre eksemplet var langsvaret formet som en novelle, mens det siste eksemplet var et essay. Sensorene diskuterte om og hvordan den skjønnlitterære teksten også viste refleksjon, men på en annen måte enn den essayistiske teksten. Skoleringen understreket viktigheten av å bruke vurderingskjemaet for de kreative tekstene slik at trekk ved ulike kreative tekster kan bli vurdert på lik måte.

Mange sensorer ber direktoratet om utforme klarere oppgaveinstruksjoner slik at elevene lett forstår hva som blir forventet av dem – og sensorene kan være enige om hva man kan forvente. Samtidig mener mange sensorer at det er positivt at mer åpne, kreative skrivemåter er en del av eksamen. Det signaliserer at dette er en del av norskfaget som må tas på alvor.

Hvordan kan elevene forberede seg til eksamen?

I klasserommet må elevene få god kjennskap til ulike måter å skrive en kreativ tekst på. Elevene må få opplæring i hva en instruks som ber om refleksjon, krever av et relevant svar. De må også få trene på å bruke tekstvedleggene aktivt i sin egen tekst.

Generelle tilbakemeldinger i sensorrapportene

Kildebruk

Mange rapporterer at elevene i for liten grad bruker og nyttiggjør seg kilder. På den andre siden er kildebruken ofte lite selvstendig og bærer preg av parafrase. Dette bør skolene arbeide med.

Oppgavesettet som helhet

Oppgavesettet fikk i hovedsak positive tilbakemeldinger fra sensorene. De kritiske innvendingene gikk på at settet hadde overvekt av samtidstekster og bare en oppgave med historisk tematikk, og noen mente det var for lite faglig utfordrende. De fleste ser det som en stor fordel at oppgavetyperne er forutsigbare slik at man kan forberede seg.

«Kreativ tekst»-oppgaven får kritikk for å ha uklar instruks, noe fagnemnda vil jobbe videre med innenfor de rammene som er gitt for denne teksttypen i eksamensveiledningen og de utarbeidete vurderingskriteriene for den kreative teksttypen.

Hvor mange tok eksamen?

34874 eksaminander tok eksamen i fagkode NOR1211 (Vg3), og 12419 tok eksamen i NOR1231 (påbygging til generell studiekompetanse).

52 eksaminander på Vg3 og 15 på påbygg tok eksamen i NOR1218-NOR1238 Norsk for elever med samisk som andrespråk, som har samme oppgavesett som norsk hovedmål.

Til sammen var det 523 sensorer.

Karakterstatistikk før klagesensuren

Fagkode	År	Snitt alle	% kar 1	% kar 2	% kar 3	% kar 4	% kar 5	% kar 6
NOR1211	2016	3,38	2,9	16,7	35,2	31,4	12,0	1,8
	2015	3,4	3,8	17,1	34,1	30,9	12,3	1,7
	2014	3,3	4,0	18,1	33,5	30,3	12,5	1,6
NOR1231	2016	2,76	8,5	32,6	37,8	17,1	3,8	0,3
	2015	2,8	9,3	29,7	36,7	18,8	5,0	0,5
	2014	2,7	11,4	33,3	34,4	16,5	4,0	0,4

Endelig karakterstatistikk blir publisert her: <https://statistikkportalen.udir.no/Pages/default.aspx>. Her finner du også statistikk for andre fag med sentralt gitt eksamen.

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no

Revidert læreplan og eksamen Eksempeloppgaver

2014

NOR1211–NOR1231 Norsk hovedmål

NOR1212–NOR1232 Norsk sidemål

NOR1218–NOR1238 Norsk for elever med samisk som andrespråk

NOR1025–NOR1245 Norsk for elever med samisk som førstespråk

Revidert læreplan og eksamen

Fra våren 2014 blir eksamensoppgavene i norsk utformet i samsvar med den reviderte læreplanen.

Eksamensoppgavene bygger på kompetansemålene i hovedområdene *Skriftlig kommunikasjon og Språk, litteratur og kultur* for Vg2 og Vg3. Kompetansemålene for Vg1 og for muntlig kommunikasjon blir forutsatt kjent, men de blir ikke brukt direkte.

Alle oppgavesett får både kortsvar og langsvar

Fra og med 2014 får alle oppgavesettene i norsk, både hovedmål og sidemål, kortsvaroppgave og langsvaroppgaver. Kortsvaret blir innført for at eksamen i norsk skal kunne dekke en større bredde av teksttyper og skrivemåter enn når eleven bare skriver én tekst. Slik får eleven mulighet til å vise mer av fagkompetansen sin til eksamen.

Fra artikkel, essay og kåseri til teksttyper og konkrete instruksjoner

I norskfaget skal elevene arbeide med et stort mangfold av tekster i ulike sjangrer og medier. Fordi sjangrer endrer seg over tid og kan variere mye, har læreplanen mer overordnede begreper for ulike typer tekster:

Elevene skal kunne

- *skrive kreative, informative og argumenterende tekster, utgreiinger, litterære tolkninger, drøftinger og andre resonnerende tekster (Vg2)*
- *skrive kreative, informative og resonnerende tekster, litterære tolkninger og retoriske analyser (Vg3)*

Informative, argumenterende og resonnerende tekster er teksttyper som viser til hva som er formålet med teksten. I opplæringen leser og skriver elevene mange forskjellige tekster som har som formål å informere, argumentere eller resonnerere, for ulike mottakere og i ulike medier. Til eksamen kan de få oppgaver som ber dem om

- *å informere* ved å presentere, forklare eller gjøre rede for et emne
- *å argumentere* ved å grunngi og forsvare synspunkter og meninger
- *å resonnerere* ved å drøfte ulike sider ved en sak for å kunne ta stilling, eller reflektere på en saklig måte for å belyse et emne eller en problemstilling

Nøkkelbegreper fra læreplanen som er relevante for mange av tekstene elevene skal skrive:

klar hensikt, god struktur og saklig argumentasjon

Kreative tekster er ikke én teksttype, men et samlebegrep. Det kan innebære å fortelle og dikte, eller å reflektere og prøve ut tanker. I opplæringen leser elevene mange og svært ulike tekster som viser språklig kreativitet, både skjønnlitteratur og ulike former for sakprosa.

I sine egne tekster kan elevene vise kreativitet i måten de bruker språket på, hvordan de strukturerer teksten, og i de perspektivene og innfallsvinklene de velger. Noen av langsvaroppgavene til eksamen ber om en kreativ tekst. Disse oppgavene er mer åpne for individuelle løsninger enn de tidligere essay-, novelle- og kåserioppgavene. Elevene kan bli bedt om

- å skrive en kreativ tekst der de reflekterer over et emne på en utforskende måte
- å skrive en kreativ tekst med en bestemt overskrift eller tematikk, eventuelt med en gitt synsvinkel

Nøkkelbegreper fra læreplanen som elevene alltid vil finne et utvalg av i eksamensoppgavene:

<i>Presenter ...</i>	<i>Drøft ...</i>
<i>Gjør rede for ...</i>	<i>Reflekter over ...</i>
<i>Forklar ...</i>	<i>Vurder ...</i>
<i>Analyser ...</i>	<i>Kommenter ...</i>
<i>Tolk ...</i>	<i>Bruk kunnskap om ...</i>
<i>Sammenlign ...</i>	<i>Skriv en kreativ tekst der du ...</i>
<i>Argumenter ...</i>	<i>Skriv en resonnerende tekst der du ...</i>

Kortsvaroppgavene

Kortsvaroppgavene er knyttet til en eller flere vedlagte tekster. Svaret skal være formet som en strukturert og sammenhengende tekst, og en god eksamensforberedelse er å trene på å skrive korte, presise svar på faglige spørsmål eller problemstillinger.

Eksemplene under viser hvilke oppgavetyper som kan bli gitt som kortsvar:

- Skrive en kort informativ eller argumenterende tekst i tilknytning til en vedlagt tekst eller en påstand
- Påvise retoriske appellformer i en tekst
- Påvise sjangertrekk eller språklige virkemidler i en tekst og forklare hvilken funksjon de har
- Gjøre greie for og kommentere særtrekk ved språket i en eller to tekster
- Forklare argumentasjonen i en kort sakprosa tekst
- Sammenligne form og/eller innhold i to korte tekster, eller kommentere form og innhold i en tekst
- Kommentere samspillet mellom elementene i sammensatte tekster
- Karakterisere for eksempel en litterær person og vise hvilke virkemidler som er brukt
- Bruke tekstvedlegg som eksempel og skrive en kort tekst med tilsvarende virkemidler eller appellformer

Langsvaroppgavene

Mange langsvaroppgaver består av flere deler. Elevene kan bli bedt om å presentere et emne med utgangspunkt i en eller flere vedlagte tekster, og deretter drøfte, kommentere eller reflektere over problemstillinger fra tekstene. De kan også bli bedt om å analysere en tekst eller sammenligne to tekster, og deretter ta stilling til verdier eller spørsmål i tekstene. Noen oppgaver gir elevene mulighet til å utforme teksten mer fritt og selv velge en innfallsvinkel.

Læreplanen på Vg3 nevner også noen mer spesifikke fagtekster: litterære tolkinger og retoriske analyser. De kan bli gitt som egne oppgaver til eksamen, men elevene kan også bli bedt om å kommentere sider ved de tekstene de analyserer eller tolker, eller sette dem inn i en kulturhistorisk sammenheng.

Fordi oppgavene er knyttet til vedlagte tekster, prøver de også kompetansen i å lese og forstå tekster og vurdere hva som er relevant for å svare på oppgaven:

Elevene skal kunne

- *orientere seg i store mengder tekst av ulik kompleksitet og velge ut, sammenfatte og vurdere relevant informasjon*

Eleven har mulighet til å bruke kilder i svaret sitt der det er relevant. Kravene til kildebruk er tydeliggjort i den reviderte læreplanen. Det er likevel ikke et krav at elevene bruker kilder til sentralt gitt eksamen.

Hvert oppgavesett vil ha tre eller fire langsvaroppgaver å velge mellom. Det er oppgavekommentarer til alle oppgavene, med felles informasjon til elev og sensor om hvordan man kan gå fram for å løse oppgaven.

Bokmål

Eksempler på endrete oppgaveformuleringer

Vi viser her hvordan eksamensoppgavene fra våren 2013 vil bli med formuleringer fra den reviderte læreplanen. Mange av oppgavene kan brukes slik de er, mens noen er endret. De fullstendige oppgavesettene med tekstvedlegg ligger på nettsiden <http://www.udir.no/Vurdering/Eksamen-videregaende/Eksamen-Kunnskapsloftet/>. Søk på den fagkoden du vil ha, og årstallet. Passordet er sendt til alle skoler.

Kort svaroppgave

NOR1211-NOR1231-NOR1218-NOR1238: Norsk hovedmål våren 2013

Vedlegg: «Shit happens», plakat fra Natur og Ungdom

Forklar formålet med denne plakaten, slik du oppfatter det. Vis deretter hvilke appellformer senderen bruker for å nå fram til mottakeren.

I svaret ditt skal du skrive om både bildet og teksten og samspillet mellom dem. Du skal svare på en presis måte og bruke relevant fagspråk.

Lang svaroppgaver

NOR1211-NOR1231-NOR1218-NOR1238: Norsk hovedmål våren 2013

Oppgave 1

Vedlegg: «Hvorfor er det viktig å lese bøker?» av Aslak Sira Myhre, «Fantastisk litteratur» av Tor Åge Bringsværd, «Fra det ubevisste sjeleliv» av Knut Hamsun og «Å sette problemer under debatt» av Georg Brandes

De vedlagte tekstutdragene uttrykker ulike syn på hva skjønnlitteraturens oppgave er, eller hvilken funksjon den kan ha for leseren. Bruk tekstutdragene, og skriv en resonnerende tekst med tittelen «Hva skal vi med skjønnlitteratur?»

Formålet med teksten din skal være å kaste lys over spørsmålet i tittelen. Du skal bruke tekstvedleggene, og kan i tillegg trekke inn flere perspektiver og eksempler som du mener er relevante.

Oppgave 2 og 3 i dette oppgavesettet kan brukes slik de er.

Oppgave 2 kan eventuelt åpne for et bredere kulturhistorisk perspektiv, selv om det er fullt mulig å be elevene vise hvordan tekstene er typiske for den realistiske litteraturen på 1800-tallet:

Både romanen *Garman & Worse* og skuespillet *Et dukkehjem* er skrevet rundt 1880. Sammenlign form og innhold i de to tekstutdragene, og sett dem inn i en kulturhistorisk sammenheng.

Oppgaven er todelt. Du kan velge hvordan du vil strukturere svaret ditt, men du skal skrive om form og innhold i begge tekstutdragene. I den andre delen kan du bruke kunnskap om litteraturhistorie og allmenne historiske kunnskaper når du setter tekstene inn i en kulturhistorisk sammenheng.

Oppgave 4

Vedlegg: «Kvinnene knuser oss», kommentarartikkel av Stein Aabø, og «Mot Guds ord» av Åse Camilla Skaarer og Marte Ericsson

I år er det 100 år siden kvinner i Norge fikk stemmerett. Bruk de to tekstvedleggene, og skriv en kreativ tekst der du reflekterer over hvordan synet på kvinners deltakelse i politikken har endret seg.

Du skal vise med konkrete eksempler at du bruker tekstvedleggene, men du kan selv velge innfallsvinkel og hvordan du vil strukturere teksten din.

NOR1212-NOR1232: Norsk sidemål våren 2013

Oppgavene i dette oppgavesettet kan brukes slik de er, også med revidert læreplan.

NOR1025-NOR1245: Norsk for elever med samisk som førstespråk våren 2013

Oppgave 4 – to alternative varianter:

Vedlegg: «Er jeg ikke samisk nok, Egil Olli?» av Tarjei Jensen Bech

A

Gjør kort greie for hovedsynet til Tarjei Jensen Bech. Hva mener du om temaet han tar opp? Argumenter for synet ditt.

Oppgaven er todelt. Du skal ta utgangspunkt i Bechs synspunkt. I den andre delen av teksten skal du selv argumentere og grunngi meningene dine.

B

Ta utgangspunkt i tekstvedlegget og skriv en resonnerende tekst der du reflekterer over spørsmålene Tarjei Jensen Bech tar opp.

Formålet med teksten skal være å se spørsmålene fra flere sider for å belyse temaet. Du skal vise at du tar utgangspunkt i tekstvedlegget, og du kan i tillegg trekke inn andre eksempler og momenter som du kjenner til.